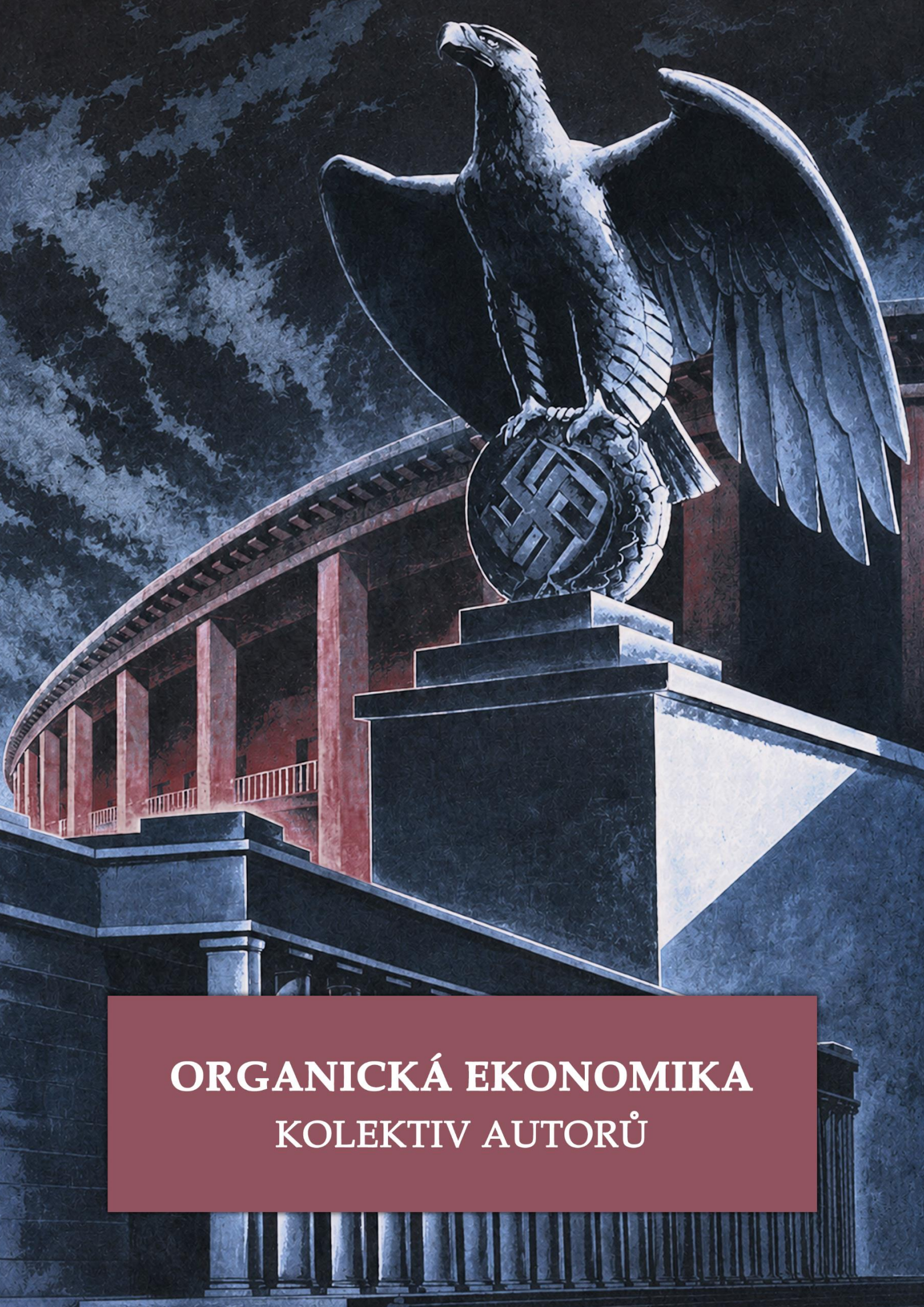

ORGANICKÁ EKONOMIKA

KOLEKTIV AUTORŮ

Kolektiv autorů – Organická ekonomika

SESKLÁDÁNO A PŘELOŽENO Z PŮVODNÍCH PUBLIKACÍ JEDNOTLIVĚ UVEDENÝCH V KAŽDÉ KAPITOLE

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

Obsah

Nacionálněsocialistická ekonomická teorie 6
Podstata organické ekonomiky 36
A. Vztah mezi ekonomikou a politikou. 36
B. Cíl organické ekonomiky. 38
C. Společný prospěch má přednost před osobním prospěchem. 40
D. Zásady německé ekonomické politiky. 43
E. Základní ekonomické pojmy. 50
F. Právo na práci. 59
G. Osvobození zemědělství od kapitalistických vazeb (osvobození rolníků). 65
H. Autarkie a zahraniční obchod. 71
Fašistická ekonomika a socialismus povinnosti 73
Ekonomické pojmy a ekonomické otázky 103
Volná ekonomika nebo organická ekonomika? 119
Základy nacionálněsocialistické hospodářské politiky 149
I. Úloha a smysl ekonomiky. 149
II. Forma ekonomiky. 149
III. Stát a hospodářství. 150
IV. Základy ekonomiky. 151
V. Práce a kapitál. 152
VI. Organické národní hospodářství. 153
VII. Obchodní politika. 155
VIII. Přechodná opatření. 156

Nástin nacionálněsocialistické ekonomické teorie 159
„Ekonomická demokracie“! 159
Nacionálněsocialistická ekonomická doktrína 161
Marxismus a státní socialismus 165
Politika před ekonomikou! 169
„Romantická“ národohospodářská teorie 177
Stát a národní společenství 181
Nacionálněsocialistická teorie vlastnictví a majetku 185
Nauka společného vlastnictví 187
Stavovský stát 195
Struktura teorie sdružení 202
Produktivní sociální politika! 207
Daňové problémy 210
Populační politika 212
Pojišťovnictví 213
Stát a ekonomika 213
Německý stát na nacionálním a sociálním základě 220
Morální základy 220
Hospodářské základy 228
O mezích státu a hospodářství 235
Státní a hospodářský program Nacionálněsocialistické německé strany práce 243
Národní hospodářství 250
Státní finanční reforma - Peníze a úvěr v nacionálněsocialistickém státě 269
Úvěrové hospodářství 279

Stát bez daní 294
Finančněpolitické osvobození státu 305
Národ a ekonomika v nacionálněsocialistickém Německu 321
Zlomení úrokového otroctví jako základní problém hospodářské politiky 339
Doporučená literatura 354

Nacionálněsocialistická ekonomická teorie

Překlad brožury Das Wirtschaftsdenken im Dritten Reich od Otto Dietrich, 1936

Chce-li člověk v nacionálněsocialistickém Německu hovořit o ekonomice, musí začít u světonázoru.

Víme, že všechny ekonomické myšlenky, které hýbaly dějinami lidstva a které v dějinách něco znamenají, mají ideologický kořen, z něhož vzešly. A stejně jako lze jeden politický systém úspěšně nahradit jiným pouze tehdy, je-li tento nový systém podepřen lepším světonázorem, tak lze i jeden hospodářský systém úspěšně nahradit jiným pouze tehdy, je-li tento nový systém postaven na správnějším světonázoru. To je ta velká pravda, kterou nás Vůdce naučil na podivuhodném příkladu německého národa.

Díky výkonu, který je jedinečný a v dějinách národů zaujímá výjimečné místo, přivedl Vůdce německý národ z nejhlubšího rozkolu k politické jednotě a světonázorové soudržnosti. Sjednotil jej do jednotného společenství, do jednotného bloku. A tím jej opět povznesl k národní síle. Získávání síly prostřednictvím sbližování, odstranění veškerého plýtvání silami uvnitř, aby se veškerá energie národa mohla soustředit na vnější působení – to je v konečném důsledku ten velký politický princip, který nacionální socialismus prosadil v německém národu. To je tajemství úspěchu nacionálněsocialistické politiky a jejích plodných účinků pro národ.

Víme, že zhoubná roztříštěnost našeho politického myšlení, kterou odstranil nacionální socialismus, vycházela z ekonomiky. Bezohledný kapitalistický hospodářský duch a

slepá marxistická nenávist byly příčinou této národní rozpolcenosti. A proto je nanejvýš důležité, aby jednotnému světonázoru, který si německý národ osvojil, odpovídal také jednotný ekonomický názor! Proto potřebujeme kromě jednoty politického myšlení také vnitřní jednotu ekonomického myšlení. Jednotu ekonomického myšlení, která nejen jednou provždy ucpe ekonomické zdroje politické neshody, ale také otevře zdroj nové síly pro ekonomiku. I v našem ekonomickém myšlení musí být zákon získávání síly prostřednictvím koncentrace uveden do plodného účinku.

Ve Třetí říši je Německá pracovní fronta organizačním sdružením všech, kdo se podílejí na hospodářské činnosti. Německá pracovní fronta představuje vnější uspořádání společenské práce, které dnes zahrnuje celé národní hospodářství. Co je přirozenějšího než přání a nutnost, aby duchovní obsah, který toto společenství práce nese a oživuje, představoval jednotu ekonomického myšlení, které má své kořeny v nacionálněsocialistickém světonázoru, ale správnost jeho ekonomických principů se každodenně potvrzuje také ve spojení s hospodářským životem národa.

My, nacionální socialisté, všichni, kdo uvažujeme a cítíme v duchu nacionálního socialismu, jsme si naprosto jisti, že ucelený nacionálněsocialistický světonázor v sobě zahrnuje i jednotnou ekonomickou myšlenkovou koncepci. Víme, že veškeré naše jednání a úsilí, veškerý náš boj za prospěch a spolupráci v hospodářském životě národa, za duševní jednotu hospodářsky činných příslušníků národa, má na své straně i vnitřní logiku věcí. Víme to; neboť odkud by jinak všichni ti muži v podnicích čerpali odvahu a sílu, aby den za dnem hlásali

toto jedinečné dílo hospodářského společenství a neúnavně na něm pracovali?

K tomuto vědomí o nás samých a o správnosti našeho jednání se však musí přidat pevně zakotvená a neotřesitelná ekonomická představa. Musí k tomu přibýt učení, které myšlenkově shrnuje náš ekonomický soubor idejí a předkládá jej každému srozumitelně tak, aby jeho logika s velkým rozletem smetla z koně účinnou zdánlivou moudrost kapitalistického liberalismu a marxismu založeného na třídním boji!

Nesmí se stát, aby jedna část národa, tedy vůdčí pracovníci a podnikatelé, pochodovala v Německé pracovní frontě, ale zároveň se nad jejími ekonomickými názory jen usmívala a považovala je za odtržené od reality. A nesmí se stát, aby jiná část, tedy následovníci v podnicích, se proto vnitřně ještě nedokázali zcela osvobodit od marxistického bludu a k nacionálněsocialistickému pojetí hospodářství stále přistupovali bez porozumění, protože jim není předkládáno v logické a srozumitelné formě.

Jinými slovy: nacionálněsocialistická ekonomie se musí stát pevnou součástí našeho národního vzdělávání, s níž se nezabývají pouze učenci, vedoucí podniků atd., ale která se stala součástí života i samotných pracujících.

Teorie jsou však v hospodářském životě ošemetná záležitost; jak je známo, u praktiků se netěší velké oblibě. A často oprávněně. Nechci proto ani já obohatit ekonomické teorie o nějakou novou. Chci spíše porovnat ekonomické teorie minulosti se zkušenostmi z praktického života, abych tak poukázal na jejich nevhodnost pro nás. A na druhé straně chci z

odvážného, energického a smělého postupu do ekonomických neznámých vod, který podniká nacionálněsocialistické Německo, vyvodit základní rysy nové ekonomické myšlenkové výstavby, kterou nastupující éra nacionálního socialismu má postavit proti liberalismu a marxismu a kterou má vybudovat.

Asi před rokem jsem v Kolíně nad Rýnem přednesl přednášku o filozofických základech nacionálního socialismu a tam jsem vědecky dokázal, že nezbytným výchozím bodem našeho uvažování a klíčem k lidskému poznání není jedinec, ale společenství.

V této práci jsem nastínil pojem společenství jako ideologický základ našeho myšlení a zakotvil jej z epistemologického hlediska. A tehdy jsem dodal, že na základě tohoto nového základu myšlení lze i všechny ostatní oblasti vědeckého bádání uchopit a smysluplně uspořádat v duchu nacionálního socialismu. Na tento závěr bych dnes rád navázal a v souvislosti s oblastí ekonomiky objasnil, že i zde je myšlenka společenství nejen morálním požadavkem, ale také ekonomicky nezbytným a vědecky nevyhnutelným základem naší ekonomiky.

Ekonomické myšlení liberalismu bylo po více než století ovládáno takzvanou klasickou národohospodářskou teorií. Ta vznikla v Anglii v době rozkvětu její zámořské ekonomické expanze na půdě humanistického, takzvaného lidového osvícenství a v liberalismu našla svůj odpovídající ideologický základ. Zakladatelem této liberální ekonomické nauky, která si později osvojila název „národní hospodářství“, ačkoli s národem měla ve skutečnosti jen velmi málo společného, byl Angličan Adam Smith se svou knihou „Bohatství národů“, vydanou v roce 1770. Dále ji rozvinul Stuart Mill a další, ale

její nejvýraznější podobu jí dal Žid David Ricardo. Jako nauka o lidském hospodářství par excellence byla z Anglie zavedena do vědeckého světa evropských kulturních států, zejména také do Německa.

Jedná se o nauku o směnných hodnotách a cenách, o trzích a hospodářských cyklech, o úrocích a rentách, o pracovní síle jako zboží a o kapitálu jako síle, která vše pohání. Nauka o ekonomice jako o mechanismu určujícím běh dějin, v němž člověk hraje pouze velmi okrajovou a podřízenou roli. Od té doby byla tato ekonomická teorie v Německu v mnoha oblastech modifikována a v souladu s ekonomickým pokrokem dále rozvíjena. Bylo z ní vyřazeno mnoho toho, co již neodpovídalo daným poměrům, a bylo doplněno o nové prvky. Jádro této teorie však zůstalo zachováno a dodnes nebylo odhozeno ani nahrazeno novým ekonomickým myšlením.

Tato takzvaná klasická národní ekonomie vychází z jednotlivce a jeho ekonomického rozumu, který ho zavazuje usilovat o co největší úspěch při co nejmenším vynaložení práce. Je to čistý, holý egoismus, který je zde povýšen na nejvyšší princip, na nositele ekonomického života jako takového. Tato doktrína říká: Ekonomický egoismus jednotlivce je nejúčinnější a nejdůležitější hnací silou lidského blahobytu. Pokud všichni lidé tento egoismus uplatňují a realizují správným způsobem a pokud není brzděn státními vlivy ležícími mimo ekonomiku, pak tento samoregulační ekonomický mechanismus nakonec sjednotí zájmy všech v nejvyšší harmonii. Jedním slovem, nejvyšší zásadou klasické ekonomické doktríny je: Přes vlastní prospěch ke společnému prospěchu!

Podíváme-li se na přednacionálněsocialistické kapitalistické Německo, musíme konstatovat: Tento egoismus dosáhl nejvyššího hospodářského rozkvětu. Na stromě praxe vyústil ve své nejkrásnější květy. Ale ráj, který podle této doktríny měl přinést, se nedostavil. V praxi nám tento princip přinesl třídní boj shora i zdola – boj všech proti všem! Místo harmonie, kterou sliboval, vytvořil ekonomickou a politickou trosku a strhl s celým národem do propasti i své nejdůvěřivější a nejpřesvědčenější stoupence.

V Německu jsme však nezažili jen krach této kapitalistické ekonomické doktríny, této „národní ekonomie pro podnikatele“, kterou pracující nikdy nepochopili a kterou vždy nenáviděli. Všichni jsme byli také svědky zhroucení té neméně osudové ekonomické doktríny, která se zmocnila dělnického hnutí, když se toto hnutí začalo organizovat v oprávněné obraně proti kapitalismu a nepochopitelné buržoazii.

Žid Karl Marx, který byl vyhoštěn z Německa, žil v Anglii a tam studoval učení klasické ekonomie, vyvinul na základě jejích základních pojmů ve svých knihách „Ke kritice politické ekonomie“ a v „Kapitálu“ ekonomickou protiteorii pro dělníky, tzv. marxismus, jehož zhoubné účinky na pracující v Německu měly nabýt tak neblahého významu. Často se přehlíží, že Marx ve své nauce, kterou označoval za přísně vědeckou, a na základě své dialektické metody označuje a uznává kapitalismus samotný, a to i ve své nejostřejší podobě, za nezbytný. Jako historickou přechodnou fázi k tomu mezinárodnímu socialismu založenému na třídním boji, který dělnické třídě předkládal jako fatamorgánu budoucnosti. Musel uznat kapitalismus za historicky nezbytný, neboť jak by jinak chtěl vysvětlit skutečnost, že celý svůj ekonomický systém postavil na

základních pojmech právě té kapitalistické ekonomické teorie, kterou předstíral, že chce překonat.

Na ekonomické teorii hodnoty kapitalistické ekonomické doktríny, na teorii hodnoty Žida Davida Ricarda, vybudoval Žid Marx ekonomickou strukturu svého takzvaného vědeckého socialismu. Tuto objektivní teorii hodnoty, která tvrdí, že hodnota zboží je určena množstvím práce vynaložené na jeho výrobu, sice pro své účely poněkud pozměnil, ale v jádru ji převzal. Tato teorie hodnoty je doslova směšným vědeckým omylem. Ukázala se jako zcela neplodná pro vysvětlení ekonomických procesů; stejně jako obecně zabývání se teorií hodnoty, která byla tak dlouho považována za ústřední problém ekonomické vědy, doslova kompromitovala národní hospodářství z vědeckého hlediska.

Uvedl jsem vám tyto úvahy, protože se zde jedná o rozhodující bod, na kterém lze nejjednodušším a nejsrozumitelnějším způsobem vyvrátit celý marxistický systém a dovést jej ad absurdum. Tato teorie hodnoty je totiž pilířem, na němž spočívá celá myšlenková konstrukce marxismu.

Z této teorie hodnoty vyvodil Marx svou nechvalně známou teorii o přebytkové hodnotě. Přesvědčil pracující, že to je právě jejich práce, která určuje hodnotu zboží. Řekl jim, že podnikatel jim při výplatě zadržuje část této hodnoty, tzv. přebytkovou hodnotu. Z této teorie nadhodnoty odvodil Marx svou teorii vykořisťování. Říkal pracujícím, že toto vykořisťování podle zákonů kapitalistického hospodářství nemůže skončit, dokud nebude zničen samotný systém soukromého hospodářství. A z této teorie vykořisťování zase odvodil teorii třídního boje, která ničí lidstvo. Uznáme-li tuto

teorii hodnoty za naprostý nesmysl a odstraníme-li ji z marxistické konstrukce, pak se celá stavba vědeckého marxismu s jeho ekonomickými bludy zhroutí jako domeček z karet.

Teprve nacionální socialismus učinil tomuto strašidlu, které zatemňuje ekonomické myšlení, definitivní konec:

Každý německý pracující, který má byť jen špetku citu pro přirozené souvislosti hospodářského života, v němž se sám nachází, ví, že ani jeho práce, ani práce podnikatele, ani jeho kapitál neurčují hodnotu zboží, které společně vyrábějí. Pokud se zboží nedá prodat, nemá z hospodářského hlediska vůbec žádnou hodnotu. Zda se však dá prodat a zda za přiměřené ceny či nikoli, to závisí na četných faktorech a okolnostech, které jsou určovány celkovou hospodářskou a politickou situací národa. Teprve odbyt dává zboží jeho hodnotu. Kupní síla a kvalita, technický pokrok a organizační schopnosti, prodejní organizace a obchodní smlouvy a mnoho dalšího mají na hodnotu produkce stejný vliv jako práce a kapitál. Všechny tyto faktory mají svůj podíl na úspěchu, a tento úspěch je v souhrnu tím větší, čím hladší je jejich vzájemná součinnost.

Je to kvalita národa, stav, v němž se nachází, co nakonec rozhoduje o hodnotě jeho práce a výši mzdové úrovně.

Není tomu tak, že by jednotlivec svou prací vytvářel ekonomické hodnoty, jejichž součet tvoří národní hospodářství. Je tomu naopak: ekonomické hodnoty vznikají pouze díky spolupráci v rámci společenství a podíl jednotlivce na nich se odvozuje od společenství podle míry jeho výkonu pro něj. Jinými slovy: Blaho společenství je prvořadé, je předpokladem a podmínkou ekonomického blahobytu jednotlivce. To je jediný

správný výchozí bod veškerého ekonomického uvažování, protože jako jediný odpovídá skutečným poměrům, který však jak kapitalismus, tak marxistické myšlení opomíjely. A proto musely v praxi vést ke zničení a chaosu.

Nacionální socialismus zahájil novou výstavbu od základů. Nejvyšší ekonomický princip jeho programu nezní „z vlastního prospěchu ke společnému prospěchu“, nýbrž naopak: „Společný prospěch má přednost před vlastním prospěchem“.

Ekonomickou sférou působení tohoto základního principu není takzvaná „ekonomika“ jako něco, co se řídí vlastními zákony a stojí nad národem či vedle něj, nýbrž národní hospodářství jako hospodářský organismus národa, jemuž mají sloužit všechny jeho části, stejně jako on slouží všem svým částem. Základní buňkou, na níž je národní hospodářství vybudováno, je však podnikové společenství, v němž si všichni, vedoucí i podřízení, uvědomují, že jsou na sobě závislí, a v němž všichni chápou své úsilí a práci jako službu národnímu společenství, které je všechny nese a udržuje.

Společný prospěch má přednost před vlastním prospěchem – to je skutečné heslo ekonomické rozvahy, které nejenže činí hospodářský život národa plodným, ale také zajišťuje úspěch jednotlivce. Tento nejvyšší princip není pouze nezbytným morálním postojem, ale odpovídá také nejvnitřnějším požadavkům ekonomické kalkulace. A to jak pro zaměstnavatele, tak pro zaměstnance. Je to společná platforma, na níž obě strany nacházejí ochranu svých nejvíce osobních ekonomických zájmů.

Je třeba jednou provždy vyvrátit mylný názor, že soukromé úsilí o zisk není ekonomicky slučitelné s

respektováním společného blaha, jak to vyžaduje nacionální socialismus, a že je tím narušováno ve svém přirozeném a úspěšném působení.

My, nacionální socialisté, nejsme tak pošetilí, abychom bránili zdravé osobní snaze o úspěch a tím brzdili nejsilnější motor lidského hospodářství. Naopak, stejně jako se nacionální socialismus ze všech sil snaží umožnit rozvoji osobnosti v rámci společenství a prosadit ji ve prospěch společenství, tak i v rámci svého národního hospodářství vyžaduje osobní výkon jako jeho nejsilnější a ničím nenahraditelnou sílu. Víme, že je nejsilnějším nositelem hospodářského pokroku a nepostradatelným předpokladem naší kultury. Co by pro nás všechny znamenal život bez možnosti a vyhlídky usilovat prostřednictvím našeho osobního výkonu o něco vyššího a dosáhnout toho, i kdyby to byly jen touhy a sny? Bez nich by pro nás život nestál za to, aby byl prožíván.

Osobní snaze o úspěch v hospodářském životě klademe pouze ty hranice ve veřejném zájmu, které jsou pro celek nezbytné a které nakonec prostřednictvím společenství opět slouží zájmům každého jednotlivce. Tím, že opíráme naši ekonomiku o hospodářskou solidaritu, chráníme každého jednotlivce a podporujeme jeho vlastní, dobře pochopené zájmy – i když si to ve své ekonomické krátkozrakosti často neuvědomuje. Je možné, že to někdy vnímá jako nátlak. Jde však o nutnost chránit vlastní zájmy, která je zde ukládána. Neboť ohled na společné blaho není pro občana v nacionálněsocialistickém státě ničím jiným než prosazováním jeho vlastního zájmu, který je neoddělitelně spjat se zájmem společenství. Kdo se však podílí na těchto výhodách v rámci společenství a přesto se jako jednotlivec domnívá, že se může

vyhnout svým povinnostem na úkor poctivých lidí, není nic jiného než podvodník, který zrazuje společné dílo, a zaslouží si opovržení všech!

A to, co znamená myšlenka společenství pro vůdce podniku a zaměstnavatele, znamená totéž i pro následovníka a zaměstnance. Jak často slýcháme, že se nacionální socialismus v ekonomické rovině vyjadřuje tak, že se pracovníkovi pouze říká, že je jako všichni ostatní a že každý na svém místě je tu proto, aby plnil svou povinnost v národním společenství. To jsou řeči, které na delší dobu nepřesvědčí. I to je třeba jednou říci. Světové dějiny se nepohybují vpřed pouze na základě povinnosti a obětavosti! Člověka, který například den za dnem pracuje v dole, ve špíně a potu, aby vytěžil uhlí, lze takovými dobře míněnými, ale nedostatečnými argumenty jen velmi těžko přesvědčit o jeho vznešeném národohospodářském poslání. V praxi to vypadá trochu jinak. Lidé nakonec žijí proto, aby byli šťastní, a ne jen proto, aby plnili svou povinnost. Každopádně si to všichni tak nějak trochu představují. I ten nejprostší dělník chce v životě postoupit vpřed. A právě naděje na tento osobní pokrok pro sebe i své děti a víra v možnost jej dosáhnout umožňuje mnohým snáze vykonávat svou těžkou práci. Stanovovat jim jako životní cíl pouze plnění povinností bez uspokojení jejich osobních snah je řeč světem nezasvěcených moralistů nebo nesociálních kapitalistických živlů, kteří spekulují na naivitě svých bližních.

S nacionálněsocialistickým světonázorem to má málo společného. Nacionální socialismus učí něco zcela jiného. Učí pracující spoluobčany pochopit, že své vlastní osobní štěstí mohou nalézt pouze tím a právě tehdy, když plní svou povinnost vůči společenství. Toto společenství, ve kterém pracují a pro

které pracují, jsou oni sami. Společenství je předpokladem a podmínkou, díky níž se vlastní štěstí může vůbec stát skutečností. Kdo v hospodářství pomáhá druhým, pomáhá jim, aby pomohl sám sobě. Rozpoznat a umožnit druhým rozpoznat, že vlastním zájmům nejlépe posloužíme, když blaho společenství postavíme na první místo mezi svými vlastními přáními – na tom záleží! To je skutečný základní zákon ekonomické racionality, který ovládá každou zdravou ekonomiku a určuje její vývoj.

Tato myšlenka společenství v nacionálním socialismu není teoretickou frází, prázdným pojmem ani laciným sloganem, ale poprvé dala slovu socialismus živý obsah.

Náš socialismus není naivní utopií, ale přirozeným, pulzujícím životem.

Je to socialismus ochoty pomáhat těm nejchudším z chudých a socialismus výkonu pro všechny pracující.

Neslibuje blaženost, nevykresluje dělníkům nedosažitelné iluze, aby je ve skutečnosti uvrhl do ještě hlubší bídy. Nekáže dětinské a veškerou realitu popírající učení o rovnosti lidí a jejich stejném nároku na rozdělení pozemských statků, nýbrž jim vrací vědomí, že patří k velkému národu, s nímž jsou spojeni v dobrém i ve zlém, a v němž každý může dosáhnout přesně tolik, kolik je schopen vynaložit na základě svých schopností a výkonu. Jediným rovným ekonomickým nárokem, který přiznává všem svým spoluobčanům, je právo na práci.

Tento skutečný, tedy jediný možný socialismus zajišťuje, aby podmínky pro postup byly pro každého příslušníka národa stejné, takže charakter, schopnosti a výkon jsou jediným měřítkem postupu.

Nacionální socialismus odstranil všechna privilegia vyplývající z původu a společenského postavení, ale místo toho obnovil privilegium dané přírodou. Tím, že dává všem příslušníkům národa – v souladu s danými měřítky přírody – stejnou šanci, nesnaží se – jaká dětinská utopie! – odstranit nerovnost mezi lidmi, nýbrž nerovnost podmínek, za nichž pracují!

To je velká a zásadní myšlenka. Větší, než by se na první pohled mohlo zdát. Její uskutečnění v nacionálněsocialistickém státě znamená pro miliony lidí osvobození od beznaděje jejich dosavadního čistě kapitalistického pracovního poměru. Znamená to vysvobození z ochabující beznaděje dělnického údělu, který se dosud vnímal jako bezmocný předmět obchodování kapitalistických sil, aniž by se kdy dokázal z této situace povznést ke světlu tvůrčího spoluvytváření života národa. Těmto vyvrženým a vyděděným z neblahého kapitalistického vývoje poskytuje nacionální socialismus ekonomickou rovnoprávnost. S revolučním elánem odstraňuje překážky, které před nimi liberální systém se všemi svými výsadami majetku a kapitálu nahromadil jako nepřekonatelnou zeď. Umožňuje volný rozvoj sil a schopností, které v nich dřímají, a umožňuje jim plnoprávně se účastnit hospodářské soutěže založené na výkonu a schopnostech.

Nesmíme podceňovat hluboké duševní dopady, velkou morální sílu a nesmírný praktický význam těchto možností pro široké masy pracujících spoluobčanů. Zavedli jsme v německém národu hospodářský a společenský řád, v němž se každý náš spoluobčan, ať je kýmkoli a odkudkoli pochází, může vypracovat až na nejvyšší pozice v hospodářství i ve státě, má-li k tomu jen sílu, vůli a schopnosti.

To je naše idea a to je naše vůle! Vůle Vůdce, o kterém všichni víme, že dokáže hory přenášet, a o kterém vím, že je pro své německé pracující ochoten v případě nutnosti zaútočit i na peklo! Pokud se tu a tam ještě objeví překážky, budou strženy, aby se uvolnila cesta neznámého německého pracujícího směrem vzhůru až k nejvyšším pozicím národa. Možná že starší generace našich pracujících již nebude schopna touto cestou kráčet s takovým úspěchem. Pak ji však projdou jejich synové!

A když někdo řekne: „Ta cesta je příliš dlouhá a příliš náročná na to, aby se po ní dalo úspěšně kráčet," pak odkážu ty bázlivé na nádherný příklad, který jim dal náš Vůdce Adolf Hitler.

Jako neznámý, bezejmenný dělník v miliónovém davu svých kamarádů si díky nezdolné síle vůle a vytrvalosti proklestil cestu nahoru, až na samý vrchol státu. A to za nesrovnatelně těžších podmínek, než jaké se dnes německému pracujícímu nabízejí ve znamení nacionálního socialismu! Tuto cestu prošel zcela sám a svého cíle dosáhl navzdory odporu všech! Dnes stojí jako syn pracujícího lidu u kormidla národa, aby svým kamarádům usnadnil to, o co sám musel tak tvrdě vybojovat. Vybudoval skutečný německý národní stát a naplnil jej hospodářskými zásadami živého, tvůrčího německého socialismu. A proto mu patří srdce a ruce všech, kteří se na tomto společném díle podílejí.

S hrdostí můžeme konstatovat: V nacionálněsocialistickém národním společenství se staletá socialistická touha všech tvůrců poprvé prakticky naplnila. A to svým jediným možným naplněním!

To, co se v tomto společenství uskutečňuje, je socialismus výkonu, přirozená a tudíž jediná harmonie ekonomických zájmů, jaká existuje. Nacionální socialismus, který v rámci nadřazeného principu společenství ponechává volný prostor pro osobní snahu všech o úspěch a činí jej přístupným pro všechny, dokázal poprvé v moderní hospodářské historii – řekl bych – tento umělecký kousek, sjednotit společný prospěch a osobní prospěch na jedné společné úrovni. A když se někdo zeptá, jak to bylo možné, odpovíme: Stalo se to možným, protože německý národ na základě bolestných zkušeností svého osudu vstoupil na vyšší stupeň národního vývoje, než jaký dosud historie zná. Vůdce ve svém mnichovském projevu tak přesvědčivě vysvětlil, jakou těžkou cestou musel německý národ projít, aby se z jeho různých rasových základů, z jeho kmenů a zemí nakonec navzdory veškerému tvrdohlavému odporu zrodil německý národ. Jen tak bylo možné dosáhnout dnešní úrovně vývoje, na níž se politické a hospodářské protiklady minulosti rozplývají a spojují se do vyšší jednoty života národa. Náš socialismus proto není žádnou strnulou myšlenkovou konstrukcí, která by musela násilím zasahovat do přírody, nýbrž smysluplným uspořádáním a nejvyšší formou hospodářského života, z níž může národ stále znovu čerpat síly k novému rozkvětu.

Tento socialismus nerozvrací ve slepé destruktivní zuřivosti, jako marxismus v sovětském ráji, základy hospodářství, nevystavuje miliony lidí smrti hladem, aby pak k záchraně přivolal proklatý kapitalismus.

Tento socialismus není socialismem. Socialismus neschopných, ani socialismus útlaku, který, jako v marxistickém sovětském státě, musí násilím zavádět barbarský

systém popohánění, systém Stachanova, aby z pracujících vymáčkl výkony, které tento systém jako takový zevnitř činí nemožným.

Náš socialismus neodstraňuje vlastnictví, a tím ani hnací sílu jakéhokoli pokroku, ale odstraňuje zneužívání vlastnictví a tím otevírá cestu k pokroku pro všechny.

Tento socialismus neříká: „Vlastnictví je krádež na úkor společenství“, ale povyšuje poctivě nabyté vlastnictví na zasloužený přínos pro společenství.

Tento socialismus neříká: „Vlastnictví dává v národě výsady“, ale „vlastnictví zavazuje k službě národu“.

Tento pravý socialismus, který otevírá svět hospodářského úspěchu i tomu nejprostšímu člověku, nenechává hospodářské síly národa chátrat, nýbrž je rozvíjí a otevírá perspektivu znásobení hnací síly lidského hospodářství. To je náš socialismus! Socialismus, který zahrnuje všechny, kdo mají dobrou vůli, socialismus, který národu otevírá cestu k velkolepé budoucnosti.

Jak jsme viděli, toto zaměření hospodářských zájmů na společné blaho nevzniká samo od sebe. Ekonomika není mechanismus, který se sám řídí a v němž si každý může dělat, co se mu zlíbí! Je to organismus, který je řízen a veden z centrálního místa! Ekonomika není věc sama o sobě, jak tvrdí kapitalistické a marxistické ekonomické myšlení. Od té doby, co lidé vůbec žijí společně, je nemyslitelné bez nadřazené souvislosti s národem. Ekonomika je možná pouze jako národní ekonomika, přičemž jednotlivé národní ekonomiky samozřejmě navzájem vstupují do mezinárodní výměny; neexistuje však žádná světová ekonomika ve smyslu zrušení

národních hranic všech národních ekonomik. Výchozím a konečným bodem je vždy národní společenství. A proto je nejen správné, ale pro prosperitu ekonomiky nezbytné, aby nacionálněsocialistický stát jako zástupce národního společenství převzal vedení a ve všech hospodářských oblastech nejvyšší dohled, který zajistí soulad zájmů v podřízenosti vyšší myšlence práce pro celý národ.

V úzké spolupráci s Německou pracovní frontou dohlíží na dodržování nacionálněsocialistických zásad v hospodářském životě. Podporuje a prosazuje vše dobré v soukromém hospodářství, odstraňuje vše nezdravé a špatné. A na základě svého celkového přehledu vydává směrnice pro aktuální hospodářské potřeby.

To nemusí být pro jednotlivého spoluobčana, ať už jde o vedoucího podniku nebo řadového člena, vždy srozumitelné, pokud v daném okamžiku musí brát ohled na potřeby celku. Avšak vědomí, že tento nacionálněsocialistický národní stát je jeho státem, ke kterému jako správce svých nejvlastnějších zájmů smí chovat důvěru, mu umožní vnímat dočasnou oběť jako zanedbatelnou ve srovnání s rozhodujícím prospěchem, který z toho plyne všem, a tedy i jemu samotnému.

Již jsem řekl, že ekonomika není věc sama o sobě. Že představy o ekonomice jako o ekonomickém mechanismu, který všude a neměnně funguje podle svých vlastních zákonů, jsou zásadním a osudovým omylem. Ekonomické teorie kapitalismu i marxismu ji chápaly jako čistě věcně působící materiální skutečnost. Zabývaly se poměry a věcmi, zbožím a produkty, méně však lidmi, kteří je vytvářejí. Pátraly po věčných zákonech této takzvané ekonomiky nebo se snažily prozkoumat takzvané „ekonomické podmínky“, jimiž je údajně

určována a řízena celá lidská existence. V tomto materialistickém pojetí ekonomiky neměl lidský duch, idea ani idealismus jako tvůrčí a formující faktor hospodářského života žádný nebo jen nepatrný prostor. Nechtěli připustit, že je to právě tvůrčí lidský duch, který hospodářství po všechny časy určoval a utvářel, od nejprimitivnějšího stupně až po jeho nejvyspělejší formu.

A přesto je to tak!

Ekonomika není tou bezduchou strukturou ponechanou sama sobě ve světě egoismu a materialismu. Ekonomicky jednající člověk není tím „Homo oeconomicus“, o kterém se říkalo, že místo srdce má v hrudi hlavní účetní knihu. Příroda nevytvořila člověka jako osamělou bytost či moderního Robinsona. Člověk je zde jako člen společenství pokrevního a rasového původu, které ho zplodilo a vychovalo k tomu, čím je, a pro které má působit a pracovat, tak jako ono působí a pracuje pro něj. Oblast hospodářství není světem sám o sobě, který – jednou vytvořen – žije podle vlastních zákonů a nezávisle na duši a vůli lidí, jimž má sloužit. Hospodářství, jak jsem již řekl, je vždy národním hospodářstvím. Národ však není otrokem svého hospodářství, nýbrž jeho pánem! Utváří své hospodářství podle svých sil a schopností, podle svých zvláštních potřeb a národních nezbytností.

Stejně jako neexistuje ekonomika jako věčně neměnný přírodní útvar, neexistují ani věčně platné zákony hospodářského života, na jejichž základě by bylo možné jednou provždy předem určit její průběh. Tomu věřily ekonomické vědy kapitalismu i marxistická doktrína dost dlouho. A proto je realita tak často usvědčila z omylu! V rámci určitého ekonomického systému, platného pro určitou dobu, lze dojít k

poznání typických vztahů a také určitých zákonitých tendencí, nikdy však k věčně platným přírodním zákonům ekonomiky. To neexistuje a je to vědecký nesmysl.

Na začátku jsem poukázal na nesmyslnost ekonomických zákonů o hodnotě a jejich důsledky a rád bych tento bod zde zásadně zdůraznil, protože má význam pro další vývoj našich úvah. Sám Vůdce to vyjádřil jasně a zřetelně. Říká: „Žádná doktrína neexistuje. V průběhu tisíciletí se hospodářská forma neustále měnila. Je však v lidské přirozenosti, že v určité době příliš snadno podléhají doktríně, že hospodářská forma určující tuto dobu je jedinou možnou a jedinou snesitelnou; jinými slovy, že lidstvo podléhá doktríně, která je stejně škodlivá, jako by snad mohlo být škodlivé vyznávání opačné doktríny. Máme jedinou doktrínu, a to tu, že v ekonomice žádná doktrína neexistuje!“

To řekl Vůdce a tím vyjádřil to podstatné.

Ekonomika civilizovaných národů byla vždy, v každé fázi své existence a na vrcholu svého příslušného stupně vývoje, produktem jejich tvůrčího ducha; pokud byla její organizace nasměrována do nesociálních, nadnárodních a národ rozvracejících kolejí, pak to byla vina neschopných vůdců nebo vládnoucích vrstev.

Ekonomika není mrtvý, věčně neměnný mechanismus, nýbrž má svou živou historii, jejímž nositelem je lidský duch a lidská práce. Patriarchální domácnost, řemeslně orientované hospodářství středověku, hospodářství založené na dělbě práce a svoboda živností, éra strojů a moderní industrializace – to vše se postupně střídalo, protože lidský duch a lidská organizace práce připravily cestu k novému vývoji.

Technika a geniální organizace byly vždy průkopníky hospodářství! Stejně jako v dějinách vždy obchod následoval meč odvážných dobyvatelů, tak i všechna velká období hospodářského rozvoje a konjunktury národů byla uvedena do pohybu podnikavým duchem odvážných mužů, kteří daleko předběhli svou dobu. Uvědomte si, co pro hospodářský rozvoj tohoto města znamená Friedrich Krupp a co dal jemu i německému národu jako celku. A ať se ohlédneme do naší historie jakkoli daleko: germánskému vynálezavému géniu, který přírodě vyrval její tajemství a světlem svého ducha osvětlil hospodářství – a dobrodružnému podnikatelskému duchu nordických mořeplavců vděčí bílé rasy za svou staletou hospodářskou převahu ve světě.

Vždy to byly geniální nápady a prozíravá činorodost, které vynesly platformu na novou úroveň vývoje lidského hospodářství, na níž se pak mohla uchytit a rozvinout se k novému rozkvětu. Hospodářský pokrok však znamená pokrokovou sociální kulturu života. A i zde to byly vždy národy, jejichž muži šli v čele po nových, dosud neprošlých cestách, které umožnily svým tvůrčím lidem požívat požehnání tohoto vývoje, životní úroveň vysoké civilizace a kultury. A když tyto myšlenky shrnu, vyvstává z nich základní věta veškeré ekonomiky, kterou bych chtěl vyjádřit takto: Úroveň mezd a životní úroveň národa není nic jiného než výsledek jeho vlastního ducha a kvality jeho tvůrčích lidí!

Celkově a z dlouhodobého hlediska je to nepochybně pravda. Ale i ekonomika má své vzestupy a pády. To museli na vlastní kůži zažít právě ty národy, které obohacovaly ekonomiku jiných zemí, a v čele s nimi německý národ. To, co dali světu díky geniálnímu rozvoji vyšších úrovní techniky, se

jim často po desetiletích hospodářského rozmachu bolestivě vrátilo, když je následovaly jiné národy a jiné části světa a když si mohly osvojit naše technické pokroky a výrobu našich vysoce kvalitních průmyslových výrobků pro vlastní potřebu. Období rozkvětu exportu vystřídaly hospodářské krize, které byly způsobeny přesunem a přizpůsobením struktury světové ekonomiky. Všichni víme, jak se tato změna ekonomické struktury ve světě stala prostředkem obchodněpolitického omezování a dost často i politickou zbraní jiných národů proti nám. Tuto nebezpečnou světovou ekonomickou závislost svého národního života odstraňuje nacionálněsocialistické Německo tím, že se zbavuje liberalistického, kapitalistického ekonomického pláště a nahrazuje jej novým ekonomickým systémem, který vzešel z jeho organizačního ducha a odpovídá jeho životu.

Snažil jsem se vám vysvětlit ducha společenství, na němž je tento systém založen, a to nejen ze světonázorového hlediska, ale i z hlediska jeho vnitřní ekonomické nezbytnosti. Z vnějšího pohledu jde o svobodu v zásobování chlebem a ekonomickou nezávislost národa, které chceme a také získáme zásadní přeměnou našeho národního hospodářství. Nikdo nebude očekávat, že se podaří silnější přesun našeho hospodářského těžiště na vnitřní trh a jeho vzájemně provázanou reorganizaci uskutečnit ze dne na den. Od objevu nezbytných surovin až po velkovýrobu těchto produktů je zapotřebí určitý čas. Ale tohoto cíle dosáhneme. V žádném případě se nejedná o odklon od světového obchodu a mezinárodní výměny zboží! To nelze zdůraznit dostatečně. V míře, v jaké budeme schopni vyvážet výrobky naší vysoce kvalitní práce, budeme vždy dovážet i výrobky jiných národů. Chceme pouze ochránit náš národ před

výkyvy politicko-ekonomických situací, které bychom v případě nouze nebyli schopni zvládnout; to je totiž zodpovědnost, kterou cílevědomé vedení nemůže vůči národu nést.

Ale tato soběstačnost prostřednictvím organizace národní soběstačnosti nikdy nepřiměje německý národ, aby se vzdal své hrdé, tvůrčí a technické tradice a svého velkého kulturního poslání v kruhu národů! Nacionálněsocialistické Německo nemá v úmyslu složit zbraně před průmyslovou konkurencí jiných národů na světovém trhu, pokud tato konkurence ohrožuje vysokou životní úroveň jeho schopných a pracovitých synů. Nebude rezignovaně truchlit nad minulými možnostmi vývozu, pokud a do té míry, v jaké jsou překonány mezinárodním hospodářským vývojem a jsou nenávratně ztraceny. Tam, kde ztratilo svůj náskok v důsledku vývoje v mimoevropských zemích, jej o to zářivěji obnoví novými výtvory svého ducha.

Takováto nová díla jeho vynalézavosti již nacionálněsocialistické Německo začalo skvěle rozvíjet v technice, v oblasti chemie a fyziky. Ne v kapitalistickém, ale v nejvyšším národohospodářském smyslu. Kdo dosud podléhal směšnému omylu, že moderní technika a z ní vyplývající hospodářský pokrok jsou neoddělitelně spjaty s kapitalismem, toho skutečnost poučí o opaku. Nacionální socialismus obohacuje techniku v dosud stěží představitelné míře. Ví totiž, že právě široké masy tvůrčích spoluobčanů jsou těmi, jejichž hospodářská situace závisí na postavení národa v mezinárodním silovém poli. Ví, jak nemožné je, aby silný a zdravý národ, který se vyvíjí vpřed, technicky zaostával na úrovni, která by z jeho tvůrčích lidí činila otroky jiných, pokročilejších národů. A

proto klade na intelektuální vedoucí vrstvy národní povinnost, aby v soutěži národů neúnavně vybojovávaly technický pokrok pro široké masy svých spoluobčanů.

Pro nacionálního socialistu spočívá radost z tvůrčí techniky ve slávě společenského přínosu. Štěstí, které vynálezce přináší lidem, totiž znamená vysvobození z úzkosti a nouze pro miliony lidí, kteří si v soukolí národního hospodářství, každý na svém místě, těžkou prací v duchu společenského vědomí vydělávají na živobytí. Usnadnit osud jim všem a umožnit jim podílet se také na požitcích života – to je velký a vznešený úkol technického a hospodářského pokroku, za který se nacionální socialismus tak usilovně zasazuje. Nenechává, aby se technika stala otroctvím a prokletím pro tvůrčí národ, nýbrž mu prostřednictvím svých nádherných zařízení, sloužících k odpočinku v rámci nacionálněsocialistického společenství, v duchu hesla „Síla skrze radost“ vrací přírodu a radost z krás otčiny. Takto chápána a lidu zpřístupněna slouží technika v nejvyšší tvůrčí syntéze opět přírodě, k jejímuž podmanění se vydala, tím, že na vyšší sociální úrovni znovu otevírá tvůrčímu národu její nevyčerpatelnou krásu a sílu k radosti.

Vidíme tedy, že nacionálněsocialistický hospodářský horizont nijak nezaostává za ideály pokroku kapitalistického hospodářství, nýbrž je zahrnuje a jde ještě dále.

Nedávno jsem na jiném místě uvedl, že s nacionálněsocialistickou myšlenkou vstoupil do světových dějin jeden z největších tvůrčích principů ducha. A vyjádřil jsem pevné přesvědčení, které nás všechny naplňuje, že tato myšlenka bude v dějinách lidstva hrát jako nová duchovní síla blahodárnou roli.

Dnes bych chtěl vyslovit to, co si možná mnozí ještě neuvědomili, a sice že nacionální socialismus překročil práh nové éry i v oblasti hospodářství. Zlom osudu nejen v politice, ale i v hospodářství!

To, co dnes v Německu prožíváme v oblasti hospodářského dění – často ještě aniž bychom tomu dokázali porozumět –, vše nové a odvážné, vše, co je pro naše myšlení nezvyklé, nepředvídatelné a přesto fakticky mocné, to je krok na novou úroveň lidského hospodářství, který nacionálněsocialistické Německo uskutečnilo nebo jej právě uskutečňuje. My sami možná stojíme příliš uprostřed tohoto hnutí, abychom jej již mohli vidět s takovou jasností, s jakou jej jednou uvidí historie. Ale že tomu tak je, se mi jeví jako nepochybné.

Kapitalistický hospodářský systém byl nahrazen nacionálněsocialistickým, který se opírá o zcela odlišný duchovní postoj a podléhá jiným vnitřním zákonům, než jakými se řídí kapitalistické hospodářství.

A právě v tomto bodě se také vyřeší všechny zdánlivé rozpory v uvažování a vysvětlí se rozcházející se názory na hodnotu a význam praktického hospodářského dění naší doby.

Kdo se pokouší interpretovat novou éru pomocí dogmatických ekonomických koncepcí již minulé éry, kdo aplikuje měřítka zastaralého kapitalistického ekonomického myšlení na novou ekonomickou strukturu nacionálněsocialistického Německa, ten se mýlí a nebude nové době rozumět, dokud ho tato doba nepředběhne. Můžeme si například představit, že by poctivý řemeslný mistr z osmnáctého století dokázal skrze optiku svých ctihodných

cechovních zákonů rozpoznat ekonomické souvislosti a nutnosti nastupující průmyslové éry?

Je tomu dnes jinak, když se snažíme posuzovat potřeby nacionálněsocialistické současnosti pomocí zastaralých kapitalistických ekonomických pojmů?

Stojíme uprostřed hospodářsko-organizačního úkolu obrovského rozsahu. Německý národ, který je politicky sjednocen a semknut pod novou velkou myšlenkou, aby se vydal na cestu do nové budoucnosti, buduje na troskách minulé doby nový hospodářský základ, jenž svým rozsahem a svou strukturou odpovídá velikosti té nové hospodářské éry, která před ním leží, a do níž se chystá vkročit se svými nově rozvinutými silami. Je to hospodářský úkol, který nám osud uložil a který nás shledal hodnými vyřešit jej pro blaho národa.

Můžeme před velikostí tohoto úkolu zaváhat?

Můžeme váhat s tím, abychom vstoupili na tuto ekonomickou neznámou půdu, aniž bychom mohli předem číselně vypočítat finanční úspěch?

Můžeme na nezbytné dlouhodobé hospodářské investice, které milionům nezaměstnaných pracovníků zajistí práci a chléb, aplikovat měřítko krátkodobé kapitalistické rentability?

Pokud uvažujeme z ekonomického hlediska, pokud uvažujeme s dlouhodobým ekonomickým výhledem, nesmíme to udělat! Nesmíme to udělat v tak zásadní fázi budování, v jaké se právě nacházíme. Neboť i tam, kde „kapitalistická rentabilita“ a výnosy nelze číselně předem vypočítat, může důvěra v produktivní síly, v kvalitu a výkonnost národa ospravedlnit kapitálové výdaje, ba je dokonce učinit ekonomicky nezbytnými, pokud slouží k vybudování

hospodářského aparátu, do něhož se rozvíjející se národ postupně začleňuje. Právě v takovém období se dnes nacházíme.

Jedním z charakteristických rysů kapitalistického hospodářského systému u nás bylo, že takový vývoj ponechával na samotném systému, na instinktu kapitálu, na volné, avšak pomalé hře sil. Dnes je tento úkol příliš velký a mohutný, poměry se pro něj staly příliš rychlými. Nacionální socialismus nás učí, jak takový vývoj plánovitě řídit, jak jej ze strany státu energicky podporovat a jak jej prostřednictvím organizace a výběru sil dovést k neslýchané, mnohonásobné účinnosti.

„Ale odkud berete tolik peněz na všechny ty investice a podniky?“ zeptá se někdo, a tuto otázku dnes slýcháme poměrně často. Tvorba kapitálu a objem zakázek musí být v souladu, říká kapitalistická ekonomická teorie, nebo srozumitelněji řečeno, nelze dlouhodobě utrácet více, než se vydělá, ani investovat více, než se vydělá a ušetří; jinak to za nás budou muset ušetřit a znovu vydělat ti, kteří přijdou po nás.

V tomto bodě se však nacionálněsocialistické ekonomické myšlení shoduje s dosavadním ekonomickým pojetím. Z dlouhodobého hlediska a v rámci celého konjunkturního cyklu tomu tak skutečně je. Rád bych však připomněl, že odjakživa patřilo k základním principům soukromého hospodářského myšlení, že na počátku každé konjunktury není předjímání budoucnosti v rámci úvěrové politiky pouze přípustné, ale dokonce nezbytné. Je však to, co se u nás děje, něčím jiným než stejně oprávněným předběžným krokem směřujícím ke konjunkturnímu a hospodářskému rozmachu, který z přirozených důvodů musí nutně následovat po naší rostoucí hospodářské síle a posilujícím národním postavení ve světě?

Dokud vynakládáme prostředky na to, abychom dosud nevyužitou a neproduktivní pracovní sílu učinili produktivní pro národ, dokud vynakládáme prostředky na to, abychom z lidí, kteří dosud byli pouze spotřebiteli, udělali tvůrce, dokud vynakládáme prostředky na nezbytnou obrannou ochranu hospodářského prostoru, v němž žijeme a z něhož žijeme, dokud vynakládáme prostředky na to, abychom obdělávali stávající neúrodnou půdu a učinili ji úrodnou – tak dlouho je financování těchto věcí tou nejskutečnější ekonomickou potřebou, jakou si vůbec lze představit!

Konjunkturní období, během něhož se tyto produktivní finanční výdaje z hlediska národního hospodářství vrátí se ziskem, však není tak krátkodobé, jak je tomu u obvyklého průběhu běžných hospodářských konjunktur. Ale mimořádné časy vyžadují mimořádné prostředky. A nikdo nebude popírat, že se nacházíme v nové mimořádné době.

Nacionálněsocialistický hospodářský systém nezačal teoretickými úvahami, ale praktickou prací. Proměnil to, co bylo nezbytné, ve skutečnost. Jistým faktorem v jeho hospodářských a rentabilitních výpočtech je důvěra v produktivní síly obnoveného národa. Růst těchto sil je neslýchaně velký a tyto síly jsou vedeny silnou vůlí. Kdo na ně spoléhá, stojí pevně a jistě.

To, co se dnes investuje, přinese v budoucnu tisíckrát větší úrodu. Obrovské silnice a zemědělské plochy, budovy a zařízení, které dnes vznikají, budou ještě po staletí svědčit o odvážném a úspěšném hospodářském myšlení. Kdyby mohly mluvit, dosvědčily by našim potomkům, o kolik více se vyplatily, než jim kdysi chtěly přiznat úzkoprsé mysli.

Poučení, které z tohoto činu plyne pro náš národ, se však jednoho dne – o tom jsem přesvědčen – stane klasickou teorií nacionálněsocialistického ekonomického myšlení. Tehdy se bude na školách a univerzitách učit například toto: „Kapitalistickému ekonomickému principu ‚Kapitál musí plodit kapitál' protikladně postavilo tehdejší nacionálněsocialistické hospodářské uspořádání pravdu ‚Práce plodí práci!'

I kapitál není nic jiného než ušetřený, nespotřebovaný výnos práce. I kapitál je produktem práce. Byl vytvořen prací, a proto je jeho určením opět sloužit práci. Systém však, který vyvolává zneužití kapitálu, ba má to dokonce za svůj vnitřní předpoklad, nazýváme kapitalismem.

Nacionální socialismus naproti tomu prosadil zásadní princip, že ekonomika není problémem kapitálu, nýbrž problémem organizace.

Díky soustředěnému úsilí o ekonomicky nezbytné investice, které zároveň slouží k vytváření pracovních míst pro miliony našich spoluobčanů, se ekonomika, která ležela na dně, probudila k novému životu.

Z kapitálu vznikaly mzdy a stavební materiály, z mezd a příjmů pak zase kupní síla a poptávka po zboží. Z poptávky po zboží a stavebních materiálech vznikala nová práce, nová poptávka, nové příjmy, nový kapitál a nové podniky.

Z práce vyrostla další práce a z rozšiřujících se polí větší úroda chleba.

Peníze se změnily ze samého cíle na prostředek a kapitál, který byl tehdy vynaložen, nesloužil sám sobě, nýbrž životu národa a jeho rozvoji, jimž sloužit je jeho posláním.

Jedním slovem, tehdy nacionálněsocialistický ekonomický princip ‚hospodářské produktivity' nahradil liberalistické dogma ‚kapitalistické rentability' a prakticky položil základy hospodářského vzestupu národa. Uvolnil cestu k nové éře hospodářského a společenského vzestupu, k novému rozkvětu a rozvoji západní kultury!"

To, co se později bude ve školách učit o dnešní době, je třeba pochopit již nyní a podle toho jednat s rozvahou a hospodářskou předvídavostí – na tom záleží!

K tomu je však zapotřebí skutečně ekonomického uvažování, a nikoli pouze nedostatečného soukromokapitalistického myšlení. S jistotou svých intuitivních schopností nám i v tomto ohledu Vůdce šel příkladem. Vyzvat soukromé hospodářství, aby následovalo jeho iniciativu, znamená v konečném důsledku nic jiného než nasměrovat cit kapitálu na správnou ekonomickou stopu. Takové jednání znamená myslet ekonomicky a zároveň ve smyslu společenského vědomí v nejvyšším nacionálněsocialistickém smyslu.

Velkému porozumění, které dnes dělníci a zaměstnanci projevují vůči společnému budování, musí odpovídat produktivní vytváření pracovních míst ze strany podnikatelů. V souladu s nacionálněsocialistickým principem, že vlastnictví neznamená privilegium, nýbrž povinnost vůči společenství.

Věřím, že jsem ve svých úvahách dokázal, že v naší současné situaci musí mít toto vytváření pracovních míst ekonomicky produktivní dopad. To, co se zde pro společenství začíná, přinese všem – pracujícím i podnikatelům – značný

užitek vycházející ze společenství. To je skutečný socialismus. Socialismus výkonu a socialismus činu.

Ukažme, že jsme hodni naší velké doby a jejích požadavků!

Uvědomme si, že musíme bojovat nejen proto, abychom přežili, ale že máme povinnost být bojovníky, abychom se stali vnitřně svobodnými a silnými a mohli tak tvůrčím způsobem přispívat k životu našeho národa!

Nepočítejme tam, kde musíme věřit!

Nezvažujme tam, kde musíme riskovat!

Jednejme s pevnou vírou v sílu našeho lidu a v nesmrtelného ducha německého národa!

Podstata organické ekonomiky

Úryvek z knihy Die Wirtschaft im Nationalsozialistischen Weltbild od Arthur Herrmann a Arthur Nitsch, 1934

O základních principech organické ekonomiky ještě zdaleka nepanuje ve všech bodech naprostá jasnost.

V následujících podkapitolách se pokusíme vysvětlit podstatu organické ekonomiky. Struktura nové ekonomické organizace, jako jsou profesní stavy, Německá pracovní fronta, správci práce atd., je popsána v následující hlavní kapitole.

A. Vztah mezi ekonomikou a politikou.

Říšský kancléř ve svých projevech z 21. a 23. března 1933 jasně nastínil názor říšské vlády na zásadní vztah státu a politiky k hospodářství: „Národ nežije pro hospodářství a hospodářství neexistuje pro kapitál, nýbrž kapitál slouží hospodářství a hospodářství slouží národu.“ — „Chceme obnovit prvenství politiky, jejíž úkolem je organizovat a řídit životní boj národa.“

Ekonomika se tedy musí podřídit státu. Musí se přizpůsobit světonázoru nacionálního socialismu a sloužit jeho sociálně-etickým požadavkům. Ekonomika se již nesmí považovat za stát ve státě, nýbrž se musí začlenit do národního společenství jako služebný článek.

I. Osud určovala a určuje politika, která se opírá o moc a obranyschopnost státu, nikoli ekonomika.

1. Německá hospodářská krize je v podstatě důsledkem politických událostí.

Nepřítel zneužil německý kolaps k prosazení Versailleské smlouvy a vymáhání nehorázných reparací. Politika

přinesla rurský boj a inflaci. Na politickém odporu Francie ztroskotal hospodářský plán německo-rakouské celní unie. Politický odpor, zejména ze strany Francie, zabránil tomu, aby Hooverův plán plně působil. To by mělo dostatečně naznačovat, že politické okolnosti tvoří výchozí bod ekonomiky.

2. Nejdůležitější podmínky současného německého hospodářství jsou dnes politické povahy.

Německý životní prostor je omezený. Německý národ je stísněn na území, které je o 1/5 menší než Francie, kde žije pouhých 39 milionů lidí. V uplynulých stoletích a desetiletích se jiné národy snažily dobývat cizí kontinenty za účelem politického rozšíření moci a tím i šíření své kultury. Zatímco se tak jiné národy rozšiřovaly politicky, a tím pádem i ekonomicky, my v Německu jsme stále bojovali mezi sebou a proti sobě v boji kmenů, dynastií, států a stran.

II. Konečným cílem každého hospodářství je něco, co přesahuje ekonomickou rovinu a leží v politické sféře. Tímto cílem je politická moc a svoboda, kulturní rozvoj, blahobyt a růst národa.

Vést národ k těmto životně důležitým cílům je nejvýznamnějším obsahem státní politiky.

III. Stát by neměl sám podnikat, ale musí být „normou a regulátorem, v širším smyslu musí být vůdcem a řídícím orgánem celého hospodářství“ (Feder). Vytvoří nový pořádkový princip pro hospodářské dění.

Na rozdíl od liberalismu nepovažuje nacionální socialismus ekonomiku za přirozený proces, který se řídí

vlastními zákony, a odmítá liberalistickou doktrínu, která se snaží předstírat „automatismus“ ekonomiky.

Nacionální socialismus naopak uznává, že hospodářství je a bude „kulturním uspořádáním utvářeným na základě svobodného rozhodnutí lidstva“ (Werner Sombart). Nacionální socialismus si tedy uvědomuje, že i budoucnost hospodářství spočívá „v uvážení svobodně rozhodujících lidí“. Existuje tedy odhodlaná vůle státu, tj. nositelů státu, k přetvoření hospodářství.

IV. Pevně zakotvená státní moc je předpokladem nové hospodářské politiky.

Čím silnější je vláda, tím snáze se může vyhnout častým a razantním zásahům do chodu ekonomiky. Německo již nemusí být vedeno proměnlivou politikou nejmenšího stranického odporu, ale dnes za ekonomikou stojí silný stát s jasně stanovenými cíli a celým hospodářstvím prostupuje silná státní etika.

Zásady nového státu jsou popsány v sešitu č. 1 a sešitu č. 13.

B. Cíl organické ekonomiky.

Cílem organické ekonomiky je začlenění ekonomiky do státu. K dosažení tohoto cíle jsou nezbytné především:

I. Změna a přizpůsobení ekonomického smýšlení, ekonomického ducha, ekonomické etiky, probuzení společenského ducha, výchova k pocitu odpovědnosti vůči celku.

Tento úkol je ještě podstatnější než všechna organizační opatření, neboť zásadní proměna forem může být účinná teprve

tehdy, když se zásadně změní myšlení a celý duševní a citový postoj člověka. „V lidské sféře však musí být nejprve dotvořen a dovršen duchovní, lidský základ, na němž se teprve může naplnit nacionálněsocialistická revoluce. Duchovní revoluce zdaleka ještě neskončila“ (Petersen).

Nejvýznamnější organizací v oblasti společenské výchovy je „Německá pracovní fronta“. Nové ekonomické myšlení dává zcela jiný význam i základním ekonomickým pojmům, jako je hospodaření, práce, kapitál atd.

II. Organizační opatření.

Kancléř v této souvislosti opakovaně jasně prohlásil, že nové organizační formy hospodářství nelze vytvářet jako konstrukty na základě nějaké teorie. Nová struktura uspořádání musí být spíše pomalu a organicky vyvíjena přímo v rámci hospodářství samotného, a to odborníky pověřenými touto úlohou v souladu se zásadami stranického programu. Nejdůležitější opatření jsou:

1. Přizpůsobení struktury hospodářství požadavkům nového organického řádu. K dosažení tohoto cíle slouží především:

a) Nový rozvoj hospodářství, o kterém se píše na s. 62 a následujících.

b) Tzv. „gleichschaltung“ (sjednocování) všech organizací, orgánů a sdružení.

Sjednocení má zajistit jednotné formování vůle. Původně začalo ve vládách spolkových zemí, poté následovaly hospodářské svazy a organizace zaměstnanců. „Výchovná činnost nacionálního socialismu, jejímž cílem je podřídit

hospodářství pravým národním myšlenkám, nemůže být dovršena pouhým vnějším sjednocením organizací a svazů, nýbrž musí si vytvořit přirozený základ ve vnitřní a duševní proměně svých nositelů“ (Paul Hoffmann).

2. Zajištění půdy a přirozené pracovní síly lidu.

Moc státu do značné míry závisí na zajištění soběstačnosti obyvatelstva.

3. Ochrana domácí výroby prostřednictvím zabránění zaplavení vnitrostátního trhu výrobky, které lze ve stejné nebo podobné formě či kvalitě vyrobit v tuzemsku.

Pokud nacionální socialismus v souladu se svým celkovým světonázorem požaduje zachování a posílení rolnictví, ukotvení německého národa v jeho půdě a ochranu zemědělské produkce, pak tyto věci nejsou požadovány jen v zájmu zemědělského obyvatelstva, nýbrž v zájmu německého národa jako celku, neboť přežití německého obyvatelstva a německé kultury je za daných okolností zajištěno pouze přebytkem porodnosti venkovského obyvatelstva.

C. Společný prospěch má přednost před osobním prospěchem.

Hlavním principem organické ekonomiky je: Společný prospěch má přednost před osobním prospěchem.

Tato věta představuje kategorický imperativ nacionálněsocialistického pojetí ekonomiky.

I. Ekonomika a hospodářská politika jsou tak vědomě začleněny do etiky a do celkové kultury.

Přednost obecného prospěchu před vlastním prospěchem tvoří ideový základ celého nacionálněsocialistického programu.

1. Ekonomické jednání je tedy v konečném důsledku určováno světonázorem, neboť nacionální socialismus se svým základním požadavkem obrací k morálnímu vědomí těch, kdo se zabývají hospodářskou činností.

Každý si při svém jednání a počínání musí položit otázku: Sloužím svému národu a vlasti? Bod 24 programu končí větou: „Strana bojuje proti židovsko-materialistickému duchu v nás i mimo nás a je přesvědčena, že trvalé uzdravení našeho národa může nastat pouze zevnitř na základě zásady: společný prospěch před osobním prospěchem.“ Z tohoto hlavního principu vyplývá také pracovní povinnost spoluobčanů ve prospěch celku.

Bod 10 programu zní: „První povinností každého občana musí být duševní a tělesná tvorba. Činnost jednotlivce nesmí být v rozporu se zájmy veřejnosti, nýbrž musí probíhat v rámci celku a ve prospěch všech.“

2. Nová ekonomika je především otázkou mravní výchovy k životu ve společenství.

Duch společenství našel svůj nejživější projev v již zmíněné „Německé pracovní frontě“.

II. Soukromá iniciativa není potlačována, nýbrž podřízena společnému blahu.

1. Uznává se rozdílná ekonomická úspěšnost jednotlivých výkonů.

Nacionální socialismus neusiluje o rovnostářství ani o vyrovnání příjmů; sociální otázku vůbec nechápe pouze jako otázku rozdělování, neslibuje každému totéž, ale

každému to, co mu náleží. Vláda přislíbila „schopným a pracovitým“ nejvyšší ochranu.

„Když se mě někdo zeptá,“ uvedl Vůdce na 2. pracovním kongresu, „co rozumím pod pojmem nacionální socialismus, musím odpovědět: Nic jiného než to, že k zachování našeho společenství jsou na každém poli našeho života výlučně a autoritativně využívány nejvyšší schopnosti.“

2. Vlastnictví a majetek jsou uznávány jako základ hospodářského rozvoje, avšak vlastnictví a majetek se musí podřídit národnímu hospodářství a celému národu.

Tento pojem nemá nic společného s liberalistickým pojetím vlastnictví. Vlastník nemůže se svým majetkem nakládat libovolně ve smyslu římského práva, nýbrž musí svůj majetek využívat ve prospěch celku. Nacionální socialismus si je vědom toho, že podstata vlastnictví prošla a může procházet změnami.

Výklad věty: „Společný prospěch má přednost před osobním prospěchem“ podal říšský ministr hospodářství Schmitt: „Když se říká: ‚Společný prospěch má přednost před osobním prospěchem‘, může to znamenat pouze to, že samozřejmý zájem o zisk se nesmí rozšiřovat tak, aby přitom bylo přehlíženo nebo dokonce narušováno veřejné blaho, státní blaho a celkový zájem.“

Všechny tyto požadavky však nabývají smyslu teprve tehdy, jsou-li podpořeny činy a příkladem, teprve tehdy, je-li každý člen národa prodchnut kategorickým imperativem nacionálního socialismu.

D. Zásady německé ekonomické politiky.

Hospodářská politika musí – jak kancléř opakovaně zdůraznil – najít smysluplnou syntézu mezi ideálem nacionálněsocialistické vize a skutečnými potřebami hospodářství.

Jelikož se celý vývoj stále vyvíjí, nelze hospodářskou politiku nacionálního socialismu bez dalšího shrnout do několika pevných pravidel, která by bylo možné systematicky vyučovat a učit se je. Porozumění nové hospodářské politice není jen záležitostí myšlení, ale také otázkou prožívání a vnitřního postoje. Spoluobčané, kteří zatím stojí stranou, ať si vezmou k srdci tato slova: „Otevřeme svá srdce všem druhům chápání, souhlasu a porozumění. Považujme za svou čest být těmi, kdo říkají ‚ano'" (Nietzsche). Pak svoboda a závazek, vůdcovství a následovnictví, soukromé vlastnictví a společný prospěch, víra a věcnost nejsou protiklady, které se navzájem vylučují a paralyzují, ale živé celky plné plodné dynamiky. V tomto duchu mají následující úvahy sloužit jako první orientace.

„Nechceme," vysvětlil Feder, „v žádném případě ničit životaschopné hospodářské struktury, ale chceme tyto struktury zachovat a pečovat o ně; domníváme se však, že nemůžeme nést odpovědnost za to, když jsou hospodářské podniky udržovány při životě státními dotacemi, které jsou založeny na zastaralém hospodářském systému."

I. Hospodářství je svobodné, ale podléhá státně-politickým vazbám. „Z toho vyplývá, pokud jde o vztah mezi státem a ekonomikou, zaprvé právo státu na dohled nad ekonomikou a zadruhé právo státu zasahovat prostřednictvím policejních,

správněprávních a fiskálních (daňových) opatření, pokud to vyžaduje obecný zájem státu“ (Gottfried Feder).

1. „V silném státě, který ve skutečnosti představuje projev mravních sil národa, není nutné dávat hospodářství uměle vázanou podobu. V takovém státě může být hospodářství klidně svobodné … Není nutné ho svazovat zvláštními opatřeními, neboť je již svázáno nadvládou politického života“ (Bernhard Köhler).

Má-li hospodářství využít své svobody způsobem, který byť jen v nejmenší míře poškozuje obecné blaho, má stát kdykoli možnost zasáhnout.

2. Vláda a vedení strany se nejostřeji vyslovily proti neoprávněným zásahům do hospodářství.

Bojový svaz živnostníků a středních podnikatelů byl ve své dosavadní podobě rozpuštěn. Taková opatření mají zajistit ekonomice stabilitu a volný rozvoj.

II. Hospodářská politika nového Německa se rovněž snaží realizovat jak krátkodobé, tak i dlouhodobé cíle nacionálního socialismu.

1. Nejdůležitějším bezprostředním cílem je odstranění nezaměstnanosti.

Konečným cílem veškerého hospodářského dění není podnik, obchod ani finanční úspěch, nýbrž člověk sám, který tak stojí v centru veškeré hospodářské činnosti a dává jí smysl a obsah.

a) „Teď nejde o programy a myšlenky, ale o denní chléb pro pět milionů lidí . . . Myšlenky programu nás nezavazují

k tomu, abychom se chovali jako blázni a všechno převraceli naruby“ (Hitler).

b) „Překonání nezaměstnanosti však v žádném případě není pouze otázkou čistě materiálního zajištění práce pomocí jakýchkoli technických prostředků. Jedná se o nesmírně rozsáhlý státní úkol, který zasahuje stejně tak do obchodněpolitických a světových ekonomických vztahů, jako do vnitropolitické, hospodářské a technické sféry, a který ve své celistvosti zasahuje do strukturálních změn našeho hospodářství; neméně je to otázka finančně-technického charakteru, neboť bez vyřešení otázky financování vytváření pracovních míst není možné oživit celé hospodářství“ (Gottfried Feder).

Nacionální socialismus se zasazuje za „právo na práci“.

2. Dlouhodobé cíle nacionálního socialismu, které nesmí být v žádném případě opomenuty, spočívají v zajištění německého nacionálního socialismu.

Tyto cíle jsou prozatím sledovány především v oblasti státní politiky. Tak například reforma Říše prostřednictvím zákona o správcích a zrušení zemských parlamentů značně pokročila. Nově zřizovaný senát složený z nejstarších a osvědčených stranických spolustraníků slouží k doplnění systému vůdcovství. Trvání nacionálněsocialistického státu má být v každém případě zajištěno na věky.

Srovnání mezinárodního a německého socialismu nejlépe osvětlí podstatu toho druhého:

a) „Pro mezinárodní socialismus představují lid a národ ve skutečnosti i v teorii zaostalost a překážky na cestě k

socialismu, které je třeba odstranit co nejrychleji, nejdůkladněji a nejnemilosrdněji“ (Reventlow).

b) „Pro německého socialistu, pro zastánce německého socialismu, je naopak vlastní národ jako takový počátkem i koncem, možností začátku i dovršením v teorii i v praxi. Národ je pro něj ideou, jejíž co nejdokonalejší uskutečnění představuje samotný smysl jeho úsilí. V ideji ‚národa‘ je obsaženo vše, co musí Němce pohánět a co je činí schopnými vytěžit ze sebe to nejlepší“ (Reventlow).

Německý socialismus dále znamená definitivní odmítnutí ideologie kapitalismu, podle níž je v centru ekonomiky kapitál, a nikoli člověk. „Výsledkem kapitalismu bylo v hlubším smyslu to, že mezi prací, tedy mezi člověkem a přírodou, vznikla nepřekonatelná propast, naplněná idolem kapitálu a jeho služebníky“ (Ferdinand Fried [Zimmermann])

III. Ekonomika a hospodářská politika se opírají o silnou a neotřesitelnou víru v budoucnost Německa. Tato víra a silná vůle národa k jednotě a soudržnosti představují nejcennější aktivum pro budoucnost.

1. „Pouze pokud jde o otázku víry, může národ obětovat to, čeho se z materiálních důvodů nikdy vzdát nemůže“ (Schmitt).

2. V tomto duchu lze pak uskutečnit činy, které chladně uvažujícímu rozumu zpočátku připadají jako utopie, avšak „utopie dneška jsou realitou zítřka“ (Feder).

IV. Ekonomika a hospodářská politika jsou prostoupeny duchem věcné práce a neřídí se žádnými doktrínami, nýbrž zdravým rozumem.

Nacionální socialismus se řídí Faustovým výrokem: „Na počátku byl čin.“ Miluje čin a nenechá se odradit ani brzdit v práci nadměrnou teorií. K nevyřešeným problémům přistupuje bez předpojatých názorů a upřednostňuje řešení jednotlivých případů před obecnými pravidly, a to v souladu se zásadami veřejného blaha a zdravého rozumu. To se projevuje například v boji proti nezaměstnanosti. Ve svém postupu však nacionální socialismus zároveň v nejvyšší míře zohledňuje potřeby živých lidských bytostí. Všechny vůdčí osobnosti NSDAP se v tomto duchu opakovaně vyjadřovaly:

1. Hitler: „Revoluce není trvalý stav. Nesmí se z ní stát stálý stav. Je třeba nasměrovat uvolněný proud revoluce do bezpečného koryta evoluce.“ „V ekonomice musí být rozhodující pouze schopnosti.“

2. Feder: „Chceme se dostat od početní většiny k suverenitě odborných znalostí.“

3. Goebbels: „Nejsou to rozmanité teorie, které znovu otevřou brány továren, ale pouze vážnost práce, svědomitost přípravy a střízlivá velkorysost plánu.“

Aby bylo možné při práci říšské vlády využít zkušenosti z praxe v hospodářství, jmenoval říšský kancléř Generální hospodářskou radu, jejíž členové mají za úkol být říšské vládě k dispozici pro konzultace ve všech hospodářských otázkách. Generální hospodářská rada zasedá vždy na základě zvláštního pozvání.

V. V německém hospodářství i v jednotlivých podnicích se má princip vůdcovství a osobní odpovědnosti spojit v plodnou činnost. Svobodná iniciativa tvůrčí osobnosti a odpovědnost jednotlivce vůči celku nejsou protiklady.

1. „Svobodná, tvůrčí a samostatně odpovědná osobnost je základem celého hospodářského řízení. Tato svobodná, tvůrčí osobnost však nemá právo myslet pouze na sebe, jak tomu bylo v liberalismu. Musí se podřídit a začlenit do vyšších státních úkolů v oblasti hospodářství“ (Feder).

Podobně se vyjádřili i všichni ostatní členové kabinetu a především říšský ministr hospodářství. „Nacionální socialismus má za úkol všude dát prostor největším schopnostem, aby mohly sehrát rozhodující roli“ ... „Musíme v duchu naší dnešní říše prosazovat princip vůdcovství, princip odpovědnosti a princip mužnosti“ . . . „Chceme vychovat mladou, odpovědnou německou vůdčí třídu“ (Schmitt). Tím se nacionální socialismus hlásí k německému socialismu. Německý socialismus neznamená, že se bude bez rozmyslu a bez plánu „socializovat“ podle marxistického vzoru. Takovou „socializaci“ ostře odmítl sám kancléř ve svém velkém programovém projevu v Říšském sněmu dne 23. března 1933. Vláda, jak prohlásil, nechce prosazovat hospodářské zájmy německého národa oklikou prostřednictvím státem organizované hospodářské byrokracie, nýbrž prostřednictvím co nejsilnější podpory soukromé iniciativy a uznání vlastnictví.

Je však třeba rozlišovat mezi oblastmi výroby a spotřeby, na které se zde kancléř zaměřil, a oblastmi oběhu:

a) V oblasti výroby nacionální socialismus odmítá jakýkoli pokus o socializaci, „protože každý experiment se socializací v sobě skrývá nebezpečí, že vyřadí to, co tvořivě nese celé hospodářství, totiž osobnost“ (Feder).

b) V oblasti oběhu – např. v odvětví dopravy a peněžního a úvěrového systému – ponechává nacionální socialismus otevřenou možnost státního hospodářství, resp. veřejného hospodářství.

I v oblasti zásobování obyvatelstva zbožím nezbytným pro život připouští Feder možnost, že „důležité hospodářské odvětví dozrají k zestátnění“, např. v případě dodávek elektřiny. Tento názor vyplývá také z bodu 13 stranického programu, kde se hovoří o „zestátnění všech již společensky spravovaných podniků“.

2. Svobodná odpovědnost jednotlivce zůstává zachována a je co nejvíce podporována.

„V našich podnicích potřebujeme muže, kteří jsou odborně způsobilí a kteří nesou odpovědnost za to, aby byl podnik odborně řízen“ (Schmitt). Tím je nacionální socialismus – a to je třeba neustále zdůrazňovat – výchovným posláním. Je třeba neustále poukazovat na morální a světonázorové aspekty.

Tímto způsobem jsme se pokusili čtenáři přiblížit podstatu dosavadní německé hospodářské politiky. Tato podstata se zásadně liší od liberalismu i marxismu. Nevěří v instituce a paragrafy, ale vychází z člověka a snaží se zdravým rozumem vdechnout ideálům nacionálního socialismu život, podobu a tvar. Pokud se ještě řada intelektuálů drží stranou, pokud jsou stále uvězněni v myšlenkových schématech minulosti, ať si vezmou k srdci Goethova slova: „Vyhněte se tomu, co již pominulo, milujme to, co je živé.“

E. Základní ekonomické pojmy.

I. „Úkolem národního hospodářství je uspokojování potřeb.“ Ve Třetí říši smí být rozhodující pouze národohospodářský pohled.

1. V tomto smyslu je hospodářství „službou lidu pro velikost a blahobyt národa“ (Feder).

Všechny otázky týkající se hospodářství je třeba vždy a v první řadě posuzovat z národohospodářského hlediska, tj. je třeba vždy zvážit, zda dané opatření slouží celku, tedy národu. Hospodářství tak již není pouze prostředkem k dosažení finančního zisku pro jednotlivce, nýbrž má za cíl přinést užitek celku a znamená uspokojování potřeb. Záleží na hospodářském smýšlení.

Hnací silou dosavadního hospodářství byla rentabilita. „Produkci neurčují v první řadě ‚nezbytné ekonomické potřeby‘,“ – tak Gottfried Feder charakterizuje podstatu hospodářství založeného na rentabilitě – „ale rentabilita. Je to přirozený důsledek toho, že dnes již nerozhoduje blaho celku, ale zájmy velkého úvěrového kapitálu. To, co se dnes v různých hospodářských oblastech ještě podniká, se neděje z hlediska naléhavé potřeby, ale především z hlediska toho, zda se prostředky vložené do takového podniku také dobře zhodnocují. Velký úvěrový kapitál podmiňuje svá rozhodnutí pouze očekávanou rentabilitou.“

2. Ekonomické zákony nejsou zákony čistě abstraktních veličin, jako jsou nabídka, poptávka a cena, nýbrž zákony lidí, kteří se zabývají hospodářskou činností. Odvozují se z lidské psychologie, která je prostě daná přírodou.

Liberalismus věřil v neochvějné ekonomické zákony, které měly působit téměř stejně jako přírodní zákony, ve hru sil abstraktních veličin – nabídky, poptávky a ceny –, přičemž se téměř neuvažovalo o tom, že za těmito veličinami stojí lidé, spoluobčané. Pro nacionální socialisty jsou člověk a ekonomika neoddělitelným celkem. Z toho vyplývá, že při boji proti nouzi je třeba začít také u člověka. To však v žádném případě neznamená, že by ekonomika měla fungovat nehospodárně. „Nemůžeme a nikdy nebudeme od ekonomiky vyžadovat, aby fungovala nehospodárně“ (Köhler).

3. V ekonomice nejsou podstatné výměnné procesy a tvorba cen, nýbrž vzájemná závislost spoluobčanů.

„Právě tato tvůrčí vzájemnost je skutečným zdrojem ekonomických jevů, nikoli hmotné výsledky hospodářské činnosti, nikoli ceny, nikoli kalkulační základy, nýbrž duchovní síly, které jsou schopny kdykoli znovu vytvořit výsledky hmotného charakteru“ (Heinrich). To musíme nejen pochopit rozumem, ale také přijmout srdcem, „že podnikatel nemůže existovat bez pracovníka a pracovník bez podnikatele, že inženýr nemůže existovat bez obchodníka a obchodník bez mistra a mistr bez inženýra“ (von Renteln).

4. „Skutečným základem hospodářství není počítání, nýbrž právo“ (Köhler).

„Nejsou to ekonomické podmínky, které určují společenské poměry, ale naopak morální názory, které určují ekonomické poměry. Ta morálka, která vládne v životě lidu, určuje také hospodářství... Právo, které žije v

lidu, určuje hospodářství a je skutečnou krví a životním duchem hospodářství“ (Köhler).

5. Otázka nákladů nesmí být nadále řešena v liberálně-kapitalistickém smyslu, jak tomu bylo dosud.

Otázka nesmí znít: Jaký soukromý prospěch mi přinese nákup zahraničního výrobku oproti domácímu, ale který nákup je cennější pro národní společenství. Všichni, kdo se zabývají hospodářskou činností, musí být prostoupeni vědomím, že hospodaření a práce musí být službou celku. Každý jednotlivec si musí být vědom svých povinností vůči celku a vždy jednat podle slova: „Máš upřednostnit službu před ziskem!“

6. Racionalizační opatření musí být prováděna na jiném základě než dosud.

„Dovolte mi, abych vás zde požádal,“ vyzval správce práce Börger podnikatele na „Kongresu německé práce na Rýnu“ dne 13. srpna 1933, „jako správce německého lidu ve vašich podnicích: Kde se objeví problém člověka a stroje, tam jej vždy řešte ve prospěch člověka … Nyní musí nastat doba, kdy v naší vlasti každý ví, že stroj je tu pro člověka, a ne naopak, jako tomu bylo dříve.“

II. Práce a pracovníci mají svou hodnotu a důstojnost a nelze je posuzovat čistě z ekonomického hlediska jako „výrobní faktory“. Práce řídí a ovládá celé hospodářství. „Místo ekonomiky řízené kapitálem nastupuje ekonomika, kterou určuje práce. Není to již kapitál, co je třeba hledat, chce-li podnik vyrábět, nýbrž člověk a jeho práce“ (Köhler).

1. „Největším bohatstvím národa nejsou peníze ani stroje, ale zdraví lidé s poctivým smýšlením“ (Börger).

Největším aktivem každého podniku je pracovní síla a pracovní elán lidí, kteří v něm působí. Radostný a pozitivní tvůrčí duch sice nelze přímo změřit žádnými měřeními ani čísly, ale v konečném výsledku, v úspěchu podniku, se přesto projevuje. Díky nacionálnímu socialismu získal pojem „pracovník“ opět zcela jiný význam.

a) Pro marxismus byl pracující závislým a společností opovrhovaným ekonomickým subjektem.

Tento pojem byl jednostranně zúžen na ekonomickou činnost závislého průmyslového dělníka. Pracující byl podle toho více či méně zástupcem třídy, společensky utlačované vrstvy. Takovým duchem a odpovídajícím hodnotovým žebříčkem byla prostoupena i většina německého národa. Bylo považováno za ušlechtilejší a kultivovanější vykonávat v čistém a vyžehleném obleku se stojáčkem, byť zcela mechanickou, kancelářskou práci, než někde silně přiložit ruku a pěst. Marx učil pohrdání prací jako otrockou službou.

b) „Nový dělník“ není příslušníkem žádné třídy, není pouhým ekonomickým subjektem, nýbrž nesmírně cenným článkem národního společenství. Druh činnosti – ať už jde o podnikatele či zaměstnance, inženýra či obchodníka, úředníka či zástupce svobodného povolání – hraje podřadnou roli.

„Pocity méněcennosti, které byly německým pracujícím vnucovány v uplynulých desetiletích, musí zmizet. Už se nesmí říkat: Jsem jen dělník. V budoucnu bude německý manuální i intelektuální pracovník říkat: Jsem hrdý na to, že jsem německý pracující“ (Walter Schutzmann).

Pracující tak zaujímá v životě národa mnohem komplexnější postavení. Už není pouze výrobním faktorem – což je pojetí, které nakonec vedlo k velké duševní nouzi závislých zaměstnanců. Nový pracující musí a má být opět politickou bytostí. Má se opět aktivně podílet na velkém společenském životě národa. „V životě nebudu mít větší hrdost než tu, že na sklonku svých dnů budu moci říci: Vybojoval jsem pro Německou říši německého pracujícího“ (Hitler). Právě manuální pracovníci jsou ceněni jako obzvláště cenné členy národního společenství. Že se začlenění pracujících do státu podařilo, působivě dokázaly oslavy 1. května 1933 a 1. května 1934, stejně jako založení Německé pracovní fronty. Německým pracujícím však samozřejmě není jen manuální dělník, ale každý, kdo poctivě pracuje a plní svou povinnost na svém místě ve službě celku.

2. Pracovníci a podnikatelé nejsou „sociálními protivníky“. Jednotlivé podniky představují spíše podniková společenství, která se skládají z podnikatele jako vůdce a pracovníků jako jeho následovníků. Podrobnější úpravu této záležitosti obsahuje zákon o uspořádání národní práce ze dne 20. ledna 1934.

Podniková společenství ztělesňují myšlenku sounáležitosti při společné práci a zásadu sociální cti.

3. Práce je službou celému národu.

Za účelem vštěpování odpovídajícího pracovního postoje byla zavedena povinnost výkonu pracovní služby. „Proto je naším neochvějným rozhodnutím přivést každého jednotlivého Němce, ať je kdokoli, ať už je urozený a

bohatý nebo chudý, ať už je synem učence nebo syna továrního dělníka, alespoň jednou v životě k manuální práci, aby se s ní seznámil“ (Hitler 1. května 1933).

4. Slovo „práce“ již bylo prostřednictvím označení „strana práce“ povýšeno na velký „čestný titul německého národa“.

„Zvolil jsem slovo ‚pracovník‘, protože mi bylo svou podstatou bližší a protože jsem chtěl toto slovo znovu získat pro národní sílu. Nechtěl jsem a nechci, aby pojem ‚dělník‘ nabyl čistě mezinárodního charakteru a aby na něj občané pohlíželi s jistou nedůvěrou“ (Hitler).

5. Právo a povinnost pracovat jsou v programu NSDAP zvláště zdůrazněny:

Požadujeme, aby se stát zavázal v první řadě zajistit občanům možnost obživy a života. Není-li možné uživit celé obyvatelstvo státu, musí být příslušníci cizích národů (neobčané) vyhoštěni (teze 7).

První povinností každého občana musí být duševní nebo tělesná tvorba. Činnost jednotlivce nesmí být v rozporu se zájmy veřejnosti, nýbrž musí probíhat v rámci celku a ve prospěch všech (teze 10).

III. Kapitál je ta suma směnné hodnoty, která slouží kapitalistickému podniku jako věcný základ (Werner Sombart), tedy obchodní majetek vyplývající z účetnictví.

Tento pojem kapitálu je funkční pojem. Nejlépe odpovídá dynamickému nacionálněsocialistickému pojetí ekonomiky. Podle něj totiž nemovitý majetek a inventář rolníka, zejména

dědičného statkáře, z koncepčního hlediska nepředstavují kapitál, jelikož statek není kapitalistickým podnikem.

„I když nacionální socialismus odmítá dosavadní liberalisticko-kapitalistický hospodářský řád, je si přesto plně vědom toho, že nemůže odmítnout to, co bylo dosud zahrnuto v plánovaném pojetí kapitálu, protože pojem kapitál prostě existuje“ (Schlitter).

1. Odmítá se a bojuje se proti liberalisticko-kapitalistickému hospodářskému řádu.

Jeho podstata spočívá ve „vládě kapitálu nad životem lidu“ (Köhler).

a) Zneužívání kapitálového majetku a zneužívání sociálních mocenských pozic na základě kapitálového majetku.

Nesmí se již stávat, že se balíky akcií přehazují sem a tam. Vlastnictví kapitálu nesmí být zcela „anonymní“. Burza nesmí být záležitostí obchodníků za účelem spekulativního zisku, nýbrž národní burza má plnit funkci čistě obchodní a zprostředkovatelské stanice. Je třeba neustále zdůrazňovat, že člověk je smyslem veškerého hospodářského dění. Rozhodující je uspokojení potřeb celého národního hospodářství, a nikoli co nejvyšší rentabilita úvěrového kapitálu. Usiluje se o přetvoření celého akciového systému v duchu nacionálního socialismu. Tak má například celé právo společností být v první řadě nikoli soukromým právem, nýbrž veřejným právem, má být rozšířena odpovědnost představenstva a dozorčí rady a zaměstnanci mají být zapojeni do zisku podniku.

b) Mezinárodní finanční a úvěrový kapitál.

„Boj proti mezinárodnímu finančnímu a úvěrovému kapitálu se stal nejdůležitějším bodem programu boje německého národa za jeho nezávislost a svobodu“ (Hitler). „V případě úvěrového kapitálu musí dojít ke ‚zlomení úrokového otroctví‘. „Protože úvěrový kapitál je vůči veškerému velkému průmyslovému kapitálu natolik převládající, že proti velkým peněžním mocnostem lze účinně bojovat pouze zlomením úrokového otroctví úvěrového kapitálu“ (Feder).

2. Program NSDAP klade v otázce kapitálu následující požadavky:

Požadujeme zrušení příjmů bez práce a námahy. Zlomení úrokového otroctví (teze 11).

Požadujeme znárodnění všech (dosud) sdružených (trustových) podniků (teze 13).

Požadujeme podíl na zisku ve velkých podnicích (teze 14).

Požadujeme vytvoření a zachování zdravého malého a středního podnikání, okamžitou komunální správu velkých obchodních domů a jejich pronájem za přijatelné ceny malým podnikatelům, co největší zohlednění všech malých podnikatelů při dodávkách státu, spolkovým zemím a obcím (teze 16).

Požadujeme nekompromisní boj proti těm, kteří svou činností poškozují veřejný zájem. Běžní lidoví zločinci, lichváři, spekulanti atd. mají být potrestáni smrtí bez ohledu na vyznání a rasu (teze 18).

IV. „Nacionální socialismus zásadně uznává soukromé vlastnictví a staví ho pod státní ochranu. Vlastnické právo však podmiňuje morálními povinnostmi vůči celému národu“ (Feder).

Nacionální socialismus tak usiluje o „morální přehodnocení pojmu vlastnictví“. Konkrétně to znamená:

1. Vlastnictví má vznikat pouze na základě vlastní schopnosti a výkonu.

Podle Federa jsou výslovně zahrnuty i předchozí zásluhy otců a předků. Tím je rovněž uznáno dědické právo.

2. Nacionální socialismus připouští neomezené nakládání se soukromým vlastnictvím pouze tehdy, pokud je toto nakládání ve službách veřejného blaha.

Soukromé vlastnictví je tedy omezeno, a to „tam, kde se majetek stává pouhým nástrojem moci a vykořisťovatelským způsobem se obrací proti blahu celku“ (Feder).

3. Stát má „právo zasáhnout a v případě potřeby i právo na vyvlastnění soukromého majetku, který je spravován špatně nebo na úkor veřejného blaha“ (Feder).

4. Nacionální socialismus chce každému pilnému a schopnému člověku umožnit nabytí soukromého majetku.

Německý pracující není v žádném případě nepřítelem vlastnictví. „Cítí však, že mu bylo učiněno bezpráví, pokud od narození nemůže vůbec doufat, že sám k majetku dospěje“ (Köhler).

„Nacionální socialismus vidí v právním řádu, který umožňuje pracovitým a schopným lidem nabývat

soukromé vlastnictví a zaručuje jim držení nabytého majetku, nejlepší základ pro oživení hospodářství a osobnosti, a tím i předpoklad a základ veškeré kultury“ (Feder).

F. Právo na práci.

Právo na práci spočívá v uznání morálního požadavku, že každému občanovi, který hledá práci, musí být zajištěna pracovní příležitost.

V dějinách socialismu byl požadavek na právo na práci opakovaně vznesen. Než bude představeno nacionálněsocialistické pojetí, je proto na místě uvést historickou předmluvu.

1. Historická předmluva.

I. Právo na práci jako požadavek francouzských socialistů.

Jedním z prvních, kdo na počátku průmyslového kapitalismu požadoval právo na práci, byl idealistický hrabě Saint-Simon (1760–1825), jeden z otců socialismu nemarxistického ražení. Saint-Simon však tento požadavek prosazoval ještě v neurčité podobě.

Teprve Fourier (1772–1837) a jeho žák Considérant vypracovali formulaci „práva na práci“.

Tu pak převzali Louis Blanc (1813–1882) a další a za vlády Ludvíka Filipa se stala populární mezi širokými masami. Proudhon (1809–1865) pak označil „právo na práci“ za „skutečnou a jedinou formuli únorové revoluce“ (1848). Řekl: „Dejte mi ‚právo na práci‘ a já vám daruji vlastnictví.“ Considérant požadoval „právo na práci“ jako „nezbytný a spravedlivý doplněk práva na vlastnictví“. Revoluční dekret,

jehož autorem je Louis Blanc, začíná následujícími slovy: „Prozatímní vláda Francouzské republiky se zavazuje zajistit existenci pracovníka prostřednictvím práce. Zavazuje se zajistit práci všem občanům.“

Ve Francii se myšlenky Blanca a Fouriera znovu oživily díky jednomu z vůdců radikálně socialistické strany, Leonu Bourgeoisovi (který byl na přelomu století několikrát ministrem; v roce 1895 vyšlo jeho hlavní dílo „La Solidarité“), a jsou tam dodnes velmi živé.

II. „Právo na práci“ jako Fichteho požadavek.

V Německu požadoval Johann Gottlieb Fichte (1762–1814), jeden z duchovních předků nacionálního socialismu, ve stejné době jako výše zmínění Francouzi ekonomický systém (uzavřený obchodní stát), který měl uskutečnit právo na práci, a tím i na existenci. Podle Fichteho se stát nesmí spokojit s tím, že občanovi zachová jeho majetek, ale stát musí „nejprve každému dát to, co mu náleží, nejprve ho uvést do vlastnictví a teprve poté ho při tom chránit“... „a na tuto možnost žít mají stejný právní nárok všichni, kteří jsou přírodou uvedeni do života.“

Dlouhou dobu se v Německu z vědeckých kruhů (s výjimkou marxismu) již neprosazoval požadavek na právo na práci. Teprve vídeňský profesor Anton Menger (1841–1906), jeden z hlavních zastánců tzv. právního solidarismu, ve svém díle „Das Recht auf den vollen Arbeitsertrag“ vysvětluje, že v hospodářském řádu existují tři základní právní pojmy, a to: 1. právo pracovníka na plný výnos z práce, 2. právo na existenci, 3. právo na práci.

2. „Právo na práci“ jako požadavek nacionálních socialistů.

Z požadavku na právo na práci, stejně jako z dalších bodů programu, vyplývá, že socialismus Třetí říše je morální povinností.

I. Přední osobnosti NSDAP zejména hájily a prohlašovaly právo na práci.

1. Sám Adolf Hitler ve svém programovém prohlášení na norimberském stranickém sjezdu v roce 1933 oznámil realizaci práva na práci: „Nikdo nemá morální právo požadovat, aby ostatní pracovali, jen aby on sám nemusel pracovat, ale každý má pouze právo požadovat, aby státní organizace národa našla prostředky a způsoby, jak zajistit práci pro každého.“

2. Gottfried Feder v řadě svých spisů požadoval právo na práci a ukázal cesty k jeho uskutečnění. Jako hlavní motto tohoto požadavku vytvořil rčení: „Každý národ je tak bohatý, jak jen dokáže organizovat práci.“

3. Bernhard Köhler v několika esejích teoreticky podrobněji odůvodnil právo na práci.

Köhler vidí skutečně rozhodující faktor v morálce a právních základech národa. „Právo na práci je základním právem nacionálněsocialistického pracovního a společenského práva...“ „Nacionálněsocialistická Německá říše je první říší na světě, která právo na práci proměňuje ve skutečnost a činí jej skutečností“ (Köhler).

V právu na práci je jasně a jednoznačně stanoven skutečný dlouhodobý cíl nacionálního socialismu.

II. Podstata práva na práci spočívá v nade vše převyšujícím morálním významu práce pro jednotlivého občana i pro společnost jako celek, v uznání práce jako základu veškerého hospodářství.

1. „Právo na práci má přednost před všemi ostatními právy“ (Arthur R. Herrmann).

„Neodvratná nutnost zajistit každému příslušníkovi národa jeho právo na práci nutí k tomu, aby všechny ostatní nároky, např. nároky kapitálu, byly odsunuty na druhé místo.“ (Arthur R. Herrmann v „Almanach der national sozialistischen Revolution 1933“.)

2. Práce již není prostředkem k dosažení cíle, nýbrž zaujímá v hospodářství první místo. Platí primát práce před kapitálem.

„Tvůrčí, tvořivá práce, práce mysli a pěsti, je základem veškerého hospodářství. Právě jí, práci, proto náleží první čestné místo v celém hospodářství...“ „Nacionální socialismus zastává zásadně nový ekonomický přístup, který je diametrálně odlišný od kapitalistického. Bohatství národa se již neměří podle více či méně fiktivních účetních hodnot, podle nahromaděného, stávajícího kapitálu a majetku, který možná už zítra ztratí svou hodnotu, ale podle míry jeho pracovních možností.“ (Feder.) „Práce je skutečným živým vyjádřením existence národa, na jejímž základu stojí hospodářství. Hospodářství existuje pouze proto, aby práci neustále umožňovalo.“ (Köhler.)

Nacionálněsocialistický pohled se zásadně liší od marxistického. Pro Marxe je dlouhá, tvrdá a únavná práce neštěstím, zatímco výdělek bez námahy je štěstím. „Tím

Marx učí pohrdání prací“ (Spengler). Nacionální socialismus naproti tomu v bodě 11 svého programu požaduje „zrušení příjmů bez práce a námahy“. Práce se tak stává ideálem štěstí, nejvyšším měřítkem veškerého hospodářství a života obecně. Pro Marxe i pro kapitalismus je práce pouze zbožím, s nímž se na trhu práce obchoduje podle zákona nabídky a poptávky. Nacionálněsocialistický stát již v tomto smyslu nezná žádný trh práce, na němž by se podle hry nabídky a poptávky utvářela cena „zboží“ práce.

3. „Nezaměstnanost není jevem hospodářské konjunktury, nýbrž křivdou vůči členům národa.“ (Köhler.)

Zatímco liberalismus věřil v neúprosnou zákonitost výkyvů konjunktury a krizí a nezaměstnanost chápal především jako čistě ekonomický problém, nikoli však jako problém morální, nacionální socialismus se snaží nezaměstnanost potírat a překonávat na základě svého morálního postoje. Nezaměstnaní jsou pro nacionální socialismus nevyužitým bohatstvím národa, nikoli více či méně politováníhodným, nevyhnutelným jevem hospodářského života. Zatímco liberalismus vždy připisoval nemožnost zaměstnat nezaměstnané nedostatku kapitálu, nacionální socialismus zastává názor, že „budování majetku národa probíhá pouze tak, že pracovní síla národa je investována do trvalých statků“ (Köhler). V tom spočívají duchovní a morální základy všech praktických opatření na vytváření pracovních míst.

4. Stát má morální povinnost vytvářet pracovní příležitosti.

Národ nesmí připustit, aby kterýkoli jeho člen nesloužil svou pracovní silou celku a nepřinášel pro něj co nejlepší užitek. Zaručit lze však pouze práci jako takovou, nikoli v plném rozsahu právě tu práci, kterou by si uchazeč o zaměstnání přál.

5. Každý občan má vůči celku povinnost pracovat.

„Již v bodě 10 programu se uvádí: ‚První povinností každého občana musí být duševní nebo tělesná práce.'" „V centru nového hospodářského řádu stojí jako logický důsledek zlomení úrokového otroctví uskutečněné právo na práci a jako jeho protějšek uskutečněná povinnost pracovat pro jednotlivého občana. Právo na práci ve smyslu právního nároku jednotlivce vůči státu a společnosti." (A. R. Herrmann.)

„Smyslem socialismu je, aby život neovládal rozpor mezi chudými a bohatými, ale postavení, které vyplývá z výkonu a schopností. To je naše svoboda – svoboda od ekonomické svévolnosti jednotlivce." (Oswald Spengler.)

III. Jedním z hlavních prostředků k uskutečnění práva na práci je – vedle všeobecného výchovného působení na celý německý národ směřujícího k morálnímu postoji nacionálního socialismu – „zlomení úrokového otroctví".

Nacionální socialismus způsobí zánik „průmyslové rezervní armády", jevu, který je kapitalistickému systému vlastní. To však znamená, že boj mezi kapitálem a prací bude rozhodnut ve prospěch práce. „Zlomení úrokového otroctví je prostředkem k tomu, aby byl obrovský boj, který zuří po celém světě mezi prací a kapitálem, rozhodnut ve prospěch svobody

práce … Na druhé straně je veškerá moc, na naší straně pouze právo, věčné právo tvůrčí práce.“ (Feder.)

G. Osvobození zemědělství od kapitalistických vazeb (osvobození rolníků).

1. Obecné informace.

„Německo bude zemědělskou zemí, nebo zanikne“ (Adolf Hitler).

To je hlavní směr, jímž se bude ubírat budoucnost Německa. Všechna dosavadní zemědělsko-politická opatření Třetí říše mají za cíl učinit z Německa zdravou zemědělskou zemi. Legislativní opatření, která byla přijata pod vedením R. Walthera Darrého, přetvořila postavení rolnictva natolik, že lze tuto legislativní činnost označit jako „osvobození rolníků z roku 1933“.

I. Rolník, a tím i celé zemědělství, má být osvobozen od kapitalistického jha, čímž se má uskutečnit idea německého socialismu v nejdůležitější hospodářské oblasti.

1. „Rolníkem je ten, kdo v rámci dědičného pouta svého rodu k půdě obhospodařuje svou půdu a svou činnost považuje za povinnost vůči svému rodu a svému národu“ (Darré).

Tomu odpovídá definice pojmu „rolník“ v nové legislativě. Podle říšského zákona o dědičných statcích ze dne 29. září 1933 je rolníkem pouze vlastník dědičného statku. Ten při smrti vlastníka vždy přechází vcelku na „jednoho“ dědice; statek je zásadně nezcizitelný a nezatížitelný a nepodléhá nucenému výkonu pro peněžní pohledávky. Čestný titul

„rolník“ je oprávněně přiznáván pouze tomu, kdo je díky vazbě na svůj statek s půdou pevně zakořeněn.

2. „Zemědělcem je ten, kdo obhospodařuje svou půdu, aniž by jeho rod byl s půdou dědičně spjat, a v této činnosti vidí pouze čistě ekonomický úkol, jímž je vydělávání peněz“ (Darré).

Zákon o dědičných statcích povoluje majitelům zemědělských majetků pouze označení „rolník“ (— majitel dědičného statku) resp. „zemědělec“ (— majitel nebo nájemce jiného zemědělského majetku). Jiná označení, např. „majitel rytířského panství“, jsou zakázána.

II. Osvobození zemědělství od kapitalistických vazeb by mělo být považováno za počátek nové organizace celého německého hospodářství.

Zatím však nelze s jistotou říci, jak to bude. Přinejmenším úzké propojení zemědělství s ostatními hospodářskými odvětvími naznačuje, že oddělení zemědělství od kapitalistických vazeb nemůže zůstat bez dopadu na ostatní hospodářská odvětví. V této souvislosti je významná také nacionálněsocialistická myšlenka, že všechny důležité potřeby, tedy nejen potraviny, ale i bydlení a oblečení, musí být zajištěny i pro nejchudší příslušníky národa. V souladu s tím by pro oddělení od kapitalistických vazeb mohly zpočátku přicházet v úvahu stavební průmysl (zahrnující jak výrobu stavebních materiálů, tak i obchod s nimi, stavební řemesla atd.) a oděvní průmysl. (Srov. výklady Gottfrieda Federa na stranickém sjezdu v Norimberku v roce 1933). Prozatím však lze praktická opatření v tomto směru stěží očekávat. Přispívá k tomu i úvaha,

že ekonomické smýšlení zbytku hospodářství se ještě nachází v procesu proměny, zatímco rolníci vždy hospodařili kapitalisticky pouze z nutnosti, ale kapitalisticky neuvažovali.

2. Přehled dosavadních legislativních opatření týkajících se osvobození rolníků.

K záchraně a reorganizaci rolnictví přispívají především následující opatření:

I. Zřízení Říšského výživového stavu.

Viz podrobněji zákon o prozatímním zřízení Říšského výživového stavu a opatřeních k regulaci trhu a cen zemědělských produktů ze dne 13. září 1933; dále zákon o pravomoci říše v oblasti regulace stavovské struktury zemědělství ze dne 15. července 1933.

II. Oddělení zemědělství od trhu zavedením pevných cen zemědělských produktů.

Srov. zákony uvedené v bodě I., dále zákon o sdružování mlýnů ze dne 15. září 1933, zákon o zajištění cen obilovin ze dne 26. září 1933 a nařízení o cenách obilovin ze dne 29. září 1933.

III. Oddlužení zemědělství.

Srov. zákon o úpravě zemědělských dluhových vztahů ze dne 1. června 1933.

IV. Vytváření nových zemědělských hospodářství prostřednictvím osídlování. Srov. zákon o obnově německého rolnictví ze dne 14. července 1933.

V. Ochrana zemědělských usedlostí před zadlužením a roztříštěním v důsledku dědického rozdělení, jakož i ochrana

před náhodnými výkyvy hospodářského života prostřednictvím zákazu prodeje, zatížení a exekuce. To je skutečný účel říšského zákona o dědičných statcích z 29. září 1933.

Tento zákon byl v jistém smyslu darem říšské vlády k prvnímu svátku sklizně v novém Německu.

V následujícím textu je – bez zacházení do podrobností – popsáno pouze vymanění zemědělství z kapitalistických vazeb v užším smyslu. Zmiňujeme tedy pouze body I. a II., ačkoli ostatní body samozřejmě rovněž patří k projektu osvobození rolníků.

3. Vybudování postavení německého zemědělství.

Zákon o prozatímním zřízení Říšského výživového stavu a opatřeních k regulaci trhu a cen zemědělských produktů ze dne 13. září 1933 zásadně osvobozuje německé zemědělství a potravinářství od kapitalistických vazeb v souladu s Federovými návrhy předloženými na stranickém sjezdu v roce 1933. Po jeho provedení již německé zemědělství nebude kapitalistické, nýbrž zcela nacionálněsocialistické.

Následující ustanovení se týkají především prozatímního uspořádání a zmocnění, která byla svěřena říšskému ministrovi pro výživu a zemědělství. Prozatímní uspořádání bude v daném čase nahrazeno konečným, jakmile bude nová struktura celého německého hospodářství připravena k rozhodnutí.

I. Tento zákon zřizuje stav německého zemědělství – Reichsnährstand (Říšský výživový stav).

K Reichsnährstandu patří:

1. Samotné zemědělství včetně lesnictví, zahradnictví, rybolovu a lovu.

2. Zemědělská družstva, obchod se zemědělskými produkty (velkoobchod i maloobchod) a zpracovatelé zemědělských produktů.

II. Zákon uděluje říšskému ministrovi pro výživu a zemědělství rozsáhlé pravomoci, aby vyvedl německé zemědělství z kapitalistického systému volného určování cen.

1. Tato zmocnění znamenají v jistém smyslu první krok k vytvoření zemědělského syndikátu na autoritativním základě. V rámci veřejnoprávní samosprávné struktury říšského stavu německého zemědělství (Reichsnährstand) jsou rolníci a zemědělci, obchod, mlýny, družstva, výrobci a zpracovatelé zemědělských produktů sdruženi do jakéhosi zemědělského syndikátu, který „odvádí“ zemědělské produkty podle aktuální potřeby z hospodářství do zpracovatelských podniků (mlýnů atd.). Tento „syndikát“ tedy řídí plánované tržní hospodářství jak z prostorového, tak z časového hlediska.

a) V zemědělství je zrušeno volné určování cen. „Spravedlivou“ cenu již autoritativně nestanovují nabídka a poptávka, nýbrž vyšší principy rozumu.

Ministr je oprávněn stanovovat ceny i cenové a obchodní marže. V tom spočívá mimořádně významná revoluční změna. Znamená to jednak, že obchod již nelze považovat za samostatnou oblast, a jednak, že je tak alespoň v této dílčí oblasti podřízen státní kontrole. Neexistuje již ani termínový obchod. „Tato reorganizace jednou provždy vylučuje vliv kapitalistické spekulace na tvorbu cen v zemědělství.“ (Státní rada Weinberg.) Zrušením volného

určování cen padl pro zemědělství kapitalistický hospodářský řád a ustoupil nacionálněsocialistickému.

b) Nové zadlužování půdy je zásadně a navždy zakázáno. Pro zemědělství existují pouze osobní úvěry. Půda má být postupně zcela oddlužená. Exekuce a dražby již nejsou povoleny.

2. Tržní plánované hospodářství bylo zpočátku realizováno prostřednictvím pravomoci svěřené říšskému ministrovi pro výživu ke sdružování mlýnů do profesní tržní organizace, jakož i prostřednictvím stanovení pevných cen obilovin, a to žita a pšenice. Mezitím bylo hospodářství s pevnými cenami rozšířeno i na další produkty.

Potíže v obilnictví byly obzvláště velké. Pouze stanovení spravedlivé pevné ceny pro zemědělce mohlo zaručit, že zemědělec bude moci svou sklizeň zpeněžit za přiměřené výnosy.

a) Právní základy jsou:

a) Zákon o sdružování mlýnů ze dne 15. září 1933.

b) Zákon o zajištění cen obilí ze dne 26. září 1933 spolu s prováděcím nařízením ze dne 29. září 1933.

b) Mezi zvláštní rysy pevných cen patří:

a) Ceny nesmějí být nižší, mohou však být vyšší.

b) Zákaz prodeje pod stanovenou cenou se vztahuje pouze na prodej od výrobce prvnímu odběrateli, tedy zpravidla velkoobchodu. Stanovené ceny jsou tedy výrobní ceny.

H. Autarkie a zahraniční obchod.

Postoj nacionálního socialismu k autarkii a zahraničnímu obchodu není určován doktrínami či teoriemi, nýbrž výhradně blahem celku, tedy národa. Nacionální socialismus se snaží najít smysluplnou rovnováhu mezi právem německého národa na rozvinutí všech svých vlastních sil a nutností soužití s jinými národy, která bude odpovídat důstojnosti a cti německého národa a zároveň zajistí dostatečné zásobování materiálními statky.

„Jsme vděční za to, že jsme účastníky světové ekonomiky. Nemáme nic proti světové ekonomice, nemusíme se omezovat ani na systém autarkie, ani na systém světové ekonomiky. Stejně tak se nemusíme zásadně rozhodovat pro volný obchod nebo protekcionistická cla. Neboť pokud je volný obchod správný, budeme ho prosazovat; pokud jsou protekcionistická cla správná, zavedeme je. Předpojaté názory neexistují a nesmí existovat, a žádný z předpojatých názorů jakéhokoli druhu nemá právo označovat se za zvlášť nacionálněsocialistický.“ (Bernhard Köhler.)

I. Autarkie neznamená, že bychom se chtěli vědomě vzdát možností využít světový trh ve svůj prospěch, ale že se máme ve všech ohledech soustředit na vlastní národní výrobní síly. V tomto smyslu „je vnitřní trh důležitější než export“ (Feder).

Autarkie tedy neznamená soběstačnost za každou cenu nebo bezhlavé odříznutí se od světového trhu, nýbrž „volání po autarkii je v našem pojetí třeba chápat jako volání po co nejúplnějším rozvinutí všech ekonomických možností, které v naší zemi spočívají, aby se základ pro soběstačnost stal co nejpevnějším. A teprve skutečně plně rozvinuté národní

ekonomiky jsou základem zdravé světové ekonomiky“ (Peter Berns).

II. Náš vztah k zahraničnímu obchodu je určován celkovým blahem (Schmitt).

Ve svém kolínském projevu ze dne 13. srpna 1933 zaujal říšský ministr hospodářství Dr. Schmitt k otázce zahraničního obchodu jasné stanovisko: „Je úkolem státu a vlády zvážit, do jaké míry lze s ohledem na zájmy celku podporovat náš vývoz a do jaké míry je třeba ustoupit...“ „Můžete si být jisti, že my jako říšské ministerstvo hospodářství a jako říšská vláda uděláme vše pro to, abychom v zájmu celého našeho národního hospodářství pečovali o vše, co je v lidských silách, a to i v oblasti vývozu.“ Nutnost podpory vývozu vyplývá dnes zejména z devizové situace.

III. Zásady budoucí německé obchodní politiky jasně vyplývají z prohlášení německých zástupců k ztroskotání londýnské světové hospodářské konference:

1. Schacht: „Máme dost teorií a hezkých doporučení. Chceme se podívat pravdě do očí a vyjednávat přímo.“ ... „Německá vláda bude i v budoucnu připravena podporovat jakoukoli mezinárodní spolupráci. Věříme však, že tato práce bude úspěšná teprve tehdy, až jednotlivé země položí pevný základ ve své vlastní ekonomice a ve vztazích se svými sousedy.“

2. Schmitt: „Musíme udělat vše pro to, abychom se vlastními silami dostali k prosperitě a zajistili zaměstnání našim nezaměstnaným. Německo bude vždy klást důraz na to, aby v duchu své minulosti bylo váženým a cenným účastníkem v kruhu národů.“

Fašistická ekonomika a socialismus povinnosti

Překlad brožury Fascist Economics And Socialism Of Duty od Wewelsburg Archives, 2017

Jednou z nejproblematičtějších otázek, s nimiž se setkáváme, když mluvíme o fašismu/nacionálním socialismu, je ekonomika, kterou obvykle vznesou lidé, kteří stále žijí v liberální mentalitě a omezeném vnímání, kde je vše definováno v pojmech sociální a ekonomické politiky, a nikoli v principech odvozených z představy jediné pravdy a řádu, který ovládá svět. Různorodost historických ekonomických plánů a postupů, které zastávají různí mistři našeho boje, rovněž zkresluje jakoukoli komplexní odpověď na otázku. Celkově jsme lidem jednoduše odpověděli, že ekonomika je druhotná, nezáleží na ní tak, aby byla základním a určujícím prvkem fašismu. Odpověď se nezměnila, nicméně nyní existuje způsob, jakým můžeme tento postoj k ekonomice popsat, a je to vlastně slovo, které jsme v souvislosti s fašismem stejně opakovaně používali: socialismus.

Náš socialismus však není sám o sobě ekonomickým systémem, není socialismem Marxe a spol. a stojí v přímém protikladu ke komunismu i kapitalismu. Přesnější by bylo říci, že k fašismu je socialismus definitivní společenskou strukturou, která je spíše srovnatelná se strukturami individualismu a kolektivismu, avšak stojí v opozici i k těmto dvěma strukturám.

Individualismus vytváří společenskou strukturu, v níž je každý sám za sebe, dobro jednoho převažuje nad dobrem celku, tato struktura je nejvíce příbuzná liberalismu a kapitalistickému ekonomickému systému. Pak tu máme kolektivismus, který je však v dnešní době do značné míry mylně interpretován jako

dobro celku nadřazené dobru jednotlivce - to je špatná interpretace, protože kolektivismus je ve své podstatě jen masou jednotlivců se společným zájmem. V individualismu hledá člověk všechny své zájmy sám, v kolektivismu se mnoho lidí, kteří hledají společný zájem, sdružuje při jeho prosazování.

Jednoduše řečeno: Kolektivismus je individualismus, který hledá sílu v počtu v daných společných zájmech. Proto se společný zájem (společné zájmy) stává primárním ohniskem kolektivistického narativu, a je tedy snadno definovatelný. Kolektivismus fungoval pro komunismus proto, že pracoval s existující a zavedenou skupinou - proletariátem - a prodal jí myšlenku, že společně, a nikoli odděleně, mohou dosáhnout všech svých společných zájmů, a naplnění dalších individuálních zájmů může následovat až poté. Srovnatelně by se dalo tvrdit, že kolektivisté dosáhnou více věcí než individualisté, protože vítězství kolektivu ovlivňuje výsledek každého účastníka kolektivu a všichni jsou poněkud povzneseni, zatímco v individualismu jsou všechna vítězství... individuální a dosáhne jich jen málokdo. Navíc v individualismu je naprosto každý další jedinec konkurentem, i když bojujete o stejnou výhru, zatímco v kolektivismu se na vítězství ideálně podílejí všichni v rámci kolektivu.

V konečném důsledku však jak individualismus, tak kolektivismus nejsou pro fašismus dobré, protože jejich základním předpokladem je individuální zájem, bez ohledu na to, zda je prosazován individuálně nebo kolektivně. Již dříve jsme se zabývali tím, jak jsou zájmy vždy sobecké a prospěchářské, jdoucí proti jakémukoli řádu ve prospěch vlastních pouhých rozmarů a přání, která jsou vždy materiální a nevyhnutelně vedou k degeneraci.

Kromě toho ani individualismus, ani kolektivismus nijak nepřispívají k zachování osobnosti člověka (otázka sémantiky - osobnost a individualitu používám proto, abych dal jiný a nezkažený termín tomu, co se běžně označuje jako individualita a identita): být jednotlivcem znamená pouze být číslicí, atomem; být v kolektivu znamená být ozubeným kolečkem. V obou případech nemá osobnost žádnou hodnotu, atomy jsou stejně nahraditelné jako ozubená kola a stejně tak postrádají jakoukoli skutečnou osobnost, jediný rozdíl je v méně rigidní struktuře individualismu, kde si můžete udržovat iluzi, že jste vlastní osobou, a přitom se pohybovat v moři klonů, kteří vás mohou v okamžiku nahradit, protože jak individualismus, tak kolektivismus fungují na předpokladu rovnosti a vyžadují snadnou nahraditelnost. V obou případech může být osobnost obětována buď kolektivní mentalitě, nebo falešné, prodejné „individuální“ identitě.

Je tedy vidět, že sociální struktura individualismu se shoduje s ekonomickým systémem kapitalismu a sociální struktura kolektivismu s ekonomickým systémem komunismu. Jak kapitalismus, tak komunismus usilují o totéž: o materiální prosperitu, ale jeden o ni usiluje prostřednictvím volně organizovaného konkurenčního systému „všichni proti všem“ (odtud svatá kráva volného trhu, liberální pojetí státu nezasahujícího do ekonomiky a tak dále) a druhý o ni usiluje prostřednictvím kolektivního úsilí, které vyžaduje jednotné řízení (odtud forma státního socialismu s kontrolou výrobních a distribučních prostředků v rukou státu a bezstátního komunismu, kdy tytéž prostředky jsou přímo v rukou samotného kolektivu bez prostředníka).

Komunismus je celkově přímým produktem individualismu a kapitalismu během průmyslové revoluce, které vytvořily odlišné skupiny, jež lze identifikovat, a to proletariát a buržoazii, nicméně obě chtěly v konečném důsledku totéž, jenže ti druzí toho již dosáhli a spoléhali se na to, že ti první udrží jejich prosperitu, a proto se nevyhnutelně objevilo vyprávění o vykořisťování: Buržoazie v podstatě „podvedla“ proletariát v soutěži o hmotné bohatství, a aby konečně dostala, co si zaslouží, musel se proletariát sjednotit a „vyvlastnit vyvlastňovatele“. Komunismus se jednoduše stává prosazováním kapitalistických cílů bez buržoazie, která by stála proletariátu v cestě.

Cílem kapitalismu je nakonec pracovat a vydělávat až do okamžiku, kdy už pracovat nemusíte, práce je překážkou, kterou je třeba překonat na cestě k materiálnímu bohatství, které si lze užívat, a tak nastává dekadence. Buržoazie tohoto cíle dosáhla k závisti proletariátu, který se rozhodl, že byl okraden o svůj podíl, a proto povstal, aby si toto bohatství nárokoval pro sebe. Je jen logické, že s rozvojem techniky se objevily myšlenky jako „plně automatizovaný luxusní komunismus“, které dokazují, že Spengler měl pravdu: Marx nenáviděl práci, čímž se v tomto smyslu nijak nelišil od kapitalistů, protože tento scénář je také snem každého kapitalisty. Více se o této kritice komunismu a Marxe, které jsou nakonec stejné jako kapitalismus, můžete dočíst v knize Oswalda Spenglera „Preußentum und Sozialismus“ a v kapitole „Marxismus“ v knize France Parkera Yockeyho Imperium.

Nyní, když jsme toto vše definovali, se můžeme konečně vrátit k původní otázce fašistické ekonomiky. Nyní by již mělo být zřejmé, že fašismus neusiluje o materiální bohatství jako o

cíl sám o sobě, bez ohledu na to, zda se jedná o jednotlivce nebo kolektiv. Navíc fašismus, usilující o soulad lidské společnosti s Kosmickým řádem a pravdou, neupřednostňuje zatemňování vlastní osobnosti, ale naopak ji chce rozvinout do jejího plného potenciálu, který je u každého člověka jiný, a to na základě jeho místa v Kosmickém řádu. Naším cílem je zkrátka vytvoření organického státu, kde je každý na svém právoplatném místě, snaží se realizovat sám sebe a tím přispět k realizaci národa, rasy a konečné pravdy.

Tohoto cíle lze dosáhnout pouze zvláštním druhem společenského uspořádání, které neumožňuje ani individualistický systém „všech proti všem“, ani kolektivistické klanové/třídní/skupinové konflikty. Touto strukturou je socialismus jako společenský řád. Nejde o ekonomický socialismus, ale o socialismus, který existuje na stejné úrovni a v opozici k individualismu a kolektivismu tím, že na lidi klade smysl pro povinnost, který odstraňuje prvek zájmu vlastní těmto dvěma společenským strukturám, definuje je jako kvalitativně stejné a náš socialismus klade jako kvalitativně odlišný (přesněji řečeno je nevhodné mluvit o nějaké „třetí cestě“, když v praxi existují pouze dvě). Socialismus jako společenský řád podobně podkopává svým zavedením povinnosti základní předpoklad kapitalismu i komunismu, které usilují o tytéž cíle různými prostředky, zatímco náš socialismus na tyto cíle nebere ohled a podobně zatěžuje ekonomiku stejnou povinností, jakou zatěžuje lidi ve společenské struktuře.

Tento socialismus měl různé názvy, které ho odlišovaly od ekonomického socialismu: Autoritářský/pruský/německý socialismus v protikladu k anglickému socialismu (Oswald Spengler), socialismus politického imperialismu (Francis

Parker Yockey), árijský socialismus v protikladu k semitskému socialismu (Evola), spartský socialismus Eduarda Velasca nebo jen socialismus nacionálního socialismu.

Rozhodujícím aspektem socialismu jako společenského řádu je, že vyžaduje dodržování povinnosti, která zcela odstraňuje drobné individuální zájmy, čímž popírá individualismus a kolektivismus jako soupeřící společenské struktury a následně popírá kapitalismus a komunismus jako ekonomické formy v jejich čistotě. Tento socialismus povinnosti z nutnosti musí objevit a rozvinout osobnost člověka, aby pochopil své místo ve společenském řádu, a tím si uvědomil i své místo v řádu kosmickém. Ze stejné nutnosti socialismus povinnosti zabraňuje individuálním a skupinovým konfliktům tím, že odstraňuje druh bojů, které by rozleptávaly společenský řád - organický stát se tak nazývá proto, že je jako živý organismus s buňkami a orgány, a ve zdravém organismu spolu ani buňky (jednotlivci), ani orgány (kolektivy) nebojují. Ledvina se nemůže pustit do boje proti srdci, protože mají ze své podstaty odlišné cíle, k nimž jsou „povinně vázány“, a tak mezi nimi není prostor pro konflikt, pro závist, pro jiné zájmy.

Socialismus jako společenský řád, socialismus povinnosti, tedy také vyžaduje vytvoření hierarchie, odstraňuje falešnou rovnost a týká se každého člena této hierarchie, od shora dolů, protože každý je povinen plnit svou roli v rámci organického státu a v Kosmickém řádu. Když člověk dospěje k pochopení svého údělu (ve smyslu Francise Parkera Yockeyho jako potenciálu), své role v Kosmickém řádu, je povinen ji naplnit, usilovat o tu osobní Pravdu, která je součástí konečné pravdy. Tak najde své místo v hierarchii organického státu a naplní nejen svou vlastní, osobní pravdu, ale také pravdu všech, kteří

tuto roli plní jako součást dané společenské vrstvy/stavu/kasty. Realizace pravdy této vrstvy/stavu/kasty pomáhá realizovat větší pravdu národa, k němuž všichni patří, který zase realizuje rasovou pravdu, ta zase realizuje lidskou pravdu jako celek, a každý z nich pomáhá přímo naplňovat konečnou pravdu, stejně jako prostřednictvím tohoto nárůstu dalších pravd - to je organický stát, kde je vše v harmonii a vytváří soudržnou a organickou existenci.

Jednou z věcí, která si dokázala nejdéle udržet svou přirozenou hierarchii, je armáda, která funguje na naprosto stejném principu (stejně jako všechno, pravda převládá ve svých principech na všech úrovních, proto ta možnost budování od osobní až po kosmickou pravdu), v důsledku čehož se tento socialismus povinnosti často přirovnává k armádě, bojovému bratrství, kde každý plní svou roli, aby byl organismus armády zdravý.

Ekonomika se rovněž stává podřízenou a povinnou naplňování organického státu a směřuje k realizaci všech menších pravd a konečné pravdy. Proto je ve fašismu hlavním určujícím aspektem ekonomiky její podřízenost stejné společné povinnosti, která se týká všech členů tohoto společenského řádu. Ekonomika nemůže být cílem sama o sobě, neboť ta plodí individualismus, čistý kapitalismus, liberalismus, a ty zase vedou ke vzniku kolektivismu a komunismu. Místo toho musí být ekonomika nástrojem k naplnění povinnosti a uskutečnění všech pravd v organickém státě. Fašistická ekonomika je pak ekonomikou podřízenou národu, což je označuje jako „socialistickou“, ačkoli ve skutečnosti může být skutečný ekonomický systém různý, třeba i formou regulovaného

kapitalismu, regulovaného tak, aby byl vázán na povinnost vůči organickému státu, národu, naplnění pravdy.

Proto je skutečný význam socialismu při definování fašistické ekonomiky - socialismus jako jakýkoli ekonomický systém podřízený organickému státu, národu, naplnění pravdy. Poté se můžete dohadovat o technických detailech konkrétního zavedeného ekonomického systému a jeho technickém názvu, ale dokud je tento systém podřízen těmto věcem a je vázán povinností jako zbytek společnosti, zůstává socialistický.

Chtěl jsem to v celém článku upřesnit různými citáty, abych posílil svůj postoj, ale usoudil jsem, že bych je místo toho měl všechny uvést na konci s nějakým komentářem, abych přesně ukázal, jak všechny tyto citáty poukazují na toto chápání socialismu jako společenského řádu, socialismu povinnosti.

Francis Parker Yockey:

> Socialismus je také eticko-sociální princip, nikoliv nějaký ekonomický program. Je protikladem individualismu, který vytvořil kapitalismus. Jeho samozřejmou, instinktivní myšlenkou je: každý za všechny. Pro individualismus jako životní princip bylo samozřejmé, že každý člověk při prosazování svých vlastních zájmů pracuje pro dobro všech. Pro socialismus jako životní princip je stejně tak zřejmé, že člověk pracující pouze pro sebe pracuje ipso facto proti dobru všech.

Parker zde staví socialismus do přímého protikladu k individualismu a následně ke kapitalismu, ale poukazuje na to, že tyto dva směry spolu souvisejí, že jsou v jednom balíku, a argumentuje protikladem nikoli z hlediska ekonomie, ale jako

eticko-sociálními principy: v jednom je svoboda pro všechny, v druhém jsou lidé vázáni povinnostmi.

Odbory jsou prostým vývojem kapitalistické ekonomiky, ale nemají nic společného se socialismem, protože jsou to prostě vlastní zájmy.

Socialismus jako eticko-sociální princip, socialismus povinnosti, je protikladem vlastního zájmu.

Instinkt socialismu však naprosto vylučuje jakýkoli boj mezi jednotlivými složkami organismu.

Ve zdravém organismu se orgány a buňky neobracejí proti sobě, boj mezi nimi je nemožný, pokud jsou povinny plnit své role, což je možné pouze v socialismu povinnosti.

Socialismus je formou epochy politického imperialismu, autority, historické filozofie, nadosobního politického imperativu.

Socialismus povinnosti je nutně hierarchický, a proto je neodmyslitelně spjat s politickým imperialismem (na rozdíl od ekonomického imperialismu, jak jej definoval Marx), s autoritou, s povinností vůči vyššímu principu, který Parker nazývá nadosobním politickým imperativem a který bychom nazvali naplněním pravdy.

Jediný rozdíl mezi typy socialismu je mezi efektivním a neefektivním, slabým a silným, bázlivým a odvážným. Silné, odvážné a účinné socialistické cítění však sotva bude používat terminologii odvozenou od protikladného typu myšlení, neboť silný, vzestupný, plnohodnotný život je souznějící ve slovech i činech.

Naší ekonomice bychom mohli říkat „kapitalistická“, kdyby byl zaveden kapitalistický systém, ale dokud je povinně vázán, není to už čistý kapitalismus, takže označení socialistická by bylo výstižnější už jen z toho důvodu, že tento systém je podřízen, navíc toto označení přináší otevřené, silné a odvážné chápání, které se nesnaží skrývat. Jinými slovy, nazývat kapitalistický systém vázaný na povinnost kapitalistickým je slabost, která hrozí rozpadem společnosti. Povinnostmi svázaný kapitalismus je ve svém jádru vykastrován od svých základních aspektů individualismu a principu „všech proti všem“, a proto se stává socialistickým - zachování slova kapitalismus jej jen propůjčuje návratu individualismu a principu všech proti všem.

> Pro socialismus však vlastnictví peněz neurčuje postavení ve společnosti stejně jako v armádě. Společenská hodnost v socialismu se neřídí penězi, ale autoritou. Socialismus tedy nezná žádné „třídy“ v marxisticko-kapitalistickém smyslu. Vidí centrum života v politice, a má tedy v sobě určitého vojenského ducha. Místo „tříd“, výrazů bohatství, má hodnost, průvodní jev autority.

Vyvstává zde typická paralela s armádou, kterou uvidíte znovu se objevovat v citátech jiných lidí, kteří prosazovali socialismus povinnosti. Tento citát opět naráží na to, že náš socialismus vyžaduje hierarchickou strukturu, proto se zmiňuje o hodnostech ve společnosti a respektování vztahů autority, které mezi hodnostmi existují.

> Když se kulturní populace živí samy - a tím je právě ekonomika - živí vyšší organismus, neboť populace jsou jeho buňkami. Její buňky jsou pro nadosobní duši jako buňky lidského těla pro lidskou duši.

Pravá podstata ekonomiky v organickém státě se odhaluje, ekonomika není samoúčelná ani není nástrojem sobeckého materiálního obohacování, ale je výživou nezbytnou pro organismus, aby mohl žít a směřovat k vyššímu cíli své existence, výživou pro jeho jednotlivé buňky, orgány i celek. To vyžaduje nezávislost ekonomiky národa na jakékoli vnější závislosti a nedovoluje nezávislost ekonomických prvků uvnitř organismu v míře, která by jim umožnila jít proti této struktuře vázané na povinnost.

Oswald Spengler:

> Socialismus obsahuje prvky, které jsou starší, silnější a zásadnější než (Marxova) kritika společnosti. Tyto prvky existovaly i bez něj a vyvíjely se i bez něj, vlastně v rozporu s ním. Nenajdeme je na papíře, jsou v krvi. A jen krev může rozhodnout o budoucnosti.

Spengler naráží na to, že socialismus nemá nic společného s idejemi, plány nebo ideologiemi vytvořenými člověkem, podobně jako Parker jej nazývá eticko-sociálním principem, čímž naráží na jeho základní realitu, která je nezávislá na lidských ideách. Socialismus povinnosti je svým původem stejně nehmotný a přirozený jako hierarchie, neboť oba jdou ruku v ruce. Nejsou produktem papíru, ale přirozeným útvarem a jakýmsi instinktem v krvi, a předcházejí prvním lidským představám o tom, jak organizovat společnost, které se objevily až po přirozeném formování společností podle požadavků tohoto instinktu.

> Strana Augusta Bebela měla bojovné vlastnosti, které ji odlišovaly od socialismu všech ostatních zemí: rachot dělnických praporů, klidný smysl pro odhodlání, dobrou

> disciplínu a odvahu zemřít za transcendentní princip. [...] Bebelova strana, mistrovské dílo skutečně socialistického muže činu, skutečně autoritářská a bojovná organizace...

Další vojenské paralely, které z dělnického stavu dělají vojenskou formaci pochodující, vázánou povinností, do války za transcendentní princip, konečnou pravdu.

> Německý, přesněji řečeno pruský instinkt hlásá, že moc patří k totalitě. Jednotlivec slouží totalitě, která je suverénní. Král, jak tvrdil Fridrich Veliký, je pouze prvním služebníkem svého lidu. Každému občanovi je určeno jeho místo v totalitě. Dostává rozkazy a poslouchá je. To je autoritářský socialismus, jak jej známe od osmnáctého století. Je v podstatě neliberální a antidemokratický, alespoň ve srovnání s anglickým liberalismem a francouzskou demokracií.

Každý jedinec patří k organickému státu, k živému organismu, a dokonce i král je povinen mu sloužit, a tím i všem jeho složkám, které se nacházejí na svém právoplatném místě a jsou povinny plnit svůj účel na tomto místě.

> Vikingský duch a komunitní duch teutonských rytířů však postupně daly vzniknout dvěma protichůdným etickým imperativům. Jedna strana v sobě aktivně nesla germánskou ideu, zatímco druhá se jí cítila být podřízena: osobní nezávislost na jedné straně a nadosobní duch společenství na straně druhé. Dnes tyto koncepce označujeme jako „individualismus“ a „socialismus“. Těmito slovy se shrnují ctnosti nejvznešenějšího druhu: v jednom případě osobní odpovědnost, samostatnost, rozhodnost a iniciativa, v druhém případě věrnost,

> disciplína, obětavost a smysl pro povinnost. Být svobodný a sloužit - není nic těžšího než toto. Národ, jehož duch a bytost jsou toho schopny, národ, který dokáže skutečně sloužit a být svobodný, si zaslouží vzít na sebe velký osud.

Zde je trochu problém se sémantikou a zároveň neshoda se Spenglerem. To, co zde Spengler definuje jako individualismus, bychom opět rozlišili jako osobnost, právě proto, abychom oddělili individualismus, který Spengler popisuje, od liberálního individualismu konkurenčního boje „všech proti všem“. Mělo by být zřejmé, že „individualismus“ Vikingů nemá s liberálním individualismem nic společného, navíc lze tvrdit, že Vikingové i teutonští rytíři přijímali jak „individualismus“, tak „socialismus“, jak je definuje Spengler, spíše než aby byli reprezentanty jednoho nebo druhého.

Tato osobnost však není protikladná, nýbrž vnitřně nezbytná pro socialismus povinnosti, kde je realizace osobní pravdy poháněna vlastnostmi, které přisuzuje individualismu, a poté je umístěna do organického státu, kde nastupují vlastnosti, které přisuzuje socialismu. Popis svobody a služby je však dokonalým obrazem společenského řádu organického státu, který vytváří socialismus povinnosti.

> Autoritativní socialismus je z definice monarchistický. Nejodpovědnější pozice v tomto gigantickém organismu, slovy Fridricha Velikého role „prvního služebníka státu“, nesmí být přenechána ambiciózním soukromníkům. Představme si jednotný národ, v němž je každému přiděleno jeho místo podle jeho socialistické hodnosti, jeho talentu k dobrovolné sebekázni založené na vnitřním přesvědčení, jeho organizačních schopností, jeho pracovního potenciálu, uvědomění a energie, jeho

> inteligentní ochoty sloužit společné věci. Plánujme všeobecnou pracovní brannou povinnost, jejímž výsledkem budou profesní cechy, které bude spravovat a zároveň řídit správní rada, a nikoli parlament. Vhodný název pro tento správní orgán ve státě, kde má každý práci, ať už je to armádní důstojník, státní úředník, zemědělec nebo horník, by mohla být „pracovní rada“.

Opět potvrzení, že socialismus povinnosti je neodmyslitelně spjat s hierarchií, která musí mít vrchol, nejvyšší hodnost, ne nutně monarchistickou v plné podstatě tohoto slova, musí to být prostě pozice absolutní moci, monarcha je v podstatě (ta část monarchie, která je přímo relevantní pro tento řád, tj. absolutní moc) totéž co diktátor nebo vůdce. Post nejvyšší moci, a tedy i nejvyšší odpovědnosti.

Spengler pak znovu vykresluje přesný obraz toho, co nazýváme organický stát a socialismus jako společenský řád.

Stejně tak připomíná profesní cechy, o nichž mluví i Evola, když popisuje tradiční společnosti, a zejména starověký Řím, kde existovaly cechy povolání, což ještě více umocňuje vojenský charakter socialismu povinnosti a to, jak se odráží ve společenské struktuře organického státu:

> ... společná činnost zajišťovala pouto a řád stejně jako krev a rituály pro vyšší kasty, které se takovým činnostem nevěnovaly, cechy/korporace jsou jako svazy povolání na rozdíl od profese, jsou to lidé s určitým povoláním shromáždění v téměř náboženské instituci, která uctívala „démona“ svého povolání a kult mrtvých, tj. hrdinů zmíněného povolání, kteří představovali ideální pouto

mezi příslušníky daného povolání (kulty božských/legendárních patronů pro každé povolání).

Lidé se společným osudem, společným záměrem a povinností se sdružují do těchto cechů povolání, které jsou jakýmsi druhem bojovných bratrstev, sloužících své společné pravdě a konečné pravdě vůbec, což se dobře shoduje s tím, co Spengler řekl v jednom z předchozích citátů: rachot dělnických praporů, klidný smysl pro odhodlání, dobrá disciplína a odvaha zemřít pro transcendentní princip. Tyto cechy jsou orgány organického státu.

Odtud pramení (Marxova) nenávist k těm, kdo nepotřebují pracovat. Fichteho socialismus by takové lidi obvinil z lenosti, označil by je za nezodpovědné, postradatelné lajdáky a parazity. Marxův instinkt jim však závidí. Jsou příliš blahobytní, a proto je třeba se proti nim bouřit. Marx vštípil svému proletariátu pohrdání prací.

Zatímco lidé, kteří ve své práci naplňují svou osobní pravdu, jež je posláním, povoláním, které je hluboce nezbytné pro jejich seberealizaci, nemohou a nikdy nebudou pohrdat prací, ti, kteří ze zištných důvodů vidí v práci překážku k hmotnému bohatství a bránu k dekadenci, nemohou prací pohrdat jinak než jako břemenem nebo nešťastnou překážkou na cestě k cíli. Zatímco kapitalisté dosahují svého cíle, komunismus se na tento výsledek dívá závistivě a považuje ho za nakradené zboží, a proto požaduje násilný převrat, aby „okradl zloděje“. To opět posiluje, jak je komunismus produktem kapitalismu a má kořeny ve zcela totožných cílech a mentalitě, které jsou socialismu z povinnosti zcela cizí. Ukazuje to také, jak přesně mohla vzniknout myšlenka „automatizovaného luxusního komunismu“ a proč tolik

moderních komunistů otevřeně pohrdá prací a drží se od ní co nejdále, přičemž neustále poukazují na kapitalistický základ moderní společnosti, zatímco plně využívají jejích výhod, které byly stejným způsobem jejich vlastním cílem jako cíl kapitalistů, na které neustále poukazují.

> Z čistě technického hlediska je socialismus principem veřejné služby. V konečném důsledku má každý pracovník postavení nikoli podnikatele, ale veřejného zaměstnance, stejně jako každý zaměstnavatel. Existují veřejní zaměstnanci v průmyslu, obchodu, dopravě a armádě. Tento systém byl realizován v nejvelkolepějším stylu v egyptské kultuře a opět, i když zcela jinak, v Číně. Představuje vnitřní formu západní politické civilizace a projevil se již v gotických městech s jejich profesními cechy a korporacemi. Symbolickým vyjádřením tohoto systému byla gotická katedrála, v níž byl každý prvek nezbytnou součástí dynamického celku.

Jasným vyjádřením našeho socialismu jako socialismu povinnosti je to, že každý má povinnost plnit svou roli v organickém státě. Stejně tak byla gotická katedrála symbolickým znázorněním tohoto socialismu pro Otta Strassera:

> Socialismus je důstojnický sbor, socialismus je Kolínská katedrála, socialismus jsou hradby starého císařského hlavního města.

V symbolu „hradeb starého císařského hlavního města“ je opět narážka na vojenský charakter socialismu, na jeho neodmyslitelný vztah k autoritě.

Rytířská myšlenka skutečného socialismu stojí nebo padá s prusismem.

Silná paralela mezi socialismem povinnosti a rytířstvím, ukazující všechny důležité prvky a typické paralely: vojenský charakter, vázanost na povinnost, autoritářství, organizovanost v řádu nebo cechu povolání.

Namísto autoritářského socialismu se anglický nebo americký miliardář hlásí k působivé formě soukromého socialismu, k programu blahobytu ve velkém měřítku, který proměňuje jeho osobní moc v potěšení a morálně likviduje příjemce sociálních prostředků.

Důležitý citát pro uklidnění některých kverulantů, kteří na slovo „socialismus“ reagují reflexivně, neboť sociální stát nemá nic společného s autoritářským socialismem povinnosti, který z titulu své struktury nemůže mít pijavice, staví každého člena společnosti na jeho právoplatné místo, a jak to vyjádřil Spengler v jednom z předchozích citátů: „stát, kde má každý své uplatnění“.

V socialismu zůstává ekonomická vůle stejně svobodná jako vůle šachisty; pouze konečný efekt se řídí regulovaným průběhem.

Tento citát ukazuje, že v socialismu je ekonomika jednoduše povinností vázána na konečný cíl, prostředky, jimiž se tohoto cíle dosahuje, se mohou skutečně lišit a ve skutečnosti zůstávají svobodné, pokud účastníci procesu plní svou povinnost. Jistě, může to být něco, co více připomíná „kapitalismus“, ale nakolik je to vázáno povinností, je to socialismus.

...Socialismus symbolizuje [...] úkol, který je třeba splnit...

Socialismus povinnosti, povinnosti k vyššímu cíli, úkolu, který je třeba splnit, od nejmenšího úkolu jednotlivce přes úkol jeho cechu, jeho kasty/stavu až po úkol národa, přičemž úkolem je dodržování jejich příslušných pravd, a tím i konečné pravdy Kosmického řádu. Společenský řád, v němž jsou lidé svobodní a zároveň slouží, motivováni touhou, kterou Ernst Jünger charakterizoval jako „dělat to, co je nutné“.

> Velké trusty se již prakticky staly soukromými státy, které vykonávají protektorát nad oficiálním státem. Pruský socialismus však předpokládá začlenění těchto profesně-zájmových „států“ do státu jako celku.

Jak řekl Mussolini: „Vše ve státě, nic mimo stát, nic proti státu“. Organický stát jako organismus vyžaduje ke svému fungování naprostou integraci všech svých částí, nemůže připustit boj svých orgánů či buněk. Socialismus povinnosti tak vše podřizuje společné povinnosti, čímž vytváří integrální soudržnost organismu.

> Smysl socialismu spočívá v tom, že v životě nepřevládá protiklad bohatých a chudých, nýbrž postavení dané výkonem a schopnostmi. To je náš druh svobody: svoboda od ekonomické rozmarnosti jednotlivce. [...] Socialismus znamená schopnost, ne touhu.

Spengler znovu zdůrazňuje rozdíl mezi socialismem povinnosti s jeho přirozenou hierarchickou strukturou a sobeckým individualismem, který se snaží povinnost zcela zavrhnout. Nejde o sobecké zájmy a touhy, ale o to, aby člověk zaujal odpovídající místo podle své vrozené přirozenosti, a tedy podle svých schopností.

A konečně:

„Ještě jednou: Socialismus znamená moc, moc a ještě více moci.“

Eduardo Velasco:

Ve své knize „Sparta and its Law“ Velasco neustále hovoří o spartském socialismu, což slouží k dalšímu upevnění chápání našeho socialismu jako socialismu povinnosti, a proto je často srovnáván s vojenskými strukturami a militantními organizacemi, v tomto případě s militantní povahou spartské společnosti.

Střízlivý, asketický a bojovný socialismus, který hlásal Lykúrgos a který vyžadoval, aby se všichni mladí muži odloučili od svých rodin a jedli se svými druhy, nebyl mezi mnohými, zejména bohatými a zámožnými, dobře přijímán.

Zde je kladen důraz na cechy povolání a důležité pouto, které existovalo mezi těmi, kdo sdíleli stejnou povinnost.

Sparta se stala socialistickou a totalitní - chápanou v původním smyslu jako civilizace organizovaná a disciplinovaná nadanou elitou, tvořenou jejími nejlepšími syny a založenou na hodnotově-pokrevně-duchovně-biologických kritériích. Takový socialismus se mohl odehrát pouze v době železné, protože se snažil spojit to, co bylo rozbité, a byl spíše aristokracií než demokracií. Spengler popsal tento typ militaristicko-imperialisticko-patriarchálního systému ve svém díle Preußentum und Sozialismus a všiml si, jak se tento systém v dějinách znovu a znovu vynořuje, vtělí se do větších měst a vede k říším. (Spengler rozlišuje čtyři nadřazené socialismy: Římské impérium, Španělské impérium, Britské impérium

a Prusko, které vyústilo v Druhou říši. My bychom přidali ještě dva socialismy: Sparta a Třetí říše.)

Velasco mi to tady spojuje a zároveň přidává prvky, které zůstaly víceméně nevysloveny, a sice že organický stát je odvozen od společné krve a ducha.

> Nerozlišovalo se bohatství, pouze samotná statečnost, a při hodnocení člověka se přihlíželo ke zkušenostem. Spojovala je skutečnost, že prošli výukou, prošli podobnými útrapami a byli mužnými Sparťany. Byli hrdí na to, že vstupují do falangy po boku těch, kteří dostatečně prokázali svou houževnatost, statečnost a spravedlnost. To z nich dělalo bratry.

Tento citát opět pomáhá pochopit podstatu cechů povolání v rámci socialismu jako společenského řádu, který měl hlubší spojující prvek než jen být kolegy stejné profese, protože v takovýchto ceších jsou lidé spojeni ve službě stejné pravdě, která je důvěrnější než pravda národní nebo rasová, ačkoli všechny jsou ze své podstaty spojeny a existují současně jako součást jedné konečné pravdy. Toto hlubší pouto vychází z výlučnosti tohoto povolání právě pro tyto lidi, neboť bylo odrazem jejich vnitřní povahy. Mohou respektovat všechny příslušníky národa, protože jsou ve společné službě národní pravdě, ale při plnění téhož povolání mají členové cechu pouto založené na společných instrukcích a útrapách, je třeba prokázat, že patří k tomuto konkrétnímu bratrstvu v rámci hierarchie bratrstev, která společně tvoří organický stát.

Pokus o účast na povolání, které vám není vlastní, se tak stává urážkou všech lidí tohoto povolání, protože označuje takovou osobu za vetřelce do jejich bratrstva a také za někoho,

kdo se vyhýbá své vlastní jedinečné povinnosti, což je důvod, proč se ve starověkých kastovních společnostech mohly nižší kasty dívat svrchu na osobu z vyšší kasty, která se pokoušela účastnit se jejich aktivit.

> Hlavní věcí při formování žen byla fyzická a „socialistická“ výchova, aby svůj život zasvětily vlasti - stejně jako muži, jen s tím rozdílem, že v jejich případě nebylo povinností prolévat svou krev na bitevním poli, ale udržovat při životě domov, poskytovat svému rodu silné a zdravé potomstvo a vychovávat je s moudrostí a péčí. Rodit děti je plodem ženského instinktu, který obnovuje rod: to bylo poslání vštěpované spartským dívkám.

Zde bychom mohli připomenout Mussoliniho a Gregora Strassera:

> Válka je pro muže tím, čím je pro ženu mateřství.
>
> Pro muže je vojenská služba nejhlubší a nejhodnotnější formou účasti na státu - pro ženu je to mateřství! Existuje mnoho afrických kmenů, kde jsou matky, které zemřou při porodu, pohřbívány se stejnými poctami jako válečníci, kteří padli v boji!

V tomto konkrétním případě se socialismus povinnosti odvolává na přirozenou povahu muže a ženy, a tak je povinností muže prolévat krev na bitevním poli a chránit národ a rasu, zatímco povinností ženy je pokračovat v její existenci prostřednictvím plození. Stejně tak jsou tyto povinnosti v socialismu povinnosti pouze zdůrazněny, zatímco individualistické rozmary vedou muže k tomu, aby se vyhýbali nebezpečí ze strachu z bolesti a přerušili obstarávání hmotného bohatství nebo užívali si dekadentních rozkoší, a ženy vedou k

tomu, aby se vzdaly své role matek jako nechtěné přítěže a nežádoucího následku hledání rozkoší.

> Sparťanská falanga: socialistické instituce až do základů.

Další narážka na militantní povahu socialismu z povinnosti.

> Svým jednáním dokazovali, že jejich socialismus svazku a oběti je jasně nadřazen jakémukoli jinému politickému systému a že jsou lépe připraveni čelit době železné.

Pokud si přečtete celou tuto knihu, zjistíte, jak spartské společenské uspořádání dokonale odpovídá popisu, který Spengler uvedl v předchozím citátu: „v jednom případě osobní odpovědnost, samostatnost, rozhodnost a iniciativa, v druhém případě věrnost, disciplína, obětavost a smysl pro povinnost. Být svobodný a sloužit - není nic těžšího než toto. Národ, jehož duch a bytost jsou toho schopny, národ, který dokáže skutečně sloužit a být svobodný, si zaslouží vzít na sebe velký osud.“ Tento socialismus povinnosti si může velmi dobře vyžádat něčí oběť, ale člověk se obětuje dobrovolně, hnán svým smyslem pro povinnost, je svobodný a zároveň slouží, hnán touhou „konat to, co je nutné“.

Výše jsme již uvedli několik Evolových citátů, kde to bylo vhodné, nicméně zdůrazněme Evolův popis árijského socialismu z jeho díla „Heidnischer Imperialismus“.

Julius Evola:

> Ve skutečnosti je tu naopak individualismus, který v sobě - prostřednictvím hodnot věrnosti, služby a cti - obsahuje zárodky překonání izolace a egoismu jednotlivce a otevírá

> cestu k možnosti jasné a zdravé hierarchické organizace. Ani Římané, ani prapůvodní árijsko-římské národy nemuseli čekat na křesťanský socialismus, aby dosáhli skutečných a vyšších forem organizace. Kromě toho existuje árijský socialismus jako válečnický ideál sdružení svobodných pánů a existuje semitský, dvojznačný, totemický a nenásilný socialismus, tvořený vzájemnou potřebou a patosem, o němž bychom nevěděli, co si o něm myslet, a který považujeme za hanbu evropské duše.

Zde lze v popisu „vikingského“ individualismu spatřit podobnost mezi Evolovým a Spenglerovým pohledem na individualismus.

Ve většině případů, kdy Evola ve své knize zmiňuje socialismus, proti němu skutečně vystupuje, ale většinou se zabývá tím druhým „semitským“ typem, který popisuje výše, a podává kritiku Marxe podobnou té Spenglerově a Yockeyově tím, že Marxův „socialismus“ dává do uvozovek. Lze tvrdit, že Evola nemá rád socialismus jako slovo pro možný zmatek, který může vyvolat (jde až tak daleko, že říká, že jakýkoli „socialismus“ by měl být odmítnut a dokonce by se mělo sledovat, aby se nacionálněsocialistický socialismus nerozrůstal a nestal se ústředním bodem), čímž by se přivolala vláda mas namísto vlád elity. Sami jsme obeznámeni se zmatkem, který socialismus nacionálního socialismu často vyvolává, ale vše, co bylo dosud citováno, by mělo ukázat, jak pevné je pochopení téhož socialismu povinnosti u lidí, kteří sdílejí náš boj.

Ve skutečnosti je z výše uvedeného popisu árijského socialismu jasně patrné, že i sám Evola sdílí stejnou vizi a chápání: má bojovný charakter válečnického ideálu (v souladu

s analogií Sparty), který vidí své účastníky jako svobodné muže, kteří jsou schopni sloužit (podle Spenglerova popisu) - svobodným pánům.

Do fungování Hitlerova nacionálněsocialistického režimu můžeme blíže nahlédnout také prostřednictvím Evolových „Notes on the Third Reich“ a ukázat tak socialismus povinnosti v akci:

> Co se týče hospodářské oblasti, Hitler již dříve potvrdil přednost politických problémů a určité vize života před problémy ekonomickými. Prohlásil, že „stát nemá nic společného s nějakou konkrétní ekonomickou myšlenkou nebo s konkrétním vývojem hospodářství“ a že „stát je organismus národa, a nikoliv ekonomická organizace“.

Podřízení ekonomiky službě národu a jeho pravdě, bez ohledu na to, jaké jsou skutečné ekonomické praktiky, pokud jsou vázány na úkol sloužit tomuto organickému státu. Kromě toho Hitler popsal cechy povolání v Mein Kampu, 2. svazek, 12. kapitola:

> Nacionálněsocialistické odbory nejsou nástrojem třídního boje, ale nástrojem, který zastupuje různá povolání.

Skupiny povolání, cechy existují jako orgány organického státu, nikoli jako konkurenti.

Dále Evola hovoří o některých krocích Hitlera, jakmile se dostal k moci, který použil „středověké organické a korporativistické struktury“ jako svůj virtuální model, čímž opět naráží na tentýž socialismus jako společenský řád.

> Podle zákona z 20. ledna 1934 „v podniku bude podnikatel jako vůdce (Führer) podniku a zaměstnanci a pracující

jako jeho následovníci (Gefolgschaft) konkrétně pracovat na dosažení cílů podniku a na společném prospěchu národa a státu“. Špatné fungování velkého podniku již nemělo být považováno za pouhou soukromou záležitost, ale pohlíželo se na něj jako na druh politického zločinu. V zásadě neexistovala povinnost jednotlivých podniků jako autonomních jednotek připojit se k „německé pracovní frontě“. Dále vstup do fronty neznamenal regulaci shora dolů jako ve fašistickém korporatismu.

Hospodářské subjekty byly omezeny pouze jednou zásadou: Povinnost plnit svůj úkol, „poskytovat výživu vyššímu organismu“, jak vysvětluje Yockey.

Kromě toho se podle těchto nových zákonů mohlo soukromé hospodářství ve Třetí říši rozvíjet velmi svobodně. Velké průmyslové komplexy zůstaly zachovány a mimo marxismus a odbory posilovaly a oživovaly onen pocit solidarity různých živlů, který je z velké části charakterizoval již dříve. Vláda nepřistoupila k převzetí podniků ve jménu státu, národa nebo společnosti. Některé radikální články programu strany (články 13 a 14) v této oblasti byly odloženy stranou. Princip „nivelizační integrace“ zde našel spásné meze, takže se najdou tací, kteří budou mluvit o Hitlerově spolčení s „barony průmyslu“. Ve skutečnosti šlo o národní frontu, kde každý stál na svém místě a měl plodnou a odpovědnou svobodu iniciativy. Tento systém prokázal svou největší účinnost ve Třetí říši a prošel všemi zkouškami až do konce. Nejenže rychle zmizela nezaměstnanost, ale někdy se nedostávalo pracovníků pro úkoly, které stát zavázal k dokončení svých plánů na obnovu, rozvoj a národní velikost.

To opět vypovídá o velké pružnosti skutečného hospodářského systému, který může za fašismu/nacionálního socialismu existovat, ale jen do té míry, do jaké se stane integrální součástí celého organismu, stane se jeho součástí s vlastní rolí, vlastním úkolem, který je povinen plnit.

V Evolově brožuře „Směrnice“ z roku 1950 toho najdeme více:

> My musíme tvrdit toto: že s tím vším je třeba bojovat, že ekonomika a ekonomické zájmy chápané jako pouhé uspokojování fyzických potřeb měly, mají a vždy budou mít v normálním lidství podřízenou funkci; že mimo tuto sféru musí být odlišen řád vyšších hodnot, politických, duchovních a heroických, řád, který – jak už bylo řečeno – nezná a ani neuznává „proletáře“ nebo „kapitalisty“, a pouze podle něj musí být určeno, zač stojí žít a zemřít, musí ustanovit pravou hierarchii, musí odlišit novou důstojnost a na vrcholu musí nastolit nejvyšší velící funkci, funkci Říše.

Podřízení ekonomických úkolů vyšším úkolům, čímž bude vázána povinnost.

> …ale jako požadavku, aby bylo samotné jádro výrobních závodů zrekonstruováno jednotou, tedy sounáležitostí odlišných sil, kterou na jedné straně poškodilo a přerušilo kapitalistické zneužívání moci (s nástupem parazitního typu spekulanta a finančního kapitalisty), na straně druhé pak marxistická agitace. To by závody mělo semknout do formy téměř vojenské jednotky, v níž by se duch zodpovědnosti, energie a kompetence vedoucích pracovníků srovnával s duchem sounáležitosti a věrnosti

pracovních sil, které by se okolo vedení sdružovaly ke společnému tažení. Jediným opravdovým úkolem je proto organická obnova závodů, a abychom toho dosáhli, nepotřebujeme používat hesla určená pro ty nejnižší propagandistické a volební cíle, k pochlebování duchu povstání spodních vrstev masy, hesla, která se maskují za „sociální spravedlnost“. Obecně vzato by mělo dojít k opětovnému osvojení si stylu aktivní neosobnosti, důstojnosti a sounáležitosti ve výrobě, který byl vlastní starým řemeslnickým a profesním cechům.

Více militantních paralel, nyní, když jsou podniky organizovány v militantním stylu socialismu povinnosti, s více výzvami k obnovení cechů povolání a odsouzení kapitalismu i marxismu.

Pokud jde o jedince, opravdového překonání jak individualismu, tak kolektivismu bude dosaženo jen tehdy, když budou lidé srovnáváni s lidmi podle přirozené rozmanitosti svého založení a své důstojnosti. A pokud jde o jednotu, která má obecně vzato bránit jakékoli podobě separování či absolutizování kterékoli části, ta musí být zásadně duchovní, musí být vlivem orientovaným na centrum, popudem, který podle oblastí svého projevu nabývá velmi odlišných podob. Toto je pravá podstata „organického“ pojetí, které je v protikladu vůči zkostnatělým a povrchním vztahům vlastním „totalitarismu“.

Překonání individualismu a kolektivismu vychází z uvědomění si vlastní osobnosti a osobitosti tím, že se člověk přidrží své vlastní pravdy a zaujme své místo ve společenském řádu.

Ernst Jünger:

Další osobnost, kterou jsme již citovali a která formulovala velmi výstižný způsob, jak vysvětlit to, co Yockey označil jako „instinkt socialismu“:

> Tak budou naše hodnoty hodnotami hrdinů, bojovníků, ale nikdy ne kupců, kteří jsou připraveni měřit celý svět svým metrem. Nebudeme mudrovat nad prospěchem a praktickým ziskem, nebudeme mít potřebu pohodlí, budeme vyžadovat jen to, co je nezbytné - to, co si přeje osud.

Nic společného s ekonomikou, materialismem, osobním ziskem nebo malichernými osobními zájmy, naopak touha naplnit to, co je nezbytné, co si přeje osud - naplnit svou povinnost, jinými slovy pravdu. Ještě kratší způsob, jak to popsat, by byl „vůle k pravdě“.

> Staří důstojníci prokázali schopnost přizpůsobit se podmínkám a obětovat se. Brzy po katastrofě mnozí z nich projevili ochotu odmítnout všechna dřívější privilegia a zapojit se do úsilí o obnovu země v prosté vojenské uniformě. Mezi důstojníky dobrovolnického sboru z roku 1919 převládal skutečně nový duch, zatímco socialisté po celé zemi prováděli své experimenty, praktikovali reálný socialismus, který neměl nic společného s vřavou, jež vládla v ulicích.

Ukázka toho, jak je tento druh socialismu přirozený pro vojenskou formaci a zkušenosti z války, jak veteráni jednají ve skutečném socialismu, na rozdíl od teoretického ekonomického „socialismu“ marxistických rebelů.

> Nacionalismus se nechce smířit s vládou masy, ale požaduje nadvládu identity, jejíž nadvláda je tvořena vnitřním obsahem a živou energií. Nechce ani rovnost, ani nestrannou spravedlnost, ani svobodu, která je shrnuta do prázdných nároků. Chce se opájet radostí a její radostí je být sama sebou, a ne něčím jiným. Moderní nacionalismus se nechce vznášet v bezvzdušném prostoru teorií, neusiluje o „svobodné myšlení“, ale touží získat pevné vazby, řád, zapustit kořeny ve společnosti, krev a půdu. Nepřeje si socialismus příležitostí, touží po socialismu povinnosti, po onom tuhém stoickém světě, jemuž se jednotlivý člověk musí obětovat.

A v tom spočívá neodmyslitelný vztah nacionalismu krve a půdy a socialismu povinnosti - s radostí realizovat vlastní přirozenost a naplnit své místo ve společenském řádu, kde je každý vázán povinností.

Celkově lze jen stěží popřít, že socialismus, jak jej praktikují fašisté a nacionální socialisté, není ekonomický systém, ale společenský řád nezbytný pro vytvoření organického státu, který podřizuje ekonomiku povinnosti před národem a který povznáší každého člověka k dosažení jeho potenciálu a podílu na společné radosti z povinnosti vůči Kosmickému řádu.

Existuje mnoho dalších citátů, které lze podrobněji prozkoumat a které dále prozradí onu podstatu našeho boje a našeho cíle:

> Fašismus neslibuje ani slávu, ani tituly, ani zisk - pouze povinnost a boj.
>
> Povinnost před pravdou, boj při plnění této povinnosti.

Na jednotlivci nezáleží, důležitý je úkol, což znamená, že otázka vůdce je vyřešena tím nejjednodušším a nejjistějším způsobem.

Individuální vlastní zájmy nemají žádnou hodnotu, úkol, který před člověka staví jeho osobní pravda, je tím, co skutečně určuje jeho osobnost a jeho místo ve společnosti a v životě jako takovém, a tak se i vůdci projevují svou povinností, která je volá ke splnění jejich úkolu, jejich cíle.

...chceme to, co je nezbytné. Proč? Protože je to nezbytné! Čeho tímto způsobem dosáhneme? Význam.

Tím, že děláme to, co je nezbytné, co vyžaduje pravda, k čemu jsme povinni, realizujeme své osobní pravdy a dosahujeme tak seberealizace a smyslu.

Pracující v novém smyslu znamená pospolitost krve všech pracujících v rámci národa a ve prospěch národa.

Společná krev znamená společnou povahu, společnou pravdu, společný cíl, úkol a povinnost, povinnost vůči národu a jeho pravdě.

Když tedy někdo chce mluvit o fašistické ekonomice, je třeba mu to jednoduše říci: Fašistická ekonomika je ekonomika podřízená organickému státu a povinná vyživovat jej, jeho buňky a orgány, aby i ony mohly plnit své vlastní povinnosti a realizovat své místo v Kosmickém řádu.

Ekonomické pojmy a ekonomické otázky

Úryvek z knihy Hochschule für Politik der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei od Max Albert Schlitter, 1934

Vycházíme-li z toho, že každá úvaha v sobě zahrnuje vztah k okolí, konstatujeme: pojmy jsou dětmi své doby, stejně jako lidé, kteří s nimi žijí a kteří je považují za nezbytné jako výraz svých prožitků; pojmy se tak stávají zprávami o tom, jak se vypořádáváme s realitou.

Nyní se pokoušíme vytvořit pojmy pro nacionálněsocialistické ekonomické myšlení na základě vlastních zkušeností. Přitom odmítáme metodiku dosavadního ekonomického výzkumu, který vycházel z čistě racionalistických předpokladů s pojmy a pravidly nadčasové platnosti. Víme, že každý hospodářský život je výrazem duševního života. Ekonomika nemá žádný systém, má pouze fyziognomii.

Naším cílem je proniknout s porozuměním a zvídavostí do hlubin hospodářského života a nevyčerpat se, jako to činí kapitalismus a marxistický socialismus, analýzou hospodářského povrchu.

Neživým a od reality odtrženým členěním a syntézám chceme postavit naproti živé poznání.

Nejprve k pojmu „ekonomika“ samotnému. Z historického hlediska: Kdy vzniká ekonomika? Se vznikem jakéhokoli většího společenství! Zařazuje se vedle života rodu a stává se pojivem veškerého smysluplného bytí. Nikdy nesmí být samoúčelná, musí být prostředkem k dosažení cíle. Pro

jednotlivce zní otázka: K čemu je dobré, aby byl dobře živen, k čemu je dobré, aby byl v (dobré) kondici? Naše odpověď zní: k plnění politických úkolů, k budování a rozvoji státu.

Ekonomické myšlení vzniká s úsilím proměnit závislost na životním prostředí v nadvládu nad ním, a to prostřednictvím obdělávání půdy a chovu dobytka. Veškerý vyšší hospodářský život se rozvíjí na základě a nad rámec rolnictví jako původního, produkčního způsobu hospodářství. Tomu se v obchodě staví naproti způsob, který jej chce oloupit a podmanit si. Jako třetí se k rolnictví a obchodu přidává technika v nesčetných řemeslech, živnostech a povoláních, jejichž příslušníci, s ctí a svědomím spojenými s výkonem, přivádějí úvahy o přírodě k tvůrčímu uplatnění. V rámci hospodářství a jeho ekonomické struktury má každý člověk své hospodářské postavení a každý své místo ve společnosti. Postavení a společenské postavení ovlivňují city, myšlení a chování lidí. Tuto provázanost využívaly politické strany k šíření zmatku. Byl to především Karl Marx, kdo živé stavovské vědomí přetvořil v třídní vědomí a prostřednictvím příslušnosti k určité třídě – zejména k dělnické třídě – dal vzniknout specifickému sebeuvědmění. Vznikl názor, že člověka nejprve charakterizuje to, čím se živí.

Tím, že Marx zdůrazňoval protiklad mezi vůdčími a vedenými, který existuje v každém hospodářství, přehlédl organický hospodářský vývoj a podstatu. Pokoušel se uchopit rozmanitost činností z hlediska stranické politiky a vyzýval k třídnímu boji, zatímco úkolem by mělo být rozpoznat vzájemnou propojenost lidí ve společném pracovním procesu. Jeho rozumově orientovaným koncepcím, z nichž čerpalo – byť jiným způsobem – i liberálně-kapitalistické ekonomické

myšlení, mohla čelit až živější síla v podobě velikosti Adolfa Hitlera.

NSDAP si uvědomila, že společenství je základním předpokladem každé se rozvíjející ekonomiky: hlava a ruka patří k sobě.

V NSDAP neexistují žádné palisády oddělující světonázory, žádné třídy podmíněné otázkou „z čeho žiješ?“. Národní společenství má pouze jeden cíl a smýšlení ve svobodné podřízenosti vůči vůdčí myšlence: pro každé pracovní místo vytvořit hodnotu pro celek.

Takto vymezujeme pojem „ekonomika“: Ekonomika je jednotně propojená, tvůrčí vůle a jednání členů národního společenství, které se svobodně podřizují vůdčím myšlenkám ve službě celému národu za účelem budování a rozvoje státu.

Po vymezení pojmu „ekonomika“ se dostáváme k obvyklému učení dosavadní ekonomie, že úkolem ekonomiky je uspokojování potřeb, a tím k objasnění pojmu „potřeba“. Pojďme nejprve chápat potřebu jako souhrn všech potřeb. V první řadě je potřeba to, co člověk potřebuje k životu: jídlo, pití, oblečení, bydlení. Spánek je daný přírodou. Je-li zajištěno existenční minimum, tj. to, co je zapotřebí k udržení tělesného života, může se rozvinout vyšší hospodářský život. Hlad je ničitelem všech velkých věcí. „Probouzí tu odpornou, ubohou formu strachu o život, pod níž se náhle hroutí vyšší svět kultury a začíná holý boj o přežití lidských zvířat.“

Řekli jsme, že poptávka je součtem potřeb. Potřeba je touha po získání něčeho, vyvolaná možností jejího uspokojení. Poptávka se tedy liší v závislosti na kulturní úrovni národního společenství. Duševní zaostalost omezuje touhy na uspokojení

životního minima. Potřeby rostou a zesilují s kulturním pokrokem hospodářského společenství. Tato přirozeně vznikající potřeba v sobě skrývá konstruktivní prvky.

Stojí v protikladu k potřebě dosavadního ekonomického myšlení, která byla pouze účelová.

Z nacionálněsocialistického hlediska nesmí být poptávka jako součet potřeb nikdy uměle vyvolávána. Poptávka existuje, neboť vzniká z vlastní vnitřní hybné síly národního společenství; její růst přináší vývoj a pokrok sám o sobě. Podpora všech členů národa je předpokladem pro rozvoj nacionálněsocialistického hospodářského řádu.

Sociální otázka z pohledu nacionálněsocialistického světonázoru je z hlediska poznání pro každého jednotlivého spoluobčana pozitivní: každý má za povinnost kulturní rozvoj svého vlastního já jako nejvyšší zásadu ve prospěch celku. V tomto poznání kulturní podmíněnosti potřeb spočívá povinnost omezení. Oživení hospodářství na materiálním základě nebude v současné situaci německého duchovního a hospodářského života nikdy možné, dokud v národním společenství nebude přítomen hlubší smysl veškerého usilování o potřeby, tedy snaha usilovat o statky kulturního pokroku, vymýšlet je a vytvářet.

Smyslem národního společenství musí být zušlechtit citové, nejjednodušší potřeby a podřídit jednotlivé potřeby celkové potřebě národa.

Je-li z ekonomického hlediska třeba odmítnout vzbuzování potřeb jako cíl sám o sobě ve prospěch jednotlivce, je naopak třeba zdůraznit uspokojování stávajících přirozených potřeb jako nejvyšší zásadu nacionálněsocialistického hospodářství. Z

ekonomického hlediska je třeba odmítnout jakoukoli konjunkturální politiku, která namísto toho, aby potřeby budovala a usměrňovala, vzbuzuje záplavy potřeb, které v konečném důsledku nelze uspokojit.

Jako další ekonomický pojem si pro naši analýzu zvolíme „peníze“. Nejde zde o to, abychom vytvořili novou teorii peněz nebo se zapojili do sporu mezi různými teoriemi peněz. Je třeba prozkoumat, jaký význam mají peníze v ekonomice a jaký postoj k tomuto pojmu zaujímá nacionálněsocialistické ekonomické myšlení.

Je to právě nahrazení lidského myšlení číslem, a to konkrétně absolutním hodnocením čísla, zhmotněným a realizovaným prostřednictvím peněz, které způsobilo, že lidé zapomněli, že čísla jsou pouze prostředky činnosti a že jejich konkrétní vyjádření je třeba chápat pouze symbolicky.

Zatímco v raném obchodním styku přecházely statky z ruky do ruky formou výměny, s příchodem obchodníka, který se postavil jako prostředník mezi rolníky, vznikla potřeba obecně hodnotitelného statku, který byl schopen plnit funkci hodnoty i čísla. Zatímco zboží bylo původně oceňováno životem podle proměnlivého, intuitivního měřítka daného okamžiku, v dalším vývoji se zboží stává komoditou. Místo uvažování v kategoriích zboží nastupuje uvažování v kategoriích peněz. Výměna se stává obratem.

Pro raného rolníka je zboží nejprve podstatou, teprve poté směnným prostředkem. Na trhu se pro měšťana stává peněžní hodnotou v náhodné podobě zboží. Peněžní hodnota v myšlení měšťana, který není spjat se zemí a nemá kořeny, je tedy

číselnou hodnotou, hodnotou samou o sobě. Míra hodnoty nachází symbolický výraz v hodnotovém znaku.

Vycházet ze symbolu hodnoty nebo dokonce z materiálu, z něhož je platidlo vyrobeno, je zásadní omyl. Rozhodující je pouze forma ekonomického myšlení. Každá kultura a každá ekonomická forma dané kultury má tedy jiný druh peněz. To závisí na jejich životním stylu. Pro nás plní platidlo pouze určitou funkci a nemá žádnou hodnotu samu o sobě. Pouze jako funkce mají peníze sílu a hodnotu. Síla peněz spočívá v jejich účinku, nikoli v jejich pouhé existenci. Pokud tedy peníze v národní ekonomice spočívají – v citové i ekonomické vazbě – na důvěře celého národa, pak jsou duch a způsob života tohoto národa jedinou zárukou trvalosti a stabilní hodnoty „peněz“.

Pokud označíme každou peněžní teorii, která vědomě či nevědomě vychází z peněžní jednotky, za odtrženou od reality a víme, že ani všechny zlaté mince světa nestačí k tomu, aby tvůrčímu člověku poskytly odpovídající protihodnotu za jeho činnost, co je pak majetek, co je kapitál?

I když nacionální socialismus odmítá dosavadní liberalisticko-kapitalistický hospodářský řád, je si přesto plně vědom toho, že nemůže odmítnout to, co bylo dosud zahrnuto pod pojmem „kapitál“, protože tento pojem prostě existuje. Rolník, který drží v ruce hrst pšeničných zrn, která představují přebytek toho, co zbylo ze sklizně daného roku po pokrytí přirozených potřeb, drží v ruce svůj kapitál. Nesmíme se pohoršovat nad výrazem „kapitál“. S touto hrstkou jde rolník znovu zasít a pokrýt své potřeby na určité časové období. Sází a doufá, že ze setí získá alespoň to, co svěřil matce zemi, a navíc ještě tolik, aby mu na další období zbylo, aby mohl znovu zasít. Přirozenou snahou však je mít z přebytku předchozí sklizně

více. Zůstanou-li jeho potřeby stejné, bude přebytek z roku na rok růst. Tímto způsobem rolník jednoho dne nabude majetku, a tím se nám vyjasňuje pojem „majetku“ – součet naspořených potřeb.

Definici pojmu „kapitál“ můžeme v nacionálněsocialistickém smyslu dále upřesnit takto: Kapitál je ta část majetku, která je určena k opětovné výrobě jako produkt lidské práce. Kapitál je vyprodukovaný výrobní prostředek, množství obilí, které se – jak bylo uvedeno výše – ze sklizně na sklizeň v rukou rolníka rozmnožuje.

Musíme si vždy uvědomovat, že z nacionálněsocialistického hlediska není existence kapitálu popírána ani potírána; na rozdíl od dosavadního kapitalisticko-liberálního pojetí ekonomiky bude pouze konečný účel jeho využití jiný. Zemědělec pracuje a rozmnožuje své obilí, odkládá své potřeby stranou nikoli ze sobeckého úsilí, ale z etiky, z nejhlubšího prožitku, že jako člen národního společenství musí tuto tvorbu kapitálu pro sebe vynutit. Je to kapitál, s nímž musí hospodařit, aby z vůle a jednání učinil čin. Souhrn jednotlivých činů v tomto vývoji představuje službu celému národu, nepřímý přínos k budování a rozvoji státu.

Základem veškeré tvorby kapitálu je tedy výroba výrobních prostředků (obilí) z ušetřených potřeb. K ušetření potřeb dochází, jak jsme již vysvětlili, za účelem dosažení přebytku. Tento přebytek zase umožňuje práci, která neslouží k bezprostřednímu uspokojení potřeb. Celý tento proces, a to je třeba neustále zdůrazňovat, závisí na dané kulturní úrovni národa, na postoji jednotlivce, celého národa i státu. Úkolem státu je podporovat a rozvíjet nadání jednotlivých občanů,

chránit přirozenou motivaci, právně ji zajistit a dát smysl politickému plnění státních úkolů.

Pokud dosavadní národní autonomie tvrdí, že veškerá tvorba kapitálu naráží na hranici v podobě trhu se zbožím, je to pravda jen částečně. Pro nacionálněsocialistický pojem tvorby kapitálu neexistuje, jak jsme ukázali, žádná účelová potřeba; naše potřeba je pouze existenčně určující a jelikož vše, co je existenčně určující, je pro německé prožívání goticky nekonečné, musí se to projevit i v dílčí části národního prožívání; zjednodušeně řečeno: pro nás bude výroba a z ní vyplývající tvorba kapitálu vždy muset být postupná, neboť ve společném pracovním procesu se přebytek, pokud neslouží k uspokojení potřeb, rozdělí mezi všechny příslušníky národa. Toto rozdělení neprobíhá formálně tak, že by nějaký úřad přišel a odebral to, čeho jeden dosáhl díky větší šetrnosti, píli a nadání. Toto rozdělení vychází ze základního přesvědčení našeho hnutí, že společný prospěch má přednost před osobním prospěchem. Nacionálněsocialistická myšlenka nezná žádné lenochy, parazity ani nečinné osoby, nýbrž pouze pracovníky usilující o jeden cíl: o společný stát.

Nyní si někdo může položit otázku: neexistuje tedy vůbec žádné vlastnictví? Vlastnictví dnes představuje právo konečně rozhodovat o nakládání s hospodářskými statky. Náš pojem vlastnictví, založený na římském právu a zakotvený v § 903 občanského zákoníku (BGB), stanoví: Vlastník věci může, pokud tomu nebrání zákon nebo práva třetích osob, s věcí nakládat podle libosti a vyloučit ostatní z jakéhokoli zásahu. Historie ukazuje, že výlučné vlastnictví je, stejně jako osobní svoboda, základním předpokladem každého kulturního vývoje. Na základní úrovni kultury máme společné vlastnictví. Rozdíly

ve výkonnosti jednotlivých členů národa vedou v rámci ekonomického procesu, který jsme již dříve popsali, k různým výnosům. Tento vlastní prospěch, který v každém z nás dřímá jako podnět k větším výkonům, je v každé národní ekonomice nepostradatelnou silou. Jakmile Vůdce jednou použil výraz „lepší místnosti“, do nichž se každý spoluobčan může dostat na základě svých výkonů, lze z této jednoduché a jasné terminologie vyvodit pouze jeden výklad: každý musí pracovat na svém postavení, každý musí plně nasadit své síly a plně využít výrobní prostředky, které mu byly svěřeny, a to vždy a znovu pouze za jediným účelem: pro sebe podmíněně, pro celkovou ekonomiku jako prostředek k konečnému cíli, pro stát bezpodmínečně. Římské právo, stejně jako kapitalisticko-liberální pojetí ekonomiky, usiluje o co nejméně podmíněné právo vlastníka nakládat s věcmi. Toho se nikdy nedosáhne v plné míře. Nacionální socialismus chápe vlastnictví sociálně a omezuje ho ve prospěch celého národa. Vlastnické právo znamená pro jednotlivce odpovědnost za svěřené statky. Vlastnické právo představuje povinnosti vůči celku.

Když naši straničtí spolustraníci v bavorském zemském sněmu předložili návrh na podporu volného hospodářství, jehož cílem je odstranit kartely a trusty, vychází tento návrh ze základní myšlenky hnutí, kterou jsme výše rozvedli v souvislosti s vlastnictvím. Tento návrh nemá nic společného s postojem k soukromému hospodářství z minulých dob, stejně jako německý socialismus nemá nic společného s marxismem, který usiluje o zestátnění výrobních prostředků, chce vyloučit vlastní prospěch, a nemá nic společného ani se společným vlastnictvím všech statků, které je charakteristickým rysem komunismu.

V rámci národního hospodářství jsou ekonomické vztahy mezi lidmi regulovány výměnou. Zjistili jsme, že již v primitivních dobách rolník vyměňoval svůj majetek – ať už šlo o obilí, nebo o cokoli jiného, co s ním souviselo – za něco jiného. Zjistili jsme, že z jednoduchého procesu výměny se s vývojem hospodářských stupňů náhle vyvinulo něco nového: obchod. Se vznikem měst vznikl trh a mezi účastníky výměny se náhle vklínilo něco cizího – obchodník. Tento obchodník, který není vázán na konkrétní místo a nemá k předmětu výměny žádný jiný vztah než ten, že si z výměnného procesu chce odnést to, co pro něj představuje nadzisk, je parazitický a jedná výhradně ve vlastním zájmu. Když rolník prodal svou krávu, vzdal se části sebe sama. Tuto krávu choval, staral se o ni a radoval se z jejího růstu. Pro obchodníka je však zvíře nebo jakékoli jiné zboží, které se dostane na trh, pouze předmětem kalkulace. Nemůžeme však popřít, že každá rozvinutá národní ekonomika potřebuje trh. Není možné, aby rolník, který obdělává své pole, šel za výrobcem látek a vyměnil za ně plody své práce. Vývoj trhu je samozřejmý, stejně jako s vyšší úrovní kultury vzniká dělba práce. Zamezení ztrátě času a námahy, které jsou většinou spojeny s výměnou výsledků práce, je nezbytné pro každý hospodářský rozvoj. Nyní bych se chtěl zaměřit zejména na jednu formu trhu, která se vyvinula jako místo obchodu pro městskou peněžní ekonomiku a v dalším vývoji i pro globální demokratickou ekonomiku: burzu.

Burzou se rozumí místo konání většího trhu, kde se v určitých časech pravidelně scházejí obchodníci z určitých obchodních odvětví a obchodní zprostředkovatelé, aby podle dohodnutých pravidel uzavírali obchody a na základě zaplacených cen stanovovali průměrné denní ceny (kurzy). Na

rozdíl od běžného tržního obchodu se na burze uzavírají obchody s určitými množstvími určitého druhu zboží, nikoli s fyzicky přítomným zbožím. Na burze se proto mohou obchodovat pouze zastupitelné komodity. Tyto burzy jsou částečně soukromými sdruženími, jak je tomu převážně v Anglii a Americe, částečně veřejnými, státem schválenými institucemi, které podléhají státnímu dohledu, jak je tomu většinou na evropském kontinentu. Smyslem burzy je sdružování finančních prostředků na jednom trhu za účelem umístění velkých státních a obecních emisi dluhopisů a získání prostředků na výstavbu továren, pracovišť atd.

Co tedy přivedlo burzu do takové nemilosti, že se proti ní přirozený lidový cit stále znovu bouří a zejména v dobách hospodářského napětí vznikl mezi touto institucí a širokými vrstvami obyvatelstva téměř nepřekonatelný rozpor? Podle toho, co zde bylo o burzách řečeno, se přece jedná o instituci podléhající státnímu dohledu a fungující podle zcela konkrétních zákonných předpisů. Stejně jako na každém trhu se i na burze setkává nabídka s poptávkou a dochází k vyrovnání přání jednotlivých občanů. Vraťme se k tomu, co jsme o obchodu již několikrát řekli, a připomeňme si zejména to, co o něm říká Spengler: „Obchod je již od počátku nepostradatelný, je to jemný parazitismus, zcela neproduktivní, a proto cizí této zemi a kočovný, svobodný, i duševně nezatížený mravy a zvyky, život, který se živí životy jiných.“ Pokud přísahou zavázaný burzovní makléř vykonává svou činnost jako takovou, pracuje pod dohledem státního komisaře. Je orgánem, který počítá a stanovuje cenu. Stejně jako tento zaměstnanec fungují i ostatní pozice na burze. Je třeba potlačit spekulativní prvek v obchodování u lidí, kteří nekupují za účelem získání,

tedy hledání investice, ale kupují s pevným úmyslem prodat, tedy s kalkulovaným rizikem.

Na burze existují dvě skupiny, „haussiéři“ a „baisséři“. Každá z těchto skupin, která sdružuje osoby podobného smýšlení, se snaží získat nadvládu nad trhem, aby dosáhla zisku zvýšením nebo snížením kurzů. Haussiéři jsou skupinou optimistů, baisséři skupinou pesimistů. Z burzovního hlediska jsou baisséři těmi nejodsouzeníhodnějšími a existuje staré burzovní rčení, které říká, že baissér ještě nikdy nezemřel v posteli. Panuje názor, že profesionální spekulace je pro burzu naprostou nezbytností. Tvrdí se, že burza je ekonomickým barometrem tak citlivým, že podle vývoje burzovních kurzů lze posoudit stav ekonomiky. Ba co víc, vývoj na burze předbíhá události a již měsíce předem signalizuje stav, ke kterému se ekonomika vyvíjí. Co tedy nacionální socialismus od burzy vyžaduje?

Vycházejme z předpokladu, že proti existenci tohoto trhu se zaměnitelnými hodnotami jako takovému nelze nic namítat, neboť obchod tu prostě vždy bude a v každém hospodářském zřízení – pokud není svázáno se státním kapitalismem či komunismem, jinými slovy v každém svobodném hospodářství – spočívá podíl na výrobních prostředcích v rukou mnoha spoluobčanů. Každý jednotlivý občan musí přece mít možnost, stejně jako rolník prodává svou krávu, aby uspokojil své potřeby, prodat své investiční cenné papíry v případě nouze nebo je vyměnit za jiné. Proti čemu se stavíme, je to, že spekulativní jednání jednotlivce prostřednictvím finančních operací jakékoli formy, prostřednictvím nabývání investičních certifikátů, dosahuje mocenské pozice, kterou využívá ke svému osobnímu prospěchu na úkor zájmů celého národa.

Požadujeme burzu jako trh pro investice, jako místo přirozeného vyrovnání nabídky a poptávky. Burza se nesmí stát nástrojem jednotlivce k získání osobní moci. Praktický příklad: Nějaký muž nakoupí od určitého výrobce takové množství, že nad ním získá nesporný vliv. Důvody pro tento nákup mohou být dvojího druhu. Za prvé: kupující si chce vytvořit osobní pole působnosti, v němž chce být aktivní a užitečně pracovat. Nebo za druhé: jde tam a nakupuje pouze s cílem získat mocenskou pozici, z níž pak může podnikat další kroky k jejímu posílení. Tito lidé jsou paraziti, jsou bez zábran a myslí pouze na to, jak si zajistit osobní prestiž. Jelikož jsou bez zábran a tato bezohlednost se s nárůstem jejich moci projevuje v stále širším měřítku, představují nebezpečí pro každou svobodnou ekonomiku. Tito lidé neznají hranic, protože uvažují pouze v číslech a čísla nemají konce, dokud lze psát nuly. Tento typ spekulanta, kterému se v posledních desetiletích také říkalo „finanční génius“, způsobil krach celých zemí. Stačí si vzpomenout na Ivara Kreugera a jeho krach. Tito finanční géniové se totiž při prosazování svých cílů nezastaví ani před tím nejkrajnějším.

Pro nacionálněsocialistické cítění a myšlení proto existuje pouze jedna možnost: prostřednictvím legislativních opatření od samého počátku vyloučit tento druh parazitů, kteří nejsou spojeni s národem, nejsou spojeni s existencí a nejsou spojeni se zemí. Pokud uznáme burzu jako instituci, musí být tento trh propojen s národem a musí být znemožněno, aby se tento trh stal hřištěm pro sobecké a vlastní prospěch hledající touhy.

Někdo mi namítne, že jsem se dosud nezmínil o pojmu „mezinárodnost burz“. Vzhledem k tomu, že každý obchod je, abychom použili Spenglerovy slova, „putovní“, není vázán

žádnými hranicemi a odehrává se tam, kde najde trh. Rozvoj národního hospodářství za jeho hranicemi prostřednictvím výměny jeho produktů vděčí v nemalé míře právě burzám. Má-li burza určitého státu mít možnost působit i mimo rámec námi požadované národní výměny, tj. zprostředkovávat vyrovnávání mezinárodní nabídky a poptávky – ať už na trhu s cennými papíry, na trhu se zbožím, na peněžním či kapitálovém trhu –, musíme se nejprve vyjádřit k otázce: volné hospodářství, autarkické, nebo volné hospodářství v rámci světové ekonomiky?

Autarkie znamená soběstačnost. Odřízneme se od veškerého hospodářského dění, které se odehrává za našimi hranicemi, a spokojíme se s tím, že v rámci našeho hospodářství vytvoříme a vyprodukujeme to, co vyžadují naše přirozené potřeby. Usilujeme o to, abychom z německé půdy získali takové plody, jaké jako 65milionový národ potřebujeme k životu. Před válkou se ve školách učilo, že německý národ by si musel odepřít jedno jídlo denně, pokud by se chtěl živit pouze tím, co německá půda produkuje v podobě plodin z polí a co je k dispozici z chovu dobytka. Byla to chyba dřívějších vlád, že nevyužily technické úspěchy, které přinesl bouřlivý rozvoj technického zdokonalování naší země v posledních letech, k tomu, aby rozvinuly zemědělství – byť i nuceně – tak, aby státu poskytlo za všech okolností záruku, že bude schopen kdykoli uživit celý národ. Naší nejvyšší povinností musí být dosáhnout toho, aby se Německo mohlo živit bez dovozu zvenčí. To, co bylo zanedbáno během 30 předválečných let, co nebylo ani jednou rozhodujícím způsobem řešeno během 14 poválečných let, nelze vyřešit pouhým nařízením. Vzhledem k potřebě 65 milionů bude i dosažení tohoto cíle nějakou dobu trvat. Cesta k

soběstačnosti vede pro Německo pouze přes využití jeho stávajících výrobních zařízení, využití všech možných druhů průmyslového vývozu a investování takto získaného zisku do rozvoje naší zemědělské výroby. Naše autarkie znamená svobodné, nezávislé Německo, které je od světové ekonomiky odděleno v tom smyslu, že chceme nejprve vybudovat ryze národně orientované hospodářství, které je kdykoli schopno uzavřít brány Říše, bude-li to nezbytné. Tato soběstačnost je však také kdykoli schopna obstát ve světovém boji národů, a to ekonomicky aktivně, s německým cítěním a myšlením, v rámci hry sil ve světě. V tomto smyslu bude mít své místo i burza jako trh.

Nechceme si však nic namlouvat – k dosažení cíle nás čeká ještě dlouhá cesta. Víme, že pokud chceme dosáhnout cíle, nesmíme polevit; právě proto jsme německá nacionálněsocialistická strana práce. A čím těžší je práce, tím tvrdší jsou naše pěsti i naše myšlení. Ale cíle dosáhneme. Cíle můžeme nakonec dosáhnout pouze tehdy, bude-li oživeno hospodářství, a to nikoli pouze prostřednictvím konstruktivního plánu, ani prostřednictvím plánů jakýchkoli chytrých lidí. Nejdůležitějším momentem při oživení hospodářství je důvěra v cílevědomé vedení. Je-li tato důvěra všeobecným majetkem celého národa, pak je hospodářství oživeno a my budeme mít za sebou již 50 % cesty, než se nadějeme. Nejtěžších bude pro Vůdce těch druhých 50 %, kdy musí pevnou rukou vytáhnout z válce rychle se řítící válcovanou ocel, rozžhavenou do ruda a nataženou, aby ji vtlačil do válce, který nakonec v posledním tažení vydá hotovou tvrdou ocel.

Naše víra v Adolfa Hitlera je neochvějná a neměnná. Zatímco italský fašista má mezi svými deseti přikázáními

jedno, které je zásadní pro úspěch, a to osmé: „Mussolini má vždy pravdu“, pro soukmenovce z Nacionálněsocialistické německé strany práce, kteří jsou nositeli jeho neochvějné důvěry, platí jako nejvyšší zásada vůdcovské myšlenky v našem pojetí ekonomiky: „Hitler má vždy pravdu.“

Volná ekonomika nebo organická ekonomika?

Překlad brožury Freie Wirtschaft oder organische Wirtschaft?
od Paul Englisch, 1934

Pojem „stát nočního strážce“, který se musí zapojit teprve tehdy, když státní stavba začne hořet ze všech stran, vzešel z ryze liberálního myšlení. „Stát by se neměl vměšovat do hospodářství!“ se samozřejmě hlásalo již dlouho před nástupem moderního kapitalismu a ještě před Marxem. V požadavku fyziokratů na „laisser faire, laisser aller“ je již zakotven princip bezuzdného úsilí o prospěch, založeného na neomezeném rozvoji osobního prospěchu. Tato naléhavá touha po „svobodě“ byla zpočátku podmíněna pouze emocionálně, a to staletým tyranským potlačováním osobní iniciativy ze strany absolutistických panovníků, a je logickým vývojem, že právě na francouzské půdě se ve vědomé reakci proti snaze o absolutní vládu dynastie, kterou žádná instance neomezovala, zcela nezaměnitelně projevila zákonitost výkyvu kyvadla. Bez přechodu pak na jeden extrém, který nebyl ničím ospravedlněn, navázal druhý, stejně neospravedlnitelný extrém. Na jedné straně absolutistická závislost, na druhé straně požadavek neomezené svobody ve všech oblastech společenského života. Nyní se prosazovala osobní svoboda, svoboda povolání a podnikání, svoboda soukromého vlastnictví, volný pohyb osob, svoboda myšlení a svoboda hospodářského dění. Stát má z vlastní iniciativy odstranit všechny překážky, aby „přirozenému“ vývoji poskytl co nejširší prostor.

Ekonomickým ideologům, uvězněným ve frazeologii povrchní osvícenské filozofie, se národní hospodářství jeví jako „řetězec kauzálně-mechanických zákonitostí“, jako „proudící zdroj síly přirozeně nevyhnutelných důsledků“. Touto oslnivou

fasádou krásně třpytivé rétoriky měly být zastíněny případné pochybnosti chladnokrevných kalkulátorů, kteří v tomto „zákonitém“ průběhu neviděli nic jiného než intronizaci nejkřiklavějšího a nejbrutálnějšího sobectví. Ve skutečnosti se totiž nyní, po pádu omezujících pout, jeví ekonomika pouze jako ztělesnění pudového egoismu, nikoli jako účelově zaměřená dílčí činnost organicky strukturovaného celku národa.

Toto usilování o zisk, založené na bezmezné sobeckosti klasického individualismu, však neuznává produktivní tvůrčí síly ani ekonomiku jako účinný prostředek k udržení oběhu statků vedeného účelným směrem, nýbrž za nejvyšší ekonomický zákon považuje pouze zákon nabídky a poptávky a svůj jediný úkol vidí v tom, sladit je tak, aby z toho vlastní prospěch čerpal co největší uspokojení. Čistě obchodní zájem získává přednost před všemi ostatními a prosazuje se i tam, kam patří nejméně: v zemědělství, které je vtaženo do tance kolem zlatého telete.

Tento ekonomický individualismus je poté dále rozvíjen a jeho základy jsou podloženy historickým materialismem marxistických teoretiků. Podle Engelse je „výroba a, v návaznosti na ni, směna základem veškerého společenského řádu“. Engels zastává názor, „že rozdělení výroby a s ním i sociální členění na třídy či stavy se řídí tím, co a jak se vyrábí a jak se vyrobené směňuje. Příčiny všech společenských změn a politických převratů tedy nelze hledat v myslích lidí, v jejich rostoucím pochopení věčné pravdy a spravedlnosti, ale ve změnách způsobu výroby a směny; nelze je hledat ve filozofii, ale v ekonomice dané epochy.“

V naprostém nepochopení, ne-li dokonce v úmyslném zkreslení ekonomických skutečností, popírá tedy materialismus zastávaný Marxem a Engelsem tvůrčí sílu jednotlivce i vliv politických převratů na ekonomické zákony a naopak vše podřizuje ekonomickým poměrům dané epochy — ekonomika je povýšena na samostatný hnací motor, v němž se rodí veškerá zákonitost historického vývoje.

V tomto jediném bodě, totiž že ekonomika je něco, co stojí mimo stát, se liberalismus a marxismus shodují. A i v tom se shodují, že účast na ekonomice je diktována vlastním osobním zájmem. Liberalismus a marxismus jsou tedy zástupci zájmů, které se však samozřejmě zcela liší v závislosti na postavení toho, kdo se v ekonomice nachází. Tato rozmanitost zájmů vede v ekonomické rovině nejprve k boji všech proti všem a v politické rovině k roztříštěnosti na tisíce nejrůznějších skupin a skupinek, které z každého rozhodnutí činí všezahrnující otázku přežití. V tomto ohledu samozřejmě zaujímají přední místo zastánci liberálního myšlení díky obchodnímu kapitálu, který mají k dispozici a který se oddělil jako přebytek od podnikatelského kapitálu. Dokud vládne patriarchální systém a zaměstnavatel může v případě lidského přístupu ke svým zaměstnancům a dostatečné ziskové prodejnosti svých výrobků ze svého podniku vytěžit pro sebe uspokojivý zisk, nevznikají mezi těmito dvěma zájmovými skupinami obecně žádné třenice.

Tento uspokojivý stav se však mění v okamžiku, kdy začne klesat ziskovost podniku a mezi jednotlivými podnikateli propukne ostřejší konkurence. Volná soutěž přinášela výhodu, z níž měla prospěch i široká veřejnost, a to tím, že jednotlivý podnikatel byl nucen co nejlépe využít kapitál investovaný do

podniku. Z nevyužití části svého kapitálu totiž nemá prospěch on sám, nýbrž jeho konkurent. Z plného využití svých kapitálových investic tedy pro něj vyplývá nejlepší možná šance na zisk, levné zásobování veřejnosti zbožím a větší zapojení pracovní síly.

Jakmile se však podnikatel přesvědčí, že souběžná činnost tisíců malých a středních podniků ve stejném odvětví nevede k žádné „předem dané harmonii“, jak se liberální dogmatici snaží namluvit, bude okolnostmi sám donucen dohodnout se se svými konkurenty na výrobě, mzdách, cenách a odbytě. Čím menší je okruh podnikatelů, kteří se dohodnou, tím větší je nebezpečí, které jim hrozí ze strany vnějších subjektů, a toto nebezpečí roste geometrickou progresí s kapitálovou silou těchto vnějších subjektů. Aby byli i oni donuceni ustoupit nebo aby byli zcela vyřazeni z konkurence, je již dlouho běžnou praxí podbízení cen, ba dokonce i přímé cenové války. Zpočátku z toho sice měla prospěch široká veřejnost a stejně tak i zaměstnanci díky vyšší zaměstnanosti. Jakmile však byl účel cenové války zajištěn, tj. bylo dosaženo monopolizace, již nic nebránilo podnikatelům jako pánům situace, aby svou nabídku na trhu upravovali s ohledem na dosažení co největšího zisku. Zatímco tedy podle Braeutigama (Wirtschaftssystem des Nationalsozialismus, s. 45) „zisky dosažené za podmínky volné konkurence představují v jistém smyslu odměnu za zvláště kvalifikovanou ekonomickou vedoucí činnost, odměnu za to, že podnikatel nasměroval svůj kapitál tam a do takové podoby, kde je poptávka po zprostředkování práce kapitálem obzvláště velká, tedy odměnou za vytváření a zprostředkování nových pracovních příležitostí, odměnou za jeho činnost jako ‚zaměstnavatele‘ —, zisky dosažené díky monopolním

omezením výroby jsou právě důsledkem umělého nedostatku kapitálu způsobeného jeho zadržováním, umělé vzácnosti kapitálu způsobené zdrženlivostí, spočívají právě v tom, že ne veškerý dostupný kapitál je využíván za účelem zprostředkování pracovních příjmů, nejsou tedy v jistém smyslu odměnou za vytváření a zprostředkování nových pracovních příležitostí, nýbrž odměnou za ničení pracovních příležitostí, které samy o sobě existují, zvláštním odměňováním za svévolné nevyužívání kapitálu a pracovní síly.“

Veškeré živé prvky řádu jsou nyní odstraněny a rozhodující již není svobodná a tvůrčí osobnost podnikatele, nýbrž čistě mechanická síla nahromaděného a sjednoceného majetku. Pojem morálky je z hospodářského života vyloučen. Rozhodujícím faktorem není smysl pro odpovědnost, jednání neurčuje morálka, nerozhoduje ohled na blaho národa – jediným měřítkem podnikatelské činnosti je výhradně výše výnosu z investovaného kapitálu, neboť každý projevuje pochopitelnou snahu být raději kladivem než kovadlinou, raději sám udeřit, než se v tvrdém konkurenčním boji dostat pod kola. A tento krutý egoismus, zaměřený výhradně na vlastní blaho, není vykreslován jako zlo diktované silnějšími okolnostmi, nýbrž je považován za zákon vyplývající z přirozenosti. Toto převládající úsilí o obohacení na úkor slabšího konkurenta, tento hon za uspokojením čistě materiálních potřeb jakožto žádoucího konečného cíle veškerého obchodního jednání je pak poslušnými „vědci“ prezentováno jako něco, co si příroda žádá, jako nezměnitelný zákon světa.

V okamžiku však, kdy podnikatelé uskutečnili myšlenku zabránit prostřednictvím spojení konkurenci ze strany neochotných konkurentů, liberalismus již proti své vůli dokázal

veškerou absurditu svého ekonomického vyznání. Dokázal, že ve vysoce rozvinutých státech nemůže existovat „svobodná“ konkurenceschopnost, protože jinak by nebylo možné paralyzovat schopnosti podnikatele, ať už jsou jakkoli velké, prostřednictvím koncentrace kapitálu, protože jinak by se nemohlo stát, že mrtvé peníze a byrokratická organizace udusí osobní tvůrčí sílu. Ukázalo se, že to není podnikatel, kdo sám o sobě ovlivňuje utváření hospodářství, nýbrž finančník díky svému kapitálu, který dokázal získat.

Už jenom samotný smysl pro odpovědnost se při tom nutně musí rozpadnout. Osobní podnikatel, který – jak je navenek patrné – musí své jednání přizpůsobit tak, aby za něj mohl kdykoli plně a bezvýhradně ručit svým jménem a převzít za něj odpovědnost, buď zcela mizí ze scény, nebo zcela ztrácí na významu. Na jeho místo nastupuje byrokratický úředník, který slouží finanční moci, jež se již nemusí vystavovat riziku. Podnikatelský kapitál je nahrazen finančním kapitálem. Neviditelný a rychle se pohybující řídí z polotmy kapitálových společností nejprve tyto společnosti samotné, poté osudy pracovníků a nakonec zasahuje do svrchované moci státu. Při svých rozhodnutích se finančníci neřídí blahem jednotlivých podniků – k nimž finanční kapitál díky své neosobnosti a neustále se měnícím držitelům kapitálových podílů většinou nemá ani ten nejmenší vztah –, ale zájmy, na nichž se podnik nijak nepodílí. Mobilní kapitál si dnes může najít své pole působnosti tady a zítra tam a – a to je na něm nejznepokojivější – nezastaví se před národními hranicemi, je mezinárodní, a tento mezinárodní finanční kapitál se řídí pouze čistě kapitalistickými hledisky, přičemž národní hlediska zohledňuje pouze do té míry, do jaké tím neutrpí kapitalistické zájmy.

Peníze se staly samy o sobě cílem a nyní vládnou jako mrtvá hmota nad živou a pulzující strukturou národního hospodářství.

Toto hromadění a koncentrace kapitálu je podmíněno liberalistickou doktrínou o neomezených možnostech hospodářské činnosti. Liberalismus však v tomto ohledu přehlíží – a tímto zásadním omylem si sám vynáší rozsudek smrti –, že tento velkorysý postoj působí velmi jednostranně pouze ve prospěch jedné strany, a to ve prospěch kapitalisticky silnějšího, který na základě své finanční moci může podle svého uvážení bez překážek provádět ekonomickou likvidaci slabšího. Jistě, podle liberalistického pojetí mají i tito slabší právo se bránit. Problém pro ně však spočívá v tom, že k tomu nemají vůbec žádnou možnost. Toto nerovnoměrné rozložení sil, díky němuž se ekonomicky silnějšímu dostává do rukou neomezené množství objektů k vykořisťování, samozřejmě již nemá nic společného s ekonomickou spravedlností, za kterou se liberalismus ostatně ani nepřimlouvá.

Volná hospodářská soutěž, osvobozená od jakýchkoli státních vazeb, tedy prospívá pouze kapitalisticky silnějším. Selhává však v okamžiku, kdy se původně silnému hráči, který trh zcela ovládá, postaví stejně silný nebo ještě silnější konkurent díky odlišnému seskupení kapitálových mas. Pokud pak již relativně málo účinný prostředek v podobě cenové války nepomáhá, zbývá pouze cesta ke spojení na smluvním základě. „Volnou“ soutěž lze poté vyřadit z hry: a) prostřednictvím kartelů, b) prostřednictvím koncernů a trustů.

Možnosti dosáhnout lepších hospodářských výsledků prostřednictvím založení kartelu se obecně využívá v případě, že existuje větší počet malých a středních podniků, které samy o sobě nedisponují potřebnou kapitálovou silou k tomu, aby

prosadily svou vůli vůči konkurentům. Podnikatelé ze stejného hospodářského odvětví pak na základě zvláštní dohody upravují výrobu a odbyt vyrobeného zboží, jinak si však zachovávají svou právní samostatnost. Podle úkolu, který mají plnit, se rozlišuje mezi odběratelskými a dodavatelskými kartely. U prvních jde o společný nákup, u druhých o společný odbyt produktu. Kartely dodavatelů se dále dělí na cenové kartely, kartely obchodních podmínek a prodejní kartely (syndikáty). U cenových a podmínkových kartelů se jednotně stanovují ceny, resp. dodací podmínky, které je při prodeji nutné přesně dodržovat, aby se předešlo smluvním pokutám. U prodejních kartelů se celková produkce rozdělí podle kvót mezi jednotlivé členy a celý prodej zajišťuje centrální orgán.

Brzy bylo jasné, že kartely díky své monopolistické tendenci dokázaly vnutit trhu svou vůli, že stanovovaly ceny podle libosti a že i tomu nejhůře řízenému podniku v rámci kartelu zajistily zisk na úkor spotřebitelů. A to, že se snažily co nejlépe využít výhod, které jim byly svěřeny, vyplývá z jejich vykořisťovatelské povahy. Členům kartelu hrozila vysoká smluvní pokuta v případě porušení dohod, spotřebitel se však musel podřídit jejich diktátu, protože nákup zboží od někoho mimo kartel okamžitě vedl k zastavení dodávek.

Kartely, jejichž fungování bylo založeno na udržování vysokých cen, však postupem času nemohly přehlédnout skutečnost, že i při snaze o monopolní postavení zdaleka neplatí, že příliš vysoké ceny automaticky vedou ke stejně vysokým ziskům, a že zásada „vysoký obrat, malý zisk“, uznávaná jako správná a účelná, platí i pro kartely. Postupně kartely přešly k tomu, že svou úlohu neviděly tolik v udržování vysokých cen, jako spíše v plánovitém usměrňování situace na

trhu. Zdálo se výhodnější přizpůsobit výrobu potřebám trhu, aby bylo možné zajistit odbyt a zajistit každému členu kartelu sice ne vždy značný, ale přesto jistý zisk.

Ať už šlo o kartely za účelem regulace výroby či odbytu, jedno bylo v každém případě naprosto jisté: pokud ti, kteří mají zájem na rovnoměrné a ziskové výrobě zboží, již nenechávají na volném působení sil, jak se trh utváří, ale snaží se jej regulovat cílevědomým plánováním a omezením rozhodovací pravomoci svých členů, není již pro liberální myšlení o „volné soutěži“ žádný prostor. Ukazuje se tak celá křehkost zastaralého světonázoru, který teoreticky očekává spásu ve volném rozvoji všech sil pro hospodářství i jednotlivce, v praxi však vede sám sebe k absurditě. Hospodářství si uvědomilo rizika hospodářského uspořádání ponechaného na soukromé svévolnosti a hledá vhodné prostředky, jak se vyhnout tomuto uspořádání, které vede ke zkáze všech zúčastněných.

U větších a rozsáhle rozvětvených hospodářských podniků by závazek uložený kartelem stěží vedl k cíli, neboť právě rozmanitost a nekonečné rozvětvení těchto obřích struktur ztěžují přehled do takové míry, že pro někoho zvenčí by kontrola dodržování přijatých závazků byla prakticky nemožná. Vezměme si například bývalý koncern Stinnes s obrovským počtem podniků ze všech hospodářských odvětví. Předpokládejme, že by se v té době v Německu vytvořil stejně velký koncern; k dohledu nad dodržováním vzájemných závazků by byla zapotřebí obrovská armáda úředníků. Pak by však hrozilo nebezpečí, že by kartel bez dalšího zanikl, pokud by od jednoho z partnerů musela být vymáhána vysoká smluvní pokuta. Takové obří struktury nejsou pro ekonomické monopolní postavení pouze vhodné, ale jsou pro něj přímo

stvořené. V rámci koncernu je sice formálně zachována jejich právní samostatnost, v praxi však jednotlivé části tohoto celku musí vykonávat svou činnost podle jednotných směrnic. U trustu naopak i tato zdánlivá samostatnost mizí. Sdružování velkých podniků do jednotného celku se děje s výslovným cílem získat v určitém hospodářském odvětví monopol. S pomocí bank a prostřednictvím emise akcií jsou postupně připojovány menší podniky a podniky stejné velikosti se slučují. Toto rozkvětové období koncentrace a expanze v době inflace bylo ještě usnadněno neblahým principem „marka za marku“, pokud vedoucí představitelé uměli s nástrojem znehodnocení peněz zacházet s nejvyšší virtuozitou. Impuls k tomu daly velké banky. Nezbýval téměř žádný týden, během něhož by nedošlo alespoň k jedné fúzi, a mezi jednotlivými velkými bankami se rozhořela soutěž o to, která z nich předčí ostatní a pohltí subjekty údajně „zralé pro fúzi“. Nakonec se zdálo, že sjednocení všech velkých bank pod jednotné vedení je jen otázkou času. Pak však přišla deflace, období nedostatku kapitálu, a teprve tehdy se v plné míře projevila nezdravost celého tohoto vývoje.

Stejný proces lze sledovat i u průmyslových podniků. Dokud bylo možné na úkor vykořisťovaného lidu a při nejšikovnějším využití inflace nejrůznější doly, továrny, lodní společnosti, novinové vydavatelství, hotely atd. sjednotit do jedné ruky, jen proto, že byly k mání za nízkou cenu, bez ohledu na to, zda bylo možné dosáhnout intenzivnějšího využití kapacit a lepších zisků, mohl výprodej Německa ze strany jednotlivých profitérů z měnové situace nabývat šílených rozměrů. Jakmile však po stabilizaci a návratu k řádným poměrům stáli zakladatelé těchto koncernů před úkolem organicky pokračovat

v podnikání, jeden koncern za druhým se zhroutil. Na této cestě však zůstaly tisíce zničených životů.

Jen málo z těchto struktur se dokázalo udržet až do období stabilizace a jen málo z nich se v tomto období dokázalo vytvořit a přežít. Poté však došlo k jejich sloučení, přesně jako u kartelů, podle určitého plánu (např. v případě I. G. Farben). To však vzhledem k monopolnímu charakteru obřích koncernů za všech okolností vede k snaze o nadvládu nejen nad vnějšími subjekty, ale i nad veřejnou společností. Kdo zcela ovládá určitý výrobní odvětví, kdo se nemusí obávat pronikání konkurentů, kdo může podle svého uvážení stanovovat ceny a mzdy, kdo si díky své kapitálové moci dokáže zajistit každý technický pokrok a každý relevantní vynález a díky příznivé patentové legislativě se umí těšit z plodů – ten se zmocnil tak obrovské moci, že pro něj není žádným problémem zmařit záměry státu prostřednictvím vlivu na legislativu. Takový koncern tvoří stát ve státě a přirozeně nemá žádnou touhu nechat si své úsilí o moc a zisk omezovat státními opatřeními.

A liberálně-kapitalistická ekonomika zájmů majetných podnikatelů využívá ještě jeden prostředek moci: profesní sdružení. Zatímco však při vytváření kartelů a trustů jde spíše o dobytí trhu a získání zákazníků, v profesních sdruženích se vytváří obranná a útočná fronta proti náporu pracujících, kteří si uvědomili svou moc. Mezi zaměstnavateli a zaměstnanci neexistuje žádný spojovací most. Každá z těchto dvou skupin hájí své vlastní profesní zájmy, které mají kořeny v čistě materiálních záležitostech.

Bez ohledu na to však nelze opomenout, že právě pracovníci, kteří se sjednotili pod vlajkou marxismu, si tímto způsobem vybojovali lepší životní úroveň a pracovní

podmínky. Prostředky, jimiž se marxismu podařilo přetáhnout na svou stranu váhající pracovníky, a teoretický systém, který vybudoval k odůvodnění svého nároku na vládu, jsou však vše jiné než ideální. Popírá jakékoli společenské vazby, jako je národ, stát, rasa, rodina, církev atd., které označuje za „ideologickou nadstavbu“, jejímž účelem je ukolébat pracující frázemi a odvést je od jejich skutečného cíle, jímž je třídně uvědomělý boj za získání politické moci za účelem zlepšení jejich materiálních životních podmínek. Pro něj existuje pouze třída majetných a nemajetných. Mezi nimi není možné žádné smíření a vítězství jedné třídy musí skončit zničením druhé. Stát je něco náhodného, ale jelikož jeho prostředky moci leží v rukou majetných, je třeba stát dobýt, aby se pomocí jeho prostředků moci vybudovala proletářská ekonomika založená na vlastních zájmech. Jediným cílem, o který je třeba usilovat, je společnost, tj. sociální jednota lidí, která je určována materiálními zájmy a držená pohromadě právě jimi.

Stejně jako kapitalismus nezná národní hranice, ani třídně uvědomělý pracovník je neuznává. Mezinárodní finanční kapitál usiluje o moc, ať už je dosažena jakýmikoli prostředky. Mezinárodně smýšlející marxistický pracovník nedělá nic jiného. Nemá kapitálu co nabídnout kromě své pracovní síly, ale marxismus ho naučil rozpoznat její hodnotu. Nyní však samozřejmě nepoznává svého nepřítele, kterého vidí v podnikateli, aniž by si uvědomil, že se stejně jako jeho domnělý protivník zmítá ve spárech maskovaného mezinárodního úvěrového kapitálu, který díky všemocnému úroku bez námahy dobývá jednu pevnou baštu za druhou.

Je to nehynoucí zásluha Gottfrieda Federa, že jako první podrobně a důkladně poukázal na rakovinnou ránu ekonomiky,

již je mezinárodní úvěrový kapitál, a že poskytl nejúplnější důkaz o jeho činnosti, která podkopává ekonomiku. Úroky z půjček označuje za ďábelský vynález velkého úvěrového kapitálu. Právě úroky z půjček umožňují lenivé parazitování menšiny finančních magnátů na úkor pracujících národů a jejich pracovní síly; vedly k hlubokým, nepřekonatelným rozporům a k třídní nenávisti. Ať už zaniknou města a vesnice, ať už zaniknou celé oblasti a státy, mezinárodní úvěrový kapitál to nechá bez odezvy, drží se dlužníkům v patách a požaduje své úroky, opíraje se o své dluhové listiny, vysává národy a poskytuje velmi malému počtu lidí, kteří disponují obrovskými finančními prostředky, možnost je neustále rozmnožovat.

Feder se vší silou staví proti tomuto názoru, který ničí ekonomiku, a zdůvodňuje to takto: „Peníze nejsou ve své nejvnitřnější podstatě ničím jiným než ‚dokladem o vykonané práci.‘ Peníze jsou zcela smysluplným prostředkem usnadňujícím obchod a výměnu, který je nezbytný v každé složité ekonomice. Tato vlastnost peněz zůstává nedotčena, i když jsou uloženy, dokud jim není přisouzena nadpřirozená schopnost přinášet úroky samy od sebe. Teprve s myšlenkou úroku se peníze staly samostatnou démonickou silou, tou strašlivou mocí, která vykořisťuje a vysává lidi; teprve princip úroku vedl k ekonomickému zotročení národů.“ Feder proto oprávněně požaduje „zlomení úrokového otroctví“ a nacionální socialismus uznal tento požadavek za natolik nesmírně důležitý, že jej zařadil jako ústřední bod do svého neměnného stranického programu.

Čím dál více však Feder rozvíjel svou myšlenkovou linii, tím více se odhalovala ještě jedna skutečnost. Ukázala se překvapivá mezinárodní provázanost úvěrového kapitálu.

Ačkoli se vládci na základě svého majetku snaží zamaskovat skutečné beneficienty a tahouny pomocí pohodlného prostředku, jímž jsou anonymní kapitálové společnosti, při bližším zkoumání se ukazuje, že nitky se sbíhají v rukou několika málo finančníků. Rathenau jednou v neopatrném záchvatu upřímnosti prozradil, že svět ovládá tři sta burzovních magnátů. Tři sta mužů, jejichž jmění se odhaduje na čtyři sta miliard, jako jsou Rothschild, Morgan, Cohn, Löeb, Schiff, Warburg – všichni potomci izraelského rodu –, rozprostírají jako nenasytná chobotnice své sací chapadla nad národy a státy a obohacují se na úkor pracujících pomocí pohodlného nástroje, jímž je úrok z půjček. Tato zlatá internacionála, která nezná žádný stát ani vlast, žije a vzkvétá pouze tehdy a dokud zůstává nedotknutelná modla úroku, a nejzásadnější chybou rudé internacionály bylo, že svého nepřítele neviděla v úvěrovém, ale v podnikatelském kapitálu. Při bližším pohledu to samozřejmě není překvapivé, protože marxismus je uvězněn ve stejném uvažování založeném na vlastních zájmech. Huber („Die Gestalt des deutschen Sozialismus“) tuto skutečnost trefně a výstižně charakterizoval: „Kapitalismus a marxismus jsou tedy v zásadě totéž. V marxismu již vševládný kapitál nespočívá ve vlastnictví cenných papírů a akcií, podílů a podílů na zisku, nýbrž v disponování masovou pracovní silou, která je v rukou socialistických stran a odborových organizací. Pokud se zaměříme na podstatu věci, je lhostejné, zda kapitál spočívá ve strojích, ve finančních hodnotách, v úvěrech nebo v lidské pracovní síle. Jedná se pouze o rozdíl v prostředcích, který určuje různé formy kapitalismu podle toho, která z těchto výrobních sil stojí v centru ekonomického dění a ovládá jej. Podstata, myšlenkový postoj, na kterém záleží, zůstala ve všech těchto systémech stejná. Rozhodujícím faktorem je zde i tam

myšlení v duchu sobeckých zájmů. Marxismus není socialismus, nýbrž ekonomika založená na zájmech těch, kteří nic nevlastní, kapitalismus založený na masové pracovní síle.“

Když se tedy k moci dostal nacionální socialismus, viděl svůj úkol již jasně vytyčený, a to prosadit v boji na dvou frontách proti Zlaté a Rudé internacionále všeovládající principy nacionalismu a socialismu. Nacionalismus však nemá pouze politický význam, ale úzce souvisí s hospodářstvím národa, které je právě národně podmíněné. Panevropská myšlenka hraběte Coudenhove-Kalergiho se již dávno ukázala jako neproveditelná utopie. Nacionálněsocialistický stát vyžaduje samostatnost národa, protože si uvědomil, že bez ní neexistuje skutečný národ. Tato samostatnost však vede k jedinečnosti dané krví a rasou, která pro hospodářský život národa vyžaduje vlastní zákony. Hospodářské řízení však nadále souvisí s půdou. Národ, který ztrácí vnitřní soudržnost, nemá vztah ke své vlastní půdě a nechává se vést pouze obchodním duchem, může sice poskytnout vhodnou živnou půdu pro rozvoj loupežnických instinktů jednotlivých osobností, nikdy však nedosáhne vlastního státu, který by se mohl vybudovat jako pevná pevnost proti státům s odlišnými cíli. Silné kořeny hospodářské síly národa proto mohou vzkvétat pouze v silném státě, který si je vědom své vlastní jedinečnosti.

Tyto nacionálněsocialistické myšlenkové proudy jsou samozřejmě v přímém rozporu s liberálními idejemi a bude zapotřebí obrovského výchovného úsilí, aby se celý národ těmito myšlenkami naplnil.

Tímto probuzením národního vědomí je však učiněn pouze první krok. Vznikl by zatím pouze národní stát, v němž by se

protichůdné zájmy mohly rozmáhat stejně jako dříve v liberalistickém a marxistickém státě. Na čem záleží a na co Dr. Goebbels a ostatní tvůrci nového státu neustále poukazují, je založení socialistického státu. Nový stát chce být národní i sociální, a v tom se zásadně liší od sociálnědemokratické doktríny, která sice vyznávala socialismus, ale z jeho ducha necítila ani závan. Marxismus sice vyvrcholil v kolektivismu, dosáhl sjednocení proletářské pracovní síly díky šikovnému využití jejích společných zájmů. Jeho cílem však nebylo překlenutí protikladů, nýbrž výlučně jejich vyostření a prohloubení. Svůj cíl viděl v udržování třídního boje. Zde nastoupil revoluční čin nacionálního socialismu, který vychází z totality státu, jenž si nárokuje právo určovat hospodářské chování a způsob života národa. Nespokojuje se pouze s ideologickým proniknutím do národa, ale zasahuje také do všech materiálních oblastí národního života. Požaduje, aby se hospodářství bezpodmínečně podřídilo jeho vedení, a za tímto účelem přijímá příslušná organizační opatření.

Pojem „totálního státu“ však v žádném případě nelze chápat tak, že by byla potlačena osobní iniciativa jednotlivého podnikatele a že by se podnikatel mohl ve své ekonomické sféře považovat pouze za výkonný orgán státu. Kdo by zastával tento názor, dokázal by tím, že dosud nepochopil vysoký etický obsah nacionálního socialismu. Tento světonázor sice představuje vědomou reakci proti liberalismu, odmítá však upadnout z přehnané svobody do nejtemnější reakce a považovat brutální nátlak za všelék proti nouzi státu. Nacionální socialismus naopak usiluje o to, aby se v jednotlivých oblastech i v celém hospodářském životě plně rozvinuly všechny tvůrčí síly – avšak podle předepsaného směru, vedené jedinou zásadou, která tvoří

základ nového státu a která se vyčerpává v sedmi slovech: Veřejný zájem má přednost před vlastním zájmem!

Na tomto principu stojí a padá nacionální socialismus; je základem jeho jednání, a proto je v stranickém programu zakotven stejně neoddělitelně jako požadavek „zlomení úrokového otroctví“. Jakmile však nacionální socialismus tento princip stanovil, vyplývá z toho bez dalšího, že v novém státě již není místo pro třídní protiklady. Výše jsme viděli, že jak kapitalismus, tak marxismus se vyčerpávaly v uvažování v kategoriích zájmů, že každý z těchto dvou směrů byl zapleten do představ a předsudků, že však oběma byla myšlenka sounáležitosti národa a vůdčí moci státu zcela cizí. Společnost vedla svůj soukromý život a vědomě se cítila v protikladu ke státu. Na jedné straně kapitalismus, na druhé straně dělnictvo! A v posuzování pracovní síly jako zboží, které se zaměstnanec snažil prodat co nejdražší a zaměstnavatel co nejlevněji prostřednictvím individuální pracovní smlouvy, byl vykován rozdělující klín, který nutně musel stále více prohlubovat propast mezi těmito dvěma zájmovými skupinami. Tato individuální pracovní smlouva měla pro pracovníka zcela katastrofální důsledky v obou směrech. Pokud byla práce zbožím, které bylo možné podle libosti nakupovat a prodávat jako jakékoli jiné zboží, měl zaměstnavatel samozřejmě svobodu rozhodnout se, zda práci koupí, a i když byla výše odměny za zakoupenou pracovní sílu stanovena kolektivními smlouvami, nebylo možné zaměstnavatele k nákupu pracovní síly přinutit. „Právo na práci“, jak bylo poprvé požadováno již během francouzské revoluce, nemohlo být při tomto pojetí práce jako zboží nikdy prosazeno, a ani článek 163 říšské ústavy z roku 1919, v němž by někteří v nepochopení jeho

obsahu rádi viděli takové právo, není nic jiného než „právo na obživu prostřednictvím práce nebo podpory“, v žádném případě však veřejnoprávní, vymahatelné „právo na práci“.

Druhým katastrofálním zlem byla izolace pracovníka, který poskytoval svou pracovní sílu. Podle vůle zaměstnavatelů měl každý pracovník zůstat jednotlivcem, který teoreticky vstupoval do vztahu pouze se svým zaměstnavatelem prostřednictvím individuální pracovní smlouvy. Jakýkoli společenský charakter práce byl popírán, a to vědomě, s úmyslem lépe sloužit vlastním kapitalistickým zájmům sobeckým způsobem. Všechny pokusy vycházející ze strany státu o zlepšení sociální situace pracujících vyústily buď v péči o pracující, tedy v sociální pomocné organizace, nebo v pokusy smířit pracující s kapitalistickým společenským řádem. Nikdy nebyl učiněn pokus začlenit je do politického řádu. Bylo to pouze v souladu s vývojem, že si pracovníci ve svých odborech vytvořili vhodný nástroj k vybojování si důstojného života.

Zde bylo úkolem nacionálněsocialistického státu provést zásadní změnu. Nejprve se zbavil bludu, že práce je zboží, které jako jakékoli jiné zboží v obchodním styku podléhá zákonům nabídky a poptávky. Nový stát zastává stanovisko, že každý pracovník musí mít právo na práci a že stát musí zajistit, aby každému, kdo je ochoten a schopen pracovat, byla práce poskytnuta.

Nový stát se dále snaží dosáhnout rovnováhy mezi zájmy podnikatelů a pracovníků. Vzhledem k rozmanitosti pracovních a životních podmínek je zcela přirozené, že tyto rozdíly nelze zcela odstranit. Tyto protiklady však již nesmějí být třídními protiklady. Nový stát organicky začleňuje pracovníky a podnikatele do celkové ekonomiky, sbližuje je v pracovním

procesu, v politice i ve volném čase na lidské úrovni a vytváří k tomu podmínky prostřednictvím nejrůznějších profesních a politických s družení tak důrazně, že se tyto protiklady časem postupně vytrácejí nebo se dají překlenout tak, že již nikdy nedojde k ekonomickým bojům kvůli mzdám či pracovním podmínkám. Německá pracovní fronta je rámcem, v němž se podnikatelé a pracovníci hlavy a pěsti spojují. Zde má být celý tvůrčí lid sjednocen jako celek v nacionálněsocialistickém státě.

Pro odbory už samozřejmě nezbývá žádný úkol. Splnily svou úlohu a podle biblického rčení nebylo dobré nalévat nové víno do starých nádob. Jelikož v novém státě již není místo pro třídní boje, ale odbory na ně byly připraveny – ať už se nazývaly „svobodnými“, „křesťanskými“, „Hirsch-Dunckersovými“ nebo „žlutými“ odbory –, ztratily jejich dosavadní ideologické, politické či sociální rozdíly veškerý význam. Jejich činnost totiž v konečném důsledku směřovala k uchvácení politické moci, aby se pracující třída stala jedinou vládnoucí třídou. Po vzniku nového státu musely zmizet. Na jejich místo nenastoupily náhodou nacionálněsocialistické pracovní buňky, v nichž jsou ostatně zastoupeni i podnikatelé. Na základě nařízení ze dne 27. listopadu 1933 sice převzaly správu úřadů Německé pracovní fronty, jejich činnost se však omezuje spíše na politické funkce.

S odstraněním odborů musela být současně odstraněna i zásada svobody sdružování. Organizace profesních sdružení dosud spočívala na naprosté svobodě. Každý zájemce si mohl sám rozhodnout, zda se k takovému sdružení připojí; stát se o to nestaral a musel tak přihlížet, jak se odborové svazy v právně nezpochybnitelných sdruženích vyvinuly v bojovníky proti existenci státu. V budoucnu bude členství v profesním sdružení vynutitelnou povinností, neboť stát, který chce začlenit jak

pracující, tak podnikatele do Německé pracovní fronty a vychovávat je k tomu, aby se stali politickými občany nacionálněsocialistického státu, nemůže tolerovat žádné izolované působení, které by musel považovat za nepřátelské vůči státu. Začleněním do pracovní fronty má být zároveň zajištěn i pracovní mír.

Dalším krokem k uklidnění hospodářské situace byl „Zákon o uspořádání národní práce“ ze dne 12. ledna 1934. I v něm je opět patrná snaha o dosažení rovnováhy mezi zájmy podnikatelů a pracovníků. Za jakousi základní buňku má být považován podnik, v němž má být na jedné straně zakotven princip vůdcovství, na druhé straně však má být zajištěno postavení pracovníka proti svévolným zásahům ze strany vůdce podniku. K tomu slouží důvěrnická rada, správce práce, ochrana před výpovědí a nově zavedená zákonem zakotvená sociální čest, jejíž porušení lze postihnout, a to nejen v případě, že ji poruší pracovník, ale i v případě, že se jejího porušení dopustí podnikatel.

Společenství tvůrčích lidí by však nemělo existovat pouze během pracovní doby, ale mělo by se i mimo ni proměnit ve skutečné životní a národní společenství. Nacionálněsocialistické sdružení „Kraft durch Freude“ (Síla srze radost), které bylo založeno 27. listopadu 1933 v rámci Německé pracovní fronty, dostalo za úkol umožnit pracujícímu lidu podíl na pokladech německé kultury a německého vědění, na kráse německého umění a německé krajiny. Dosud se pracující cítili vyloučeni ze všech těchto životních radostí, protože jim k tomu chyběly peníze a čas. V budoucnu má v tomto směru dojít k zásadní změně a Německá pracovní fronta má své členy zahrnout do celé jejich sociální existence.

Správci práce jsou v novém státě svěřeny důležité úkoly, které všechny směřují k nalezení spravedlivé rovnováhy mezi podnikateli a pracovníky. Proto mu bylo také uděleno právo stanovit prostřednictvím tarifních předpisů minimální mzdy pro podniky stejného druhu v rámci jeho obvodu. Jako zmocněnec státu má také právo účastnit se řízení ve věcech porušení sociální cti.

Vázaný hospodářský řád nacionálněsocialistického státu se tedy oproti liberálnímu systému jeví zcela odlišně, a to právě proto, že vůdčí osobnosti zcela porušily zásady, které se uplatňovaly po celé století. Svých úspěchů dosáhli právě proto, že vtiskli hospodářství pečeť své osobnosti a vnucovali mu svou vůli ve prospěch celého státu. Princip vůdcovství, který zastával nacionální socialismus, mu dal možnost vykonávat praktickou práci bez ohledu na úřady a stranické frakce, což v liberálním státě nemůže probíhat se stejnou průrazností právě kvůli vazbám a předem nepředvídatelným náhodám vyplývajícím z parlamentů, které vládnou na základě většinových rozhodnutí. Jako svůj nejvýznamnější úspěch může nový socialistický stát zaznamenat boj proti nezaměstnanosti. Jak je známo, podařilo se během jednoho roku vrátit více než dva miliony lidí z celkových šesti milionů nezaměstnaných zpět do zaměstnání.

Nelze nyní namítat, že by k tomuto nespornému úspěchu došlo i bez ohledu na hospodářskou politiku vlády. Takové tvrzení by bylo možné okamžitě vyvrátit tím, že v liberálních a marxistických státech počet nezaměstnaných nezadržitelně rostl. A stejně tak by nic neznamenal odkaz na zcela odlišné politické přesvědčení nových státníků, neboť politické přesvědčení bez jeho promítnutí do ekonomických činů je pouhým prázdným zvukem a kouřem. Bez nároku státu na

totalitu, který od svých občanů vyžaduje praktickou službu celému národu a dobrovolné finanční oběti, by se toto velké dílo rovněž nepodařilo. Právě zde se projevují velké etické hodnoty nacionálního socialismu, který – kromě nevyhnutelných radikálních zákonných opatření – učinil velký krok na cestě k výchově k národnímu společenství pouze díky svému jasnému a přesvědčivému programu. Nejlepší etický postoj je však bez smyslu a bezcenný, pokud se neprojeví v praxi, pokud teorie a praxe nejsou v souladu. Pouze etický čin má opodstatnění, a to nejen v soukromém životě, ale stejným způsobem i ve vztahu vlády k národu. Pouze hospodářský život řízený na etickém základě může učinit národ velkým a silným.

Služba národu samozřejmě předpokládá povinnosti. Nacionální socialismus uznává vlastnictví jako základ veškerého lidského a hospodářského života a odmítá marxistickou doktrínu o přesunu výrobních prostředků do společenského vlastnictví jako něco, co ničí stát. Uznává vlastnictví a soukromé hospodářství, avšak odmítá liberální pojetí soukromého vlastnictví na základě svého programového základního principu „veřejný zájem má přednost před vlastním zájmem“. Liberalismus zastává již neudržitelný názor, že práva na soukromé vlastnictví jsou neomezená, že tedy každý vlastník s ním může nakládat, aniž by byl povinen brát přitom ohled na blaho státu nebo veřejnosti. Může z něj těžit ve svůj vlastní prospěch, ale nemusí. Pokud by ho to napadlo, mohl by své vlastnictví dokonce zničit.

Takováto individualistická svévolnost musí samozřejmě z organické ekonomické struktury zmizet. Vychází samozřejmě pouze z ekonomického pojetí, které považuje stát za brzdící prvek společnosti. Nacionálněsocialistický stát „společnost“

nezná a nahlíží na celý hospodářský život z úhlu pohledu ústředního bodu svého programu: „Veřejný zájem má přednost před osobním zájmem!“ Oprávněné je pouze takové vlastnictví, které je spravováno ve prospěch společného blaha. Pouze v tomto smyslu podléhá omezením a má tudíž nejen soukromou, ale zároveň i politickou stránku. Jeho využívání je podmíněno blahem celého národa.

Nelze však opomenout, že již Výmarská ústava v článku 153 odst. 3 počítala s omezeními vlastnictví a v tomto ohledu omezila § 903 Občanského zákoníku, který majiteli umožňoval nakládat se svým majetkem podle libosti, avšak „pokud tomu nebrání zákon nebo práva třetích osob“. Toto zákonné omezení je vyjádřeno ve zmíněném článku Říšské ústavy z roku 1919: „Vlastnictví zavazuje. Jeho užívání má být zároveň službou pro společné blaho.“ A článek 155 odst. 3 stanoví ohledně půdy: „Obhospodařování a využívání půdy je povinností vlastníka půdy vůči společenství.“ Ani politické vedení, ani ústavní věda však tyto požadavky nebraly nijak zvlášť vážně a považovaly je spíše za směrodatná sociální prohlášení než za ustanovení s právní silou.

Nacionálněsocialistický stát se však nespokojuje s proklamováním hezky znějících frází, ale uvádí je do praxe. Na základě zásadního uznání poctivě nabytého a vydřeného soukromého vlastnictví jej staví pod státní ochranu. Bezmeznému hromadění bohatství v rukou jednotlivců však klade hranici blaho národa. Ve vlastnictví půdy se nejlépe projevuje pojem socialistického vlastnictví. Nacionální socialismus proto do svého programu zařadil vytvoření pozemkové reformy přizpůsobené našim národním potřebám, dále zákon o bezúplatném vyvlastnění půdy pro veřejně

prospěšné účely, a Adolf Hitler k tomu dne 13. dubna 1928 za účelem odstranění nedorozumění prohlásil, že pasáž „bezúplatné vyvlastnění“ se vztahuje pouze na vytvoření zákonných možností, aby bylo možné v případě nutnosti vyvlastnit půdu, která byla získána protiprávním způsobem nebo není spravována v souladu s hledisky blaha národa.

První významný zásah do volného nakládání se soukromým majetkem provedla nová vláda prostřednictvím zákona o říšských dědičných statcích ze dne 29. listopadu 1933. Veškerý zemědělský a lesní pozemek, který má rozlohu nejméně 7,5 hektaru (což odpovídá rozloze potřebné k obživě z vlastní půdy) a nejvýše 125 hektarů a který je v rukou Němce schopného hospodařit, je prohlášen za dědičný statek. Takový statek již od nynějška není předmětem soukromého vlastnictví příslušného majitele, nelze jej prodat ani zastavit a po smrti hospodařícího rolníka přechází na jeho nejstaršího syna, resp. na dědice. Tento přechod nelze vyloučit ani závětí. Účelem zákona je zachovat zdravé a životaschopné rolnictvo jako „zdroj krve německého národa“. Majitel dědičného statku však samozřejmě nesmí přijímat pomoc státu pouze jako dar, ale musí se jí také ukázat hoden. Musí tedy svůj statek obhospodařovat podle svých nejlepších schopností a plnit své závazky. Pokud tak neučiní, může mu být právo na obhospodařování odebráno ve prospěch nejbližšího dědice.

V rámci snahy o oživení německého národa prostřednictvím půdy se také cílevědomě prosazuje osídlování půdy, aby se pracující lidé, kteří jsou pro osídlení vhodní, připoutali k rodné půdě a aby se tak čelilo dosavadnímu odlivu obyvatelstva z venkova.

Vytvoření dědičných hospodářství by však bylo jen polovičatým opatřením, kdyby zároveň nedošlo k oddlužení zemědělských podniků. Dále musel říšský ministr pro výživu nově upravit ceny zemědělských produktů i samotnou produkci. Nakonec není v zájmu nacionálního socialismu nechat každého, ať si žije po svém, a jinak pouze posílit státní dohled, nýbrž i zde dochází ke sdružování jednotlivých zemědělských podniků v rámci stavovské struktury.

Za profesní sdružení se označují takové organizace, jejichž úkolem je hájit společné zájmy podniků stejného hospodářského odvětví. Za taková hospodářská odvětví lze považovat zemědělství, obchod, průmysl a řemesla. Zastupování zájmů jednotlivých profesních skupin samozřejmě v žádném případě neznamená návrat k liberalistickému či marxistickému myšlení, neboť samotný pojem „hospodářství“ již v sobě zahrnuje existenci zájmů, jejichž hájení má být nyní vyhrazeno profesnímu uspořádání. Jelikož se v hospodářství setkávají, prolínají a často i paralelně probíhají tisíce různých zájmů, bude k dosažení rovnováhy ještě nějakou dobu trvat. I zde je prozatím v popředí opět výchovný aspekt. Je třeba jednotlivým členům určité profesní skupiny i místním soukromým profesním sdružením vštípit přesvědčení, že pevné sjednocení zájmů prospívá celé profesi více než jejich roztříštěnost. Profesní uspořádání a stavová samospráva mají navíc i politický cíl, a to vybudovat řád, v němž se cesta k jednotě a k totálnímu státu bude kráčet ochotně a s radostí. Navzdory přirozeným a profesním rozdílům může i přes nadřazenou podobnost a organickou strukturu vzniknout ucelená soustava, v níž jsou hnací síly zdola tlačeny a usměrňovány regulujícími silami proudícími shora do koryta

klidného, systematického vývoje. Pouze takovéto profesní uspořádání, v němž již není místo pro souběh protichůdných zájmů, neboť jsou tyto zájmy podřízeny vyššímu účelu, může být trvalé. Bylo by přece také absurdní usilovat o jednotu státu a bezvýhradně s ní souhlasit, avšak pokud jde o hospodářskou reorganizaci, nadále se klanět liberalistickým tendencím a neuznávat společné zájmy. Protiklad mezi politikou a hospodářstvím může existovat pouze ve státě roztrhaném stranickým egoismem, vede však také k rozpadu všech stávajících vazeb, k anarchii. Politika, která však není závislá na většinových rozhodnutích parlamentů a považuje se za zodpovědnou za celkové blaho národa, nemůže jinak, než sladit i hospodářství s politickým programem. Jednotný stát totiž vyžaduje jednotné hospodářství.

V rámci budování stavovského systému byl dosud zřízen pouze Říšský výživový stav (Reichsnährstand), a to zákonem ze dne 13. září a nařízením ze dne 8. prosince 1933. Říšský stav řemesel se od přijetí zákona ze dne 29. listopadu 1933 v přípravách zatím podstatně nepohnul. Vytvoření Říšského stavu průmyslu a Říšského stavu obchodu bylo prozatím odloženo.

Než dojde k završení stavovské struktury prostřednictvím Říšského stavovského sněmu, je ještě zapotřebí systematického a organického začlenění kartelů. Již dříve jsme viděli, že kartely, pokud vděčily za svůj vznik liberálnímu systému a byly prodchnuty liberálními myšlenkami, se v důsledku své téměř úplné nadvlády nad trhem pro sobecké účely netěšily žádné oblibě, že však starému státu se vzhledem k absenci jakéhokoli politicko-ekonomického cíle nepodařilo získat rozhodující vliv na kartely. Z tohoto důvodu mohly zneužívat své monopolní postavení k vlastnímu obohacování na úkor blaha národa.

Nový stát má naproti tomu před očima jasný cíl, který může neúnavně sledovat, aniž by musel dělat kompromisy. Jelikož si uvědomil nesporný přínos kartelů, je však díky své neomezené suverenitě a cílevědomému vedení schopen a ochoten odstranit jejich škodlivé účinky, a proto využívá tento velmi užitečný nástroj ve prospěch hospodářství. Dne 15. července 1933 byl vydán zákon o zřizování povinných kartelů. Tímto zákonem bylo ministru říšského hospodářství (v určitých záležitostech také ministru říšské výživy) přiznáno právo za účelem regulace trhu začlenit do již existujících kartelů nové účastníky nebo zřizovat nové kartely. Zde však, stejně jako v celém nacionálněsocialistickém programu, nemají hrát rozhodující roli zájmy členů kartelu, nýbrž zájem veřejnosti. K těmto nuceným kartelům musí od nynějška patřit všechny podniky příslušného hospodářského nebo místního obvodu. Úkolem těchto kartelů bude i nadále regulace cen, dodacích podmínek nebo výroby. Ministr však má rozsáhlé pravomoci zasahovat a vykonávat dohled, a tím i možnost rychle odstranit nedostatky v kartelovém systému.

Možnosti zakládání kartelů již bylo využito. Podle zákona o prozatímním uspořádání potravinářského odvětví může ministr sdružovat podniky, které vyrábějí nebo distribuují zemědělské produkty, nebo je začlenit do již existujících kartelů, pokud to vyžadují zájmy celkového hospodářství a veřejného blaha. Zákon ze dne 15. září 1933 tuto pravomoc rozšířil i na mlýny, aby se upravilo využití domácího žita a pšenice, a zákon ze dne 26. září 1933 dále dává ministrovi právo stanovit orientační ceny obilovin.

Na základě těchto ustanovení bylo již 14. října 1933 založeno Sdružení producentů mléka v Berlíně a 5. listopadu

1933 bylo vytvořeno Hospodářské sdružení mlýnů na žito a pšenici a Hospodářské sdružení německého odvětví zpracování ovoce a zeleniny.

Činnost státu se samozřejmě nemůže omezit pouze na vytváření kartelů a ponechání dalšího vývoje na jmenovaném vedení. Brzy by pak hrozilo, že se v nově vytvořených hospodářských strukturách opět rozšíří liberalistický duch. Ačkoli nejsou dozorčí práva náležející ministrovi podrobněji uvedena, vyplývají přesto z nacionálněsocialistického světonázoru. Příslušný ministr tedy bude muset mít právo přezkoumat a schválit všechna rozhodnutí kartelu předtím, než vstoupí v platnost. Povinnost schvalování zahrnuje zároveň právo zrušit rozhodnutí, která nejsou v souladu s nacionálněsocialistickým duchem, a odstranit z jejich působnosti orgány kartelu, které se nedokážou přizpůsobit novému státu. Tato státní dozorčí práva samozřejmě ještě neznamenají zásah do samosprávy kartelů. V odůvodnění zákona o nucených kartelech se zcela jednoznačně uvádí, že stát nemůže uvažovat o tom, že by nyní převzal vedení kartelů a syndikátů založených na soukromé podnikatelské iniciativě, neboť stát nechce sám vystupovat jako podnikatel a konkurovat hospodářství. Nemůže a nechce ani vypracovat plán, který by byl jednotně stanoven pro všechny kartely a syndikáty a od něhož by nebylo možné se odchýlit. Může pouze stanovit směrnice, které jsou zakotveny v nacionálněsocialistickém světonázoru. Z něj vyplývá také hospodářská politika, kterou jsou vázány kartely stejně jako jednotliví obchodníci a živnostníci. Úkolem původních účastníků je samostatné utváření hospodářství. Stát se omezuje na nejvyšší vedení.

Základem každého státního hospodářství je však měnový systém. Nacionálněsocialistický princip zní: Peněžní systém slouží státu, ti, kdo ovládají peníze, nesmějí vytvářet stát ve státě. Gottfried Feder sám označuje tento princip za „zásadní změnu“, neboť cesty, kterými se zde ubíráme, představují praktická opatření k „překonání úrokového otroctví“ a zestátnění peněžního systému. Na posledním dni německých spořitelen pak podle zprávy listu „Völkischer Beobachter“ Gottfried Feder podrobněji vysvětlil podstatu boje proti úvěrovému kapitálu. Bojuje se nejen proti mezinárodnímu finančnímu kapitálu, ale proti nadvládě úvěrového kapitálu jako takové. „Půjčování peněz je typickým projevem kapitalistického systému a myšlenka ovládat národ, stát a hospodářství prostřednictvím peněz zcela odpovídá židovské mentalitě. Dnes lze vycházet z toho, že peníze jsou státními penězi a tvorba peněz představuje akt vůle státu. Tři čtvrtiny veškerých hospodářských transakcí se dnes uskutečňují bezhotovostně nebo pomocí krátkodobých peněžních prostředků. Z toho vyplývá nutnost začlenit vkladové prostředky do státního kontrolního systému. Čím vyšší význam se přikládá peněžnímu systému, tím více se musí tento systém začleňovat do státní sféry. Jde o to provést zásadní reformu německého peněžního a úvěrového systému v tom smyslu, aby peníze a kapitál sloužily hospodářství a hospodářství sloužilo lidu. Velkou otázku vytváření pracovních míst lze úspěšně vyřešit pouze tehdy, bude-li vyřešena otázka reformy peněžního a úvěrového systému.“

Otázka regulace měnového systému je zase neoddělitelně spjata s reorganizací celého bankovnictví. Že k ní dojde, je jisté; jak k ní dojde, zatím není známo. Ani programový projev

prezidenta Říšské banky Dr. Schachta, který pronesl 26. ledna 1934 v Institutu pro světovou ekonomiku na univerzitě v Kielu, nepřináší žádné objasnění. Právem odmítá „liberálně-kapitalistické myšlení“, které „dokázalo vytvořit přízrak ekonomiky, která měla údajně podléhat pouze svým vlastním, nezávislým zákonům. Co se přitom stalo s člověkem, jemuž měla tato ekonomika nakonec sloužit, se zdálo být téměř nedůležité.“ Příčinu úpadku bankovnictví vidí v selhání vedoucích osobností v bankovním sektoru, a proto mimo jiné podporuje výchovu elity vůdců naplněných nacionálněsocialistickým duchem.

Je zřejmé, že tyto závažné otázky, které mají pro celý hospodářský život nesmírný význam a dosah, nelze vyřešit ze dne na den. V každém případě však neexistuje ani nejmenší pochybnost o tom, že budou vyřešeny zcela v duchu neochvějného stranického programu, pod zářivou hvězdou zásady „Veřejný zájem má přednost před osobním zájmem!“

Základy nacionálněsocialistické hospodářské politiky

Překlad novinového článku „Grundsätzliches über nationalsozialistische Wirtschaftspolitik“ od Gottfried Feder, 1931

I. Úloha a smysl ekonomiky.

Hospodářství jako celek má za úkol především přiměřeně uspokojovat tři základní potřeby všech občanů – jídlo, bydlení a oblečení – a navíc uspokojovat všechny potřeby kulturního a civilizačního charakteru v souladu s aktuálním stavem techniky a příjmovými poměry. Ekonomika jako celek je služebným článkem v celkovém organismu národa. Je v tom nejlepším smyslu službou národu pro velikost a blahobyt národa.

Ekonomika národa není samoúčelná, neslouží k obohacování jednotlivých hospodářských vůdců na úkor jejich úředníků, zaměstnanců a dělníků, a ještě méně slouží jako objekt vykořisťování pro mezinárodní vysoké finance.

II. Forma ekonomiky.

Existují různé možnosti, jak provozovat ekonomiku:

1. Volná ekonomika bez jakýchkoli omezení (kapitalisticko-liberální),

2. Omezená, regulovaná plánovaná ekonomika (marxisticko-kolektivistická),

3. Stavovsky členěné, skutečné národní hospodářství (universalisticko-nacionalistické).

Zcela svobodná kapitalistická ekonomická forma vede k stále ostřejším protikladům mezi chudými a bohatými, vytváří

metody vykořisťování, které ústí v odosobnění a znehodnocení celého hospodářství, a rozpoutává neustálé hospodářské boje, při nichž stát sám musí bezmocně a nečinně přihlížet. Svázaná, plánově řízená, marxistická ekonomická forma socializace výrobních prostředků vede k vyloučení mocného ekonomického faktoru, jímž je tvůrčí osobnost. Taková ekonomika chátrá a klesá ve své přínosnosti.

Pouze organicky strukturované nacionálněsocialistické hospodářství, které tvůrčí osobnosti opět uvolní cestu od kapitalistického vykořisťování a marxistického rovnostářství, se může pod pečlivou státní péčí stát zdrojem skutečného blahobytu pro celý národ.

Třídní rozkol mezi zaměstnavateli a zaměstnanci musí být překlenut nacionálněsocialistickým heslem: Pracující mysli a pěsti, spojte se!

Jen tak bude každý na svém místě schopen vykonat to nejlepší pro svůj národ, a tím i pro sebe samého.

III. Stát a hospodářství.

V éře liberalismu došlo k rozpadu organického vedení ekonomiky a mezi státem a ekonomikou se rozhořel divoký boj o moc.

Tento boj o moc může mít dva výsledky: buď zvítězí čistě materialisticko-kapitalistické zájmy nad státem a obyvatelstvem (úrokové otroctví), nebo si političtí vládci přivlastní celý hospodářský aparát (socializují jej), a pak se celý stát sám stane hospodářským strojem a klesne na úroveň instituce nucené práce, jako v Rusku.

Nacionální socialismus bezpodmínečně přiznává státu přednostní postavení před hospodářstvím, neboť stát jako zástupce, jako strážce moci, cti a důstojnosti národa, jako ochránce říše, se nesmí sám angažovat v produktivním hospodářství, protože by byl pak příliš brzy vtažen do zájmů jednotlivých hospodářských odvětví a nemohl by již svobodně pečovat o obecné blaho.

Z toho vyplývá, pokud jde o vztah mezi státem a hospodářstvím, 1. právo státu na dohled nad hospodářstvím a 2. právo státu zasáhnout prostřednictvím policejních, správních a fiskálních (daňových) opatření, pokud to vyžaduje celkový zájem státu.

IV. Základy ekonomiky.

Tvůrčí, produktivní práce, práce mysli i rukou, je základem celého hospodářství. Právě jí, práci, proto náleží první a čestné místo v celém hospodářství. Majetek, vlastnictví, zisky z hmotných statků všeho druhu, peníze, kapitál, domy, továrny, výrobní prostředky, stroje, ba dokonce i stavební a orná půda – to vše jsou v první řadě plody produktivní práce. Nejdůležitějším úkolem budoucího státu bude ochrana tvůrčí osobnosti a ochrana pracovní síly před vykořisťováním. Každá práce si zaslouží svou mzdu a každá práce musí přinášet přiměřený výnos. Z toho vyplývá, že výnosy pilné a produktivní práce, ať už jde o obdělanou půdu, nástroje či zboží, přecházejí do svobodného vlastnictví a majetku tvůrce a jsou mu chráněny zákonem a právem. Totéž platí pro autorská práva k duševnímu vlastnictví.

Nacionální socialismus zásadně uznává soukromé vlastnictví a staví jej pod státní ochranu.

Vlastnické právo však spojuje s morálními povinnostmi vůči celému národu.

Nacionální socialismus uznává také dědické právo, neboť pro něj je rodina nejdůležitější státní buňkou.

Právo na výnos z práce nesmí být chápáno tak, jako by bylo možné kdykoli učinit prodejní hodnotu produktu základem mzdy. V cenách (prodejních cenách) produktů musí být zahrnuty četné položky za suroviny, opotřebení a obnovu strojů, budovy, pomocné pracovníky, obchodní a technické řízení, sociální a hygienická zařízení, dále na vzdělávání a výchovu mladé generace, péči o seniory a nemocné, na státní instituce umožňující a zajišťující výrobu, soudnictví, obchodní smlouvy, ba i na podporu národní produkce prostřednictvím policie a armády atd.

Kromě této nejrozšířenější formy soukromého vlastnictví je samozřejmě možné i kolektivní vlastnictví v podobě státního a obecního majetku, družstevního vlastnictví nebo vlastnictví právnických osob podle občanského práva atd. Na rozdíl od kapitalistického systému umožní nacionálněsocialistický stát každému tvůrčímu člověku znovu získat vlastnictví.

Proletáři bez majetku by měli díky své píli a schopnostem získat majetek prostřednictvím nacionálněsocialistického státu. Mají pocítit, že jsou plnoprávnými občany a podílníky na celé národní produkci.

V. Práce a kapitál.

Kapitalismus dokázal práci zcela zotročit, vykořisťovat ji a učinit ji závislou na úrocích. Tím doslova obrátil naruby přirozený a zdravý vztah mezi prací a kapitálem (penězi). Současný stav ve státě, v obcích i v hospodářství ukazuje

nejstrašnější důsledky tohoto nevídaného, ba smrtelného vývoje. Nacionální socialismus tento stav nazývá: úrokové otroctví.

Despocie úvěrového kapitálu se již nespokojuje s pouhými formami půjčování peněz; již dávno prostřednictvím anonymizace (přeměny hospodářských podniků na akciové společnosti) přiměla tvůrčí osobnosti, které tvoří nejlepší část jejich hospodářství, k tomu, aby se odklonily od svého původního úkolu uspokojování potřeb a přešly k čistě ziskovému hledisku. Kromě toho se finančnímu kapitálu podařilo zcela převést i finanční hospodaření veřejného sektoru na zhoubný systém půjček (přesněji řečeno: zadlužování), a v celosvětovém měřítku znamenaly strašlivé státní smlouvy mezi Německem a Spojenci (Versailleská smlouva, Dawesův pakt a Youngův plán) dovršení úrokové nadvlády vysokých financí nad německou prací.

Zlomení úrokového otroctví je největším a nejvýznamnějším úkolem hospodářské politiky, který musí nacionálněsocialistický stát vyřešit. Je to předpoklad pro oživení hospodářství. Podrobnosti o opatřeních, která NSDAP zamýšlí, jsou dostatečně popsány v oficiálních stranických spisech.

V přechodném období bude nacionálněsocialistický stát umírněně využívat svého práva na tvorbu peněz k financování velkých veřejných úkolů a bytové výstavby v duchu mých známých návrhů (Stavební a hospodářská banka atd.).

VI. Organické národní hospodářství.

Nacionálněsocialistická ekonomická struktura: Ekonomika je důkladně promyšlená struktura. Dnešní

vzájemné vazby (dělníci, zaměstnanci, úředníci, podnikatelé, syndikáty) vedou k roztříštěnosti ekonomiky na různé zájmové skupiny, které proti sobě stojí v otevřeném či skrytém boji.

Skutečné, pravé hospodářství usiluje o rozpuštění těchto neorganických vzájemných vazeb a o sjednocení zaměstnavatelů a zaměstnanců v různých hospodářských odvětvích v duchu profesního uspořádání.

Nacionálněsocialistický stát považuje za jeden ze svých nejdůležitějších úkolů vymanit vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem z otrávené atmosféry třídního boje a kastovního povýšenectví a nasměrovat všechny osoby zapojené do výrobního procesu v duchu věrnosti a odpovědnosti ke společnému cíli národní práce.

V rámci rozsáhlé samosprávy budou profesní skupiny samy upravovat podmínky týkající se mezd a dovolených; budou se především zabývat obnovením profesní cti a všemi osobními vztahy mezi zaměstnanci a vůdčími pracovníky v podnicích. Tyto profesní skupiny budou sdruženy do okresních, krajských a zemských svazů a jejich vrcholnou organizací bude ústřední orgán v říši.

Vedle těchto profesních a stavovských komor, které upravují osobní vztahy, vzniknou jako novinka v hospodářském životě takzvané hospodářské komory, složené z nezávislých osob, které nemají žádný osobní zájem na samotném hospodářství ani na něm nejsou závislé. Úkolem hospodářských komor je posuzovat význam jednotlivých profesních odvětví a dohlížet na ně v duchu a ve službě zájmů veřejnosti.

Zvláště důležitým úkolem těchto hospodářských komor bude péče o vnitřní trh a pečlivý dohled nad zahraničním obchodem.

Hospodářské komory budou sdruženy v Říšské hospodářské radě, která bude hájit obecné zájmy celého národa vůči zvláštním požadavkům a zájmům jednotlivých hospodářských odvětví.

Příklad: V letech 1925–1930 zažíval saský textilní průmysl mimořádný rozmach díky módě světlých dámských punčoch, které se vyvážely do celého světa. Ve stejné době nabízeli němečtí výrobci pletacích strojů své stroje po celém světě. Každý pletací stroj prodaný do zahraničí znamená pro německý textilní průmysl konkurenci německým textilním dělníkům, nezaměstnanost, hlad a bídu. Hospodářské komory Třetí říše budou mít za úkol znemožnit takový vzájemný konkurenční boj; pletací stroje, které berou německým textilním dělníkům chléb, nesmějí být vyváženy. Moderním příkladem ve velkém stylu jsou zakázky Sovětského svazu, které byly zadány německému průmyslu, aby tak mohly zahájit strašlivou konkurenční válku proti německému hospodářství.

VII. Obchodní politika.

Zásadou nacionálněsocialistické zahraničněobchodní politiky je: Všechny produkty, které lze v Německu vypěstovat nebo vyrobit, nesmějí být dováženy ze zahraničí. To znamená ochranu německého hospodářství ve městech i na venkově před zahraniční konkurencí.

Pokud dnes Německo dováží zahraniční potraviny (pšenici, ječmen, ovoce, zeleninu, máslo, vejce, sýr, maso atd.) v hodnotě přibližně 4 000 milionů, znamená to pro německé

zemědělství nouzi, nezaměstnanost a neustálý úbytek německého národního bohatství. (Příklad: dovoz mraženého masa.) Stejně tak je nehorázné, že do Německa bylo ze zahraničí dovezeno více než 2 000 milionů hotových výrobků (oděvy, prádlo, stroje, automobily, železářské zboží atd.). Němec, který si koupí drahé zahraniční auto, tím zaplatí přibližně 3 000 RM na mzdy zahraničním pracovníkům. Němečtí pracovníci, kteří by mohli vykonávat stejnou práci, se stanou nezaměstnanými a němečtí daňoví poplatníci musí k každému takovému nákupu auta připočítat ještě 2 000 RM na podporu v nezaměstnanosti. Zákaz dovozu nadbytečného zahraničního zboží v žádném případě neznamená pošetilé a neproveditelné uzavření se vůči zahraničímu a světovému trhu, ale stejně jako zahraničí bude ještě dlouhou řadu let potřebovat vysoce kvalitní německé výrobky, i my nutně potřebujeme suroviny, které náš zpracovatelský průmysl bezpodmínečně vyžaduje: bavlnu, vlnu, měď, kůže, kožešiny, ropné produkty, železné rudy atd.

VIII. Přechodná opatření.

Odstranění nezaměstnanosti.

Nacionální socialismus se při převzetí politické moci setká s doslova katastrofální situací německého hospodářství. Pětimilionová armáda nezaměstnaných požaduje opětovné začlenění do výrobního procesu, státní finance jsou zničeny, stát i hospodářství jsou zcela zadluženy, daňová základna a kupní síla obyvatelstva jsou ochromeny, státní pokladny jsou prázdné, zemědělství, průmysl, obchod a řemesla jsou na pokraji kolapsu. K tomu všemu vládne systém nezodpovědnosti, korupce a stranicko-politického rozdělování

koryt a mysl je zkažena myšlenkou třídního boje. Zde je tedy nejprve třeba provést obrovskou očistnou a výchovnou práci.

Je třeba zajistit práci a chléb.

Zavedení povinné pracovní služby nejprve osvobodí půl milionu německých spoluobčanů od prokletí nezaměstnanosti. Nezbytné uvolnění předpisů o nájemném se nejprve uskuteční tak, že osoby povinné platit daň z nájemného budou alespoň z poloviny osvobozeny od této daňové povinnosti, pokud k osvobozeným částkám předloží doklady o opravách na svých nemovitostech. Stovky tisíc lidí by tak získaly obživu a stovky tisíc by se opět zapojily do hospodářského procesu.

V návaznosti na to najde uplatnění pracovní síla díky podpoře stavebnictví a bytové výstavby, díky poskytování levných (bezúročných) úvěrů podle mých návrhů a díky zřízení sociálních stavebních a hospodářských bank.

Pod tlakem státu budou zavedena rozsáhlá omezení dovozu a poptávka bude nasměrována na domácí trh. Zemědělství bude prostřednictvím snížení úrokových sazeb, restrukturalizace dluhů, daňových úlev a poskytování levných úvěrů důrazně podporováno, aby bylo schopno na německém území produkovat a uvádět na trh vejce, ovoce, zeleninu, maso, máslo atd. Je třeba dosáhnout toho, aby vlastní produkce nahradila dovoz potravin v hodnotě nejméně 2 miliard. To by však umožnilo opětovné začlenění nejméně jednoho milionu nezaměstnaných do výroby. Stejného cíle bude dosaženo vyloučením dovozu zahraničních průmyslových výrobků na německý vnitrostátní trh. A opět najdou zaměstnání stovky tisíc lidí v oživující se ekonomice. V oblasti finanční politiky budou nejvýraznější podněty a úlevy výsledkem snížení vysokých

úrokových sazeb, a to tím, že nejprve dojde ke znárodnění Říšské banky a ostatních centrálních bank.

Znárodnění skutečných úvěrů a přeměna (konverze) vysoce úročených zástavních listů přinese obrovské oživení na trhu s nemovitostmi a ve stavebnictví.

Znárodnění, resp. převedení velkých bank pod státní dohled, povede k uvolnění a vyřešení úrokových závazků nejširších hospodářských kruhů.

Znárodnění dodávek elektřiny přinese velmi výrazné snížení cen elektřiny a bude mít oživující vliv na celou výrobu.

Kromě těchto opatření, která znamenají mohutné oživení vnitřního trhu, přicházejí velké úkoly v oblasti zahraniční politiky, které zde lze pouze naznačit: Zrušení Youngových poplatků, rozšíření našeho hospodářského prostoru prostřednictvím celních dohod atd. Energická politika spojenectví zajistí obnovu německého státu práce a výkonu, který, daleko od imperialistických cílů, bude vidět svůj vlastní cíl v tom, aby německému obyvatelstvu zajistil práci a chléb ve svobodě a cti.

Nástin nacionálněsocialistické ekonomické teorie

Překlad brožury Grundriß einer nationalsozialistischen Volkswirtschaftstheorie od Hans Buchner, 1934

„Ekonomická demokracie“!

Výmarská ústava, vnucená německému národu, představovala svou formou i obsahem „duchovní rámec“, v jehož rámci probíhá proces hospodářské a sociální přeměny, jaký se v dějinách dosud nikdy neobjevil. Německé národní hospodářství, které až do války procházelo neustálým vzestupem a představovalo poměrně samostatný organismus výroby a spotřeby, výkonu a odměny, kapitálu a práce, rizika a úspěchu, dnes nabízí obraz děsivé zkázy. Politické uvolnění celé státní struktury v rámci racionalistického anarchismu takzvané demokracie s sebou přineslo také proces přeměny celého hospodářského života, který proměnil dřívější stavbu v ruinu.

„Ekonomická demokracie“ – tak se obvykle nazývá tato kapitola, která pojednává o rozvíření nejnižších bahnitých proudů pochybné morálky, o významném propojení politiky a obchodu, o desetiletí kapitalistického bahna, o vyvěrající podzemní vodě nejvíce bahnitých finančních praktik, jaké snad znala jen zanikající éra úpadku. Sociální a společenské přeskupení, které dnes zdaleka ještě neskončilo, a hospodářská a finanční transformace jsou tak rozsáhlé, že se zdá téměř nemožné je shrnout do několika slov.

Stát, zbavený svého dřívějšího významu a snížený na pouhou funkci policejního aparátu zajišťujícího pořádek, byl vytlačen feudalismem finančního kapitálu, který vytváří státy ve státě a nad státem, pohrdá jakýmkoli pojmem morální

hodnoty, neřídí výrobu a spotřebu podle ekonomických podmínek, nýbrž podle zájmů akcionářů, což boří stará tržní pravidla založená na uspokojování potřeb a nahrazuje je filozofií dividend a režimem burzovních cenných papírů. Finanční kapitalismus, který předpověděl Marx a který je poháněn krutým materialismem a dnes pustoší Německo, nestojí, jak se domnívá Sombart, před úplným koncem; nestojí před přechodem k sociální plánované ekonomice očištěné od honby za ziskem, jak předpověděl Marx; ale nachází se stále uprostřed anarchické, dezorganizující a despotické vrcholné formy.

„V současné době jsou u kormidla vysoké finance," napsal Hans Zehrer v čísle 189 (1929) deníku „Vossische Zeitung". Mluví zde o rozhodující moci, která ještě v době Youngova plánu jednala naprosto diktátorsky a která v posledních letech ovládala celou vnitřní i zahraniční politiku prostřednictvím Versailleské smlouvy, Ženevské úmluvy a Locarnské úmluvy. Veškerá moc nevychází „z lidu", jak se snaží namluvit Výmarská ústava. Dnes je kdysi svobodné, avšak na lidu založené hospodářství nahrazováno radikálním monopolním kapitalismem, který svrhl celé společenské vrstvy, sesadil produktivní kapitál a činí pracující stále více závislými. Kromě toho se vedle absolutistického finančního kapitálu objevuje kolektivní kapitalismus. Ten zjevně nemění ani v nejmenším finančně-kapitalistický charakter pojmů úroku a dividend. Naopak vtahuje široké vrstvy obyvatelstva do sféry vlivu burzovního systému a rozšiřuje směr neomezené honby za ziskem i na nashromážděný společenský kapitál. Je otřesné sledovat, jak proces tvorby kapitálu probíhající v některých družstevních organizacích směřuje stejným směrem k cíli, jímž

je míra zisku, zisk z investic, hospodářská neefektivita a protinárodní nezodpovědnost, zkrátka jak se řítí do náruče radikálního finančního kapitalismu. Takzvaný revizionismus sociálnědemokratického hnutí se, jak je známo, navíc snaží „pohodlně se usadit v domě kapitalismu“.

Dnes se uznává pouze to, že ekonomika je naším osudem. Vidíme logický důsledek tohoto názoru v tom, že místo státních smluv se používají soukromé dluhové cenné papíry, které rozkládají každý politický vztah na změť formálně ospravedlnitelných právních manipulací a listin vymahatelných podle soukromého práva.

Nacionálněsocialistická ekonomická doktrína

Této zkreslené představě ekonomického materialismu, zakotvené ve Výmarské ústavě, postavil nacionální socialismus vědomě protiklad. Pouze pro čistě mechanistický pohled platí zásada, že „ekonomika je náš osud“. Pro nacionálního socialistu je ekonomika účelem, k němuž se usiluje v zájmu vyšších cílů, systémem prostředků zaměřených na cíl, soustavou členitých, organických souvislostí, které – chápané nejen přírodovědecky, tedy empiricky, ale i poznávacím způsobem, vědomě zdůrazňující hodnoty – nacházejí svůj systémový pojem v celistvosti vázané na národ, krev a život. Tím pádem má výkon přednost před cenou, uspokojení potřeb před rentabilitou, odpovědnost před spekulací a morální hodnota před mechanickým kauzálním průběhem.

Německé hospodářství, jak jej chápou nacionální socialisté, se dnes jeví ve stavu postupného rozpadu. Rozvrat, podkopávání a eroze jeho základů, které jsou již léta záměrně podporovány, se projevují v nepřetržité řadě kolapsů, katastrof a akutních i chronických krizí, které ukazují, že samo o sobě

nemá sílu se znovu vzchopit. Musí mít nadřazený státněpolitický cíl, do něhož se začlení jako výkonná součást, místo aby pohlcovalo síly celého organismu, jako je tomu v případě chorobného procesu. Nacionální socialismus ve své teorii kladl na první místo tvrzení, že socialismus a nacionalismus nejsou protiklady, ale jedno a totéž, což je z hlediska poznání odůvodněno tím, že oba projevy našeho života „vycházejí z vůle a hodnot, které jsou základními principy rasy“. To znamená i pro hospodářský život odmítnutí anarchického individualismu, ale přijetí tvůrčí osobnosti vycházející z lidu; odmítnutí anorganického universalismu národů, ale přijetí plodného a tvůrčího národního společenského celku. Osvobození individuální síly, stejně jako ochrana jednotlivce před vykořisťováním ze strany celku, zajištění celku před egoistickými zásahy individuality i podřízení celku vůdčí osobnosti, která jedná individuálně v zájmu celého národa, je tedy jednoznačným vzorcem, na který lze uvést i celý hospodářský proces v nacionálněsocialistickém státě.

Hospodářský a finanční program nacionálního socialismu, jak byl před více než deseti lety formulován v stranické literatuře, se ve svých detailech každým dnem stále více osvědčuje. Někteří kritici se již od samého počátku domnívali, že jako dobře míněný ústupek se musí pojem „program doby“ aplikovat právě na hospodářské zásady mladého hnutí, jiní se zasazovali o „věcný evolucionismus“, zatímco nejradikálnější odpůrci předpovídali, že většina požadavků programu vyprchá do ztracena a že musí ztroskotat na stávajících hospodářských skutečnostech a poměrech. V zásadě si požadavky vznesené tehdy zachovávají stejnou sílu jako dříve, projevují svůj

propagandistický účinek v každodenním politickém boji a dokazují svou teoretickou správnost i praktický význam. Nejčastější výtka, která se jim klade – že jsou směsicí ekonomického „eklekticismu“ –, pochází právě od těch, kteří je znají nejméně. Konečný cíl nacionálního socialismu, totiž obroda a osvobození německého národa, totiž vyžaduje také hospodářskou, finanční a sociální politiku, která je zcela jednoznačně a jasně definována. Vyplývá z nacionálněsocialistického životního postoje, který se promítá i do těchto oblastí veřejného a soukromého života. Princip odpovědnosti, aplikovaný na vztah mezi jednotlivcem a celým národem (nikoli pouze celým státem), zahrnuje velmi širokou škálu organických složek hospodářského procesu, který se jeví především jako eticky a povinnostmi determinovaný. Již tímto by byl nacionálněsocialistický ekonomický program ospravedlněn. Dogmatické zavedení morálního a kulturního hodnotového faktoru do národní ekonomie, do průběhu výrobního, oběhového a spotřebního procesu, sdílí nacionální socialismus s takzvanou romantickou školou staré německé národní ekonomie. Neomezuje se však pouze na to.

Dále si klade za cíl navázat tam, kde marxismus ve čtyřicátých letech minulého století přetrhl nit; klade si za cíl znovu odkryt zapomenuté základy staré německé národohospodářské teorie: Ekonomika není samoúčelná. Musí se užitečně začlenit do organismu státního života, a ne, jako je tomu dnes, přitahovat k sobě veškeré palivo a energii a degenerovat v rakovinové výrůstky, které ohrožují samotný život státu. Státu samozřejmě, jak jej nepředstavuje ani jeho dnešní vnější forma, ani jeho pojmový obsah, ale rasově zakořeněného národního státu, který je po staletí živen ze zdroje

síly lidu a získává tak svou podstatu a hodnotový rámec. Německá myšlenka národního hospodářství, která byla opakovaně ničená a zachráněna po kratších i delších obdobích úplného úpadku, nachází v nacionálním socialismu nejen romantického pokračovatele, ale také svého prvního až posledního důsledného vykonavatele.

Když dnešní nacionálněsocalistické ekonom hovoří o zbavení se úrokového otroctví, uspokojování potřeb, znárodnění úvěrového systému, pojetí vlastnictví, povinnosti pracovat, důchodovém pojištění či pozemkovém právu, nelze v tom vidět pouze kritérium současných ekonomických poměrů, ale světonázorové stanovisko, které vychází z organického pohledu na život. Není možné nacionálním socialistům vytýkat zlovolné využívání hospodářsko-politické konjunktury. V tom, jak se Německo vyčerpává dluhovými smlouvami, v procesu rozpadu naší národnosti a národního hospodářství, který se táhne přes celé generace a který započal versailleským diktátem a lží o dluzích a pokračoval přes Dawesův pakt, Youngův systém a Locarno, Londýn a Lausanne, se nejvýrazněji projevuje diametrální protiklad demokratismu, kapitalismu a marxismu vůči nacionalismu a socialismu.

Boj proti Dawesovu plánu vystřídal boj proti Youngovu plánu a proti Lausanne, a to nikoli z opozice jako takové, ale z poznání a vůle ukázat základy pro novou státní strukturu, kterou nelze vybudovat, dokud nebude ta dosavadní stržena a zcela srovnána se zemí. Obě nemohou existovat vedle sebe. Materialistické pojetí státu a ekonomiky, které se výslovně označuje za „hodnotově neutrální“, zmanipulovalo vše do takové spleti materialistických bojů o moc a zájmy, že díky „skutečnosti“ jeho hodnotové neutrality již z tohoto labyrintu

není úniku. Názor však, že vyčerpaný mechanistický princip by mohl být nahrazen pouze ideologickým poznáním, které je mu protikladné, jak věří „universalismus“, je podobně bezbarvou teorií. Abstraktní dogmatika sama o sobě nedokáže tvořit a podporovat o nic více než materialistická empirie sama o sobě. Nejsou to pouze poznání a představy, které jsou schopny vytvořit a utvářet určitý světový obraz; k nim se musí přidat také vůle.

Dnes vědomě a z vlastní vůle usilujeme o to, aby se posílil instinkt sebezáchovy německého národa, aby se Německo vymanilo z nálady odevzdanosti a poslušnosti, aby se instinkt odporu proti výše popsanému pojetí státu a hospodářství stále silněji probouzel a prosazoval. Více či méně aktuální každodenní problémy jsou z hlediska nacionálněsocialistického pojetí poznání a jeho vůle dílčími otázkami, jejichž odvození ze základního postoje programu je zcela zřejmé. V tomto smyslu zůstávají jednotlivé body jeho tezí úžeji spjaty s každodenní politikou než jiné. Katechetický význam nacionálněsocialistických základních nauk je však jednou provždy pevně stanoven. Nacionálněsocialistická hospodářská politika představuje nauku o výkonu, hodnotách a energii, která čerpá svou sílu z poznání pokrevní sounáležitosti a osudového společenství národa a jeho politické formy v rámci státu.

Marxismus a státní socialismus

Stále se dosahuje určitých úspěchů tvrzením, že „nacionálněsocialistické hnutí z ekonomického hlediska nakonec směřuje ke státnímu socialismu, kde by se spojilo s marxismem“. Toto tvrzení nemůže zůstat bez odpovědi, přímo si ji vyžaduje a odpověď usnadňuje nejen formou tohoto hodnocení, ale především povahou historické situace.

Zastánci tohoto tvrzení se zřejmě dosud neobtěžovali prostudovat základní rysy státní vědy, které jsou každému badateli zřejmé již z dějin Německa pouze za posledních dvě stě let. Jinak by nemohli pokusit se sjednotit obsah jasně vymezených a popsaných pojmů, jako jsou marxismus, státní socialismus a nacionální socialismus, do společného jmenovatele. Marxismus je považován za státní socialismus, nacionální socialismus – zejména proto, že Rosenbergův program klade pojem „státní socialismus“ do popředí – za marxistický, a státní socialismus tedy takřka za zlatý most mezi těmito dvěma směry. Věří se, že stejně jako učí marxismus, tak i nacionální socialismus považuje za pravdu, že stát se musí stát zcela závislým na ekonomice; že hybnou silou společnosti jsou výrobní vztahy; že třídní boj je hnací silou hospodářského, a tedy i obecného vývoje; že hospodářství lze vypočítat jako součet měřitelných pracovních hodin a pokrok jako podobné množství „individuální, osobní svobody“; že člověk je „produktem svého prostředí“, a tedy společenských ekonomických poměrů, z jejichž často bažinatého dna se celý duchovní, umělecký, náboženský, filozofický, státní a právní život národů může, tak říkajíc, vytáhnout za vlastní cop; že proslulá „akumulace a koncentrace kapitálu“, hrozící s „neodvratností přírodního zákona“, vede přes zničení celých „staveb k neméně proslulému zastavení odbytu“ a „masovému zbídačení“.

Chce se tedy vzbudit dojem, že nacionální socialismus na svých shromážděních hlásá teorii krize, teorii zbídačování, učení o kapitálovém monopolu s jeho teorií nadbytku zboží, evangelium o nadhodnotě, o bezstátní společnosti, o diktatuře třídy, o světové ekonomice, světové společnosti a světové

revoluci; že ráj na zemi a štěstí celého lidstva budou dosaženy prostřednictvím ekonomiky, že bude zrušeno vlastnictví a „státní aparát“, jak říká Engels, „bude odeslán tam, kam patří, do muzea starožitností“.

Nebo se má za to, že nacionální socialismus a marxismus vidí svůj společný spojovací článek v moderní „ekonomické demokracii“, kterou vymysleli Hilferding a Naphtali, která již dávno prodala jako starý šrot výše zmíněné, již dávno překonané historické dílo klasického marxismu, „útulně se zabydluje v domě kapitalismu“, rozhazuje státní majetek a daňové peníze, uzavírá kšefty s bezohlednými lichvářskými kapitalisty, podílí se na temných machinacích velkého finančnictví a kašle na státní zájmy i blaho národa.

Kterou z těchto interpretací chce někdo přičítat nacionálnímu socialismu? Řekne se, že pouze názor, že oba protivníci se shodují v pojmu „státní socialismus“!

Klasický či moderní, „reformovaný marxismus“ se tedy považuje za státní socialismus v tom smyslu, jak jej chápal Bismarck, jehož výklad nacionální socialismus převzal. Výše nastíněná podstata tohoto marxismu je však přímo jeho protikladem, protipólem nacionálního socialismu.

Starý marxismus, který se opírá o berle ricardovské osvícenské mánie, dnes již nevzbuzuje velký rozruch. Právě on však, který ve státě viděl pouze „nočního hlídače“, „strážní a zajišťovací společnost“ individualistické loupežnické organizace se vzájemným pojištěním, chtěl odstranit i tu nejmenší státní funkci a vyřadit i ten nejmenší zásah autoritářské moci heslem „svět funguje sám od sebe“. „Výroba“ je přece pro klasického marxistu „základem společenského

řádu“, sociální členění na třídy je důsledkem výroby a výměny, ekonomické uspořádání utváří politiku, právo, vědu, umění a náboženství společnosti! Celá tato směsice učení o „společnosti bez státu“, která potřebuje gumové obušky a karabiny pouze k prosazení bezuzdně spekulativního individualistického hospodářského života, neobsahuje ani náznak nacionálněsocialistické myšlenky, byť sebemenší! Je to bludné učení, inspirované chladnou nenávistí vůči státem organizovanému národnímu společenství a národně vyváženému společnému hospodářství, která vyhnala stovky tisíc lidí do prázdnoty nejkřiklavějšího materialismu, jenž k vysvětlení smyslu života a účelu existence poukazuje s jízlivým pokrčením ramen pouze na ty nejspodnější dravé instinkty lidské bestie!

A ta „zdokonalená“ ekonomická demokracie Německé sociálnědemokratické strany, jak ji po nejistém spekulativním kolísání vypracovalo její vznešené grémium židovských teoretiků? Tedy takříkajíc promítnutí základních marxistických teorií do praktické reality 20. století?

Stačí se podívat na politický vývoj té doby a na její hospodářskou strukturu, abychom zjistili, zda v ní lze skutečně nalézt mnoho sociálních rysů. Výsledek je zdrcující. Stát, bezmocný motor spekulací finančně-kapitalistických zájmů, byl zbaven svých suverénních práv, svých povinností péče o národní společenství, své ochranné role vůči slabým a potřebným; místo smysluplného uspořádání národního hospodářství, živého, tvůrčího národního společenství, „souvislé jednoty všech společenských prvků“ nastoupila, jak již před sto lety v prorockém předvídání nadcházejícího marxistického ničivého díla řekl Adam Müller, „radikální

rozklad, rozpad a rozčlenění státu“ a národního hospodářství, rozhazování národního majetku, privatizace hospodářských statků, plýtvání movitým i nemovitým kapitálem, který se kousek po kousku prodává tomu, kdo dá nejvyšší nabídku!

Nacionální socialisté chápou pod pojmem socialismus státní a ekonomickou teorii, která v podstatě ve všem učí pravý opak toho, co bylo výše stručně popsáno jako podstata marxismu a co se již léta snažil uvádět do praxe! Marxismus není průkopníkem správně chápaného socialismu, nýbrž obchodním partnerem individualistického, bezohledného soukromého kapitalismu!

Politika před ekonomikou!

Emil Ludwig Cohn ve své knize o Bismarckovi kritizuje zakladatele Druhé říše, kterého mimo jiné vykresluje jako zrádce národa, přítele Francouzů, republikána a ateistu, a to i jako „státního socialistu“ podle marxistického schématu, jako závislého a bezradného napodobitele myšlenek Feista Lasala, „který mu údajně nenavrhl jen všeobecné a přímé volební právo, ale také myšlenku výrobních družstev, státních úvěrů pro dělníky, který si představoval stát jako velkopodnikatele“ a vůbec byl na nejlepší cestě „přetvořit Bismarcka v marxistu s vysokým procentem přesvědčení, kdyby se Lasal nevystavil kulce nějakého povaleče“. Že by tento vášnivý odpůrce demokratismu a liberalismu vyznával ekonomické bludy marxismu, který vzešel z těchto historických zárodků, nebo uznával historický materialismus, či že by svou státní politiku podřizoval například výrobnímu procesu v textilním průmyslu a ekologii, tento absurdní pokus o důkaz se ani takovému falzifikátorovi dějin, jakým je Cohn, v žádném případě nedaří. Právě Bismarck stejně ostře odmítl, a to jak emocionálně, tak i

z hlediska poznání, aroganci marxismu, který si troufal vytvořit nejen hospodářsko-politický, ale i státně-politický světonázor; více než tušil, že nejen politika, ale i ekonomika patří k „rase“, že však politika má bezpodmínečně přednostní právo být pro historii „vhodnou formou“ a že ekonomika se k ní vztahuje jako dílčí činnost k celkovému úkonu. Právě Bismarck přesně ví, že z ekonomického hlediska vlastně neexistuje žádná takzvaná „dělnická třída“, že situace slezských tkalců nebo hornosaských domácích pracovníků byla pro teoretiky typu Lasala nanejvýš praktickým schématem, jak zrádným politikům poskytnout hmatatelné prostředky k zakládání rozvratných stran. Ve skutečnosti existuje „nepřeberné množství lidí vykonávajících čistě pomocné činnosti v dílnách a kancelářích, v písárnách a lodních podpalubích, na venkovských silnicích, v dolech, na loukách a polích. Tomuto počítání, nošení, běhání, kladivování, šití a hlídání často chybí to, co dává životu důstojnost a půvab nad rámec pouhého přežívání, ale mezi sebou se to vše vůbec nedá srovnávat a teprve stranická politika v mnohem pozdějších dobách je pomocí hesel spojila do protestního hnutí, aby mohla využít jejich masovou sílu.“

Marxistická teorie tříd a hodnot

Na rozdíl od marxismu, jehož teoretický rámec stačí sotva jako stranicko-politická fasáda, si již Bismarckův „státní socialismus“ klade za cíl být nejen státem organizovaným řešením otázky obživy uměle klasifikované části obyvatelstva. Je to naopak základní státněpolitický názor, který vyvrací marxistickou omezenou perspektivu, která nahlíží na celou teorii hodnot pouze z úhlu pohledu lisovaných hotových výrobků a vyhřívaných parních kotlů. Na rozdíl od výkonné práce u stroje, která sama o sobě představuje pouze jeden článek

ve složitém toku od výroby až po spotřebu, pouze úsek z pole sil a vztahů výkonů hospodářského života, charakterizoval Marx podnikatele, rolníka, řemeslníka, zejména obchodníka a jeho zaměstnance bez okolků jako „kapitalistické dravce“. Proud hospodářského života, který pramení ze sil, energií, vedoucí práce, vynálezů, organizace, metodiky, systematiky, formování, využití, rozdělování a spotřeby, je jím uměle zadržován; pouze strojní práce pohání turbínu výroby hospodářské síly! Viditelná má být pouze malá část celkového výkonu! Z ní se pak pokouší vybudovat organicky vyčleněnou strukturu téže ekonomiky pomocí mozaikového skládání!

Tento naprosto politický klasifikační systém, zahalený „pláštěm sociální politiky“, jehož konečným cílem mělo být mimo jiné zničení idejí národního společenství, je neudržitelný i z teoretického hlediska. Hodnota sama o sobě je více než „zmrazená ruční práce“, není „vůbec nic hmotně objektivního, nic mechanického“, nýbrž je podstatně spjata s úsilím, s něčím záměrným, duchovním, s cílem a účelem. Ekonomika není mechanicky poskládána z pracovních hodin, nýbrž sestává, stručně řečeno, z „živého kontextu platnosti prostředků, odvozeného z celkového kontextu cílů“. Hodnota zboží, směnná hodnota, není pouhou „želatinou z bezvýznamné lidské práce“; tvorba hodnoty nespočívá pouze v historii vzniku zboží, v jeho minulosti. Užitná hodnota, její budoucnost, nemůže být, jak chce Marx, smetena do kouta; stejně tak musí být uznány a zahrnuty do teorie hodnoty všechny výkony konkrétního podnikatele, správy, obchodu a distribuce jako samostatné, spoluvytvářející prvky tvorby hodnoty. Neslýchaný předpoklad teorie vykořisťování, že hodnotu vytváří pouze fyzická práce u stroje – což ostatně vyvrací i Marxova vlastní teorie

koncentrace a teorie nadhodnoty –, byl již dávno sesazen ze svého „vědeckého“ piedestalu, kolem kterého se kdysi obcházelo s obavami. Jako demagogický slogan každodenní politické praxe se však stále jeví jako dostatečně silný. Stejně jako celá výše stručně nastíněná marxistická doktrína, která se prostému člověku jeví jako příliš složitá na to, aby ji kdy dokázal do hloubky pochopit, je především záležitostí ekonomických redakcí časopisů zaměřených na třídní boj. Nesmí totiž připustit, že marxistický pojem „třídy“ je mylný. Ten má být vysvětlen jako „ekonomický souhrnný pojem“, takzvaná „kapitalistická společnost“ se musí i nadále rozdělit na „proletářskou třídu“ a „kapitalistickou třídu“. Zde se projevuje Marxův atomistický racionalismus ze sociologického hlediska, který vědomě nepřátelsky vystupuje proti pojmu národního společenství, založenému na pokrevních vazbách a organicky vymezeném. Třídu je třeba chápat „pouze jako organickou součást společnosti, jako stav, nikoli však jako libovolný součet“. Pokud jde o čistě ekonomické a sociální třídní uspořádání, i v samotném „dělnickém stavu“ se totiž prosadilo nejrůznější členění. S takzvaným lumpenproletariátem nechce „třídně uvědomělý“ pracující mít nic společného; ostatně nekvalifikovaní, částečně kvalifikovaní, polokvalifikovaní, kvalifikovaní a vysoce kvalifikovaní pracující, zemědělští pracující, drobní zemědělci, drobní řemeslníci, úředníci, střední a vyšší duševní pracovníci tvoří nesčetné množství se křížících a překrývajících se vrstev, takže členění podle marxistických „principů třídního boje“ se jeví jako naprostý nesmysl.

Základní příčinou těchto teoretických bludů, které jako rafinovaný labyrint vedou každý národ, jenž se do nich ztratí,

ke společenskému rozpadu, spočívá v pojetí ekonomiky. Individualističtí fyziokraté viděli v této spleti sobectví, v této „volné hře ekonomického egoismu“ každého jednotlivce, „přírodní zákon“. „Nesahejte na to, Veličenstvo, svět si poradí sám,“ uslyšel kdysi francouzský král, když vyhrožoval státním zásahem. Marxisté našeho století mají za zrcadlem schované stejné motto. Pro ně nemá ekonomika žádný vztah k národu. Volají „ruce pryč od kapitalismu“ jako staří fyziokraté; stát je pro ně, jak již bylo řečeno, pouhou kapitalisticky schválenou hlídací a zajišťovací společností.

„Bezstátní společnost“

„Stát to dokáže! Proč by neměl pomáhat?“, napsal Bismarck na okraj ministerského zápisu, v němž se varovalo před podporou tkalců a před podobnými nároky na rovné zacházení. Prokazuje se tak jako „státní socialista“ nejvýznamnějšího rozsahu, který chce na základě myšlenky národního společenství prosazovat sociální politiku ve velkém stylu.

„Stát by se neměl vměšovat, patří do historického sběrného dvora!“, požadovali již klasici, předchůdci marxistické teorie, jejichž dnešním stoupencům se stále snaží podsouvat státně socialistické snahy. Prokazují se tak jako zastánci asociální, individualisticky přehnané klasické doktríny vlastního zájmu, na jejímž anarchismu, který ničí národní hospodářství, dnes Německo upadá. Demokracie, liberalismus a marxismus osvícenství, které dnes jako svatá trojice ekonomického náboženství ovládajícího stát nacházejí svou dogmatickou trojjedinost v „ekonomické demokracii“ – a to jak v praxi, tak v teorii –, byly od samého počátku ideologickými protivníky jakékoli hospodářské politiky vymezené v rámci

národního státu. Tzv. „ekonomický individualismus“, do něhož již starý Quesnay vkládal materialismus svého století, požadoval především vyloučení pojmu morálky z hospodářského života, právo jednotlivce na neomezený rozvoj osobní snahy o užitek, a tím zavedení čistě hmotného, přírodního a kauzálně mechanického prvku do každého procesu národohospodářského dění. „Osobní svoboda, svoboda povolání, svoboda podnikání a svoboda spotřeby, volný pohyb osob a svobodné soukromé vlastnictví jsou pro to základními předpoklady … Stát by se měl vzdát veškerého zasahování a nechat hospodářský život volně se rozvíjet. Z metodologického hlediska to vše znamená: vlastní prospěch jako ekonomický základ, jako hnací sílu ekonomiky“, tak charakterizuje Spann obrovský převrat v ekonomické teorii, která se zachovala ze středověku a byla podkopána racionalisticko-individualistickou filozofií. Snaha jednotlivce o vlastní prospěch, jako jediná základní síla celého hospodářského mechanismu, má disponovat dostatečnou „společensko-tvořivou silou“, aby i přes nejnezkrotnější dopady zaručila harmonické utváření ekonomiky. Ta se jeví jako „řetězec kauzálně-mechanických zákonitostí“, jako „proudící zdroj síly přirozeně nezbytných důsledků“. Národní hospodářství se stává praktickým návodem k vydělávání peněz, zatímco by mělo být naukou o organickém a uspořádaném hospodářském životě.

Jak obrovský zásah do tehdejšího hospodářského řádu představovalo toto nastolení vlastního zájmu, toto ponechání hospodářských poměrů volnému vývoji, toto zbavení státu jeho pravomocí, je zřejmé, když vedle nových pojmů, jako je bezcelní obchod, svobodu obchodu, svobodu povolání a podnikání, volný pohyb osob a jejich vizi budoucnosti – pád

feudálního systému, uvolnění a rozpad cechovních řádů, regulace výroby a prodeje i cenových poměrů, oddělení města od venkova – s nečekanou prudkostí dopadající zejména na Německo. V centru ekonomické teorie již nestojí učení o vyváženém organismu vyvážených činností, o smysluplném propojení ekonomických souvislostí, nýbrž materialistické zákonitosti tvorby hodnot, směny a oběhu, které jsou povýšeny na autonomii nad kulturními a státněpolitickými názory; které vytrhávají ekonomiku jako celek z nedělitelného celku společenské struktury národního společenství. Cena a poptávka nahrazují tvoření a výkon; počátek a konec, smysl a účel veškerého hospodářství se obrací naruby. Ekonomika se již nejeví jako účelově zaměřená součást organicky strukturovaného celku národa, jako účinný prostředek k udržení oběhu statků, nýbrž jako ztělesnění pudovitého sobectví, z něhož vychází veškeré popření hodnot utvářejících společnost. Tato teorie hodnoty se stala ústředním bodem klasického individualismu, kolem něhož se dodnes točí teoretická struktura všech demokratických, liberálních a marxistických učení. Tento pojem hodnoty, zbavený představy o hodnotě ruční práce jako jediném zdroji blaženosti, který ovlivňuje teorii mzdy i teorii cen, ovládá velké části systému až do dnešních dnů; diktuje volný obchod s jeho předpokladem mobilního kapitálu, teorii mzdových nákladů podle takzvané reprodukční ceny; spojuje směnnou hodnotu a ekonomickou podstatu, hodnotový zákon a ekonomický zákon v jedno; a nakonec zasahuje i do otázky postupů tím, že kvantifikací a mechanizací odděluje ekonomiku od národa, státu a kultury, rozkládá ji na změť kvantitativně určených vztahů směnných operací a vědomě vyvolává protiklad mezi kapitálem a prací. Pojem výroby se ztrácí, cenové zákony se stávají základem nové pojmové struktury,

místo cíle národohospodářských výkonů nastupuje množství práce. To se stává jediným měřítkem hodnoty.

„Historický materialismus“

Marxistická ekonomická teorie se silně opírá o tento základ klasického individualismu, ba co víc, přehání rozhodující detaily. V této teorii hodnoty je fyzická práce povýšena na „objektivní podstatu“ a uznána jako jediný faktor výroby zboží. „Hodnota“ samotné pracovní síly, tedy mzda, spočívá v jejích „nákladech na výrobu“. Lasalův „železný zákon mzdy“, Marxova „nadhodnota“, celá teorie zbídačení a krizí mají kořeny v tomto pesimismu, který představuje tísnivý konečný výsledek klasického individualismu. Historický materialismus pak snadno vidí završující kámen celé stavby. Tento historický pohled tvrdí, že „výroba a spolu s ní výměna tvoří základ veškerého společenského řádu; že … rozdělení produktů a s ním i sociální členění na třídy či stavy se řídí tím, co a jak se vyrábí a jak se vyrobené vyměňuje. Podle toho je třeba hledat příčiny všech společenských změn a politických převratů nikoli v myslích lidí, v jejich chápání věčné pravdy a spravedlnosti, nýbrž ve změnách způsobu výroby a směny; je třeba je hledat nikoli ve filozofii, nýbrž v ekonomice dané epochy.“ Engels tak uvádí jako základ, jako předpoklad pro všechny politické, náboženské a kulturní projevy života národů ekonomické uspořádání dané epochy. Ekonomika se tak stává samostatným hnacím motorem, fungujícím na základě kauzálních zákonitostí a mechanistických sil, z jehož otáčení je jakoby „vytlačován“ celý průběh historického dění. „Bezstátní společnost“, tedy „absence nadvlády lidí nad lidmi“, pak završuje marxisticko-demokratický systém pohledu na svět.

„Romantická“ národohospodářská teorie

Zatímco klasické německé filozofii vděčíme za potlačení empirismu a racionalismu anglo-francouzského osvícenství, romantismus epistemologicky rozšířil Kantovu „individualistickou“ etiku a politickou teorii tím, že chápal člověka jako součást mnohostí, jako druh duchovní vzájemnosti. Nebezpečí, které spočívalo v tom, že se na jednotlivce pohlíželo jako na „část vesmíru“, jako na „člen kosmického společenství“, a že se stát a společnost samy začleňovaly do „kosmické souvislosti“, bylo však značně podceňováno a přehlíženo. Je charakteristické, že právě němečtí ekonomové z počátku 19. století, označovaní jako „romantici“, vytyčili jasně rozpoznatelné hranice proti mystické skepsi, nejasnosti a nedostatečnosti pojmů, ať už šlo o universalistické zkostnatění, či individualistické uvolnění.

„Národní dělba práce“

Například Adam Müller, který se v poslední době opět těší větší úctě a který je nepochybně jedním z nejgeniálnějších ekonomů romantismu, ve svém ekonomickém systému často potlačoval kosmopolitní prvek ve prospěch pojmu národního státu, a to navzdory svým někdy poněkud vágním definicím pojmů z oblasti státní a společenské nauky. Do popředí staví staré pojmy rodinného a korporativního práva, zdůrazňuje souvislost a jednotu všech sociálních prvků vyplývající z jejich historické danosti, upírá pozemkovému vlastnictví charakter svobodného soukromého vlastnictví, klade důraz na vzájemné prolínání cechovních korporací a na ekonomickou vzájemnost řemesel a zemědělství; na druhé straně odmítá volnou soutěž a svobodu podnikání, hlavní základ národního hospodářství vidí v jakési národní, úřednické práci v rámci korporativního

charakteru vázaného vlastnictví. Jeho teorie produktivity je v podstatě „nacionálněsocialistická“ v nejpravém smyslu slova. „Samotná národní existence v celém svém rozsahu je skutečným bohatstvím národa. Přestane-li stát produkovat sám sebe, všechny menší formy produkce samy od sebe ustanou.“ Produktem všech produktů, jejich „sjednocením“, je ekonomické společenství, národní hospodářství. Müller tak dochází k úplnému odmítnutí předmarxistické teorie pracovní hodnoty nejen v teorii výroby, v níž vyzdvihuje „ideální produkci“ nad prací zaměřenou na hmotné věci, ale především také v teorii hodnoty a cen, když individuální užitnou hodnotu staví do protikladu k „veřejné“ či „společenské“ hodnotě. Odtud je už jen krůček k jeho teorii peněz, která v jistém smyslu zahrnuje Federovu teorii stavební banky (vydávání poukázek, které jsou kryty výměnou zboží, respektive rozvojem hospodářství, a tedy nemusí mít inflační účinek) a dodnes představuje jedno z nejlepších vysvětlení papírových peněz, stejně jako k odmítnutí volného obchodu. Propojení s organickým celkem národního hospodářství je zaručeno správnou vyvážeností národního rozdělení práce!

Umístění a začlenění

Podobně jako Müller je i chladnokrevný systematik Heinrich von Thünen, zakladatel ekonomické teorie lokalizace, odpůrcem bezvýhradné svobody podnikání a obchodu a zastáncem teorie selektivního cla. Jeho skutečnou zásluhou je, že odhalil podstatnou souvislost mezi lokalitami pro zemědělství, průmysl, řemesla, obchod a dopravu, jejich prostorově-ekonomickou integraci v rámci celkového hospodářského plánu, a tím, jak říkají „Vídeňané“, určitou podmínku začlenění jednotlivých hospodářských odvětví do

celkové struktury výrobních odvětví (včetně odvětví distribuce, přeměny a odbytu), má z historického hlediska zcela výjimečný význam. Zde spočívá jeden z kořenů systému uspořádání hospodářské výkonnosti, jak jej také nacionální socialismus vyzdvihuje jako jeden z nejvyšších ekonomických principů. Také Thünenova kritika „železného zákona mezd“, jeho teorie o rostoucí mzdě při rostoucí produktivitě práce, na níž do značné míry spočívá možnost podílu na zisku i vývoj moderního mzdového systému, zajišťuje jejímu autorovi čestné místo mezi ekonomy, kteří umožnili první úspěšné útoky na marxismus.

Prostorové hospodářství

Nejtragičtější postavou mezi teoretiky tohoto období, jejíž celoživotní dílo upadlo čas od času do zapomnění neméně než její životní osud, je Friedrich List, který je rovněž odpůrcem předmarxistických klasiků; a to i v teorii hodnoty, kde Smithovo-Ricardovskému pojetí směnné hodnoty hmotných statků a přeceňování fyzické práce staví naproti „teorii produktivních sil, které stojí za hodnotami“: „Prosperita národa není tím větší, čím více hromadí bohatství, ale čím více rozvinul produktivní síly.“ Pod touto „teorií produktivních sil“ je třeba rozumět poznání podmínek vzniku a obnovy národního bohatství, tedy harmonického soužití zemědělství, manufaktury (průmyslu) a obchodu v jednom národě.“

List se, podobně jako Thünen, vyvinul ze zastánce volného obchodu v zastánce dovozních cel. „Tvrzení teorie volného obchodu, že národ by měl stejně jako jednotlivý obchodník nakupovat své zboží tam, kde je k dostání nejlevněji, a že cla jsou pouhými monopoly podnikatelů na úkor národa, je neudržitelná, protože průmyslová odvětví nově založená díky

obuvi představují článek ve vzájemné provázanosti hospodářských odvětví, růst plodných sil v celku národního hospodářství.“ Vzájemná závislost mezi zemědělstvím, průmyslem a obchodem, jejich organizační uspořádání, které musí být z hlediska územního rozložení orientováno podle tržní situace a umístění, podporuje svou přirozenou nutností vzájemné propojení národního hospodářství: „Největší produktivní sílu bude mít ten národ, který rozvinul výrobní síly ve všech odvětvích na svém území k nejvyšší dokonalosti a jehož území a zemědělská produkce jsou dostatečně velké, aby zásobovaly jeho tovární obyvatelstvo největší částí potravin a surovin, které potřebuje.“ Požadavek na národněpoliticky orientované regionální hospodářství nelze formulovat tvrději a neúprosněji! Moderní „ekonomickou internacionálu“ nelze odmítnout důrazněji a neúprosněji, než jak to činí tato prorocká a naléhavá slova pronesená před sto lety, která bohužel u současníků zapadla jako hlas volajícího na poušti!

List uznává „teoretické jádro“ doktríny volného obchodu tím, že považuje za možnou, takřka, mezistátní dělbu práce a svobodu podnikání. Právě poválečné období tuto domněnku díky politizaci regionální ekonomiky uvedlo na pravou míru. Vycházíme-li z četných záměrně vyvolaných oslabení a přesycení jednotlivých národních ekonomik, kterým se snažíme pomoci pomocí dovozních daní, vývozními prémiemi a podobnými opatřeními, zatímco takzvaný volný obchod ve prospěch všude vznikajících národněpoliticky vymezených regionálních ekonomik, při pečlivém zohlednění územního členění a tržní situace, prokazatelně rok od roku ustupuje, ukazuje již historický vývoj slabost systému volného obchodu. List ostatně i zde požaduje „vzájemnou“ provázanost

jednotlivých výrobních skupin a tím i uzavřených hospodářských oblastí jako výsledek ekonomického vyrovnání. Tento požadavek na úplné vyrovnání je v hospodářském životě obecně možný a daný pouze teoreticky. Stejně tak se národní ekonomiky nikdy nemohou zcela soudržně spojit do jednoho celosvětového hospodářského celku. Zde se v jejich systému členění objevuje mezera, kterou uznávají i ti nejneochvějnější universalisté, a to mezi „druhovými, národohospodářskými podcelky“ a jejich bezprostředně nadřazenou úrovní, tedy světovou ekonomikou. Sám Spann, vytrvalý systematizátor universalismu, zdůrazňuje tuto „teoretickou obtíž“ v souvislosti mezi národem a lidstvem, národním hospodářstvím a světovým hospodářstvím. Stejně jako národ představuje podstatný, živý protiklad k spíše pojmové představě o lidstvu, tak i národní hospodářství a světové hospodářství je třeba chápat jako zásadně odlišné protiklady.

Stát a národní společenství

Pojem nacionálněsocialistické ekonomické teorie, kterou prozatím stručně definujeme jako státněpoliticky organizovaný systém uspořádání společenského života v rámci národního společenství, pochopíme nejrychleji a nejjistěji pomocí úvodního (tzv. induktivního) postupu. Především je důležité vyvarovat se již klasické chyby, která chce socialismus sám o sobě považovat pouze za státní sociální zařízení, za organizovaný systém almužen pro bezdomovce, méně majetné, zkrátka za nevlastní děti kapitalistického systému. „Nejde o milostivý čin kapitalistického státu ve prospěch ekonomicky slabých a bezmocných, kteří se dostali na dno, ve prospěch nového čtvrtého či pátého stavu, o naturalizaci a zastoupení ‚proletářů‘“ , ale o epistemologické přetvoření pojmů stát a

národnostní společenství z národnostních a rasových základů a jejich nadřazení nad ekonomické chování jednotlivce i celého národního společenství. Odpovědnost tohoto jednotlivce, která vyplývá z jeho vztahů k jeho spoluobčanům – rodině, rodu, kmenu a národu, ho nejen zařazuje do okruhu povinností organizační struktury v rámci procesu hospodářského dění, ale povyšuje ho na oprávněného účastníka celého procesu výroby, rozdělování a spotřeby v rámci národního společenství, a to podle hierarchicky stanovené příslušnosti odpovídající poměru jeho výkonu. Samozřejmě i nacionální socialista vidí v co nejrozvinutější a důkladně organizované sociální politice jeden z konečných cílů státněpolitických povinností národního společenství vůči jednotlivci v nouzi. Ta se však jeví, takřka jako samozřejmý dílčí výsledek nezničitelného vztahu mezi národem a spoluobčany, jehož přirozenost zahrnuje jak právo jednotlivce na podporu a péči, tak i povinnost jeho nasazení ve prospěch národního společenství. V žádném případě však nezahrnuje celkový smysl pojmu státu.

Dějiny německého středověku poskytují bohatou sbírku příkladů toho, že naše národní hospodářství se opakovaně velmi přibližovalo ideálu nacionálněsocialistického uspořádání národního společenství, respektive že jej více než částečně uvedlo do praxe. Uvedeme-li jen hospodářské formy obcí, obecní pozemky, vykácené pozemky a především formu vlastnictví zvanou léno, které lze přímo označit za specifickou formu germánského pojetí vlastnictví, vidíme v nich formy společného vlastnictví, společného hospodaření a společné správy, které svědčí o vysoce rozvinuté formě národního družstevního působení v minulých stoletích. Ne že by bylo soukromé vlastnictví zrušeno. Jen v mnoha případech získalo

díky vlivům ve veřejném zájmu vnitřní ráz „léna“, „veřejně prospěšný prvek nutící ke společenství“; bylo „hlídáno“ stavovskými organizacemi a družstvy, „chráněno“ ve „věrných rukou“. Starý německý státní a hospodářský systém, který „spočíval na vztazích založených na věrnosti, vazalském systému, družstvech a nadřazeném vlastnictví“, který „uznával relativní pomíjivost jednotlivce, zatímco lid jako celek přetrvává“, nerozlišoval, v souladu s tímto členitým uspořádáním omezeného soukromého vlastnictví, lénového vlastnictví a společného vlastnictví stavovského, obecního a státního charakteru, žádný zásadní rozdíl mezi soukromým a veřejným právem. Práva jednotlivce byla omezena a převážena právem rodinným, klanovým a družstevním; podobně jako byly normovány disciplínární formy života jednotlivých členů národa vzájemným ovlivňováním cechovních a stavovských sborových útvarů, které směřovaly k celistvosti společenského života a bránily „privatizaci všech činností“. Stát měl feudální a stavovský charakter, podporoval korporativní a cechovní organizace a ve prospěch společného blaha zasahoval regulativně, uspořádávajícím a smírčím způsobem. Částečně pod vlivem ekonomické doktríny merkantilismu dosáhl vysoké formy národních družstevních uskupení, systému veřejně-hospodářské organizace, který „nepovažoval národní hospodářství za abstraktní součet jednotlivých hospodářských činností, nýbrž za státem organizovaný celek“.

Merkantilismus se svým základním principem státní podpory národního hospodářství, svým úsilím o podporu práce národa a svým významným uchopením souvislostí hospodářských procesů se již dotýkal základního problému naší společenské nauky jako takové. Byl sice dědičně zatíženým

potomkem universalistického středověkého pojetí státu, avšak díky individualistické duchovní revoluci počátku novověku byl očištěn a poměrně často nacházel rovnováhu mezi národním individualismem, osobní odpovědností jednotlivce a kooperativní organizací sil. Uvést duševní soběstačnost jednotlivce do správných mezí, aniž by se zlomil její elán nebo byla vyňata ze vztahu k nadřazenému celku stejného druhu; na druhé straně povznést společnost z mechanického součtu jednotlivců na smysluplné seskupení korporativního společenského řádu s duchovními a mravními základními hodnotami; tuto historickou zásluhu si může připsat tolik haněný merkantilismus za pokus o řešení tehdejších hospodářských otázek. Jeho postoj k metalismu či chartalismu, volnému obchodu či dovoznímu clu, volné soutěži, volnému pohybu, právu pracovních smluv; jeho sociální politika, daňová morálka, jeho organický pojem státu, jeho stavovský pohled na stát, z toho vyplývající „konzervatismus“ se sklonem k existujícím společenským strukturám, družstevní hnutí – to vše byly projevy určitého směřování citů, duševního rozpoložení a projevu vůle, které našly svůj zásadní odraz v německé klasické filozofii. Od Kantova kategorického imperativu plnění povinností vede cesta přímo k Fichteho učení o „představě vyšší solidarity státních složek, přesahující pouhou užitečnost“; k učení o tvůrčí celistvosti společenství, „v němž jedinec nachází místo a formu své existence a svého duchovního rozvoje“. V německé filozofii došlo k rozhodujícímu převratu, k epistemologické systematizaci organického, národního pojetí státu, které postavilo první hráz proti přirozenoprávnímu nadindividuálnímu přístupu demokratické, liberální vlny rozpadu. Ekonomové romantické školy pak vycházejí z této nové orientace, která se stala jedním z prvních systematických

teoretických systémů staré německé státní vědy a národohospodářství, jež již po staletí mnohokrát působily s velkou životaschopností. A právě zde spočívají silné kořeny nacionálněsocialistické státní myšlenky, která se z povahy rasové teorie vynořuje jako logický požadavek z biologického, přírodovědného a metafyzického hlediska, chystá se s nimi spojit nové problémy v oblasti státní i hospodářské politiky a především zastává základní zásadu, že stát má být formou organizace a zastoupení národa.

Nacionálněsocialistická teorie vlastnictví a majetku

Nacionální socialismus tedy v mnoha ohledech přímo navazuje na tradici německých ekonomů romantismu s jejich národním a sociálním základním postojem v oblasti teorie hodnoty, teorie vlastnictví, teorie práce, teorie lokalizace, teorie peněz, kritiky volného obchodu, volného pohybu osob, svobody podnikání, teorie prostorové ekonomiky, teorie podnikání a teorie výroby. Jeho nejvyšším ekonomickým principem je společný prospěch, který má přednost před osobním prospěchem; jeho pojetí významu vlastnictví, osobního vlastnictví získaného zákonnou prací a práva nakládat s nabytým majetkem jako „základu hospodářství“; vymezení rozsahu soukromého vlastnictví ve prospěch veřejného zájmu, omezení osobních vlastnických práv a právních nároků ve prospěch společenství; ochrana před poškozením veřejného blaha snahou jednotlivců o vlastní prospěch na základě individualisticky vykládaných právních forem; na druhé straně jeho odmítnutí odosobnění vlastnictví nebo bezúčelného převodu veškerého majetku na anonymní vlastnictví částí celku nebo jednotlivých tříd – všude se v ekonomickém ideálu nacionálního socialismu znovu projevují základní rysy nejlepší

historické německé ekonomické nauky, které se jeví jako modernizované díky novým doplňujícím myšlenkám, aniž by byla opuštěna stará základní myšlenka rovnováhy mezi společností a jednotlivcem, mezi národním společenstvím a rodinou, která je ve své nejlidovější podobě nejvýstižněji vyjádřena heslem „Každému, co jeho jest“. Zásadní uznání soukromého vlastnictví, jeho jasné omezení a vymezení v rámci korporativního orgánu národohospodářského řádu, jeho místo v procesu fungování národohospodářských vztahů ostře odlišuje nacionální socialismus od marxistické posedlosti vyvlastňováním, demokratické finanční diplomacie a liberální obchodní politiky.

Rozlišení mezi vlastnictvím a držbou – touto druhořadou formou vlastnictví, často vytvářenou „mobilizací“ (hypotéky, dluhopisy, anonymizace) – prostřednictvím teorie zastoupení v římském právu je v nacionálněsocialistické terminologii týkající se členění vlastnictví, teorie držebního práva a jejích odstupňovaných forem věnována zvláštní pozornost. Měřítkem, podle něhož je třeba tyto odlišné formy odvození zásadně hodnotit, není velikost či rozsah vlastnictví a držby, jejich konkrétní právní forma a způsob zastoupení, nýbrž jejich vzájemný vztah k celkové ekonomice, tedy stupeň začlenění do sféry zájmů celého národního hospodářství. Srovnání nacionálněsocialistického pojetí vlastnictví s pojetím staroněmeckého lenního systému, středověké formy udělování len, se tedy nabízí. Podstata tohoto systému představuje jakousi svěřeneckou smlouvu, kterou vlastník a držitel uzavřel s národním společenstvím. Tato forma vlastnického, užívacího a správního práva, jejíž suverenita je omezena neustálým bdělým hájením zájmů veřejnosti, brání správci, uživateli a pečovateli

v bezohledném osobním zneužívání toho, co mu bylo vlastnicky svěřeno, a zavazuje ho k pečlivé péči a údržbě jeho alodního majetku, za který může veřejná správa v rámci obecného práva od něj vyžadovat zodpovědnost. V tomto smyslu je třeba chápat určité teoretické pojmy nacionálního socialismu, které vlastnictví jednotlivce v jistém smyslu chápou jako zástavu ze strany národního společenství, a které si vyhrazují právo toto vlastnictví v případě zneužití nebo porušení veřejných zájmů zpětně požadovat nebo jej dát do služeb veřejnosti. Tím je jasně vytyčena ostrá hranice proti všem dezorganizujícím marxistickým experimentům s vyvlastňováním, které se snaží i nacionálnímu socialismu přišít pomlouvačnou politickou agitaci. Tento směr pouze staví vedle vlastnického práva, práva na užívání a práva na obživu jednotlivce právo rodiny, právo družstva a právo národního společenství – pojmy, které se v pozdně římském právu sice vyskytují jen zřídka a které stále čekají na své vysvětlení, výklad a uplatnění v německém právu.

Nauka společného vlastnictví

Gottfried Feder ve své zásadní knize „Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage“ popisuje možné sféry vlivu přímých forem veřejného hospodářství v rámci celkového nacionálněocialistického hospodářského řádu jako „znárodnění podniků“, které lze „s úspěchem uplatnit pouze v různých oblastech veřejného hospodářství“. Stupňovitý rozsah, organizační forma a způsob zastoupení hospodářských činností veřejného sektoru, tedy státních, městských, obecních, veřejnoprávních a soukromoprávních korporativních organizačních forem, se údajně osvědčují zejména v oblastech obchodu, dopravy a měnové politiky.

Znárodnění peněžního systému

Rozšíření znárodnění na peněžní a úvěrový „systém“ je poměrně zřejmé. Feder vidí „v nadvládě finančního kapitálu hlavní příčinu hospodářské a sociální nouze ve střední Evropě. Jako nápravu požaduje především znárodnění peněžního systému a centrálních bank a zamezení státním dluhopisům. Stát má financování svých podniků zajistit vydáváním bezúročných poukázek. Feder to nepovažuje za inflaci, neboť tyto podniky musí poukázky opět vyplatit ze svých výnosů.“ Je třeba přiznat, že každý teoretik, který nestojí na půdě metalismu a kvantitativní teorie, musí uznat jádro této odvážné teorie jako „teoreticky udržitelné“. Porovnejme ji se známou „bankovní teorií“, která zcela správně nepřisuzuje bankovce kryté výměnou zboží stejný inflační účinek jako bankovce, která není kryta žádnou ekonomickou hodnotou. Účel, kterému slouží nově vydávané bankovky, není bezpochyby lhostejný. Záleží na tom, zda je tvorba peněz založena na rozvoji hospodářství, či nikoli. „Bankovní teorie“ vychází z toho, že nárůst bankovek, které jsou kryty směnkami na zboží, nepůsobí na růst cen stejně jako nárůst kovových peněz, protože hospodářský proces (dodávka zboží) již proběhl před vydáním bankovek. Adam Müller se ve své teorii peněz jako první dotkl podstaty teorie papírových peněz, když řekl: „... to, co kovy prostřednictvím ražby povyšuje na peníze a co se nakonec při dalším vývoji občanského života projevuje prostřednictvím státních cenných papírů, je to podstatné.“ Nebo jak píše Feder v ostré formulaci: „Ukazuje se totiž jako nevyvratitelné, navzdory veškerému nářku metalistů“, kteří za peníze chtějí uznávat pouze peníze z drahých kovů, že „peníze“ jsou to, co stát prohlásí za peníze. Jednotný názor na teoretickou správnost krytí bankovek

směnným obchodem, respektive rozvojem hospodářství, tedy nacionální socialismus zjevně sdílí s romantiky a jejich předchůdci.

Ortodoxní nacionálněsocialistická peněžní a úvěrová doktrína především kritizuje, že většina takzvaných státních centrálních bank nejsou vůbec „čistě státní instituce, nýbrž akciové společnosti, v nichž si vlády vyhrazují pouze určitá kontrolní práva. Ve skutečnosti prý odštátnění centrálních bank znamenalo doslova předání nejdůležitějších státních suverénních práv soukromému kapitálu“. Mnohé státy se zříkají výkonu měnové suverenity a práva emise bankovek, což se v Německu mimo jiné zřetelně projevuje formou diskontu na státní pokladniční poukázky vydávané Reichsbank A. G. Nacionální socialismus naopak požaduje znárodnění Reichsbank A. G., „omezení jejího podnikání na zajišťování peněžních operací říše, pokud tyto nejsou prováděny jednotlivými správními orgány samy a přímo, a za druhé na její funkci jako opory pro svěřenecké zprostředkování platebního styku celého národního hospodářství“. Uspokojování jejich poptávky po platebních prostředcích patří k nejdůležitějším úkolům znárodněné centrální banky, přičemž je třeba vzít v úvahu, že otázka poskytování platebních prostředků bude, jak se domnívá Feder, v budoucnu „mít klesající význam, jelikož takzvané peněžní náhražky, jako jsou směnky a šeky, a zejména bezhotovostní platební styk, nabývají stále většího významu“. Tato forma zúčtovacího systému by měla zejména co nejvíce rozvinout systém peněžního oběhu na bezúročné a bezhotovostní bázi, který vychází z postupů poštovních šekových úřadů. Dnešní poštovní šekové úřady by se daly v jistém smyslu považovat za zárodky ideálního systému

peněžního oběhu pod státním dohledem, za rychlou, spolehlivou a zjednodušenou zúčtovací techniku, která má oproti zprostředkování peněžního oběhu bankami v jejich současné podobě navzdory veškeré „racionalizaci“ značný náskok.

Kapitál a úvěr

Po zestátnění centrálních bank by právo na emisi bankovek vykonával výlučně stát. Emise bankovek by probíhala pouze na příkaz příslušných orgánů v souladu s předpisy o plném krytí, které je hlavním zárukou stability měny. Jeden z jejích hlavních faktorů, platební bilance, souvisí v podstatné míře s úvěrovou expanzí. Právě v Německu jsme od zavedení systému plnění mohli absolvovat více než poučnou praktickou lekci z teorie bilance, neboť je známo, že za účelem „pokrytí peněžní potřeby“ států, spolkových zemí, obcí a soukromého sektoru během několika let přiteklo přibližně 25 miliard v podobě dlouhodobých a krátkodobých úvěrů, které zatížily naši platební bilanci částkou kolem 1,5 miliardy na úrocích a splátkách, a to vedle reparací. Z toho tvoří dluhopisový trh veřejného sektoru značný podíl, v jehož rámci se neustále objevují obzvláště výmluvné „příklady“ nebezpečnosti krátkodobých úvěrů, které nejsou určeny k investičním účelům. Nadměrný vliv zahraničních sil, převod velkých částí národního hospodářství do rukou mezinárodních finančních institucí; zvýšení daní a příspěvků, zvýšení poplatků, zvýšení tarifů, ba dokonce zastavení plateb ze strany veřejného sektoru, v nejlepším případě řetězový systém pochybných spekulativních operací – to jsou výsledky této „velkorysé“, ekonomicko-demokratické finanční taktiky, která od doby stabilizace plýtvá nemobilním kapitálem našeho národního

hospodářství, stejně jako kdysi inflace promrhala kapitál mobilní.

Obrácení poměru mezi kapitálem a prací připisuje nacionálněsocialistická úvěrová doktrína moderní peněžní a úvěrové ekonomice finančního kapitálu, povýšení nároku na úrok na diktátorské, bezpodmínečné právo, bezohledný princip rentability úvěrového podnikání, který často bezohledně převládá nad uspokojováním nejnutnějších potřeb národního hospodářství. Odtržení finančního kapitálu od produktivní práce, anonymizace a odosobnění forem zastoupení každého podnikového systému, které lze mobilizovat prostřednictvím úvěrového systému, vedlo k zaměření výroby na jeden základní cíl – co největší zisk, dividendu, na druhé straně na ekonomiku založenou na nadměrném vzbuzování potřeb a vynucení rozsáhlé spotřeby a odbytů, což představuje vysokou míru ohrožení národního hospodářství. Přenesení na pojetí soukromé hospodářské finanční potřeby ze státní hospodářské finanční správy Feder logicky označuje přímo za „hlavní neštěstí“. Stát je díky své pravomoci v oblasti veřejných služeb, ražby mincí a financí zcela schopen pokrýt svou peněžní potřebu na základě své suverenity. Systém dluhopisů zničil celé státy a vydal je na milost a nemilost nadvládě finančního kapitálu, čímž předal majetek národů do rukou mezinárodních peněžních dynastií. Závazky vzniklé v důsledku státních dluhopisů by musely být z národního hospodářství vyňaty prostřednictvím zneužití státních suverénních práv. Dluhopisová ekonomika říše, počínaje pokusy o „řetězové čerpání“ s vysokými úroky až po zastavení státních monopolů soukromým finančníkům, poskytuje – abychom uvedli jen jeden příklad – dostatečný důkaz o správnosti této teorie. Feder, jak již bylo zmíněno výše,

požaduje striktní vyhýbání se státním dluhopisům u soukromého kapitálu, financování investičních nákladů státních podniků prostřednictvím státních pokladničních poukázek, což je druh platebních příkazů, které se jeví jako kryté hospodářským růstem a mohou být splaceny z výnosů nových investic, čímž poskytují produktivní přírůstek státu, který v průběhu času za pomoci zvláštních daňových prostředků a dalších zdrojů příjmů odlehčí krytí zbývajících (neproduktivních) státních úkolů. Nově vydaným penězům předchází produktivní hospodářský proces; stavební bankovní poukázka odpovídá určitému počtu již odpracovaných hodin. Skutečný, hlubší smysl peněžní transakce, totiž být dokladem o vykonané práci, se zde teoreticky i prakticky naplňuje a zároveň splňuje i morální požadavek na propojení práce a kapitálu.

Böhm-Bawerkova agioteorie, která odůvodnění úroku ze zastupitelných a spotřebitelných věcí (peněžních částek) neodvozuje ani z náhrady za užívání, ani jako výnos z kapitálu, nýbrž jej charakterizuje jako vyrovnání rozdílu v hodnotě současných a budoucích statků (půjčka je předání současné hodnoty určitého druhu a velikosti výměnou za vrácení hodnoty stejného druhu a velikosti po určité době, úrokem z půjčky je rozdíl mezi současnou hodnotou a budoucí hodnotou), v zásadě nic nenamítá proti známé teorii „úrokového otroctví“, pokud se pod tímto pojmem rozumí „úrokový dluh státu a národa vůči nadnárodním peněžním mocnostem“. Nacionální socialisté kritizují spíše než teorii úroku z půjčky jako „vyrovnání hodnot mezi sníženou hodnotou budoucích statků způsobenou uplynutím času a stejným množstvím současných statků stejného druhu“ zneužití peněžního hospodářství prostřednictvím nesprávného výkladu pojmu peněz. Peníze by

měly být, jak již bylo zdůrazněno, „odměnou za vykonanou práci“. Pokud je jejich přirozený koloběh, který plodí věcné hodnoty a zprostředkovává práci ve smyslu uspokojování potřeb, přerušen ve prospěch absolutní rentability, pokud peněžní trh a peněžní kapitál narušují řád struktur mezi výrobou, obratem a spotřebou a na hladině úrokové sazby stoupá hospodářské vydírání, které převrací výkon a výnos, práci a mzdu, je mezní případ obrácení vztahu kapitálu a práce jasný.

Doprava a obchod

Gottfried Feder vymezuje rozsah působnosti veřejného hospodářství jako oblast zaměřenou na uspokojování potřeb, která leží mimo sféru výroby a spotřeby, jež se obě „bránily socializaci“: doprava a obchod tak podle něj stále spadají do působnosti státu a fungují jako zprostředkovatelé a správci mezi spotřebou a výrobou. Úkolem dopravy je prostřednictvím přepravy zboží a osob sloužit v první řadě národnímu hospodářství, zatímco v obchodě by se státní regulace měla nejprve zaměřit na masové spotřební zboží, tedy na nejdůležitější potraviny pro obyvatelstvo. Družstevní zhodnocování zemědělských produktů a dodávání spotřebního zboží spotřebitelům ze strany spotřebitelských organizací při vyloučení nadbytečného meziobchodního zprostředkování jsou předpoklady pro řešení tohoto problému tak, jak si jej představuje nacionální socialismus. Mezi nejdůležitější úkoly státu patří vůbec realizace velkých hospodářských podniků, které přesahují kapitálové možnosti soukromých podnikatelů, u nichž jsou dotčeny významné veřejnoprávní zájmy nebo u nichž dochází k využívání nerostných surovin či přírodních zdrojů energie.

Hranice „socializace“

Někteří autoři se s částečným úspěchem snaží vymezit rozostřené hranice mezi státem a ekonomikou tím, že vycházejí z myšlenkového základu národovecké myšlenky, který má působit proti odosobnění ekonomiky. Činí jasné rozlišení mezi „soukromým hospodářstvím“ a „plánovaným hospodářstvím“ a zastávají názor, že stát sice musí být „nejvyšší ekonomickou mocí“, nesmí však „převzít kontrolu nad výrobou či distribucí, neboť jakákoli socializace znamená úředničtění a byrokratizaci“. Socializace, kolektivizace a znárodnění hospodářství jsou podle nich v rozporu s kulturou, brání rozvoji a jsou nehospodárné. Na druhou stranu požadují družstevní sdružování za účelem získávání surovin, úvěrů a odbytů, státní úvěry pro střední podniky, odmítají ekonomiku založenou na potřebách jako neschopnou eliminovat zákony konkurence a zabránit krizím a připisují jí snížení výkonnosti způsobené konkurencí, což je v rozporu s národoveckým-selekčním stanoviskem. Jako hlavního svědka pro nezbytné zvyšování sociálního kapitálu, jako předpoklad pro pokročilé hospodářství vůbec, se cituje Böhm-Bawerk. Na druhou stranu se domácí poptávka pokrývá domácí produkcí, stejně jako u Federa se prosazuje zásadní bezdluhovost státu, „měna práce a zboží“ namísto zlatého standardu, od státu se vyžaduje zajištění surovin a potravin, převzetí dopravy, vynucovací moci, znárodnění úvěrů, regulaci cen (byť ne v plně rozvinutém smyslu řízené ekonomiky), pružný celní systém, veřejnost obchodu s nemovitostmi, veřejnost vlastnických vztahů u velkých podniků (zápis tichých účastí do obchodního rejstříku, zákaz akcií na majitele a zavedení akcií na jméno, zákaz skrytého zastoupení vlastnictví v průmyslových a

velkoobchodních podnicích) a zásahy do bankovního a burzovního provozu (omezení termínového obchodování), které státu umožňují „jako správci celého národa při zachování své svrchovanosti nad hospodářstvím čelit nešvarům“.

Stavovský stát

Navzdory této rozmanitosti jednotlivých návrhů je třeba zdůraznit, že v zásadě je hranice působnosti veřejného sektoru (stát, obec, družstvo) a že zralost pro klasifikaci a možnost zařazení mezi veřejné, poloveřejné a soukromé formy hospodářství v uzavřeném hospodářském systému je třeba posuzovat podle jejich odstupňování a organické struktury, podobně jako soukromé právo a korporátní právo nemusí být protiklady, ale mají se vzájemně podmiňovat, doplňovat a doplňovat. Mimořádně četné smíšené a přechodné formy mezi státními, obecními a korporativními typy organizací jako součásti celku národního hospodářství (spoluvlastnictví, dohled, kontrola, zastoupení) komplikují schéma členění souhrnného přehledu. Zde zároveň spočívá ústřední problém národního pojetí státu a hospodářství obecně, pro který ani společenská nauka, ani ekonomická nauka v minulosti nepřinesly plně uspokojivé objasnění: vztah jednotlivce k národnímu společenství.

Po staletí se váhy dějin kývají sem a tam pod tíhou celku či detailu, vlastního či cizího, vnitřní či vnější zkušenosti, účelu či sledu příčin, pojetí užitečnosti či morálky. Dnes proti převaze účelově orientovaného, na sled příčin a následků zaměřeného, rozkladného ekonomicko-demokratického kapitalismu postupně získává na významu myšlenka sounáležitosti, družstevnictví, cechovního uspořádání a společenství, jejíž praktickou organizační formou může být národně družstevní

stavovský stát, který jako hospodářský řád druhů podniků a povolání chrání, zajišťuje a zastupuje jednotlivce a vymezuje jeho pravomoci, práva a povinnosti vůči bezprostředně vyšší úrovni členění. Ty se doplňují sdružováním jednotek stejného druhu do nadřazeného celku, až se nakonec celá národní ekonomika jeví jako uzavřený organismus. Vídeňská škola rozlišuje pro ekonomickou strukturu souboru národních družstevních korporací „podcelky“: regionální ekonomika, hospodářský svaz, podnik, individuální hospodářství. Je však zřejmé, že i zde se jednotlivý orgán a korporativnost v jednotlivých případech prolínají natolik silně, že lze jen stěží hovořit o „čistě individualistických“ či „čistě universalistických“ projevech, a že pojmový protiklad mezi nimi je a zůstává sporný, zejména mimo čistě epistemologickou formulaci. Ani celek, ani jednotlivec se v nacionálněsocialistickém pojetí státu a hospodářství nejeví jako „odvozené, druhořadé, závislé, dodatečné“. Naopak vzájemné prolínání, naplňování a doplňování obou vytváří živý organismus společných činností, které jsou příbuzné danému druhu i vlastní tomuto druhu, a v němž nesmí chybět ani jediný článek, aniž by tím bylo nějakým způsobem narušeno celkové blaho.

Formy vlastnictví ve stavovském státě

Odtud se pokusíme prostřednictvím pojmů vlastnický řád, profesní členění a způsob provozu dojít k vzájemnému prolínání společenského celku (znárodnění, komunalizace, družstevnictví) a tím se dotknout otázek teorie stavů a teorie provozu. V zásadě se i uzavřený stavovský stát drží vlastnictví, i když toto často nabývá charakteru prvku určeného národními družstvy, sloužícího veřejnému blahu a zaměřeného na

společenství. Vlastnictví zůstává svěřeno jednotlivci, je však kontrolováno bezprostředně nadřazenou částí celku a nakonec i státním celkem. Máme tedy stavovské, obecní, státní a soukromé vlastnictví. Nátlak na správu soukromého vlastnictví ve veřejném zájmu lze vyvíjet prostřednictvím zákazu a potírání zjevně společensky škodlivého využívání (zdanění, regulace spotřeby a prodeje, celní a tarifní systém v oblasti dopravy a přepravy) a pokyny k veřejně prospěšnému využití (povinnost obdělávání půdy, nařízení o využívání surovin, zákazy a podpory výroby). Soukromé vlastnictví si může díky vlivu ve veřejném zájmu zachovat charakter „léna“, čímž v sobě spojuje dvě vlastnosti: službu celku a službu sobě samému, prospěch pro druhé a prospěch pro sebe. Vedle formy soukromého vlastnictví se pak utvářejí právní formy lenního družstevního vlastnictví, na které může nadřazený právní subjekt uplatňovat nároky (úvěr a vzájemné pojištění, společná správa provozních prostředků, nezrušitelnost kolektivní smlouvy), tedy „lenní formy s účelem individuálně vykonávané a ve veřejném zájmu upravené správy“. (Zde se také prolínají formy soukromé a veřejné právní účinnosti, jak to odjakživa vyžadovalo ryzí německé právní myšlení.) K tomu se dále přidává třetí forma vlastnictví, kolektivní nebo společné vlastnictví sdružení a družstev, dále pak nestálých sdružení obce a státu. „Pouze v takové rozmanitosti“, míní Spann, „může ekonomika zůstat živá … čím více se jedná o živobytí nezbytná odvětví, tím větší je vazba a vliv ve veřejném zájmu; čím více se jedná o nepotřebná a duchovně nepodstatná, nýbrž libovolná a vedlejší potřeby a oblasti života, tím menší je vazba a tím větší je svoboda.“ (Státní podniky železnic, pošty, telefonního a telegrafního provozu, státní monopoly na tabák, sůl, cukr, zápalky, obecní podniky tramvajové dopravy, elektrárny a

plynárny, dále korporativní, družstevní, kartelové a syndikátní formy hospodářství, které sahají až po velké podniky, horizontální a vertikální trusty.) Tím jsme se dostali k teorii podnikání, s níž souvisí teorie lokalizace, teorie trhu a části sociální politiky.

Provozní nauka a teorie trhu

Marxistická teorie kapitálu předpovídala, že k rozpadu buržoazní společnosti dojde v důsledku akumulace (akumulace, koncentrace) kapitálu, zničením (vyvlastněním) nesčetných dosud samostatných individuálních existencí a z toho nevyhnutelně vyplývajícími hospodářskými zádrhely (krizemi) spolu s rostoucí masovou chudobou (průmyslová rezervní armáda). Po éře řemeslníků, v níž byl každý výrobce ještě vlastníkem výrobních prostředků, následovalo oddělení tvorby hodnoty od vlastnictví výrobních prostředků; pracovník již nebyl vlastníkem výrobních prostředků. Stejný osud by podle Marxe potkal i drobné vlastníky půdy, rolníky, neboť „malé podniky jsou obecně vystaveny roztříštěnosti půdy a ostatních výrobních prostředků“. Marx předpokládal, že éra strojů zničí řemeslné střední vrstvy a že ve továrnách stroje vytlačí lidskou pracovní sílu. Podnikatel měl považovat pracovníka za mizivý zlomek koňské síly, zatímco ten měl v podnikateli vidět parazita na nadhodnotě; kapitalismus, který v době řemeslné výroby nehrál rozhodující roli, měl za následek třídní boj, rozvrat podniků, změnu teorie hodnoty a výroby i pojmů mzdy a vlastnictví. K velkému překvapení marxistických teoretiků se však tato vývojová linie nechtěla vyvíjet s požadovanou logičností.

Zpočátku se zemědělství bránilo „koncentračnímu trendu“, střední podniky přibývaly a přibývají, zatímco velké

podniky ubývají; nadřazenost jednotlivých forem podnikání lze dnes více než kdy jindy posoudit pouze případ od případu. V průmyslové oblasti je dnes rovněž rozhodující především relativní typ a velikost podniku, určované především „velikostí trhu pro podobné zboží“, která hraje rozhodující roli pro „výkonnost příslušné formy podnikání“. Malý trh hraje a bude hrát dominantní roli zejména v odvětvích oprav, skladování, výroby spotřebního zboží, uměleckého řemesla, jemného řemesla, potravinářství a stavebnictví v oblastech s omezenou dopravní dostupností, nízkou hustotou obyvatelstva a nedostatečnou kupní silou. Celní politika v obuvnickém odvětví přispívá k tomu, že vývozní země, které se zaměřují na obrovské trhy, jsou tlačeny k rozvoji „kvalitního průmyslu“; obrovské podniky vyrábějící masové zboží stojí před zřetelnou restrukturalizací ve prospěch středních továren vyrábějících kvalitní zboží, aniž by však došlo k zásadnímu omezení typizace.

Kromě velikosti trhu patří mezi hlavní podmínky pro velkovýrobu, resp. tzv. sériovou výrobu, poměr strojů a práce v technickém výrobním procesu, kapitálová vybavenost národního hospodářství a kapitalistický systém vlastnictví. Rozmanitost forem sdružování podniků do koncernů, trustů, syndikátů, kartelů či družstev jasně ukazuje, že násilné sjednocení veškeré hospodářské činnosti do schematických velkopodniků podle marxistického schématu by porušovalo „zákon organické rozmanitosti“. Převaha velkého podniku se projevuje pouze za podmínek velikosti trhu, poměru investovaného kapitálu a práce, obecné povahy výrobního procesu, propojitelnosti navazujících fází a „kapitálové

bohatosti“. Centralizace je pak možná pouze při jednotnosti služeb nebo výrobků a jednotnosti trhu.

Ze čtyř ekonomických modelů – „ekonomiky volného trhu“, „ekonomiky umírněného trhu“ regulované sociálně-politickými a družstevními opatřeními, „stavovské ekonomiky“ a „centrálně plánované ekonomiky“ – se tedy z historického hlediska i z hlediska teorie vývoje jeví jako smysluplné právě druhý a třetí model. Tak nyní nacházíme v poměrném vztahu mezi velkými, středními a malými podniky, v poměrném propojení zemědělství, obchodu a řemesel, v diferenciaci lokalit a tržní situaci systémů výroby, distribuce a odbytu prostorově vymezený organismus celkového národního hospodářství, který zahrnuje stupňovitou strukturu skupin činností stejného druhu, nazývaných stavy.

Krize velkopodniků finančního kapitalismu v období extenzivní industrializace není pouze krizí tržní a výrobně-technickou, ale také sociologickou. Proto společenská doktrína nacionálního socialismu v této souvislosti důrazně odkazuje na svůj stavovský řád vázaný na národní společenství, na svou teorii hodnot a teorii výroby. Její uskutečnění bude přirozeným důsledkem politického vítězství nacionálněsocialistického státního názoru: organický vyrovnávací řád mezi velkými, středními a malými podniky, mezi strojní a ruční prací, mezi velkým, středním a malým trhem, včetně výrobních a spotřebitelských vrstev, které je podmiňují, jak to již požaduje i Feder ve své brožuře o „světonázorových základech nacionálního socialismu“, když volá po zachování „zdravé směsi malých, středních a velkých podniků ve všech oblastech hospodářského života“: Jedná se o důsledek sociologie

nacionálního socialismu založené na stavovském uspořádání, který vyplývá z jeho politického postoje k státu.

Práce a zboží

Typizace a sériová výroba jsou prospěšné pouze za určitých předpokladů, pouze pro některé tržní podmínky, určité vrstvy kupní síly a určité ekonomické poměry v národním hospodářství. Nelze je označit za „všeobecný lék“ na ekonomickou, politickou a sociální „nemoc“, kterou trpí „svět“. K nahrazení principu výkonu typizací rovněž nedochází a ani nesmí docházet. Vzdělání, pracovitost a zručnost budou i nadále vést k rozvrstvení práce, které se promítá do problematiky mezd a tarifů a má velký význam zejména pro sociální rozvoj mnoha vrstev pracujících a zaměstnanců. Práce a vysoké mzdy se vzájemně podmiňují stejně jako je zaměstnanost spíše otázkou kvality než kvantity. Souvislost mezi co nejefektivnější výrobou kvalitního zboží, postupným a trvalým zvyšováním mezd a co nejefektivnějším rozdělováním produktů lze vyjádřit pojmem „služba národnímu společenství“. Jde o to, aby základní činnost podniku byla zaměřena na uspokojování životních potřeb národního hospodářství a aby tyto potřeby byly skutečně uspokojovány. Pokud jsou zisky dosažené v podnikání využity především k snížení cen, zvýšení mezd a zlepšení kvality zboží, namísto výhradního vyplácení dividend, stává se jasný vnitřní smysl výroby zboží. Výroba má za cíl vytvářet hodnoty, zboží, které slouží lidu, celému národnímu hospodářství v jeho jednotce tvorby hodnot. Zvláště důležitým článkem v tomto řetězci od výroby ke spotřebě se jeví také mzda. Pokud se kupní síla zvýší díky růstu mezd a platů, přirozeně vzroste i spotřeba. Pokud je hlavním cílem podniku výplata dividend, jeho zájem je rozdělen mezi akciový trh a

obchodní činnost a dochází k pokusům o prolínání burzy a podnikání, je podnik ve svém ekonomickém účelu a ve svém úsilí o poskytování služeb často ohrožen. Zisky podniku by neměly plynout z arbitráže, nýbrž z pracovní výkonnosti, která odpovídá potřebám národního hospodářství. Mzdy, výnosy a zisky mají díky udržování, podpoře a oživování tvorby hodnot od výroby až po spotřebu mimořádný hospodářský a sociálně-politický význam. Spotřeba udržuje výrobu. Obě vytvářejí práci. Je-li příjem v tomto nepřetržitém řetězci příliš slabý, jsou-li mzdy příliš nízké, nejsou-li výnosy vraceny zpět a jsou-li zisky akumulovány, pak se přetrhne spojení mezi počátkem a koncem tvorby hodnoty. Jediným cílem podnikatelského jednání není akciový trh, úvěrové a spekulativní obchody, podněcování spotřeby a vzbuzování potřeb, ani úroky a dividendy, ale především zdraví tvůrčích organizací celkové hospodářské činnosti, která slouží zachování a pokračování národního života.

Struktura teorie sdružení

Pracovní smlouvy

Podle marxistické teorie bylo „historickou nutností“ zničení řemeslného společenského uspořádání strojní výrobou, která vynutila vztah mezi zaměstnavateli a masami zaměstnanců založený výhradně na počtech, učinila z námezdní práce celoživotní povolání a zacházela s pracovní silou jako s tržní hodnotou. Velké chyby této teorie, spočívající v tom, že tvorbu hodnoty klade pouze do výrobního procesu, místo aby ji zahrnula i do procesu distribuce zboží, a tím vyzdvihuje pouze velkopodniky a masovou výrobu, byly již dávno vyvráceny. Kapitál i pracující ruka však i dnes požadují, aby byly každá samostatně považovány za „faktor vytvářející hodnotu“. Teprve

sjednocení vůle a osudu všech účastníků jednotlivých procesů tvorby, oběhu a spotřeby hodnot však v souhrnu tvoří základ národohospodářského dění, v jehož rámci pomáhá stupňovitá stavovská struktura zprostředkovat celkový průběh hospodářského organismu. Právní formou, v níž se takřka projevuje profesní sdružení jednotlivých členů podílejících se na dané činnosti a která se jeví jako „nadindividuální, sjednocující základ“, je celková pracovní smlouva, tzv. tarifní smlouva, kolektivní smlouva. Spočívá v tom, že sdružení zaměstnanců uzavírají se sdruženími podnikatelů (zaměstnavateli) uzavírají vzájemně závazné dohody, které zahrnují pracovní a mzdové vztahy, ale také pracovní dobu, způsob práce, celou oblast zastoupení a služeb (podnikový řád, účast na řízení podniku), přičemž kolektivní smlouvy jsou často prakticky využívány také ve smyslu tržně orientované, organické regulace cen, kartelových dohod. Odbory, svazy a kartely se tak mohou jevit jako více než pouhé zájmové skupiny, jako orgány nadřazeného celku v rámci národního hospodářství. Itálie ve svém „zákoně o práci“ prostřednictvím zákonného zřízení povinných profesních svazů s povinností uzavírat kolektivní smlouvy začala v tomto smyslu rozvíjet systém organizování všech profesních skupin.

Organizační formy stavů

Na straně zaměstnavatelů lze jako příklady profesních vazeb uvést odběratelská družstva, dohody o typizaci a normalizaci, úvěrové, spořitelní a prodejní organizace, výrobní družstva s vertikální integrací (předvýroba, další zpracování, zušlechťování, zhodnocování vedlejších produktů a odpadů). Na straně zaměstnanců se družstevní vazby projevují ve formě společného pracovního průkazu, systému učňovského a

odborného vzdělávání, systému pojišťoven (zdravotní, úrazové, důchodové a nezaměstnanecké pokladny), nákupních a spotřebitelských svazů, celého cechovního sdružování, které podporují sounáležitost a stavovské propojení profesních skupin v rámci sebe samých i mezi sebou a mohou tak přispívat k budování národního společenství. Jiná stavovská politická klasifikace se v návaznosti na historii opírá o rozdělení na vojenský, učňovský, živnostenský a další stav.

Zastoupení jednotlivých stavů se jeví jako subjekty veřejného práva, jako nositelé samostatného života jednotlivých stavů, pověřené odstraňováním třídních rozporů, péčí o systém smírčího řízení a pracovních smluv a odlehčováním státu jako poslední instance v oblasti pracovního právního řádu. Je zřejmé, že i v otázkách mzdy, podnikatelského zisku, úroků z kapitálu, stanovení cen a podobně může dojít k velmi pečlivému vymezení příslušných kompetencí.

Profesní sdružení a sněmovna stavů

Někteří teoretici chtějí profesním sdružením svěřit i úřední úkoly, jako je obchodní soudnictví, smírčí řízení a rozhodčí řízení; dále obecné správní služby, hospodářské prostředí, část daňového systému, části sociální politiky a sociální péče; zatímco systém měr a vah, mincovnictví, peněžnictví a celní správu by chtěli svěřit „stavovskému sněmu“, „stavovské komoře“. V každém případě důrazně tvrdí, že stavovské uspořádání překonává protiklad mezi kapitálem a prací, přináší zásadní sociální změnu a pomáhá dělnické třídě ve všech oblastech preferenčně podporovaného drobného podnikání, řemesel a středních podniků (kvalitní práce, jemná práce, umělecké řemeslo) v mnoha případech k samostatnosti nebo

vedoucímu postavení, a ve velkých podnicích povyšuje dělníka z pouhého čísla na rovnocenného, respektovaného a podporovaného člena svého stavu, a tím i na činitel spoluvlivu na společensky prospěšnou celkovou činnost, na spolupodíl, spolutvorbu a spoluvýrobu při tvorbě hodnoty. V zemědělství se požaduje dohled profesních orgánů nad velkými statky, jejich zmenšení prostřednictvím vnitřní kolonizace a zařazení statků všech druhů a velikostí do povinných družstevních svazů. Zemědělští pracovníci a drobní vlastníci zakládají podřízené svazy s cílem podpořit jejich postup do rolnického stavu. Obchod není v žádném případě vyloučen z této „práce spočívající v hledání trhu, třídění skupin a vyrovnávání cen“, a to díky užšímu propojení mezi zemědělskými produkčními skupinami a městskými i řemeslnými spotřebiteli, pro něž stále zůstává dostatek prostoru. Nad profesními svazy stojí celostátní sdružení stavů, například komora pracovníků, komora rolníků, komora řemeslníků atd. Střešní organizace všech hospodářských stavů by se nacházela v rámci instituce stavovské rady nebo stavovského sněmu, jak již plánoval Bismarck, byť marně, a to nikoli s parlamentní, nýbrž s úřední pracovní technikou. Vztah tohoto stavovského orgánu ke státní moci spočívá v tom, že první z nich může převzít maximální podíl na hospodářství, správě a daňovém systému, zatímco druhý si nárokuje velké politické úkoly; zkrátka „ztělesněním politických záležitostí“ je to, čím byl například ve středověku „císař a říše“ a čím je ve fašistické Itálii „vláda“.

Tento stručný náčrt stavovského uspořádání obecně odpovídá i původní základní myšlence nacionálního socialismu o rozvrstvení profesních skupin a jejich sdružení do úředně korporativního stavovského sněmu. Ten má za úkol vybudovat

most mezi prací a kapitálem, strojem a ruční prací, individuálním podnikáním a korporativním hospodářstvím a částečně otevírá bránu do rozsáhlé, dosud uzavřené oblasti sociální politiky národního společenství. Zásadně lze k problému stavů a jeho teoretickým i praktickým formulacím realizace v rámci nacionálního socialismu říci, že před každou normou hospodářské činnosti a každým způsobem organizace musí být zachována politická nadřazenost. Teprve z národně pojaté a realizované státní myšlenky a její politické státní formy získává ekonomická a společenská nauka spolu se svými účelově zaměřenými cílovými projevy smysl, význam a život. Hospodářský řád a jeho organizační sféra v rámci hospodářských vztahů jsou podřízeny cílovému zaměření, které samo o sobě není samoúčelné, nýbrž představuje prostředek k podpoře a posílení národního blaha, k zachování, posílení a dalšímu rozvoji těch přirozených sil a energií v oblasti tvorby hodnot, přeměny a spotřeby, které zajišťují další existenci národního charakteru daného národem.

Mussolini označil komoru stavů organizovanou fašismem za jakousi „ekonomický generální štáb“ národa. Tím popsal její úlohu, která spočívá v usměrňování, začleňování, zapojování a seskupování ekonomických sil a energií, které jsou podmíněny územím a vymezeny v rámci národního státu, ve službách „politického vrchního velení“. V tom spočívá skutečný význam stavovského systému a jeho ekonomických i sociálních dopadů. Pouze v jeho organickém podřízení pod velký motor politické aktivity, poháněný impulsem života národního společenství, nacházíme prostor pro myšlenku stavů a jejich spolupráci na národním státě, který čerpá své životní projevy ze zdrojů pokrevně spjatých, rasových pramenů.

Produktivní sociální politika!

Sociální politika, často označovaná jako „vnučka romantické školy a dcera pozdější historické školy“, se vyvinula v éře strojů, velkých podniků, práce žen a dětí, odcizení ručních pracovníků a rostoucí bídy dělníků pod vlivem Fichteho, Hegela, Schleiermachera, Müllera a Lista do „jakéhosi systému regulačního působení státu na společnost“. Vídeňská škola popisuje podstatu sociální politiky jako „zpětný vliv celku na utlačování jednotlivých jeho členů a skupin; usiluje o to, aby státní pomoc a pomoc sdružení doplňovaly … vlastní pomoc. Jde nyní o myšlenku vyšší sociální solidarity členů státu, o pojem morálního (nikoli pouze obchodního) společenství, které činí celek zodpovědným za jednotlivce“. Jedná se tedy o látkový přenos v rámci procesu přerozdělování sil, který působí na každou jednotlivou součást celkového řádu a který, podobně jako u tělesného organismu, zajišťuje zdraví celku prostřednictvím zdraví každého člena a blahobyt každého člena prostřednictvím blahobytu celého těla. Z toho vyplývá, že lze rozlišovat mezi spotřební a produkční, tvůrčí sociální politikou. Její hodnototvornou formu nacházíme v „zasazování se celku za ty skupiny a členy, kteří jsou v ekonomickém boji trvale znevýhodněni (jako jsou námezdní pracovníci, zemědělští dělníci, nižší zaměstnanci, domácí pracovníci, částečně samostatně výdělečně činní živnostníci), a dále v tom, že nejsou podporovány osoby jako takové, jak je tomu v případě péče o chudé a charitativní činnosti, ale že při výkonu svých společenských úkolů nacházejí pomoc ze strany společnosti.“ Nacionální socialismus tedy usiluje spíše než o neproduktivní finanční podporu jednotlivce o produktivní pomoc pro něj prostřednictvím podpory jeho začlenění do celkového hospodářského řádu (zajišťování pracovních míst namísto

podpory v nezaměstnanosti, politika pracovních smluv, spotřební politika), méně problematická finanční podpora skupin v nouzi, jako spíše zapojení těchto skupin do tvůrčí pracovní činnosti – to je cílem nacionálního socialismu.

Praktická sociální politika se obvykle dělí na: ovlivňování pracovních smluv a pracovních podmínek (pracovní doba a délka pracovního poměru, přestávky v práci, dny odpočinku, dětská práce, práce žen, noční práce, výpovědní lhůty, povinné pojištění pro případ nemoci, úrazu, stáří a nezaměstnanosti); zvyšování hodnoty pracovní síly (odborné vzdělávání, odborná výuka, stipendijní systém); péče o rodinu a výchovu (profesní opatrovnictví, výchovná péče, soudy pro mládež); sociální péče zaměřená na spotřebu (využívání výnosů z práce) (bytová politika, stavební politika, spotřebitelské organizace, školení v oblasti domácnosti, všeobecné vzdělávání); daňová politika (zdanění podle platební schopnosti, daňové minimum pro přežití, progresivní zdanění příjmů a majetku, reforma nepřímých daní); zastupování zájmů a podpora svépomoci (zastupování pracovníků a řemeslníků, podnikové výbory, právo na odborovou organizaci a sdružování, smírčí a dohodovací řízení); Péče o chudé a sociální podpora (záchranná služba, zdravotní péče).

Nacionální socialismus věnuje této rozsáhlé oblasti produktivní sociální politiky nejvyšší pozornost. Vítá – abychom zmínili jen několik základních bodů – předpisy obchodního dozoru na ochranu zdraví zaměstnanců, systém pojištění pracovníků a úředníků, zasazuje se o státní povinnost mladistvých pracovat a odmítá dětskou práci i práci v továrnách u vdaných žen. Pracovní síla pro něj nepředstavuje tržní zboží, s nímž lze obchodovat za co nejnižší cenu (podbízení cen,

dovoz zahraničních pracovníků, neúprosný zákon o mzdách), stejně tak jako mu ruční práce nepřipadá jako jediný zdroj hodnoty (teorie nadhodnoty). Nepřisuzuje tvorbu hodnoty výhradně výrobnímu procesu (Marx), ani nezařazuje zaměstnance, obchodníky, agenty a zprostředkovatele do třídy „kapitalistických vykořisťovatelů“; jedním z jeho hlavních cílů je osvobodit pracovníky a zaměstnance od odcizení a nepřátelství vůči podniku, a proto upřednostňuje sociální spravedlnost před sociální charitou. Složitá otázka vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, která v dnešním ekonomicko-demokratickém „státu“ často nabývá přímo groteskních podob a vykazuje sociálně-politicky zdůrazněné znetvoření křiklavého charakteru, vyžaduje nejen kompromisní, ale zásadní řešení, což předpokládá výše popsané provedení sociologického přeskupení, jak jej vyžaduje idea národního společenství založená na společném životě. Pocit odpovědnosti zakotvený v pokrevních vazbách vůči národnímu pojetí společenského organismu, pocitu sounáležitosti mezi podnikatelem a pracovníkem nebo poměrné souvislosti činností od výroby až po spotřebu je předpokladem pro minimální duševní a tělesné pracovní společenství. Tím se však nemá obhajovat nějaká nevýrazná parlamentní nebo zastaralá patriarchální forma řízení podniku. Pracovní výbor a pracovní právo jsou doplněny pracovní povinností a pracovní ctí; ty tvoří jednu ze složek velkého paralelogramu sil v národním hospodářství mezi výkonem a potřebou, výrobou a spotřebou, do něhož vyzařuje svou energii sociální politika vytvářející hodnotu. Sporné dílčí oblasti, které se odrážejí ve formulacích jako ovlivňování řízení podniku, účast na řízení podniku (systém podnikových rad, podíl na zisku), politika pracovních smluv a pracovní hodnoty (vyjednávání, výkonnostní mzda,

stupňovitý a příplatkový systém, otázky pracovní doby), nepodléhají tolik schematické zákonné úpravě. Zde by měly zasahovat rámcové právní předpisy, svazové, smírčí a rozhodčí soudy stavů a orgánů ve smyslu veřejně prospěšného řádu; jedná se o širokou oblast činnosti stavovského státu, v níž neexistují žádné překážky pro co nejpečlivější individuální řešení každého konkrétního případu. S tím sousedící oblast zastupování stavů je zahrnuta v celkové struktuře stavovského řádu (komora pracujících, odborová politika).

Daňové problémy

Daňová politika, na kterou se již „klasická“ sociální politika snažila působit (šetrnost vůči méně výkonným; proporcionální zvyšování daňového zatížení s velikostí majetku a příjmu; zvláštní zacházení s nepřímými daněmi s ohledem na rozdílné zatížení, kterému jsou jimi vystaveny rozpočty chudých a bohatých, jelikož první z nich procentuálně vynakládají méně na stravu, oblečení a bydlení), je v nacionálněsocialistické finanční a sociální doktríně věnována obzvláště pečlivá pozornost. Feder označuje přímou daň, je-li řádně odstupňována podle ekonomické výkonnosti daňových poplatníků, za „samo o sobě spravedlivou a správnou“. Nejedná se prý „jako příspěvek státu na společenské úkoly v žádném případě o daň, která by zásadně musela zdražovat výrobu“, neboť by měla být vybírána pouze tam, kde existují skutečné přebytky příjmů přesahující pokrytí přiměřených životních potřeb. Nepřímou daň však označuje za „ve svém dopadu doslova sociální zločin“, neboť „zasahuje velkou většinu obyvatelstva v plné síle, zatímco bohatí jí nejsou prakticky vůbec dotčeni. Pro pracujícího, který je odkázán na výdělek ze své ruční a duševní práce, to znamená těžké břemeno, pokud

jsou všechny potraviny a předměty denní potřeby zatíženy nesnesitelnými nepřímými daněmi.“

Feder označuje za jeden z nejdůležitějších úkolů každé státní finanční správy „nevybírat od občanů co nejvíce daní, ale naopak odstranit veškeré obtěžující daňové zatížení a podpořit národní hospodářství“. Mezi hlavní zásady nacionálněsocialistické daňové politiky, které lze nalézt v jeho knize „Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage“, patří mimo jiné normy, že „zdaňování za účelem úhrady úroků z vnitrostátních dluhopisů je vyloučeno; že daně jsou přípustné pouze k pokrytí státních výdajů na neproduktivní účely (správa, soudnictví, armáda, policie, zdravotnictví, školství), pokud k jejich pokrytí nestačí přebytky ziskových státních podniků (železnice, pošta, telefonní a telegrafní služby, lesnictví, doly, elektrárny); že na příjmy a majetek mají být uvaleny přímé daně s rozsáhlým odstupňováním, přičemž příjmy do přiměřené výše mají být osvobozeny od daně; že nepřímé daně mají být v běžných dobách uvaleny především na spotřební zboží, včetně čistě luxusních výrobků (alkohol, tabák); naopak masové daně, které zvyšují ceny, zatěžují práci ve prospěch finančního kapitálu a vykořisťují lid jako celek tím, že zdražují život (cukr, sůl, zápalky, osvětlovací prostředky), dále je třeba zásadně se vyvarovat všech daní zatěžujících výrobu u samého zdroje (uhlí), daní z osobní a nákladní dopravy a konečně také daní z obratu zboží. K této kapitole finanční politiky patří také přísné zdanění spekulativně nabytého majetku (burzovní zisky), tzv. válečných, revolučních, inflačních a deflačních zisků.

Populační politika

Feder hodlá obzvláště důrazně řešit především problém bydlení a osídlení (dělnické a rolnické osady, zemědělská osada) a s nimi související otázky řešit především zřízením stavebních bank, tedy financováním stavebního trhu prostřednictvím bezúročných stavebních poukázek s plným věcným krytím, což v zásadě nemůže žádný teoretik popřít jako inflační, pokud není přesvědčeným stoupencem metalismu a kvantitativní teorie. Oživení stavebního trhu jako klíčového odvětví musí být rovněž označeno za ústřední problém pro zásadní zlepšení situace v oblasti nezaměstnanosti. Je zřejmé, že kromě velkých otázek osídlení souvisí s tímto závažným komplexem také populační politika. Právě nacionálněsocialistická nauka o národu se zabývá touto nesmírně významnou oblastí nejprve z hlediska státní politiky, poté ze sociálního, finančního, hygienického a etického hlediska. Jaké škody jsou způsobeny genetickému fondu, výchově, zdraví, morálce, zkrátka národnímu blahu stovek tisíců rodin desetiletími trvajícími bytovými útrapami, nelze vůbec popsat. K úplnému vyléčení celého tohoto hluboce zakořeněného škodlivého procesu bude zapotřebí dlouhodobé a systematické spolupráce politických, hospodářských a kulturních orgánů. Že k tomu ostatně nedojde bez zásadních změn v oblasti bídných bytových a sídelních poměrů a celé populační politiky podle nových hledisek národnostně-rasové nauky o ozdravování v době pěstování podřadnosti, asfaltového člověka a degenerace, není třeba na tomto místě blíže rozvádět. Teprve stát zakořeněný v národních a sociálních hodnotách bude schopen a povinen plně splnit povinnost vyřešit tyto palčivé otázky. Patří sem také zákony týkající se rasové čistoty

a hygieny, respektive otázky přistěhovalectví a udělování občanství.

Pojišťovnictví

Nacionální socialismus věnuje plnou pozornost i klíčové otázce pojišťovnictví, tedy pojištění pro případ stáří, invalidity a úrazu. Feder ve své knize rozvíjí myšlenku „nároku na dostatečný starobní důchod, který byl získán vykonanou prací“, až k důsledku „principu státní doživotní renty“. Tím sleduje starou „státně socialistickou“ myšlenku Bismarcka až do jejích nejzazších důsledků, která v pojišťovnictví částečně podobně existuje. A ne bezdůvodně viděl bývalý říšský kancléř právě v tom silný sociálněpolitický moment, když prohlásil: „Stát, který dokáže nejsnadněji sehnat peníze, musí vzít věc do svých rukou. Ne jako almužnu, ale jako právo na podporu tam, kde dobrá vůle k práci již nestačí. Proč by měl mít důchod jen ten, kdo se stal nezpůsobilým k výdělečné činnosti ve válce nebo jako úředník, a ne také voják práce? Tato věc se prosadí, má svou budoucnost. Je možné, že naše politika jednou zkrachuje, ale státní socialismus se prosadí. Každý, kdo se k této myšlence znovu přihlásí, se dostane k moci.“

Stát a ekonomika

Nacionálněsocialistická společenská a ekonomická doktrína, jak již bylo ukázáno, staví proti čistě individuálnímu světonázoru a jeho odnožím – liberalismu, marxismu a jakkoli je lze nazvat – světonázor vázaný na druh a rod. Člověk pro ni neexistuje ve své jedinečnosti a výjimečnosti jako jediná absolutní a bezpodmínečná skutečnost, pro kterou se jeví jako účelné, užitečné a tedy cenné pouze jednání zcela zaměřené na sebe sama. Tomuto radikálně individualistickému stanovisku, které považuje existenci jednotlivce za „samozřejmý

předpoklad a samozřejmou hodnotu, samozřejmý smysl a samozřejmý zákon“ a které v každém sebezapření či sebeobětování vidí smysl odporující pochybení vůči individualitě, zde stojí naproti pohled na vztah zaměřený také na společenství. Vycházíme-li z nadindividuální sféry, z nadřazeného celku, ze společného celku, který má svou vlastní podstatu a vlastní zákonitost a který udává směr a cíl a smysl, je třeba zohlednit i stanovisko jednotlivce – stanovisko politické, hospodářské, sociální a kulturní povahy, jehož mravním příkazem je povinnost podřízenosti a obětování se ve službě společného dobra. Teprve tehdy nabývají slova jako rodina, rod, kmen a národ svůj vyšší význam, je-li pojem individuální jedinečnosti uveden do správné míry; je-li krize našeho státního a společenského života chápána jako duševní problém, který zdůrazňuje nutnost uvědomění si, že my lidé nejsme samy o sobě bezpodmínečnými jednotlivci, nýbrž podmíněnými členy národního celku. Ochota k obětování se pro tento celek, který čerpá svůj život z oddanosti jednotlivce a který svou životní silou posiluje jednotlivce až k sebezapření, vysvětluje hlubší smysl dějin národa, v němž jsou ještě zachovány pudy pokrevního společenství.

V nacionálněsocialistické státní formě jako projevu národního života je zakotveno nové utváření společenského řádu jako celku, včetně hospodářského řádu, který je mu organicky podřízen. Pro nacionální socialismus se jako nejvyšší forma společenství jeví národ, otčina jako entita nadřazená individuální tělesné a duchovní podstatě, jíž náleží samozřejmá objektivita a tím i bezpodmínečná přednost před jednotlivcem. Obětovat se pro ni, projevovat nejvyšší míru oddanosti, ustoupit skupinovým a individuálním zájmům se jeví jako nejkrásnější

a nejvyšší cíl. Jako celkový cíl, který sám o sobě teprve umožňuje skupinové a individuální cíle v rámci solidárního společného zájmu. Stát se tak povyšuje na právní formu a právní organizaci národa, který v něm a skrze něj získává svou suverenitu a realizuje své historické cíle. Je to vykonávací orgán, který dokáže nasměrovat celkové síly národa k jejich vnitřnímu i vnějšímu poslání; který má rozvinout síly jednotlivců a sdružení osob k co největší živosti a ve svých prvořadých zájmech zahrnuje normy a hranice individuálního a korporativního práva; který zahrnuje právo na vlastnictví, právo na práci, na odměnu a mzdu, ale na prvním místě vidí přednost povinnosti před právem!

Podobně jako fašismus rozvíjí i nacionální socialismus myšlenku vůdce a následovníků. „Samostatný jedinec již není jedinou realitou a tím i jediným zdrojem veškerého jednání, zcela svobodný ve svém vnitřním světě; je naopak podřízen potřebám a požadavkům národního společenství, vazbám a podřízenostem, které získávají svou hodnotu a význam podle míry účasti na životě a rozkvětu celku“. Z toho vyplývá možnost vybudování národního společenského řádu založeného na hierarchii, stupních a vůdcovském uspořádání. Souvisí to s aktivní účastí celého národa na státním a politickém životě, s národním oživením širokých mas a jejich orientací na stát. Nová společenská dělba zavádí jako spojovací článek mezi jednotlivcem a celkem stupňovitou strukturu stavovského řádu, který „vrství a uspořádává profesní skupiny do stále obsáhlejších celků, až nakonec několik málo velkých sdružení ztělesňuje společenský a hospodářský život celého národa“ a jako takový poskytuje základ pro politické rozšiřování. Z pojmu vlastní duchovní podstaty a objektivity společenských útvarů

pak logicky vyplývá právní subjektivita profesních sdružení, jimž lze přiznat určitou míru právní suverenity.

Z profesní solidarity však vyplývá také odmítnutí myšlenky třídního boje, stávky a výluky, které již nejsou slučitelné s nakonec dosaženou soudržnou celistvostí, spoluprací stavů a individuálními zájmy spojenými v celkovém zájmu. Stát se tak stává správcem zmocněným národním společenstvím a realizátorem všech sociálních, hospodářských a kulturních požadavků. V sobě zahrnuje „začlenění lidových mas do nového druhu lidové reprezentace, sociální smír prostřednictvím urovnání třídního boje a protikladu mezi kapitálem a prací a nakonec i zvýšení národního blahobytu."

Společenská doktrína nacionálního socialismu tedy zahrnuje i propracovanou teorii stavů, která vybudovala systém organicky členěných profesních skupin ve spojení s příslušnou teorií trhu a teorií umístění. Jedná se o profesní organizaci, která v otázkách pracovních smluv, zprostředkování práce, vlastnických a držebních práv, pojištění a sociálního zabezpečení postupuje podle výše stručně popsaných zásad. Skutečnost, že „politické vrchní vedení" vlády předepisuje družstevním orgánům a jejich úředním formám výkonu základní zásady jejich pracovní praxe, je neoddělitelně spjata s podstatou nacionálněsocialistického pojetí státu. Celý úkol stavovského uspořádání spočívá ve vytváření, uspořádání, rozdělování a nasazování všech životně nezbytných sil a energií ve službách národního společenství, které je organizováno z hlediska územního hospodářství a vymezeno z hlediska národní politiky. Praktické úspěchy fašistického stavovského uspořádání, které se projevují ve zřetelně rostoucím rozmachu italského národního hospodářství, plně ospravedlňují teorii

korporativního uspořádání společnosti. Kromě toho lze říci, že řešení celé sociální otázky, rozporu mezi kapitálem a prací, mezi výrobou a spotřebou, našlo nový způsob formulace, na němž závisí osud a budoucnost politického a hospodářského národního společenství. Zde spočívají kořeny nového společenského organismu, členitého stupňovitého uspořádání celospolečenských činností v rámci národních družstev, které určují výrobní a spotřební životní proces národa; jeho úkolem je nahradit marxistické a liberální ekonomické pojetí s jejich teorií třídního boje a bezohledným kapitalistickým úsilím o vlastní prospěch a definitivně zlikvidovat toto dědictví devatenáctého století.

Omezení dosavadního velkého počtu parlamentních stran ulehčí politickému vedení národa, aby mohlo plně rozvinout svou dynamiku. Profesní skupiny budou zapojeny do organizační sítě sociálních, hospodářských a kulturních činností pod autoritativní nadvládou vlády, která disponuje nejvyšší pravomocí a vyžaduje bezpodmínečné podřízení se zájmům národního společenství. Není pochyb o tom, že v tomto novém systému politického ovládání hospodářských profesních organizací lze spatřit jeden z nejpevnějších pilířů budoucího sociálního státního ideálu, který bude veden národní politikou a orientován na regionální hospodářství. V souvislosti s těmito základními principy hospodářské politiky, které vyplývají z nacionálněsocialistické ekonomické teorie, stojí programové požadavky, které zasahují až do oblasti každodenní politiky. Mezi jednotlivé požadavky patří obnovení národního hospodářství, záchrana rolnictva, nutnost osídlování vnitrozemí, omezení přílivu obyvatel do měst, ozdravení obchodního a peněžního hospodářství, zvýšení domácího

výnosu v souvislosti se systematickou podporou regionálního hospodářství, zajištění výživy obyvatelstva, organizace národní práce a vybudování vnitrozemského trhu za začlenění průmyslu.

Nacionální socialismus vypracoval řadu ekonomicko-teoretických nauk, které se dnes díky své biologické správnosti a empirickému významu již staly duševním společným dědictvím německého národa. Německý národ také ví, že pouze nacionální socialismus je schopen napomoci praktickému uplatnění těchto poznatků: když požaduje vytváření pracovních míst, protože práce vytváří kapitál a oživuje ekonomiku; když slibuje oživení vnitřního trhu díky zvýšeným možnostem odčerpávání; když požaduje plánované kulturní a osídlovací práce a prohlašuje financování veřejných pracovních míst i obecné financování výroby za nejvyšší suverénní úkol státu; když poukazuje na organickou souvislost mezi trhem práce, peněžním trhem a měnovou politikou, odmítá zásahy soukromého hospodářství stejně jako neschvaluje neorganické zásahy státu do sfér individuální hospodářské činnosti. Všechny tyto jednotlivé požadavky a zásady vycházejí z velké státněpolitické myšlenky nacionálního socialismu a mají za cíl praktickou realizaci, totiž převést vztah jednotlivce k celému národu, tento vzájemný, neoddělitelný organický vztah, do reality.

Nacionální socialismus si tedy klade za cíl vysvobodit jednotlivce z přehnaného individualismu jako „nejvyšší základní jednotku“; na druhou stranu ho však také vyzdvihnout z plochosti a uniformity v masovém chaosu lidské směsice. Podaří-li se mu v Německu vdechnout nový život těmto nejvyšším národním entitám, splnil smysl svého historického

poslání: Svoboda hodnotící, tvořivé a povinnosti plnící osobnosti v poslušném ponoření se a začlenění do národního celku a závazek národního celku k organicky uspořádané péči ve prospěch každého jednotlivce ve všech oblastech veřejného, společenského a soukromého života. Tak vzniká v politické, kulturní, sociální a hospodářské oblasti vyvážená rovnováha mezi osobní jedinečností a nadosobním stavovským a sdružovacím organismem národního společenství, v němž spočívá nejen řešení současné národní krize, ale také tvůrčí utváření německé budoucnosti.

Německý stát na nacionálním a sociálním základě

Úryvek z knihy Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage od Gottfried Feder, 1923

Morální základy

Základem nacionálněsocialistického státnictví je naprostá odpovědnost vůči národu i vůči sobě samému.

„Veřejný zájem před vlastním zájmem“ je prvním zákonem nacionálního socialismu.

Může se zdát zvláštní, že taková zásada musí být obecně stanovena pro stát, neboť z dějin poznáváme období, kdy blaho celku bylo v mysli vládců základem jejich státního vedení. Pokud je dnes nutné tuto zásadu stavět před všechny ostatní ohledy, je to jen výrazem toho, že dnešní veřejné poměry jsou vším jiným než výrazem tohoto jediného správného politického cítění. Stejně tak v této první zásadě vidíme, jak úzce spolu souvisí morálka a ekonomika.

Veřejný zájem má přednost před vlastním zájmem, což je především morální požadavek. Zároveň však s vynikající jazykovou jasností vyjadřuje hierarchické uspořádání mezi blahem celku a oprávněnou snahou jednotlivce o osobní obohacení a majetek. Tato nacionálněsocialistická zásada tedy v žádném případě nevylučuje soukromé vlastnictví. Naopak: Nacionální socialismus plně a beze zbytku uznává význam vlastnictví. Ví, že osobní vlastnictví a právo svobodně nakládat s nabytým majetkem je základem každé ekonomiky a kromě toho i každé vyšší kultury; nacionální socialismus však stejně tak uznal, že pro uznání soukromého vlastnictví je třeba stanovit zcela určité hranice, tj. tam, kde se vlastnictví stává

pouhým nástrojem moci a kde se uplatňuje vykořisťovatelským způsobem proti blahu celku.

Sotva se najde vážně myslící člověk, který by chtěl tuto první zásadu v této obecné podobě popírat. Potíž bude spočívat ve správném posouzení veřejných zájmů oproti zájmům jednotlivých soukromých osob. Přes nepochybně existující shodu v tom, že ohledy na veřejný zájem musí jít před zájmy soukromými, pozoruhodně nebylo podle u nás platných právních představ právě s ohledem na formu užívání majetku stanoveno žádné morální omezení přesahující rámec trestního práva. Jistě, je zakázáno jednat násilně proti bližnímu (vydírání - vražda - zabití - zrada a nezákonné obohacení atd.), ale nikdy a nikde nebylo zakázáno hromadit nezměrné bohatství a využívat k tomu často dosti pochybné bankovní a burzovní technické prostředky. Dále zákon dává každému věřiteli právo bezohledně připravit neplatícího dlužníka o domov a majetek, když nepříznivé podmínky - nemoc, smrt, neduživost, špatná úroda a hladomor - znemožňují splnění vzniklých závazků. Každý zkušený soudce může vyprávět o nesčetných případech, kdy naše rigidní právo zničilo ekonomické existence v případech, kdy se každý zdravý smysl pro spravedlnost vzbouřil proti vydání pracovitého a pilného člověka, kterého však dočasně pronásledovala smůla, brutálnímu nátlaku a sevření věřitele.

Bezbřehé přiznávání osobního práva na vlastnictví a právních nároků na celek musí logicky vést k poškozování veřejného zájmu sobeckým využíváním této v podstatě převrácené asociální právní myšlenky v rozporu s naší státní zásadou „veřejný zájem před vlastním zájmem“.

Opakovaně se setkáme s neblahými důsledky tohoto zásadně nesprávného přístupu státu v nejrůznějších oblastech a budeme je moci sledovat.

V protikladu k falešné základní formulaci vládnoucí mezi námi, kapitalistické, je druhý extrém, marxistická idea státu a ekonomiky. Základní myšlenkou této ekonomické formy je popření soukromého vlastnictví. Marxistická doktrína jde tak daleko, že vlastnictví vysvětluje přímo jako „krádež“ (Proudhon). Požaduje, řečeno cizím žargonem, který je zejména německým proletářům tak nejasný, „vyvlastnění vyvlastňovatelů“ - jinými slovy zbavení majetku! Tato stát, lidi, kulturu a ekonomiku ničící doktrína našla svou krajní, ale logickou realizaci v ruském bolševismu. Z ekonomického hlediska lze tento extrém shrnout do věty: „Všechno patří všem“.

Máme zde co do činění s odosobněním vlastnictví, s převedením veškerého vlastnictví na anonymní vlastnictví celku.

Extrém, který mezi námi stále vládne, spočívající v neomezeném vlastnickém právu, nás na druhé straně dovedl již na poslední krok před chrám boha Mamonu, na jehož dveřích stojí zlatým písmem: „Všechno patří Jednomu“. I tato děsivá ekonomická forma musí stejně vést k odosobnění vlastnictví - jenže jiným způsobem - tím, že nakonec je zde celé pracující lidstvo vtlačeno do děsivého dluhového otroctví vůči anonymní finanční moci.

V nejostřejším kontrastu k právě popsaným hospodářským extrémům marxistického socialismu a vrcholně kapitalistického mamonismu západních demokratů vyžaduje

ekonomický ideál nacionálního socialismu realizaci zásady „každému, co jeho jest“.

Právě v tomto principu jsou morálka a hospodářství opět nejtěsněji propojeny. Odstranění morálních principů z obchodního života je skutečně tak charakteristické pro současnou ekonomiku, v níž právě převaha většího majetku, větší vychytralost, umění vyhnout se státní moci i v těch nejnebezpečnějších obchodech, rozhoduje. Pohled na tisíce většinou temných existencí, které ve všech velkých městech provozují své nekalé obchody a které disponují fantastickými částkami, pohled na několik kauz, které se přes veškerý odpor účastníků dostanou před soud, nám ukazuje, jak strašlivě zkažená je dnešní obchodní morálka. Uvědomme si v protikladu k tomu děsivou bídu v kruzích středních vrstev a pracujících v manželství, kteří už nemohou zaplatit mléko a chléb pro své kojence a dorůstající děti, ujasněme si, že obecně v mnoha a mnoha případech lze poctivou prací sotva vydělat na základní životní potřeby, zejména když je třeba se starat o děti a vychovávat je. Stesk intelektuálních a svobodných povolání přesahuje všechny meze; umělci první kategorie, zejména pokud jejich orientace neodpovídá židovské orientaci vkusu, která dnes vládne, jsou vydáni napospas hladu; pravé německé básně nemohou dosáhnout žádného veřejného provedení. Zcela nepopsatelná je však tíseň těch, kteří byli v důsledku špatného hospodaření státu v oblasti finanční politiky ošizeni o své úspory, důchodců a penzistů s malým kapitálem, válečných invalidů, těch, kteří byli nuceni k charitativní pomoci, a také všech, kteří spoléhali na jistotu státních dluhopisů i na stabilitu naší národní měny a zlaté krytí marky.

Takový stav je rozkladem hospodářství - anarchií. Pracovitost je odměňována nedostatečnou odměnou, lenost je odměňována, poctivý obchod trpí nouzí, nejlépe se daří nezdravému obchodu, zprostředkovatelskému obchodu, ziskuchtivosti. Čím je výroba po kulturní stránce dokonalejší, tím horší je odměna, kterou lze získat. Důvěra se oplácí zradou, a to dokonce ze strany státu, který by měl být ochráncem zákona a spravedlnosti, advokátem veřejné morálky.

Vůbec už nemusíme poukazovat na korupci ve veřejném životě, na požidovštění a zbídačení tisku a na žalostně bezmocné a nedůstojné vedení naší zahraniční politiky, abychom naznačili extrémní znehodnocení našeho veřejného života a naší hospodářské morálky.

S touto státem schválenou nezodpovědností se nacionálněsocialistický stát důkladně vypořádá.

Nejvyšší odpovědnost bude vytesána železnými písmeny nad vstupní bránou do nacionálněsocialistického státu. Ten, kdo má tu čest stát v čele zájmů velkého národa, si nemůže být dostatečně vědom své odpovědnosti. Vůdcem může být pouze ten, kdo v sobě nosí tento nejhlubší pocit odpovědnosti. Pro všechny státní úředníky a pro ty, kteří stojí v čele veřejného života, musí být tato odpovědnost zvláště jasně stanovena a s neúprosnou přísností také prováděna. Jen tak lze v jistém smyslu dokonce vynutit ozdravení. Jen tak může znovu ožít a růst to nejcennější, co může vůdce a národ opět spojit do skutečného společenství osudu – důvěra. A z důvěry může pak znovu vyrůst věrnost, která spolu s odpovědností vůdců přinese ozdravení a obnovu Německa, probuzení německé duše v nacionálněsocialistickém státě práce a výkonu, v němž každý najde své místo.

Proti tomuto materialistickému zbídačení a znečištění veřejného života staví nacionálněsocialistická idea státu dávno osvědčený princip státu a hospodářství: „Každému, co jeho jest“, ale především „Veřejný zájem před vlastním zájmem“. Povýšením této zásady na vůdčí princip nacionálněsocialistického státu se nacionální socialismus váže k nejlepším a nejslavnějším obdobím německých dějin.

„Suum cuique“ (každému, co jeho jest) bylo ekonomickým principem již zdravého německého raného středověku, ale zejména po dlouhou dobu bylo zajištěno uspořádáním cechů, že každému byl přidělen jeho vlastní. Společná práce mezi mistrem a učněm za půl nebo třetinu groše zajišťovala pracovníkovi alespoň jeho příjem, lepší práce a výkony nacházely své uznání a odměnu a v případech vynikajících výkonů i slávu a bohaté výdělky.

„Suum cuique“ zdobí i nejvyšší pruský řád, Řád černého orla, i když zde ve zvláštním smyslu, že za zvláštní zásluhy náleží jeho koruna. Právě tento výklad odpovídá zcela zvláště nacionálnímu socialismu - ani ne tak proto, že by zde šlo o dvorské dekorační kusy nebo jednostranné vyznamenání za vojenskou službu, ale proto, že v něm nachází svůj výraz morální obsah odměněného plnění povinností vůči státu a národu, plnění povinností, které se děje nezištně, bez záměru a bez předchozího ohledu na cinkání platu, s odsunutím osobních zájmů do pozadí, zrozené z vnitřního nutkavého pocitu odpovědnosti vůči státu a národu.

My, nacionální socialisté, rozšiřujeme tuto zásadu i v opačném směru, přidáváme k „každému, co jeho jest“ německého středověku a k myšlence „Zasloužit si svou korunu“ Fridrichova státu s největším důrazem: „Zločinci jeho trest!“

Každému, co jeho jest, aby si zasloužil svou korunu, každé řádné a čestné práci její přiměřenou odměnu, každému zvláštnímu výkonu její vyšší odměnu, každému chudákovi a každému člověku, který upadl nevinně do nouze, dostatečnou pomoc z veřejných prostředků, ale stejně tak všem, kdo jednají proti veřejné morálce a hospodářské slušnosti - zasloužený trest.

Zdůrazňujeme však, že v žádném případě nespadá do povinností nacionálněsocialistického státu dohlížet na státního občana individuálně v hospodářských záležitostech, že hospodářství nejlépe prosperuje pokud možno bez byrokratické péče. Víme také, že snížení rizika u každého jednotlivého státního občana prostřednictvím státu - spíše ve smyslu Naumannova „člověka bez rizika“, tj. člověka, jehož základní existenci by měl zajistit stát - by dosáhlo přesně opačného výsledku, než jaký od něj Naumann očekával. Povinnost státu se musí omezit na vytvoření předpokladů pro hospodářství, které se udržuje co možná nejvíce bez děsivých lichvářských jevů, které známe v dnešním úrokovém kapitalistickém státě.

Blaho státu se proto musí stát opět nejvyšším zákonem, efektivita státu musí postavit zásadu „veřejný zájem před vlastním zájmem“ před všechny ostatní ohledy. Nyní však tato zásada činí nezbytnou mezi státníky, státními zaměstnanci a těmi, kdo stojí na význačných místech ve veřejném životě, vlastnost, která se dnes z vládního a veřejného života téměř zcela vytratila - odpovědnost.

Celý náš veřejný život dnes stojí přímo ve znamení neodpovědnosti. Zastupitelé nejsou zodpovědní za to - chce se říci „imunní“ - co dělají a říkají v parlamentu. Zoufalý výraz, když si uvědomíme, že tento výraz je převzat z medicíny, v níž

se říká, že tělo je již natolik nasyceno jedy, že nově vpravené jedy škodí tělu mnohem méně nebo vůbec, zatímco zdravé tělo by na ně zemřelo. Frakce nejsou odpovědné za rozhodnutí většiny, ministři nejsou odpovědní za výkon své funkce, neboť jsou pouze funkcionáři stran, které se podílejí právě na sestavování vlády. Pokud se něco pokazí, národ skutečně utrpí největší škody, ale takzvaně odpovědný ministr je pouze nahrazen jiným stejně neodpovědným stranickým funkcionářem. O skutečné odpovědnosti není ani zmínka.

Již odvolávání se na Všemohoucího v době božského práva králů bylo bohužel až příliš často zcela zvláštní formou nezodpovědnosti vládnoucích pánů - (vzácné výjimky, u nichž byla odpovědnost vůči jejich bohu synonymem pocitu odpovědnosti vůči jejich národu, jsou výslovně uznávány). Obecně však byl tento milý bůh v konečném důsledku vždy jen pohodlným ochranným štítem, za nímž se na stupínku úředníka odpovědného pouze svému nadřízenému, ministra odpovědného pouze svému králi a panovníka odpovědného pouze svému bohu mohla skrývat ta nejneuvěřitelnější neodpovědnost vládnoucí třídy a jejích představitelů vůči skutečným životním potřebám národa.

Nacionální socialismus bude muset tuto státem posvěcenou nezodpovědnost radikálně odstranit.

„Nejvyšší odpovědnost“ bude stát železnými písmeny nad vstupní branou do nacionálněsocialistického státu. Tomu, kdo má tu čest stát ve vedoucí pozici za zájmy velkého národa, nelze dostatečně důrazně připomenout jeho odpovědnost. Vskutku jen ten může být vůdcem, kdo tento nejhlubší pocit odpovědnosti nosí v hrudi. Pro všechny státní zaměstnance a pro ty, kdo stojí ve veřejném životě, má být tato odpovědnost

zvlášť stanovena a také s nemilosrdnou přísností dodržována. Jen tak může být náprava skutečně takříkajíc vynucena. Jen tak může ožít a růst to nejcennější, co může umožnit, aby se vůdce a národ opět stali skutečným národním a historickým společenstvím - důvěra. A z důvěry pak může znovu vyrůst víra, která s odpovědností vůdce přinese oživení a obnovu Německa, znovuprobuzení německé duše, v národním státě práce a výkonu, v němž si každý najde to své.

Hospodářské základy

Ve zdravém hospodářském organismu nelze oddělit morálku a národní hospodářství. Jinak hospodářství trpí tím nejtěžším způsobem, zejména pokud jde o nejčestnější úkol každého hospodářství - uspokojování potřeb. Bez víry v obchod, bez pracovitosti, bez loajality úředníků a pracujících nemůže žádné úsilí prosperovat. Efektivnost, podnikavost, energie, vzájemná důvěra mezi všemi, kdo se podílejí na hospodářském úkolu, jsou nezbytnými předpoklady pro prosperitu každého hospodářství. O všech těchto věcech je třeba hovořit jen proto, aby byl uznán jejich mimořádný význam. Každý, kdo musel být v současnosti a nedávné minulosti ekonomicky činný, ví, do jaké míry tyto krásné věci dnes chybí. A kdo nakonec trpí škodami spasitelských doktrín marxismu a jeho provozních metod, stávkami, sabotážemi a nedbalou a lajdáckou prací? - Nakonec jedině samo obyvatelstvo, které díky těmto stát a národ dezintegrujícím doktrínám ztratilo veškerý pocit sounáležitosti a svou nejdůležitější práci vidí v třídním boji. Do této části je proto třeba směřovat i stížnosti, které zaznívají zejména z nacionalistických táborů, že už nejsme národem, že bychom se měli nejprve znovu stát

národem, chceme-li znovu získat ztracené mocenské postavení a mezinárodní pozici.

Tyto stížnosti jsou oprávněné, ale se stížnostmi se nepostupuje vpřed. Marxismus neváhal uskutečnit svůj ekonomický a politický ideál, když k tomu měl moc, neštítil se brutálního potlačení disidentů: v Rusku umlčel své nepřátele navždy vyvražděním celé buržoazní inteligence, u nás prostřednictvím zákonů na ochranu republiky. Získání politické moci je samozřejmě předpokladem každé ekonomické či státněpolitické reformy. To víme stejně dobře jako komunisté a sociální demokraté, ale chceme politickou moc ne pro ni samu, ne proto, abychom využili nabytého mocenského postavení proti určité třídě, ale abychom vytvořili předpoklady pro hospodářský smír mezi soukmenovci spojenými v pracovní společenství. Úkolem národního hospodářství je uspokojování potřeb[1] - nikoli rentabilita, která je dnes téměř výhradně rozhodující při výrobě zboží. Tímto základním postojem nacionálního socialismu vstupujeme do rozhodného protikladu k základním ekonomickým představám kapitalistického státu. Nevyrábělo se to, co bylo nutné, ale to, co bylo výnosné. Vše, co neslibovalo dostatečné úroky a dividendy, se od počátku nepřijímalo. Jako zvlášť názorný příklad ziskového šílenství současného úrokově kapitalistického hospodářství může posloužit skutečnost, že bytová výstavba se navzdory strašlivé potřebě bytů - tedy navzdory nejnaléhavější potřebě - prostě neprovádí, protože není výnosná! Že by bytová výstavba uvažovaná státněpoliticky ve vyšším smyslu byla skutečně výnosná, nepotřebuje na tomto místě dalšího vysvětlení, nýbrž

[1] Uspokojování potřeb znamená uspokojování životně důležitých potřeb všech lidí žijících společně v národním společenství za dostupné ceny.

vyplývá přímo z toho, co bylo řečeno zejména s ohledem na sociální úkoly státu. Dále, jestliže národ hladoví a mrzne, pak kapitalistické hospodářství zaměřené na zisk v žádném případě nevidí svou povinnost v uspokojování této potřeby výrobou levných a dobrých bot, šatstva a prádla atd. neboť při snížené koupěschopnosti obyvatelstva to není „výnosné“. Naproti tomu průmysl luxusního zboží ve všech oborech je plně vytížen, neboť nikdy předtím se bez námahy nabyté bohatství tak ochotně neobklopovalo naprostým luxusem jako dnes. Kapitalistická myšlenka rentability se však stává ekonomickým nesmyslem v těch odvětvích našeho hospodářství, která dnes vládnou všemu, v bankovním a burzovním systému. Skutečnost vládnoucího postavení bank dokazuje ekonomickou nesmyslnost kapitalistické myšlenky nejmarkantněji. Z „produkce“ bank a burz ještě nikdy nebylo nakrmeno dítě, ještě nikdy nebyl oblečen mrznoucí člověk, vůbec nikdy nebyl zajištěn ani ten nejmenší požadavek, který je nezbytný k životu. Toto tvrzení vůbec není demagogickým heslem, nezahrnuje ani postradatelnost institucí peněžních transakcí, pouze se vší jasností ukazuje, jak obrovský rozdíl existuje mezi skutečně národohospodářským uspokojováním potřeb, jaké si přejí nacionální socialisté, a zcela soukromokapitalisticky orientovaným hospodářstvím založeným na zisku.

I nacionálněsocialistický stát bude mít své banky a další finanční instituce, ale ty už nebudou vládci národního hospodářství, nýbrž jejich služebníky, peníze už nebudou pánem státu a národa, ale jen nezbytnou pomůckou pro směnu zboží. Přesně víme, že tento boj proti bankovnímu a burzovnímu kapitálu bude pro nacionálněsocialistické hnutí znamenat nejtěžší bitvu, protože v bankovním a burzovním

kapitálu je dnes soustředěna nejrozsáhlejší hojnost moci, jakou kdy zeměkoule nesla. Zde jde o boj o moc na život a na smrt, to protivník ví lépe než většina našich přátel a stoupenců. Tento boj bude o to těžší, že celé vrstvy obyvatelstva jsou stále ještě v zajetí šílenství rentability. U velké většiny buržoazní střední třídy nabyl tento blud o rentabilitě zvláštní podobu ideálu renty, tj. snahy žít bez práce z úroků, tedy na úkor druhých! Na tomto místě se nebudeme těmito otázkami dále zabývat, protože jejich podrobné projednání teprve musí proběhnout, jelikož radikální reforma v této oblasti bude patřit k nejdůležitějším úkolům nacionálněsocialistického státu, a to jak v oblasti státního hospodářství, tak i soukromého hospodářství.

Zásadní otázkou, kterou je třeba na tomto místě opět se vší jasností zodpovědět, je otázka, jak se nacionální socialismus v podstatě staví k vlastnictví. Ze základních postřehů první kapitoly a zejména z tam popsaného zásadního protikladu k marxistickému socialismu vyplývá pro nacionální socialismus s přirozeným důsledkem zásadní uznání vlastnictví. Toto uznání soukromého vlastnictví je v árijském životě příliš hluboce zakotveno. Tvůrčí mysl, která poznává prostředí, která o prostředí rozjímá, aby z něj vytvořila a zformovala svůj svět, tvůrčí člověk, který si tvrdou prací vydobývá ze země její plody, který se usazuje, buduje pro sebe domy a města, který se po usazení a zakořenění v kruhu svých příbuzných, svých sourasovců, člověk, který pak na takové infrastruktuře zakořeněné v půdě postupuje k vyšší kultuře a vytváří si svůj svět ve vyšším intelektuálním smyslu, v oblasti filosofie, poezie, hudby, umění a sochařství - tento člověk si to jistě nemůže představit jinak, než že díla jeho rukou, která se zrodila z jeho vlastních, jsou také jeho majetkem. Z tohoto poznání

tvůrčího člověka přímo vyplývá úcta k vlastnictví druhých a vzniká právo.

V zásadním a nesmiřitelném protikladu k tvůrčímu duchu stojí hrabivý zlodějský duch jiných, jinak disponovaných lidí, kteří nikdy nepoznali dech tvorby, kteří se neklidně stěhují z místa na místo, kteří nikdy nemohli nikde zapustit kořeny, kteří se nerozvíjeli rozpínavě a z půdy dlouhým vývojem ke stále vyšší kultuře, ale se svou neklidně se pohybující myslí a se svými penězi se stěhovali ze země do země, když se „spásli“ na jednotlivých městech nebo pozemcích. I na polích tvůrčích národů stál Žid v podstatě dosti daleko od skutečné produkce, neznáme Žida jako zemědělce, ani jako řemeslníka, ani jako inženýra nebo mistra stavitele, ani jako továrníka a námezdního dělníka, a skutečný tvůrčí génius je mu cizí i ve výtvarném umění a ve vědě. Pohyblivá mysl začíná svou charakteristickou činnost jen tam, kde bylo dílo vytvořeno tvůrčí rukou, kde byl vyroben nějaký předmět, tam si hrabivá mysl umí tyto statky opatřit pro sebe a přemístit je ke svému majetkovému prospěchu. Ne proto, aby uspokojoval národní hospodářskou poptávku, ale proto, aby si z tohoto přechodu od výroby ke spotřebě zajistil co nejvyšší zisk, postavil se mezi výrobce a spotřebitele - vznikl obchodník. Dnes se z obchodníka a směnárníka stala správní rada a bankovní pán. Hospodářství celého světa se obrátilo vzhůru nohama tím nejnesmyslnějším způsobem. Chytrá, vynalézavá, odvážná, tvořivá a produktivní mysl už nevládne; vládne pokřivená mysl, neschopná cokoli vlastního vytvořit, vykořisťovatelská a hrabivá. Peníze vládnou nad prací a krví.

Pohyblivá mysl Žida dokázala učinit vše mobilním, dokonce i půdu prostřednictvím hypoték, největší dlouholetá

průmyslová odvětví prostřednictvím anonymizace a akciové společnosti, a prostřednictvím ekonomiky státních dluhopisů mezinárodní kapitál dokonce oddělil vlády od jejich národů. Dnes jsou všechny vlády závislé na velkém úvěrovém kapitálu a ve vztahu ke svým národům jsou pouze výběrčími úroků pro své anonymní pány na Wall Street, v londýnské City a v Paříži.

Tyto stručné postřehy nám ukázaly nejhlubší tajemství nesmiřitelného protikladu mezi tvořivými národy a hrabivým Židem. „Árijec tvoří, Žid uchvacuje svět pro sebe."

Zde lze dále stručně dodat, že existuje velmi jemný rozdíl mezi vlastnictvím a držbou. Držba vůbec nemusí být nutně vlastnictvím, držba nemůže být samoúčelná. V případě držby není původ držby zpochybňován. Žid se zmocnil majetku árijských národů a nyní vládne jeho tvůrcům prostřednictvím své finanční moci. Tato abstrahovaná forma vlastnictví v podobě právních nároků, dluhopisů, hypoték atd. učinila celý dnešní svět prostřednictvím úroků podřízeným kapitálu. Úroková kapitalistická ekonomická forma obecně nezná hranice vlastnictví, trpí, aby se celé národy se vší svou prací staly předmětem úroku hrstky bankovních a burzovních magnátů.

Proti tomuto neméně děsivému úrokově-kapitalistickému loupeživému hospodářství staví nacionální socialismus omezení vlastnického práva. Princip tohoto omezení spočívá ve větě: „Veřejný zájem před vlastním zájmem". To, že tato hranice pro vlastnictví může být navíc zvýšena velmi vysoko, vyplývá z toho, že nacionální socialismus v žádném případě neodmítne ani největší průmyslové podniky, pokud zůstanou v soukromém vlastnictví tvůrců (máme na mysli Krupp, Mannesmann, Thyssen atd.) jako odporující zájmům celku,

zvláště když majitelé těchto velkých děl mají cit a pochopení pro sociální otázky a dokáží najít správné hranice mezi přiměřeným vlastním ziskem z výroby, přiměřenou cenou za odbyt a uspokojení potřeb národního hospodářství a odpovídající a důstojnou formou účasti pracujících na výnosech těchto podniků.

Zde se dostáváme ke stručným základním poznámkám o vnějších formách výroby. Silně rostoucí německá ekonomika se před válkou vyznačovala velmi šťastnou směsicí velkých, středních a malých podniků. Nyní se obecně v příklonu k velkopodnikání skutečně skrývá nebezpečí pro národní hospodářství, pokud další stupeň nad velkopodnikáním již neslouží uspokojování potřeb, ale velkokapitalistickým zájmům na ovládnutí trhu a diktatuře cen. Přesto se jasně připouští, že určitá odvětví mohou fungovat pouze jako velké podniky. To se týká těch průmyslových odvětví, která obecně označujeme jako těžký průmysl. Aniž bychom na tomto místě chtěli zacházet do podrobností, lze v zásadě konstatovat, že nacionálněsocialistický stát nemá důvod usilovat o zásadní změny v těchto vnějších formách hospodářství. Nacionální socialismus odmítá všechny druhy „socializace nebo znárodnění“ v marxistickém smyslu. Náš hospodářský ideál vyžaduje co největší počet ekonomicky svobodných existencí právě ve středních a malých podnicích. Víme, že jen svobodní a nezávislí lidé, kteří mohou svobodně nakládat se svou prací a pracovním příjmem, jsou naplněni vážným pocitem odpovědnosti za svou práci, že jen na této půdě vznikají silné osobnosti a že jen na půdě svobody a odpovědnosti se daří smyslu pro společenství, který spojuje lidi spjaté společnou prací do společenství života a osudu a tím z nich činí svobodný,

sebevědomý národ. Pouze na takové půdě se může spojit blaho jednotlivce s blahem celku.

Než přejdeme k rozboru státnických základů nacionálního socialismu, musíme se krátce zabývat hranicemi mezi státem a hospodářstvím.

O mezích státu a hospodářství

Manchesterismus a státní socialismus jsou protipóly, pokud jde o stanovení hranic, které musí stát dodržovat při svých zásazích do hospodářství. První doktrína požaduje co největší svobodu od každého státního poručnictví, nejraději by viděla stát odsunutý do role nočního hlídače. Státní socialismus se domnívá, že většinu podniků nejlépe vede a spravuje sám stát. Nejextrémnější formy socializace nebo znárodnění, což je ruský termín pro řízení podniků všemi, ukázaly každému, kdo nestranně pozoroval socialistické experimenty, s přesvědčivou jasností, že takové komunistické formy výroby jsou dlouhodobě neuskutečnitelné. Ten, kdo sledoval naše výklady o základech ekonomiky, bude schopen bez obtíží rozpoznat vnitřní příčiny tohoto jevu. Na jedné straně potlačení podnikatelské iniciativy, absence motivu zisku, odstranění konkurence, na druhé straně nucení k práci, které bylo sověty uplatňováno s nemilosrdnou silou, musí snížit výhodnost výroby na minimum.

Postupná, mírnější forma „státní kontroly“ podniků, jak ji známe z našeho německého hospodářského života, se s úspěchem uplatní pouze v různých oblastech veřejného hospodářství. V oborech, které jsou vedeny v konkurenci se svobodným hospodářstvím, zejména v oblasti velké průmyslové výroby (uhlí), je obchodní úspěch silně omezen ve srovnání se svobodným hospodářstvím, které je schopno

přijímat všechna důležitá rozhodnutí rychleji a nezávisleji, než je to nutně možné v případě státních podniků. Abychom mohli správně posoudit, které podniky jsou obecně vhodné pro státní kontrolu, musíme si ujasnit, jaké postavení zaujímá stát v celkovém fungování národního hospodářství.

Vysvětlili jsme, že nacionální socialismus vidí úkol ekonomiky v uspokojování potřeb. Výrobce a spotřebitel, zhotovitel a uživatel jsou dva hlavní účastníci každé ekonomiky. Nyní víme, že užití je v konečném důsledku vždy a všude čistě individuální, neboť je vyjádřeno velmi zřetelně: každý kus chleba může skutečně spotřebovat jen jeden člověk, oděv je rovněž určen jen pro osobní potřebu, byt poskytuje v každém okamžiku střechu jen úzkému, propojenému okruhu, pracoviště poskytuje v každém okamžiku postavení jen možná většímu, ale přesto omezenému počtu pracovních kamarádů, takže vůbec nelze mluvit o společné spotřebě nebo užití výrobků. Je-li tedy spotřeba v konečném důsledku individuální, platí totéž i o výrobě, o produkci zboží. Čím hodnotnější je produkt produktivní práce, tím je zřetelnější, že vzniká pouze z vysoce osobní tvůrčí síly. U duševních prací v oblasti vědy a výtvarného umění, v oblasti technických vynálezů a objevů je to jasné okamžitě, ale i v případě montážní práce v podnicích továrního typu, v nichž mechanizace prostřednictvím strojů téměř zcela potlačuje lidskou individuální práci, nakonec stále platí, že pár bot, který vyrobí právě tento dělník, může vyrobit pouze tento a nikoli jiný. Kvalita výrobků se však s rostoucí mechanizací snižuje. Již v zemědělství platí staré pravidlo: „Oko pána dobytek vykrmuje“, to znamená, že pouze osobní péče chovatele dosahuje nejlepších výsledků.

Všechny pokusy komunistické ekonomiky skončily pokaždé naprostým neúspěchem. Musíme proto zásadně prohlásit, že spotřeba i výroba jdou proti socializaci. Nuže, jakmile lidstvo opustilo původní ekonomické formy individuálního hospodaření v rodině a přešlo ke složitějším ekonomickým formám prostřednictvím dělby práce a vytvořilo velká státní společenství, vstoupilo mezi výrobu a spotřebu něco nového - obchod a komerce a finanční systém.

Tento velmi prostý ekonomicko-filosofický postřeh nám poskytuje nejjasnější důkaz o tom, v jakých oblastech musí stát omezovat svou hospodářskou činnost. Je totiž okamžitě jasné, že se zde jedná o záležitosti, na kterých má každý jednotlivec stejný zájem. A je jen logické, že zde stát nalezne rozsah svých povinností jako ztělesnění společných zájmů.

Pokud je naše hospodářská filosofie správná, musí stát v jedné z těchto oblastí předvést něco příkladného, pokud se o to již pokusil. To provedl i v oblasti dopravy. Výkony německých železničních úřadů před válkou byly právě příkladné a jsou jimi i dnes v té míře, v jaké ještě vládne stará věrnost povinnosti a svědomitost. Také nestátnímu železničnímu systému v Americe se často připisuje zvláštní dokonalost; to je v jisté souvislosti také správné, pokud se doprava uskutečňuje poněkud volněji a mnohým drobným potížím, které jsou u nás vázány na byrokratický systém, by se sotva dalo vyhnout. Dokonce i stavba lokomotiv velkých rozměrů v Americe u nás dříve vyvolávala údiv, ale hlavním důvodem bylo, že širší rozchod americké železniční sítě to skutečně technicky snadněji umožňoval. To však není aspekt dopravy, nýbrž technická skutečnost, která nepatří do okruhu našich pozorování. Na druhé straně je pro naši otázku mnohem důležitější - bezpečnost

dopravy na železnici. V této oblasti si německé železnice tento nejvyšší úkol státní dopravy neustále uvědomovaly a mohou si také nárokovat pověst, že technicky a organizačně udělaly vše, co bylo možné. S jakou nezodpovědnou bezohledností byl v této oblasti ohrožen život cestujících právě na amerických a francouzských železnicích, vyplývá z historie železničních nehod na amerických železnicích a na francouzských železnicích před znárodněním, pokud sloužily bezohledné honbě za ziskem pařížských Rothschildů. - I zde tedy znovu vidíme základní protiklad mezi kapitalistickou ideou rentability a ideou povinnosti hospodářství uspokojujícího poptávku.

Úkolem obchodu je především sloužit národnímu hospodářství prostřednictvím bezpečné, rychlé a levné přepravy zboží a osob na místa použití nebo práce. Otázka rentability přichází ve státním podniku na řadu až na druhém místě, neboť je pouze otázkou tarifní politiky. K obchodu přirozeně patří také poštovní a telegrafní systém. I zde stačí jen čestná vzpomínka na výkony německé poštovní a telegrafní správy, aby se ukázalo, jak bezpečně, rychle a spolehlivě tento důležitý národohospodářský úkol plnil stát.

Na druhou stranu obchod byl vždy považován za výhradní úkol soukromé podnikatelské iniciativy. V současnosti nelze o obchodu hovořit tak jednoznačně jako o dopravním systému. Pro státní regulaci přichází od počátku v úvahu pouze určitý druh zboží, a to skutečně zboží masové spotřeby. Stejně málo pochopení, jako se dalo před válkou očekávat pro státní regulaci obchodu s nejdůležitějšími potravinářskými výrobky - neboť doktrína volného obchodu ovládala náš národohospodářský způsob myšlení -, tak málo se dá očekávat dnes, vzhledem k nestydaté lichvě s nejdůležitějšími potravinářskými výrobky v

dosud nezapomenutém poválečném období, že myšlenka, že je úkolem státu zajistit přípravu, přepravu a distribuci nejdůležitějších potravinářských výrobků, padne na úrodnou půdu. Výjimečně se skutečně setkáváme, a to i u našich antipodů v hospodářské oblasti, bolševiků, s pokusy o řešení tohoto problému, tedy prostřednictvím státní kontroly výroby a její distribuce. Chybou tam je, jak jsme již ukázali, chtít vést výrobu nebo ji chápat vždy státem řízeným způsobem. Na druhé straně je správné rozdělení produkce nepochybně zvláště důležitým úkolem státu. Je pozoruhodné, že v Rusku zůstaly zachovány pouze buržoazní organizace, a to zemědělská výrobní a spotřební družstva, tedy jinými slovy ty organizace, které si přesně stanovily úkol skladovat a shromažďovat nejdůležitější potravinářské produkty ve společném zájmu a na druhé straně zásobovat spotřebitele ve společném zájmu. Průzkum našeho německého hospodářského života nám nyní ukazuje, že ani u nás není tato myšlenka zcela nová, ale že se družstevní idea všude stále více prosazuje a tím vytváří předpoklady, které má nacionální socialismus na mysli pro úpravu této mimořádně důležité otázky. Družstevní zužitkování zemědělských produktů zajišťuje jednak zemědělci odvoz jeho produktů za odpovídající ceny, zajišťuje družstevní nákup hnojiv, zemědělského nářadí atd. a zejména se snaží zajistit uspokojení potřeb zřízením zemědělských skladů. Na druhé straně spotřebitelské svazy podnikly zcela praktické kroky k tomu, aby se výrobky dostávaly ke spotřebitelům co nejpříměji a především s potlačením zprostředkovatelského obchodu. K řešení této otázky je předurčeno sloučení výrobních a spotřebních družstev pod státním dohledem.

I zde je jádrem otázky opět: Ne rentabilita, ale uspokojení potřeb je prvním úkolem hospodářství.

Pro obchod zbývá více než dost práce zejména ve všech oblastech, kde přichází v úvahu osobní faktor rizika. U potravinářského výrobku, který je bezpečný vždy a za všech okolností prodeje, jsou faktory, které charakterizují podnikatele, od počátku eliminovány.

Třetí a nejdůležitější věcí, kterou je třeba podřídit státní regulaci, je finanční systém. Mnozí finanční teoretici vysvětlují peníze jako prostředek směny pro výměnu produktů; toto vysvětlení skutečně není nesprávné, ale také není komplexní a jasné. Nicméně tato definice vyjadřuje správný pocit, že peníze jsou pomůckou pro obchod se zbožím. Již skutečnost, že stát pro sebe požaduje privilegium ražby mincí, dokazuje, že stát považuje peníze za zvláště důležitou oblast veřejného života. Skutečnost, že stát vytvořil v trestním zákoníku celou řadu paragrafů, které se zabývají padělaním, dokazuje podobně, že jde o veřejnou záležitost prvořadého významu. Stát ostatně také po dlouhou dobu prostřednictvím své vlastní autority určoval, co má platit jako peníze ve veřejném obchodě. Zvláštní zaměření finančních teoretiků - chartistů - představuje státní teorii peněz, která souhrnně prohlašuje: „Peníze jsou to, co stát prohlásí za peníze.“ Tím jsou peníze zcela odděleny od peněžní substance a pečeť státní suverenity stačí k tomu, aby se „peníze“ staly ze železa, hliníku, porcelánu a především z papíru. Současnost nás učí, že tato teorie se ve skutečnosti stala skutečností. Odpůrci těchto finančních teoretiků - metalisté - lpí na staré myšlence, že peníze musí mít vnitřní hodnotu, musí tedy být z drahého kovu (zlata a stříbra). Současné vztahy tuto orientaci nepotvrzují, neboť stát ve skutečnosti vyrábí peníze i

z papíru, a to skutečně peníze, za které si lze skutečně něco koupit, i když jsou bankovky vyrobeny ze zcela bezcenného papíru. Otázka kupní síly těchto peněz je však jiný příběh. Zde se zdá, že klesající kupní síla peněz, která stojí v nepřímé úměře k bobtnajícímu množství papírových peněz, dává metalistům za pravdu, neboť ve skutečnosti mince ze zlata a stříbra nezpůsobily ztrátu kupní síly papírových peněz. To je však způsobeno jiným důvodem, totiž komoditním charakterem zlatých peněz. Ne proto, že zlaté peníze jsou skutečným zlatem, ale proto, že zlaté peníze jsou také komoditou. Dnešní dvacetimarkovka neodvozuje svou kupní sílu vůbec z vyražené státní měnové značky „20 marek“, ale z obsahu komodity, kterou je rafinované zlato. Nemůžeme se zde však déle zdržovat u těchto finančně teoretických sporných otázek, o těchto otázkách budeme muset obšírněji hovořit při představení státního finančního systému podle argumentace nacionálněsocialistické reformy. Zde jde o to, abychom uznali, že finanční soustava v případě otázky, která nás v tuto chvíli cvičí v otázce hranic státu a hospodářství, patří v každém případě k oborům, které jako eminentně důležitá záležitost celého hospodářského života, právě tak jako komerce a obchod s nejdůležitějšími potravinami, musí být rozhodně podrobeny nejpečlivější důvěrnické regulaci ze strany státu.

Význam finančního problému sám o sobě dnes nevyžaduje zvláštní vysvětlení. Moc velkých finančních mocností, které vše ovládají, je zřejmá každému, kdo ji chce vidět. Prozíravý člověk již dávno poznal, že právě nekompetentní, falešný způsob, jakým se stát postavil k finančnímu systému, je základní příčinou dnešních katastrofálních poměrů ve státních financích. Představu o zmatených poměrech v oblasti veřejného

finančního systému dává již skutečnost, že většina tzv. státních centrálních bank vůbec není čistě státními ústavy, nýbrž akciovými společnostmi, v nichž si vlády ponechaly pouze určitá dozorčí práva. Ve skutečnosti znárodnění centrálních bank, zejména Říšské banky Reichsbank A.-G. (!), prakticky znamenala přenesení nejdůležitějších výsostných práv státu na soukromý kapitál. Kromě toho se velké banky a ostatní finanční instituce staly neomezenými vládci celého národního hospodářství.

Že se jedná o hospodářsky naprosto nezdravý stav, nejlépe dokládá skutečnost, že zatímco národ a stát se propadají do stále větší nouze, finanční instituce se stále rozšiřují a dosahují zisků a obratů v řádech miliard a bilionů. Armáda bankovních úředníků a zaměstnanců roste lavinovitě, na každém rohu ulice vznikají nejen jedna nebo dvě, ale často hned tři nové bankovní paláce. Již jsme mimochodem poukázali na to, že bankovnictví je samo o sobě zcela neproduktivní, a že je tedy naprostým hospodařským nesmyslem, když v dobách největší hospodářské a národní nouze, v dobách, kdy se pracujícím a zaměstnancům neustále káže, že „jen práce nás může zachránit“, v době, kdy se neustále útočí na pracovní dobu pracujících, neustále vznikají nové, zcela neproduktivní směnárny. Charakteristickým příkladem úplné zvrácenosti dnešního myšlení je skutečnost, že banky jsou dnes nejen nejbohatěji a nejokázaleji zařízené, ale také jsou veřejností považovány za velmi respektované. Pro obyčejného smrtelníka je čekárna ředitele velké banky přinejmenším stejně děsivá jako čekárna jakéhokoli přísného úřadu. Možná některé lidi přiměje k zamyšlení nad touto situací skutečnost, že naši předkové považovali povolání směnárníka, zejména ve středověku, za

nečestné, a proto toto „špinavé“ povolání přenechali Židům. Ani ve středověku se loupeživým rytířům, kteří ze svých hradů přepadali mírumilovné občany a obchodníky, nedostávalo zvláštní úcty, ale když vidím takový bankovní palác v dopravních uzlech našich velkoměst, vždy mi přijde na mysl srovnání s loupeživými rytířskými hrady středověku. Každý podnikatel, průmyslník, obchodník, prostě každý, kdo se dostane do sféry vlivu těchto moderních hradů loupeživých rytířů, musí bezpodmínečně platit bance daně a úroky. Ovládají stát a hospodářství – a stát a hospodářství tím upadají. […]

Státní a hospodářský program Nacionálněsocialistické německé strany práce

Naším cílem je obroda Německa v německém duchu k německé svobodě.

Cestou k tomuto hlavnímu cíli je:

I. Státněpolitický princip: **Německá říše je domovem Němců.**

a) v zahraniční politice:

1. Vytvoření uzavřeného národního státu, který by zahrnoval všechny Němce.

2. Silné zastoupení německých zájmů v zahraničí.

b) v rasové politice:

3. Vyloučení Židů a všech neněmeckých obyvatel ze všech odpovědných pozic ve veřejném životě.

4. Zákaz přistěhovalectví východních Židů a dalších parazitických cizinců. Problémoví cizinci a Židé mohou být deportováni.

c) v občanské politice:

5. Pouze Němec, který se přihlásí k německé kultuře a společenství, může vykonávat práva státního občana.

6. Ten, kdo není Němec, může žít v německém státě pouze jako host a podléhá cizineckému zákonu.

7. Práva a zájmy Němců mají přednost před právy a zájmy příslušníků cizích národů.

II. Hospodářsko-politický princip: **Úkolem národního hospodářství je uspokojení potřeb, nikoli co nejvyšší rentabilita úvěrového kapitálu.**

8. Nacionální socialismus zásadně uznává soukromé vlastnictví a staví ho pod ochranu státu.

9. Blahobyt národa však vytyčuje hranici neúměrnému hromadění majetku v rukou jednotlivců.

10. Všichni Němci tvoří pracovní společenství na podporu společného blahobytu a kultury.

11. V rámci této všeobecné pracovní povinnosti každého Němce a při základním uznání soukromého vlastnictví je každému Němci umožněna svobodná možnost nabývání a volného nakládání s jeho pracovními příjmy.

12. Zůstává zachována zdravá kombinace malých, středních a velkých podniků ve všech oblastech hospodářského života, tedy i v zemědělství.

13. Gigantické podnikatelské monopoly (korporace, syndikáty a trusty) budou potlačovány.

14. Lichva a vyděračství, jakož i bezohledné obohacování na úkor a v neprospěch obyvatelstva budou trestány smrtí.

15. Zavedení povinného ročního pracovního výcviku pro každého Němce.

III. Finančněpolitický princip: **Finanční systém stojí ve službách státu, finanční moc nesmí tvořit stát ve státě; proto je naším cílem: zlomení úrokového otroctví** prostřednictvím:

16. Osvobození státu a tím i národa od dluhu vázaného na úroky vůči velkému úvěrovému kapitálu.

17. Znárodnění Říšské banky, a centrálních bank.

18. Financování všech velkých veřejných prací (rozvoj hydroenergetiky, silnic atd.) s vyloučením dluhů z půjček vydáváním bezúročných státních pokladních poukázek nebo bezhotovostním způsobem.

19. Zavedení stabilní měny na krytém základě.

20. Vytvoření neziskové Stavební a hospodářské banky (měnová reforma) pro poskytování bezúročných úvěrů.

21. Důkladná restrukturalizace daňového systému podle socialistických, národohospodářských zásad. Osvobození spotřeby od břemene nepřímých daní a výroby od omezujících daní (daňová reforma a osvobození od daní).

IV. Sociálněpolitický princip: **obecné blaho je nejvyšším zákonem.**

22. Velkorysý rozvoj pojištění na stáří prostřednictvím znárodnění systému životního pojištění. Každému potřebnému německému národnímu soukmenovci bude od určitého věku nebo v případě předčasného výskytu trvalé neschopnosti vydělávat na živobytí zaručen přiměřený důchod.

23. Podíl všech lidí zaměstnaných ve výrobních podnicích podle výkonnosti a věku na výnosech z práce s doprovodným podílem na odpovědnosti za plnění národohospodářských úkolů práce.

24. Konfiskace všech válečných a revolučních zisků, které nejsou založeny na poctivé práci, jakož i majetku získaného hromaděním a lichvou a jeho využití pro rozvoj sociálního pojištění.

25. Odstranění bytové nouze komplexní novou bytovou výstavbou v celé Říši prostřednictvím nové neziskové Stavební a hospodářské banky, která má být vytvořena podle čl. 21.

V. V kulturní politice: **Naším hlavním kulturním cílem je rozkvět všech věd a krásných umění na základě politicky svobodného a hospodářsky zdravého státu.**

Toho by mělo být dosaženo prostřednictvím:

26. Výchova mládeže ve fyzicky zdravé a intelektuálně svobodné jedince podle velkých tradic německého intelektuálního života.

27. Úplná svoboda náboženství a svědomí.

28. Zvláštní ochrana křesťanského vyznání.

29. Potlačení a vyloučení náboženských nauk, které jsou v rozporu s německým mravním cítěním a jejichž obsah má stát a národ ničící charakter.

30. Potlačování všech škodlivých vlivů v literatuře a tisku, na jevišti, v umění a ve filmu.

31. Svoboda výuky na německých univerzitách, vytvoření vládnoucí třídy charakterních osobností.

VI. Vojensky:

32. Zajištění obranyschopnosti národa zavedením vojenského zákona pro každého způsobilého Němce.

33. Zrušení žoldnéřských vojsk.

34. Vytvoření domobranecké armády pro obranu vlasti pod profesionálním důstojnickým sborem, který bude budován prostřednictvím přísné hierarchické disciplíny.

VII. Další reformy:

35. Reforma tiskových institucí. Potlačení všech tiskových prostředků, které jsou v rozporu se zájmy německého národa. Nejpřísnější odpovědnost za všechny nepravdivě nebo tendenčně zkreslené zprávy.

36. Reforma volebního práva se zrušením současných korupčních forem volební kampaně a nedostatku odpovědnosti volených (imunita).

37. Rozvoj profesních komor.

38. Reforma soudnictví v oblasti pozemkového zákona - (zásadní uznání vlastnického práva k půdě,

nepronajímatelnost půdy ze strany soukromého kapitálu, výkupní právo státu a navrácení půdy státu v případě nedbalého hospodaření).

Občanské právo – (mnohem přísnější ochrana osobní cti a zdraví oproti jednostranné právní ochraně majetku, která dnes převládá).

39. Ústavní reformy:

Ústava. Ústavou odpovídající německému charakteru je suverénní vedení státu, které je soustředěno na nejvyšší pozici. - Zda tuto nejvyšší pozici zastává panovník, který má být volen národem, nebo dva či tři odpovědní nejvyšší říšští úředníci, musí být ponecháno na pozdějším rozhodnutí národa.

Spolkový charakter Říše. Složení německého národa z různých provincií vnitřně spjatých kmeny a dějinami podmiňuje všestrannou nezávislost jednotlivých spolkových zemí, pokud jde o jejich vnitřní záležitosti. Starostí Říše je reprezentace německého národa navenek, pasy a cla a dále armáda a námořnictvo.

Naplnění tohoto národohospodářského programu nacionálního socialismu stojí v cestě tři hlavní odpůrci. Marxismus, parlamentarismus a, postavený nad obojí, velký úvěrový kapitál.

1. Náš antimarxistický boj je namířen proti stát rozkládajícímu učení Žida Karla Marxe, proti národ rozkládajícímu učení o třídním boji, proti hospodářství rozkládajícímu učení o popření soukromého vlastnictví a proti čistě ekonomickému materialistickému pojetí dějin.

2. Náš antiparlamentní boj je namířen proti neodpovědnosti tzv. zástupců lidu, kteří - imunní - ve skutečnosti nikdy nemusí nést odpovědnost za důsledky svých rozhodnutí, stejně jako proti všem škodám, které z toho vznikají (korupce, nepotismus, úplatkářství), a jako nejhorší důsledek - proti vládě závislé na takovém parlamentu.

3. Náš antimamonistický boj, který je postaven nad ostatní dvě bojové fronty, je namířen proti světovládné finanční moci, tedy proti permanentnímu finančnímu a ekonomickému vykrvácení a vykořisťování našeho národa prostřednictvím velkého úvěrového kapitálu.

Tento boj je však na druhé straně také mocným intelektuálním bojem proti duši ničícímu materialistickému duchu egoismu a hrabivosti se všemi jeho doprovodnými zhoubnými projevy ve všech oblastech našeho veřejného, hospodářského a kulturního života.

V poslední a nejhlubší analýze jde o boj dvou světonázorů, které se projevují prostřednictvím dvou zásadně odlišných intelektuálních struktur - produktivního a tvůrčího ducha a pohyblivého hrabivého ducha. Tvůrčí duch zakořeněný v půdě a přesto znovu překonávající svět v metafyzické zkušenosti nachází své hlavní představitele v árijském člověku - lakomý, vykořeněný komerční a materialistický duch zaměřený čistě na tento svět nachází svého hlavního představitele v Židovi.

Nacionální socialismus stejně jako antisemitismus zahlédl v židovském materialistickém duchu prvotní kořen zla, ale také ví, že tento nejmocnější boj světových dějin nemůže zůstat stát v čistě negativních antisemitských požadavcích, proto se celý národní a hospodářský program nacionálního socialismu

povznáší vysoko nad jistě průkopnický, ale negativní antisemitský boj tím, že pozitivně podává tvůrčí konstruktivní obraz toho, jak má vypadat nacionálněsocialistický stát práce a výkonu.

Bude-li tohoto hlavního cíle dosaženo, pak bude nacionálněsocialistická strana rozpuštěna. Nacionální socialismus se pak stane životní náplní celého německého národa. Nacionálněsocialistická německá strana práce skutečně obecně není parlamentní stranou v obvyklém slova smyslu, ale pouze odhodlanou, do budoucna a na budoucnost zaměřenou částí obyvatelstva, která se shromáždila kolem vůdce silného vůlí a myslí, aby Německo vyvedla z potupy a bezmoci navenek, z destrukce a korupce uvnitř, k mocnému a impozantnímu postavení navenek a uvnitř k hospodářsky zdravému, kulturně kvetoucímu, intelektuálně a morálně vysoce postavenému národnímu společenství.

Chceme vybudovat Říši německé touhy, jak ji zpívá Geibel:

Jeden navenek s mocným mečem,

shromážděný kolem vysokého praporu,

vnitřně bohatý a rozmanitý,

každý kmen po svém! […]

Národní hospodářství

Úkolem národního hospodářství je uspokojení potřeb, a nikoli dosažení co nejvyššího úrokového výnosu z úvěrového kapitálu.

Zdálo by se, že tato zásada je pro každé hospodářství samozřejmá, a přesto se nacionálněsocialistické hospodářství

liší od současného úrokově kapitalistického hospodářství právě touto vůdčí zásadou. Pro bezelstný smysl produktivního člověka není tak snadné představit si národní hospodářství, které neslouží uspokojování potřeb, a přesto je třeba hned objasnit, že pro současné pány hospodářství - bankovní a burzovní kapitál - má uspokojování potřeb v podstatě velmi malý význam. Mezinárodní kapitál na něm má zájem jen do té míry, do jaké lze toto uspokojování potřeb využít lichvářsko-kapitalistickým způsobem.

Ve skutečnosti se jedná o dva zásadně odlišné přístupy k ekonomice. Jediným naléhavým požadavkem na celé hospodářství ze strany veškerého obyvatelstva je přirozeně uspokojení potřeby potravin, dále uspokojení potřeb po bydlení a ošacení a teprve potom jsou v sortimentu všechny ostatní denní potřeby až po vyšší umění a kulturní požitky. Mezi tím následují podpůrné služby, celý dopravní systém a vše, co s ním souvisí, obchod a finanční systém. Výroba zboží má ve zdravém hospodářství za cíl co nejlépe pokrýt potřebu prostřednictvím platby, která pokrývá výrobní náklady a zahrnuje odpovídající pracovní příjem podnikatele a přiměřený podíl na zisku, z něhož lze hradit jak nevyhnutelné ztráty, tak zlepšení a obnovu podniku.

Pozornost spravedlivého podnikatele není zaměřena na dosažení nepřiměřeného zisku v jednotlivých případech, i když by to šťastná náhoda mohla umožnit. Spravedlivý podnikatel si je zcela vědom svých národohospodářských úkolů, aby zavedl takovou výrobu, aby bylo možné pokrýt potřebu s co nejmenšími náklady pro uživatele, aby podnik zároveň rostl a vzkvétal, aby se výrobní náklady stále zmenšovaly, aniž by se snižovaly mzdy.

Snad nejvysvětlujícím příkladem takového skutečného způsobu podnikatelského myšlení je Ernst Abbe, spoluzakladatel a ředitel Zeissových závodů v Jeně. Tento člověk pochopil tento národohospodářský úkol podnikatele do vysoké dokonalosti a snažil se jej realizovat podle svých nejlepších schopností.

Ale ani v tomto ohledu nemáme v zásadě důvod si na naše předválečné podnikatele nějak zvlášť stěžovat. Muži jako Alfred Krupp, Mannesmann, Werner Siemens, Thyssen, Borsig, Krauss, Maffei atd. si zajistili i společensky čestné místo v dějinách německého průmyslu. Všichni nebyli ovládáni jednostrannou honbou za ziskem, všichni zůstali prostí a skromní sami pro sebe, jen prosperita jejich závodů byla jejich údělem.

Neúnavná výrobní a vynálezecká síla německého průmyslu totiž vedla k tomu, že nejen obrovský nárůst obyvatelstva našel práci a chléb, ale že i přes rostoucí mzdy, přes všestranné zlepšení životní úrovně všech vrstev obyvatelstva, mohly být nejdůležitější výrobky díky stále novým zlepšením a vynálezům levnější. Německý ručně pracující by nikdy neměl zapomenout, že za to vděčí pracovníkům mysli.

A ještě jednu věc je zde třeba znovu se vším důrazem zdůraznit: že základem a předpokladem tohoto vysokého rozkvětu německého hospodářství byla mocensky vedená Bismarckova říše. Tyto dva faktory, jednotná, a proto mocenská politická situace Německé říše a nebývalá pracovitost německých podnikatelů a pracujících umožnily, že bylo zaznamenáno všestranné zvýšení životní úrovně všeho obyvatelstva, že gigantický přírůstek německého obyvatelstva

mohl být nasycen, ošacen a ubytován a že emigrace z Německa klesla na zanedbatelný počet.

Počty německé migrace v desetiletích po roce 1870 zahrnovaly pouze zdravý přebytek německého podnikatelského a obchodního ducha, který proudil do světa jako průkopníci německé pracovitosti a německé výkonnosti.

Celé národní hospodářství Německé říše většinou splňovalo základní požadavky, které i my klademe na zdravé národní hospodářství.

Požadavky byly dostatečně pokryty. Přesto se i v té době objevily hluboké škody v našem hospodářství, které se projevovaly různými způsoby.

1. Naše státní finance se stále více zadlužovaly v době, kdy se německý národ stával stále bohatším a silnějším, kdy výrobky německé průmyslové a obchodní výkonnosti dobývaly světové odbytové trhy, v době, kdy naše vnitřní hospodářství kráčelo od úspěchu k úspěchu a kdy se zdravotní a životní podmínky rok od roku zlepšovaly.

Není samozřejmě dobrým znamením, pokud se dluhy stále zvyšují. Takový jev vždy ukazuje na to, že něco není v pořádku. Je totiž třeba skutečně považovat za zcela absurdní a nesmyslné, pokud se stát, jehož občané se těší rostoucímu bohatství, zároveň nenachází ve stavu zdravých a prosperujících státních financí. To musí být o to překvapivější, když do Německé říše a spolkových zemí plynuly mimořádně velké příjmy z jejich železnic, pošt a důlních závodů, jakož i ze státních lesů atd. zcela nehledě na to, že Říše a spolkové země si mohly z titulu své finanční suverenity nárokovat značnou daňovou kapacitu svých občanů.

2. Další hluboce zakořeněnou hospodářskou škodou bylo postupné zadlužování našich zemědělských a městských nemovitostí. Hnutí pozemkové reformy, které se proti tomu správně uplatnilo, rozpoznalo velmi důležitou část celého problému, aniž by bohužel dosáhlo úplné účinnosti.

3. Skutečnost inflace našeho průmyslu prostřednictvím úvěrů všeho druhu měla bystré pozorovatele rovněž naplnit znepokojením. Jistě, v dobách rostoucí prosperity berou obchodní a průmyslové podniky přijetí cizích peněz a s tím spojenou úrokovou vázanost na lehkou váhu, protože skutečně silně zvýšená možnost práce a příjmů dovoluje nést tato břemena. Ale běda, když nastane hospodářská krize! Pak se používání úrokově vázaného úvěru ukáže v celé své hospodářské škodlivosti.

Forma akciové společnosti, která se v těchto letech objevila s faktickým odtržením kapitálu od práce s ním spojené, tj. s oddělením čistě kapitalistických zájmů na výnosnosti peněz ze strany věřitelů od zdravé spolupráce jednotlivého podnikatele a od celkového ztotožnění jeho existence s jeho podnikem, podobně zasévá sémě hlubokých hospodářských škod.

4. Rostoucí mocenské postavení peněžních makléřských ústavů, bank, mělo ctihodného přítele národa naplnit obavami. Ze sluhů hospodářství se banky staly neomezenými pány celého národního hospodářství. Pozoruhodným a příznačným způsobem toto rostoucí mocenské postavení bank nebylo v žádném případě doprovázeno současnou prosperitou našeho národního hospodářství, ale naopak, čím více naše hospodářství živořilo, tím více banky rostly.

Tímto vývojem se zde nechceme dále zabývat, o tom bude ještě mnoho řečeno v diskusi o čistě finanční a peněžní ekonomice. Zmínka o čtyřnásobném kořenu velkých národohospodářských škod prostřednictvím finančního a úvěrového systému měla velký význam, protože právě tento aspekt celého hospodářství se stal opakem skutečného národního hospodářství, totiž jednostranně loupeživým hospodářstvím finančních mocností.

Ten, komu se obraz těla zasaženého parazity spontánně nevnucuje, musí mít velký zájem na zachování současného stavu nebo být závislý na příjemcích této vykořisťovatelské ekonomiky. Bohužel, to poslední je případ velmi velkého počtu lidí. Proto se vnitřní odpor proti tomuto novodobému loupeživému ekonomickému systému nevyvíjí odpovídajícím způsobem.

Zvláště špatné je, že i věda, a to především věda, která se má těmito věcmi povinně zabývat, je až na výjimky (Othmar Spann) stále v zajetí současné úrokové kapitalistické ekonomiky a nachází se na ní v závislosti. Současné národní hospodářství není vůdcem k pravdě a ke správnému poznání, ale stalo se mluvčím národní hospodářské kriminality.

Všechny velké pravdy a moudrosti může v jejich podstatných aspektech pochopit a promýšlet každý prostý člověk. Nesmí se to však zaměňovat s tím, že dospět k takovému zásadnímu poznání přirozeně není tak jednoduché. Jistě, samotné poznání, intuice, je jako jasné světlo, které září v duši věčně žíznící po poznání. Obtížná je však následná práce rozumu, který musí usilovně vršit cihlu na cihlu, aby s co nejpečlivějším výběrem materiálu vybudoval celou

myšlenkovou stavbu tak, aby se hotové dílo každému jevilo jako samozřejmé.

V takových případech pak není krásnější pochvaly, než když člověk na takové myšlenky občas přijde sám. Tak se mi v době, kdy jsem pracoval na této práci (léto 1923), dostalo do rukou vynikající dílo dnes již starého muže, rakouského inženýra W. Schobera, v němž byl celý katastrofální vývoj rakouské finanční a úvěrové situace předpovězen s nebývalou jasností již před 30 lety.

Schober poukazoval na skutečnost, že katastrofální vývoj národního hospodářství může zastavit pouze úplný odklon od zásadně chybných národohospodářských doktrín - bohužel bez nejmenšího úspěchu.

Hlavní příčina tehdy spočívala v tom, že Schoberovi přátelé z křesťanskosociální strany se od něj po počátečním nadšeném souhlasu s lavírujícími výmluvami odvrátili: „Ještě nenastal čas“, ve skutečnosti však proto, že se to křesťanské finanční vrchnosti nehodilo.

Banka již dávno přestala být důvěryhodným prostředníkem mezi spořicím kapitálem a pohledávkami hospodářství a provozním kapitálem. Dnes mají velké banky své ředitele a delegáty, kteří sedí ve všech akciových společnostech. Nic se nemůže odehrát, aniž by o tom banka věděla. A jaký zájem má dnes banka na hospodářství? Má jediný zájem na tom, aby kapitál přinášel co nejvyšší zisk; jakým způsobem, je jí zcela lhostejné. Nevidí svůj úkol v oplodňování hospodářství půjčováním peněz za nejmenší úrok právě tehdy, kdy národnímu hospodářství hrozí krize nejhoršího druhu - to by však byl její nejvyšší úkol -; velké banky mají

mnohem spíše tendenci vystupovat právě v té době s úvěrovými balíčky a úvěrovými oznámeními, kdy zpracovatelský průmysl nejnaléhavěji potřebuje předvídavý úvěr pro svou práci.

Dále je možné zvážit následující: Jaké potřeby banky pokrývají? - Někdo řekne: potřebu peněz. Samozřejmě. Ale jak a za jakých podmínek? Pekař, švec, továrník, obchodník skutečně pokrývají skutečnou potřebu potravin, oblečení atd. a dostávají za to ekvivalentní hodnotu, cenu, v penězích nebo převodem peněz. Tím je potřeba pokryta a majitel továrny atd. má opět k dispozici provozní kapitál pro nákupy, výplatu mezd a další výrobu. Zde vidíme ekonomický kruh uzavřený. Výrobce kryje potřebu uživatele, peníze plní svůj řádný úkol jako zprostředkovatel směnného obchodu a nově oplodňují hospodářství v rukou výrobce.

V případě půjčování peněz je to zcela jinak. Zaprvé, žádná banka nemá povinnost vydávat své zboží - peníze - tak, jak to má například každý obchodník. Může tedy zajistit, aby peníze poskytovala pouze těm, kteří jsou pro ni výhodní. Dále banka požaduje v největším počtu případů jistoty, které daleko převyšují hodnotu úvěru, dále požaduje dlužní úpis, podle kterého se dlužník musí zavázat ke splacení dluhu vším, co má a co vydělá. Jinými slovy, proti výdeji peněz banka vtahuje do své mocenské sféry majetek, který daleko převyšuje půjčenou částku; nechává si také vydat dlužní úpis, který vystavuje pracovní příjmy dlužníka svému dosahu. To však nestačí: za tuto dvojnásobně a mnohonásobně zajištěnou půjčku peněz si banka nechává platit ještě více v podobě úroků, které se přes čas stávají obrovskými. Máme zde tedy co do činění s postupem, který z hospodářského hlediska vůbec není produktivním plněním, zpětná platba - zástava, dlužní úpis - je

poskytnuta okamžitě, a kromě toho musí dlužník souhlasit s další průběžnou platbou, která za několik let převýší hodnotu přijatých peněz, aniž by se zástavě osvobodil nebo byl dluh rozpuštěn. Takový finanční obchod je přirozeně národohospodářsky absurdní, je to nefalšovaná lichva.

Pravý smysl úvěru, víry ve větší hospodářskou výkonnost druhého, totiž spočívá v tom, že majitel naspořených peněz nevidí, že by byl schopen své peníze sám výhodně použít, a proto se obrací na někoho, komu může důvěřovat, že mu tyto peníze může svěřit a kdo mu nabízí záruku, že mu jeho úspory na požádání opět plně a v neztenčené míře vrátí. Pokud půjčka posílí dlužníka v jeho hospodářské pracovní schopnosti tak, že by mohl dosáhnout podstatně většího zisku, lze to považovat za akt spravedlnosti nebo vděčnosti, pokud dlužník věřiteli poskytne kromě vrácení peněz také určitý podíl na svém zisku. Toto pojetí soukromého peněžního a úvěrového hospodářství vládne celému středověku, tvořilo jádro církevního učení o úroku. Požadování úroku bylo považováno za lichvu. Dnes se úrok, který byl církví hodnocen jako lichva, stal skutečně axiomem celé naší ekonomiky - národní hospodářský smysl úvěru se stal národohospodářským nesmyslem. Jistě, pro peněžně disponovaného člověka je taková doktrína zdrojem trvalého bezpracného obohacení. Ne snad proto, že by zlato bylo - jak by se rádo zdálo - skutečně silou, která sama od sebe vyrábí peníze, nadlidským fenoménem, který osvobozen od pozemských zákonů pomíjivosti nutí vše, co je jeho kouzlem, k nepomíjivosti a navždy, ale proto, že je v moderní finanční a mezinárodní ekonomice pociťováno prostě jako zákon, že každý druh finančního majetku v sobě nese nárok na úrok, do jisté míry vrozený penězům, je tento nejobludnější obrat vztahu

mezi prací a penězi přijímán jako zákon, jako něco, na co se nedá sáhnout, jako něco, pro co musí věda, která se tím zabývá, předložit velké množství ospravedlňujících důvodů.

Jen tak bylo možné odklonit celé národní hospodářství od jeho jediného a přirozeného úkolu pokrývat potřebu a vytvářet tak práci a obživu pro všechny a zneužít ho především jako nástroj k osobnímu obohacení vlastníků bankovního a burzovního kapitálu.

Popisem těchto podmínek jsme museli strávit nějaký čas a budeme muset znovu a znovu poukazovat na to, že tato skutečnost všudypřítomné peněžní moci existuje, zatímco hospodářství národů, které jsou nuceny být pod kontrolou světového kapitálu, se zároveň nacházejí v nejvážnější tísni.

Chceme-li však obnovit zdravé hospodářské a politické poměry, je třeba tento zásadně špatný vztah mezi kapitálem a prací, který dnes existuje, znovu změnit. Podrobněji se těmito vztahy budeme zabývat v kapitole o finanční politice, protože špatné a nemocné není hospodářství jako takové, ale pouze naše hospodářství peněžního a úvěrového koloběhu.

Bylo také nutné zdůraznit náš leitmotiv pro hospodářskou politiku národně socialistického státu: „Úkolem národního hospodářství je uspokojovat potřebu, a ne zajišťovat rentabilitu kapitálu“, protože právě v tomto bodě se přes samozřejmost tohoto požadavku ocitáme v naprosté opozici vůči všem silám a mocnostem, které v současnosti působí ve státě a hospodářství.

Dokonce i strany „míru a pořádku“ tímto požadavkem jen podporují další vykořisťování našeho národa anonymními peněžními mocnostmi. Podle našeho názoru může mír a

pořádek nastat teprve tehdy, až bude odstraněna základní příčina všech sociálních a hospodářských nepokojů a nepořádků - právě tento špatný postoj národního hospodářství, nebo jak to nazývá Arthur Trebitsch[2], mezinárodní antiekonomika. Teprve pak může být v důsledku zdravých společenských poměrů nastolen přirozený stav míru a pořádku; mír a pořádek však nelze stanovit jako politický cíl, pokud nejzávažnější hospodářské chyby udržují hospodářský organismus v neustálém rozrušení. Z udržování takového míru a pořádku mají prospěch pouze hospodářští zločinci, nikoli však národ.

Oblíbeným trikem politického boje proti našemu hnutí je dnes to, že náš odpor proti vysoce kapitalistickému vykořisťování našeho národního hospodářství a náš boj za národní hospodářství splňující požadavky sociální spravedlnosti je vydáván za odpor mezi vlastnictvím a jinými formami vlastnictví, že náš požadavek „veřejný zájem před vlastním zájmem“ je označován za komunistický. Ačkoli nás taková hanlivá obvinění nemohou oslovit, protože jsou jen pokusem házet bláto na náš vznešený a svatý ideál, aby jej stáhli dolů a zatemnili ho v očích lidí, kteří touží po vykoupení ze svých hospodářských a duchovních těžkostí, přesto bychom na tomto místě rádi znovu zdůraznili to, co jsme vysvětlili v základní části o „hospodářských základech“: „Nacionální socialismus v zásadě uznává soukromé vlastnictví a staví jej pod ochranu státu.“

[2] Deutscher Geist oder Judentum.

Úkolem legislativy však bude stanovit hranice, pokud jde o hromadění neúměrného bohatství v rukou jednotlivců na úkor celku.

Pozitivně a pro hospodářství jako takové vyvstává jako požadavek pro celé hospodářství a jeho úkoly v duchu nacionálního socialismu požadavek č. 10 „Národohospodářského programu“: „Všichni Němci jsou pospolitostí společného díla k podpoře obecného blaha a kultury.“

Odtud je zase odvozen morální požadavek, že každý Němec musí pracovat intelektuálně a fyzicky podle svých sil, ale že tato jeho práce musí být začleněna do celku.

Zdůrazňuji, že se jedná o morální požadavek. Nejde tedy o zavedení pracovní povinnosti, jak bylo zavedeno v sovětském Rusku. Něco zcela jiného je námi požadované zavedení roční pracovní povinnosti pro každého Němce před nabytím plných práv státního občanství.

Opět je to zcela jinak, protože naším hlavním cílem je právě zajištění bezstarostného stáří pro všechny národní soukmenovce, kteří v mládí a v dospělosti pilně pracovali. Právě v případě národního hospodářství, které nestojí nepřetržitě pod krvelačnou úrokovou a poplatkovou vázaností půjčování si kapitálu, bude, musí a může být snadno dosaženo toho, že bude rozdávat velké přebytky tak, aby všem národním soukmenovcům byl při dosažení určitého věku nebo při předčasně nastalé pracovní neschopnosti zajištěn vhodný a přiměřený starobní důchod - podobný výsluhovému příspěvku úředníků.

Uvádím zde tento sociálněpolitický požadavek proto, že splnění tohoto úkolu patří k výkonům celého národního hospodářství, protože je to bod, který je nejen schopen neustále říkat pracujícímu v nejširším slova smyslu: „Musíš pracovat!“, ale protože za pracovní povinností zakládá něco uklidňujícího a smířlivého - perspektivu zajištěného stáří pro každého, kdo po celý život plnil své povinnosti.

Do rámce základního uznání soukromého vlastnictví jako základu našeho hospodářství přirozeně patří i to, že každý Němec je chráněn ve své svobodné možnosti vydělávat si na živobytí a ve svobodném nakládání se svými pracovními příjmy a nabytým majetkem (č. 11). Omezení tohoto základního práva je přípustné pouze prostřednictvím zákona, přičemž je třeba dodržovat směrnici, že za práci se považuje pouze taková práce, která není zaměřena proti zájmům společenství. Řetězový obchod a spekulantství nepochybně také přinášejí mnoho práce; podobně zloděj při své „práci“ často prolije více kapek potu než zedník při stavbě domu, ale taková „práce“ směřuje skutečně jen k jednostrannému osobnímu obohacení na úkor a ke škodě jiných. Taková „práce“ je tedy obecně škodlivá, a proto musí být se vší přísností trestána.

Takové výslovné určení není v žádném případě zbytečné, neboť z praxe zákona je až příliš často a v děsivé míře patrné, kolik věcí je tam označováno za poctivou práci. Existuje také celá řada činností, které jsou velmi blízko hraniční čáře, kde je těžké říci, že tato práce ještě souzní „s celkem“.

Nechceme zde diskutovat o tom, že například americká protialkoholní legislativa v podstatě upírá celému velkému průmyslu, který zde v Bavorsku vzkvétá, že jeho práce zapadá do celku, ani o tom, že mnoho luxusních odvětví slouží pouze

čistému luxusu ve špatném slova smyslu. V každém případě je však třeba přijmout zákonná opatření, aby bylo možné potlačit všechny činnosti nebo podniky, které škodí veřejnému zdraví, ať už fyzicky nebo duševně. Totéž platí pro vykořisťování nouze obyvatelstva prostřednictvím ziskuchtivosti a lichvy.

Pro takové škůdce, kteří jsou nepřátelští vůči národu, požadujeme trest smrti. Finanční trest nebo dokonce vězení jsou proti takovým bezohledným lidem neúčinné.

Tato hospodářská očista musí být prováděna s maximálním odhodláním. To samo o sobě bude mít příznivý důsledek, že nespočet podnikatelů, kteří již byli odkázáni na špatnou cestu, najde cestu zpět k poctivé práci.

Stručně řečeno, hospodářská politika nacionálního socialismu bude tedy pracovat na odstranění v podstatě falešného soustředění ekonomiky na rentabilitu a z tohoto důvodu vrátí ke cti jediný správný a rozumný úkol národního hospodářství: uspokojování potřeb.

To v žádném případě nevylučuje příjmy a zisk obchodníka, továrníka a poctivého podnikatele; naopak, v žádném případě by neměly být vytvářeny obtíže pro oprávněnou snahu o výdělek, pokud je tato snaha v rámci veřejných zájmů.

Jde tedy o očistnou akci a pak o udržení německého hospodářství, které je bez námitek jak ve vztahu k jeho formám, tak s ohledem na jeho výkony. Tím je třeba rozumět to, co požaduje č. 12 programu: „Zdravá směsice malých, středních a velkých podniků ve všech oblastech hospodářského života, tedy i v zemědělství, zůstává zachována.“

Tím je také dáno zásadní postavení nacionálního socialismu k různým společenským řádům.

Nacionální socialismus bude všemi prostředky podporovat a propagovat zemědělství jako základ silného národa a výživy obyvatelstva.

Vzhledem k tomuto zásadnímu postoji každý rozpozná účelové tvrzení, že nacionální socialismus chtěl zemědělcům vzít půdu, jako zlovolnou pomluvu. Pokud první verze programu obsahovala podružnou klauzuli, která za zvláštních okolností umožňovala bezplatné vyvlastnění, měla pouze zajistit, aby německá půda, kterou během války nebo po ní získaly osoby cizí národu a rase, často za velmi podivných okolností na úkor původního obyvatelstva, mohla být těmto škůdcům za určitých okolností odebrána bez náhrady. Tato věta tedy měla pouze chránit původní obyvatelstvo.

Nacionálnímu socialismu je také obzvláště drahá prosperita a nezávislost zdravé obchodní a živnostenské střední třídy.

A ani proti výrobním formám takzvaného těžkého průmyslu nelze z hlediska nacionálního socialismu nic zásadního namítat. Právě tento velký průmysl vše příkladně racionalizoval, to znamená, že se nevyhýbal žádným nákladům na zavedení lepších a jednodušších výrobních metod. Současné přetěžování podniků - směřující ke zkomunizování - nadměrným počtem lidí, kteří jsou skutečně postradatelní (máme zde na mysli především nutnost udržovat si vlastní daňové a pojišťovací úředníky atd.), působí samozřejmě přímo proti znárodňovacímu úsilí průmyslu.

Na závěr této zásadní kapitoly je třeba zmínit ještě jednu úvahu, a sice že navzdory obrovským vynálezům lidského umu, navzdory nahrazení milionů lidských pracovníků stroji,

navzdory výslednému gigantickému nárůstu výrobní síly našeho hospodářství, navzdory mimořádnému zvýšení výnosů v našem zemědělství nelze hovořit o tom, že by dnes pracující museli pracovat méně, že by se snížilo sociální napětí a zvýšil všeobecný blahobyt.

Ani hromadění bohatství nebo životní komfort se nezvýšily - naopak, obraz našeho dnešního hospodářského života je obrazem divokého boje, nesmyslného závodu o peníze, v případě pracovní síly nepřetržitého boje o dosažení životního minima. Člověk by byl proto v pokušení říci, že staré dobré časy byly ještě lepší, když neexistovaly parní stroje a továrny, železnice a telefony, když byli lidé ještě spokojenější a šťastnější.

Taková touha je pochopitelná u lidí, kteří neznají východisko a nemají sílu prorazit novou cestu.

Základní nedostatek tohoto našeho vysoce rozvinutého hospodářství není v žádném případě způsoben těmito úžasnými vynálezy a dalšími výdobytky lidského umu, ale spíše tím, že celé toto obrovské národní hospodářství dnes musí jednostranně sloužit modle „výnosnosti“ a že se tak v rukou několika velkých úvěrových kapitalistů hromadí nesmírné bohatství, zatímco celé pracující obyvatelstvo se stalo podřízeno úrokům této nadnárodní peněžní moci.

Na tomto místě je také třeba připomenout obzvláště zhoubnou nemoc: lichvu v nejširším slova smyslu. Potravinářská lichva byla pravděpodobně jedním z nejodpornějších výplodů všech dob, kdy se slabá vláda neodvážila proti těmto hospodářským parazitům zakročit. Náš hrubší středověk se uměl proti takovým lidem lépe bránit.

Lichváři obilí a mouky byli pranýřováni, jejich zásoby jim byly odebrány a v některých případech byli bez soudu oběšeni.

Dnes však máme víceméně co do činění se státem licencovanými loupežnými centry v podobě různých válečných společností. Zločiny spáchané na zásobování německého národa potravinami pod rouškou těchto organizací, které byly téměř výhradně řízeny Židy, stejně jako je založil Žid Rathenau, jsou ještě v čerstvé paměti všech. Stále se nám zdá pravděpodobné, že tato nezodpovědná forma nucených prací měla za cíl sabotovat myšlenku národního hospodářství, která byla sama o sobě zcela pozoruhodná. Sama o sobě je myšlenka přivádět produkty německé půdy ke spotřebitelům pod pečlivým dohledem státu zcela zdravá a správná. Tento úkol je také administrativním úkolem, ale neměl by být zatížen obrovskými zisky válečných společností.

K tomuto bodu máme vynikající knihu O. Armina „Die Juden in den Kriegsgesellschaften“, která je strašlivou obžalobou jich i vlády.

Dalšími mimořádně pozoruhodnými díly k této kapitole jsou Germanus Agricola „Die Rettung des Mittelstandes“ a „Schafft billige Nahrungsmittel“.

Germanus Agricola staví do centra svých úvah potřeby malého organizovaného soukromého hospodářství. Úkolem zdravého hospodářství bez lichvy a ziskuchtivosti pro něj není zvyšování příjmů, ale zajištění obživy. S velkou plastičností autor popisuje všechny nesčetné neskutečné, nečisté machinace v oblastech zásobování potravinami, které z potravinářského zboží učinily čistý předmět spekulace, na němž se obohacují statisíce bezohledných existencí. Knihy jsou pro naše hnutí tak

cenné, protože se s největší důkladností zabývají oblastí, která je nejblíže každodennímu životu, a ukazují běsnění kapitalistické myšlenky v podobě, kterou může pochopit každý.

Litujeme jen, že autor používá krycí jméno, neboť to, co má na srdci, a návrhy, které předkládá, mu dělají jen čest, a kdyby byl čas od času trochu méně doktrinářský a kdyby nepopisoval poměry, které zcela oprávněně pranýřuje jako centrum a hlavní příčinu naší současné tísně, jen by to prohloubilo dojem z jeho poznámek. Výše popsané poměry na trhu s potravinami jsou jen jednou z etap ničivého tažení, které proti zdravému a rozumnému národnímu potravinářskému hospodářství podnikl dravý duch židovstva a kruhy touto chamtivostí nakažené.

Náš program důrazně požaduje trest smrti pro takové hospodářské škůdce.

Na závěr těchto hospodářsko-politických úkolů nacionálního socialismu stojí další obrovský organizační úkol: „Zavedení roční pracovní služby pro každého Němce.“

I zde je to hluboce morální princip, který tento požadavek nutí - povinnost.

Ten, kdo chce vykonávat práva státního občana, musí také sloužit státu, musí také prokázat, že si uvědomuje povinnost a je věrný svému státu, a to skutkem a skutečně bez nároku na odměnu, tedy bez možnosti obohacení, přesně tak, jak voják slouží své otčině.

V myšlence povinné pracovní služby spatřujeme myšlenku, která plně doplňuje myšlenku všeobecné vojenské služby.

Jakkoli bychom chtěli považovat za možné podstatně zkrátit výcvik k tomu, aby se člověk stal výkonným vojákem, ve srovnání s dřívější dvouletou a tříletou dlouhou dobou služby, stejně tak považujeme za nutné a vhodné, aby se každý mladý Němec seznámil s jednou nebo více obchodními činnostmi, v nichž může sloužit státu.

Vědomí povinnosti s ohledem na kvalitu práce tolik utrpělo pod vládou stroje a pod ještě ničivější doktrínou třídního nepřátelství pracujících vůči podnikatelům, že se výuka v této oblasti pod přísným státním vedením podle jednotných zásad jeví jako zcela nezbytná. Právě podnikatelé v dobrém slova smyslu takovou instituci uvítají a v žádném případě ji nebudou považovat za konkurenci. Taková pracovní armáda nemůže být konkurencí již proto, že podle zkušeností musí být každá produktivní hospodářská činnost státu nadměrně zatížena jeho úředním aparátem, protože zaměstnávání a školení mladé nezkušené pracovní síly spotřebovává příliš mnoho její výkonnosti.

Na druhé straně bude úkolem tohoto roku pracovní služby lépe seznámit mladé lidi ve vzorových státních podnicích se všemi pokroky techniky. Měly by pokud možno pokrýt aktuální potřeby pracovních sil a národních soukmenovců ve vojenské službě.

Tak nepřichází v úvahu státní konkurence s ostatním národním hospodářstvím, nanejvýš by mohl v určitých oborech působit jako regulátor cen s tržními cenami, které ještě ponechávají svobodným živnostníkům a svobodným podnikatelům široký prostor pro přiměřený zisk.

Není úkolem tohoto manifestu zabíhat dále do podrobností. Přesto je třeba je stručně nastínit a osvětlit, neboť víme, že správné řešení této otázky bude mít obrovský přínos pro ozdravění naší hospodářské morálky, a to zcela vedle prospěchu, který bude mít celé hospodářství z toho, že se probudí myšlenka povinnosti ve vztahu k práci jako morální povinnost ve vztahu k národu.

Bismarck kdysi prohlásil o postavení státního občana ve vztahu k národnímu hospodářství: „Nežijeme proto, abychom byli šťastní, ale abychom plnili své povinnosti.“

Tento morální princip je také základem našeho postoje ke státu a hospodářství.

Jak daleko jsme se vzdálili od tohoto základu každého hospodářství, jak hluboce je náš národ, svedený židovským duchem požitkářství, na jedné straně materiálně zchátralý a mravně ustrnulý a na druhé straně hyne v hospodářské bídě, to zažíváme každý den. Následující kapitola o peněžním hospodářství nám ukáže obrovskou sílu odporu a nepředstavitelnou výkonnost, kterou může i oslabený národ stále ještě projevovat, a jak tuto nevyčerpatelnou produktivní sílu národa využívají dnešní páni hospodářství.

Státní finanční reforma - Peníze a úvěr v nacionálněsocialistickém státě

Vláda úroků - Požadavek na zrušení úrokového otroctví je v politickém programu průlomový. Již tato skutečnost by stačila nejširším vrstvám k tomu, aby se postavily proti nacionálnímu socialismu co nejostřeji.

Zdaleka největší část odpůrců tvoří ti, kteří současným zájmovým kapitalistickým hospodářstvím skutečně přišli o

všechno a kteří se, vychováni v těchto představách, stále obávají ztráty již ztracených privilegií. Tato opozice vskutku nedisponuje žádnými podněty, neboť právě nedostatek jakýchkoli vnitřních podnětů je charakteristický pro okruh uvězněný v ideálu kapitálového důchodu.

Další skupinou jsou ti, kteří jsou závislí na půjčkách nebo se alespoň domnívají, že jsou. Tato skupina se přirozeně ve skutečnosti neobává zrušení povinnosti platit úroky, ale obává se, že by nedostala žádný další provozní kapitál, pokud by vše nezůstalo při starém.

Další skupinou jsou skvělí národní ekonomové, pro které je odpor k problému osvobození od úroků alfou a omegou jejich národní ekonomické moudrosti.

Další skupinou jsou zlovolní lidé, kteří skutečně nemají lepší názory, ale kteří z osobních nebo stranických taktických důvodů bojují proti tomuto základnímu požadavku národního socialismu nepravdivými tvrzeními a zkreslováním.

To, že kruhy mezinárodních financí uplatňující vládu úroku jsou právě kvůli tomuto požadavku našimi nejnesmiřitelnějšími a nejzatvrzelejšími nepřáteli, je samozřejmé.

A konečně je tu další skupina, která chce vědět víc a která může dokonce přijít s vlastními návrhy, které jsou sice dobře míněné, ale špatně promyšlené. Nechybí ani členové či přátelé strany, kteří tento požadavek považují za urážlivý a raději by se tomuto nepříjemnému požadavku vyhnuli.

S výjimkou zlomyslné a profesionálně zainteresované opozice jsou hlavními důvody nepřátelského a nedůvěřivého postoje - neznalost a intelektuální lenost, hloupost.

Máme zde co do činění s poměrně silnými oponenty, s oponenty, u nichž selhává jakýkoli systém, který se někdo pokusí prosadit, kteří se stahují jako medúzy před tlakem přesvědčivých vysvětlení, ale ihned po uvolnění tlaku opět vplouvají do starých způsobů myšlení.

Ze všech těchto důvodů je nutná prezentace, která je budována od základu, takže nikde není ponechána mezera, která by dávala oponentům příležitost se do ní navážet; námitky budou proto předvídány při výstavbě myšlenkové struktury, aby celá otázka byla na konci definitivně a hladce vyřešena. Moje činnost na stovkách velkých i největších veřejných setkání a přednášek a na tisících rozhovorů a diskusí v malých kruzích mě musela upozornit téměř na všechny myslitelné námitky, které lze vznést. Dnes již neexistuje námitka, na kterou by nebylo možné úplně odpovědět, i když se samozřejmě musím zdržet odpovědí na zlomyslné nebo nesmyslné námitky, protože, jak všichni víme, jeden hlupák položí více otázek, než na které dokáže odpovědět deset moudrých.

Co se tedy rozumí pod pojmem „úrokové otroctví“? Úrokovým otroctvím je třeba rozumět úrokově vázaný dluh státu a národa vůči nadnárodním finančním mocnostem. Zde se tedy jedná o novou formu otroctví, o otroctví závislosti na financích. Toto otroctví je děsivější a krutější, než kdy byla jakákoli forma vlády za vlády absolutních knížat, protože je vykonáváno neosobním způsobem, bez jakéhokoli lidského citu, posedlé pouze nenasytným pudem expandovat a zvětšovat se, chtivostí po moci, která nemá srovnání.

Obvyklý výraz pro existenci tohoto pravidla je: „Peníze vládnou světu“. Peníze jsou zde však použity pouze jako symbol panství pro finanční moc. Peníze samy o sobě, kovové

a papírové měny, nejsou samy o sobě přirozeně ani dobré, ani špatné a nevykonávají žádný druh vlády. Peníze jako platidlo jsou nezbytné pro směnu zboží a služeb. Proto jsou všechny pokusy zabývat se vládou finanční moci pouze ze strany peněz od počátku chybné a odsouzené k neúčinnosti, protože v případě této vlády se skutečně nejedná o otázku úzkého peněžního systému, ale o otázky moci. Peníze jako nástroj moci nejsou samy o sobě, jak bylo uvedeno, ani dobré, ani špatné, záleží pouze na jejich použití. Skutečnost, že mohou být použity i vražedně, tj. zneužity, nijak nezneutralizuje jejich nekonečně rozmanité a nepostradatelné možnosti užitečného použití. Dokonce i peníze, použité užitečným způsobem, mají blahodárný vliv na národní hospodářství. Peníze nebyly neprávem nazývány krví v národohospodářském organismu. Dokud peníze zůstávají věrné svému úkolu směnného prostředku, dokud přijaté nebo vydělané peníze opět směřují zpět do hospodářství, nemohou mít na národní hospodářství žádný škodlivý vliv.

Nyní přichází další faktor: touha používat peníze jako metodu spoření. Tato touha je sama o sobě zcela oprávněná, naopak je třeba si jen plně přát, aby smysl pro spoření byl opět navrácen ke cti, kdyby - ano, kdyby - bylo spoření za dnešních okolností skutečně vůbec možné. Trvalá, hrozivá devalvace našich německých peněz v důsledku nezodpovědné státní finanční politiky skutečně činí ze spoření hloupost, neboť po několika týdnech či dnech může hodnota peněz klesnout na zlomek své dřívější hodnoty. Mají-li tedy peníze plnit svůj úkol spořicích peněz, musí mít stabilní hodnotu.

Protože německé peníze z důvodů, které budeme muset ještě prozkoumat, nemají v současné době stabilní hodnotu a

ani ji mít nemohou, poohlíží se německý spořitel v každém nestabilním období po takových penězích se stabilní hodnotou. Takovými penězi stabilní hodnoty jsou tzv. ušlechtilé měny, dolary, švýcarské franky a holandské guldy, peníze skandinávských národů atd. a také kovové peníze z drahých kovů.

Nyní se však proti této touze po akumulaci stabilních peněz staví národohospodářský úkol peněz jako provozního kapitálu hospodářství. Abychom tuto otázku pochopili v celé její hloubce, musíme se držet toho, že peníze podle své podstaty nejsou a nemají být ničím jiným než „certifikátem vykonané práce“. Obvyklé vysvětlení: „Peníze jsou prostředkem směny“ není v žádném případě nepravdivé, ale nevyčerpává tuto otázku. Úkolem peněz, a to dokonce tím nejdůležitějším, je zprostředkovávat směnu zboží. Tento úkol však plní i jiné věci, například čajové sáčky Číňanů, mušle u negrů atd. Nejvnitřnější podstatou peněz vydávaných dnešním státem, stejně jako peněžních náhražek, je to, že jsou to certifikáty - dalo by se také říci poukázky - na nějakou práci vykonanou jinými osobami. Pod pojmem „vykonaná práce“ je třeba rozumět zcela komplexně každý hospodářský produkt, tedy i suroviny, neboť i ty mají obchodní či prodejní hodnotu jen tehdy, jsou-li vytěženy a jsou-li dodány na trh. Aby se tato směna zboží mezi sebou usnadnila, ba aby byla ve složitém hospodářství vůbec možná, musel být vynalezen směnný prostředek, který by přímo umožnil, aby výrobce pouze jednoho zboží mohl prostřednictvím tohoto směnného prostředku, který má všeobecnou platnost, uspokojovat své rozmanité potřeby. Švec vyrábí boty rok co rok - ale potřebuje každodenní chléb, maso, mléko, vejce, potřebuje oblečení atd. Pekař, od něhož švec

kupuje chléb, možná skutečně potřebuje jeden nebo dva páry bot za rok, ale skutečně mu nelze celý rok platit za všechen chléb, který všichni jedí jenom s botami, skutečně musí také platit svému mlynáři a dodavateli dříví za mouku a palivo, ale ti už také nemohou používat žádné další boty, protože sami už dostávají boty a obuv od jiného ševce. Pekař však přirozeně nemůže platit mlynáři za mouku svými vlastními výrobky, pekař musí péct chléb pro obec. Jinými slovy: čistě směnné hospodářství je v rozvinutém národním hospodářství s rozsáhlou dělbou práce zcela nemožné. Směnný zprostředkovatel je proto nezbytný. V nejobecnější podobě musí být tímto směnným prostředníkem obecně uznávaná a státem chráněná evidence výrobků národního hospodářství; za tuto evidenci musí být také možné něco koupit a každý musí být povinen za tyto směnné peníze poskytnout své obchodní výrobky.

Chybné je například i tvrzení, že peníze jsou záznamem o vykonané práci. Jistě, člověk tyto peníze přijímá jako vykonanou práci, ale ne proto, že by jimi byl již ukončen hospodářský cyklus, nýbrž proto, že tyto peníze jsou skutečně záznamem každé z mnoha vykonaných pracovních činností - záznamů, jimiž každý může uspokojit svůj požadavek na životní potřeby a své další potřeby. Teprve když je tato potřeba pokryta a peníze jsou vráceny zpět do hospodářství, je základní koloběh peněz ukončen. Pokud však peníze zůstanou ležet jako střádané nebo naspořené peníze v jedné ruce, pak se uskuteční jen poloviční směna, jen poloviční cyklus. Peníze ještě nesplnily svůj cíl, naopak, byly odňaty cíli, pro který byly vynalezeny a pro který existují. Musíme zásadně prohlásit, že toto přerušení národohospodářského úkolu peněz je z

národohospodářských a státněpolitických důvodů nepřípustné. Samozřejmě nemůže platit, že každá přijatá finanční částka musí být ihned vydána, že finanční trh musí být zásoben penězi tak hojně, aby každá soukromá osoba mohla učinit svá hospodářská opatření tak, že si ponechá částky na pokrytí svých měsíčních potřeb nebo částky na větší jednorázové roční služby, ale musí být prohlášeno za zcela nepřípustné národohospodářsky, aby měna vydávaná státem pro blaho společenství byla stažena z veřejného oběhu jako hromaděné peníze.

Finančnímu systému tedy odpovídá i povinnost utrácet, tedy povinnost vracet získané peníze zpět do oběhu.

Lze zde také znovu zcela ostře upřesnit, že úspory tím nejsou nijak znemožněny. Správně chápané spoření není v žádném případě lakomé a skrblické hromadění peněz, nýbrž - chceme-li použít oblíbeného spojení myšlenky spoření s dětským přirovnáním - , je to vytváření a nabývání statků, koupě nebo stavba malého domku, nákup cenných předmětů, sbírek, knih, obrazů, domácích potřeb, rozšiřování a zdokonalování obchodního podniku, rozšiřování zásob atd. a to je mnohem lepší „spoření“ než hromadění zlata.

Právě my Němci jsme v této otázce museli projít výchovou ke světonázoru nejvelkolepějšího stylu. Toto správné „spoření“, které jsme právě popsali, se nám nejlépe odměnilo, to falešné, zaměřené na peníze, se nám trpce vymstilo.

Tento neomylně správný cit národa i pro tyto záležitosti se zcela správně odráží v ságách a pohádkách. Střádané peníze se mění v bezcennou hroudu nebo mizí, případně přinášejí nekonečné neštěstí. Na druhé straně si vždy a všude získal úctu

a vážnost ten, kdo ze své pracovitosti „něčeho dosáhl“ - a tímto zdravým uvažováním se vždy rozumí kvetoucí soukromé hospodářství, ať už obchodní, komerční nebo průmyslové. Proti takovému rozvoji bohatství nelze nic namítat, není namířeno proti duchu peněz, je jako prosperující člen celého hospodářství společenský v tom nejlepším slova smyslu.

Po těchto stručných, ale nutných, podstatných poznámkách o finančním systému se vraťme k výchozímu bodu naší otázky: „Co máme na mysli pod pojmem úrokové otroctví?“

Jestliže zadržováním peněz v rukou lidí, kteří si neuvědomují národohospodářský úkol peněz, nebo ještě více v rukou těch, kteří chtějí vybrané peníze použít jako nástroj moci, vzniká patová situace, peněz, které zůstávají v oběhu, ubývá, vzniká peněžní tíseň. Ale ti, kdo mají peníze, je stále ještě národohospodářsky zdravým způsobem nevracejí zpět do oběhu, protože ze své strany uspokojují trvalé potřeby a nechávají stavět domy nebo kupují jiné obchodní či průmyslové výrobky. Neodebírají tedy od podnikatele nebo továrníka, který rozhodně potřebuje provozní kapitál k udržení svého podniku, své výrobky, ale dávají mu peníze, které zadržují neoprávněně, v národohospodářském smyslu, za zvláštní poplatek - za úrok. Začíná národohospodářská tíseň.

Vztah výroby zboží - výrobce - národohospodářského pracovníka k penězům je rázem převrácen naruby. Peníze, které měly podle své podstaty a svého vynálezu sloužit hospodářství, se náhle emancipovaly a vyvíjejí tlak na výrobu zboží. Začíná finanční vláda. Soukromé hospodářství je jistě rádo, že může své podniky udržovat alespoň tímto způsobem, neboť se cítí být povinno sloužit výrobě národohospodářsky. Z tohoto pocitu

národohospodářské povinnosti národohospodářského pracovníka plyne hromaditeli peněz dvojí výhoda: jednak má vystaven dlužní úpis - tedy právní titul -, podle něhož je dlužník celým svým jměním zavázán k neztenčenému splácení půjčených částek, ve většině případů jsou zcela zvlášť zastaveny další určité předměty jmění, a jednak se dlužník musí dále zavázat k nepřetržitému příplatku, který se nazývá úrok.

Zaručený úvěr se tedy neposkytuje z důvodů, které by odpovídaly doslovnému smyslu slova úvěr, tj. důvěře ve větší hospodářskou účinnost a výkonnost, ale čistě s úmyslem využít potřeby podnikatele zajistit si bez námahy část svého pracovního příjmu. Takový úvěr také není poskytován proto, aby se jím podporovala výroba, ale pouze proto, aby se vlastnictví peněz „vyplatilo“. K jakým podnikům je úvěr využíván, je věřiteli v podstatě zcela lhostejné; pokud se o něj zajímá, děje se tak pouze proto, aby se ujistil, že jeho peníze jsou v bezpečí a především, že jsou také účinně úročeny.

Obecně lze říci, že úvěrový systém, který zprostředkovávají banky, je dnes vybudován tak, že kapitalista, vlastník peněz a úvěru, je zpravidla zcela odtržen od práce. Nemá vůbec žádný vztah osobní povahy k různým odvětvím výroby, v nichž „nechává pracovat své peníze“, jak zní oblíbený zavádějící výraz. Co ví majitel akcií o „Girmes“, „Pöge“, „Weser“, „Riebeck Montan“, „Otavi“, „Salitrera“, „Steaua Romana“, co ví, co se v těchto závodech vyrábí? Nemá na tom žádný zájem, má jen jednostranný zájem, zda akcie stoupají nebo klesají a jak vysoké jsou dividendy, které jeho kapitál vynáší. Je také zcela lhostejné, zda akciové společnosti nebo jiné formy kapitalistické činnosti (akciová společnost, společnost s ručením omezeným, odbory atd.) slouží výrobě

vůbec. Hlavní, jediná rozhodující věc je - „rentabilita“. Důkazem toho je obrovská popularita, které se bankovní akcie těší. Velké banky, stejně jako každá úvěrová instituce, obecně nevykonávají žádnou produktivní práci ve smyslu výroby zboží. Zde, v systému velkých bank, slaví myšlenka úroku - tj. možnosti převést gigantický podíl výnosů z produktivní práce do vlastnictví pouhého vlastníka peněz, a to pro něj dokonce zcela bez námahy - skutečné orgie. Dnes už téměř neexistuje podnik, který by nebyl v nějaké formě závislý na bance, který by nebyl veden v čistě úrokové kapitalistické formě. Celá národněhospodářská práce je závislá na bankovním a burzovním kapitálu a je na něj úrokově vázána.

Páni bank - vysoké finance - jsou zároveň pány výroby. Na nich závisí, zda se práce zastaví, nebo zda trh zaplaví obrovské množství odpadu. Pro organizovaný soukromý sektor je uspokojení potřeb zcela vedlejší záležitostí.

V případě této úrokové kapitalistické ekonomické formy moderního úvěrového systému tak máme co do činění s nejúplnější národohospodářskou nemorálností, s naprostým překroucením významu finančního a úvěrového systému jako služebníka hospodářství do pozice absolutního pána hospodářství.

Ďábelská hra plná lží a podvodů dokázala změnit nespravedlnost ve spravedlnost a pána ve sluhu.

Tvůrčí a produktivní práce se stala otrokem a světu vládne lstivě dravý, věčně movitý židovský duch lichvy.

Vydírání, které je možné jen díky vyvolání umělého výjimečného stavu prostřednictvím národohospodářsky nelegitimního zadržování peněz. A to je dnes považováno za

spravedlivé, za právo, kterého se nikdo neodváží dotknout, protože ho přivádí do konfliktu se světovládnou mocí velkého úvěrového kapitálu.

Úrokové otroctví bylo dovedeno k dokonalosti. - Bylo zdokonaleno tím, že se svůdnému umění pohyblivého ducha podařilo připoutat k úrokovému otroctví i stát, daného ochránce finančního systému, takže i on se svázanýma rukama uznává mezinárodní kapitál za svého pána a nechal se odklonit od svého skutečného úkolu ochránce národního hospodářství do pozice exekutora, výběrčího úroků pro velký úvěrový kapitál. […]

Úvěrové hospodářství

„Pokud stát potřebuje peníze, musí si je půjčit od těch svých občanů, kteří jich mají více, než mohou sami použít. Za vrácení těchto peněz musí přirozeně platit úroky, jinak peníze nedostane, už tak má skutečně dost potíží se svými půjčkami vyjít vstříc.“

Tuto formulaci použil bývalý socialistický ministr Dr. David při diskusi se mnou v Berlíně. Tuto formulaci jsem sem umístil záměrně, protože příkladně odráží úrokový kapitalistický způsob myšlení naší doby; to, že byl ze všeho nejvíc marxistou, dodává tomu všemu zvláštní pozoruhodnost.

Nyní ze stovek diskusí a přednášek vím, že uvedená formulace je tak plně odvozena ze současného úrokově kapitalistického myšlenkového světa, že by sotva kdo pocítil nepravdivost tohoto vysvětlení úrokové a dluhové ekonomiky státu, natož aby na ni našel správnou odpověď.

To má velmi jednoduchý psychologický důvod, totiž že výše uvedené vysvětlení podané výše se vztahuje na krytí

peněžní potřeby soukromého člověka v rámci úrokově kapitalistické formy ekonomiky.

Pro jednotlivého soukromého člověka, stejně jako pro soukromé hospodářství obecně, platí věta: „Potřebuje-li někdo peníze, musí si je vypůjčit za úrok od těch, kteří mají více peněz, než mohou sami použít.“

Musíme se však skutečně vyhnout tomu, abychom na otázky národního finančního hospodářství odpovídali z hlediska soukromokapitalistického, nýbrž z hlediska státnického. Chci tím říci, že by bylo skutečně velkým neštěstím, kdyby se tento soukromý ekonomický způsob myšlení jednoduše bezvýhradně přenesl na národní hospodářství.

Stát s jeho mocenskými nástroji, s jeho svrchovanou mocí skutečně nelze ztotožňovat s nějakým nahodilým soukromníkem. Stát disponuje třemi mocenskými možnostmi, jimiž může z titulu své svrchovanosti pokrýt svou potřebu k plnění svých úkolů. Jsou to jeho suverenita v oblasti služeb, jeho suverenita v oblasti mincí a jeho finanční suverenita.

Suverenitou služeb je třeba rozumět svrchované právo státu žádat své občany o bezplatné služby. Tato svrchovanost státu nad jednotlivcem se v nejsilnější míře projevuje v povinné vojenské službě a ještě více ve válečné službě. Tváří v tvář požadavkům, které může stát od svých občanů v době války požadovat, musí všechny soukromé ohledy ustoupit. Rodina, povolání, podnikání a výdělky, vše musí mlčet, když stát povolává své syny k vlajce. Stát však může své občany povolat nejen k válečné službě, stát je může povolat i k velkým hospodářským podnikům, vzpomeňme na zákon o pomocné

službě, který však bohužel zcela v protikladu k vojenské službě stanovil vysokou a stále se zvyšující odměnu za vykonané služby, takže brzy vznikl hluboký rozkol mezi frontovými vojáky, kteří museli denně obětovat svůj život za vlast - bez odměny -, a těmi, kteří byli zaměstnáni, ve vlasti chráněni za frontou, za vysokou mzdu. Jen tak mimochodem lze připomenout i silné výkony jiných národů, které byly založeny na služebních povinnostech: vzpomeňme na stavbu Čínské zdi, na obehnání našich středověkých měst. Prakticky by tedy stálo zcela v mocenské suverenitě státu oživit a rozšířit starou pomocnou a týmovou službu a řešit s nimi tímto způsobem velké hospodářské úkoly k dispozici stávajícím silám.

Mincovní suverenita státu je druhým zdrojem moci, z něhož může stát přímo pokrýt svou potřebu peněz. Nikdo nezpochybňuje právo státu razit mince nebo vydávat státní pokladniční poukázky, ostatně kromě toho stát na základě své suverenity produkuje peníze ze všech možných zdrojů. Z mědi, niklu, železa, porcelánu, hliníku a především z - papíru. Stačí připomenout dobu, kdy naše říšská vláda považovala za oprávněné vydávat denně 100 000 000 000 000 marek a stále nové papírové peníze. Nebudeme se zde podrobněji zabývat otázkou, zda to bylo správné a přijatelné, musíme zde pouze konstatovat, že stát může na základě své mincovní suverenity skutečně pokrýt svou potřebu a že není nucen „půjčovat si peníze na úrok od těch svých občanů, kteří jich mají více, než mohou sami použít“.

Stejně tak nebude moci nikdo zpochybnit finanční nebo daňovou suverenitu státu a ten, kdo by ji zpochybnil a snažil se ji prakticky vykonávat jako jednotlivec, by mohl pocítit autoritu státu v podobě soudního vykonavatele. Finanční či daňová

suverenita státu, tedy právo státu povolávat své občany k finančním službám, je stejně zřejmá a stará jako státní struktury. Tato forma je také nejpřirozenější a nejzdravější, přestože v této oblasti byla naší době vyhrazena snaha proměnit rozumný smysl daní v naprostý nesmysl a udělat z daňového systému prostředek k totálnímu okrádání lidí ve prospěch nadnárodních finančních mocností. Ani zde by nás neměla dále zaměstnávat otázka přípustnosti daní, nýbrž pouze skutečnost, že stát je velmi dobře schopen pokrýt svou peněžní potřebu prostřednictvím daní, tedy opět cestou, která není otevřena soukromému hospodářství, ale která stát naprosto zbavuje nutnosti přijít ke své peněžní potřebě přijetím povinnosti platit úroky kapitalistům.

Stát, stejně jako každý soukromník, má samozřejmě další možnost pokrýt své potřeby zadlužením. To je však již pro soukromníka dvousečný meč; pro stát je to však, řečeno prostou a dobrým jazykem, to nejhloupější, co může obecně udělat. Není to však jen nejhloupější věc, ale je to s ohledem na poslání státu jako ochránce společných zájmů přímo zločinné.

Půjčkové hospodářství států prakticky zruinovalo státy a vydalo je do rukou mezinárodních financí, vydalo bohatství národů finančním mocnostem a státní půjčky jsou dnes strašlivou pijavicí, od níž se národy nedokážou osvobodit a díky níž se bezmocně zhroutí, pokud tomuto strašidlu rozhodně neučiníme přítrž zlomením úrokového otroctví.

Tím se ocitáme uprostřed oblasti státní finanční politiky, tedy v oblasti, v níž se normální Němec necítí vůbec doma. Co si má člověk nyní počít se všemi těmi mnoha a velkými čísly? Normální státní občan zpravidla nečte rozpočtové debaty a má tak nábožnou úctu k tajným cestám a klamným způsobům

finančního umění, že by byl nejraději těchto věcí zcela ušetřen. V podvědomí to jistě souvisí i s tím, že každý jedinec v sobě nosí takový nepatrný cit pro daňovou suverenitu státu a nikdo si nepřeje, aby mu byla čísla připomínána. Teprve když mu do domu vletí daňové papíry, moderní člověk si všimne, že se ho tyto věci vlastně značně týkají a že je vždy obětí všelijaké falešné státní finanční politiky.

Nyní je nanejvýš pozoruhodné, že v zásadě nejsou záležitosti státní finanční politiky vůbec tak neprůhledné a záhadné, jak se na první pohled zdají, ba že jsou v zásadě tak jasné a jednoduché, že je každý průměrně chápavý člověk dokáže pochopit alespoň v hrubých rysech.

Není tedy třeba velkých ústavních vysvětlení, že stát velmi dobře disponuje popsanými možnostmi, jak pokrýt svou peněžní potřebu, neboť každý ví a na vlastní kůži zažil, jaká je povaha služební suverenity státu, a každý dostává denně do ruky papírové bankovky vydané státem, a nikdo není ušetřen daně. Bylo by tedy nejpřirozenější věcí na světě, kdyby stát kryl svou peněžní potřebu výhradně těmito třemi způsoby.

Pro soukromníka však tyto tři cesty nejsou otevřené, neboť by nemohl ani úspěšně vyzvat svého souseda k pracovní nebo daňové službě, ani by nebyl v bezpečí, kdyby se pokusil sám tisknout peníze a uvádět je do oběhu. Pro něj skutečně existuje pouze cesta zadlužení na úrok, pokud se již absolutně domnívá, že se může stát šťastným pouze s cizími penězi a nemůže se vyhnout zadlužení.

Ale to, že stát obecně považuje za správný jediný způsob přijímání úročených půjček - tedy dluhů, když potřebuje peníze, a svá ostatní svrchovaná práva dnes uplatňuje jen pokoutně, aby

vzniklé dluhy od lidí vymohl, to jsou podmínky, pro které se marně hledá rozumné vysvětlení. Rozumné vysvětlení pro to skutečně neexistuje, nýbrž jen to, že celé naše myšlení i v národních finančních politických záležitostech je řízeno nebo zkorumpováno soukromokapitalistickým způsobem. Při takovém všeobecném znečištění veřejného mínění hrají taková zdánlivě logická vysvětlení úvěrové politiky státu, jak jsem o nich referoval, velkou, ba veskrze důležitou roli.

Žid se i v těchto věcech ukázal jako mistr psychagogie. V takových případech je vždy velmi těžké nemluvit hned obecně o přímé korupci odpovědných státníků, předpoklad je zřejmý, a přesto ve většině případů nešlo o žádnou korupci, nýbrž jen o nejistotu ve věcech finančního a úvěrového systému, krátkozrakost a samolibost, které vedly k tomu, že státní finanční správy pomalu, ale jistě upadaly do úvěrového deliria, z něhož dodnes nevidí východisko.

K tomuto vývoji okolností přispěla velmi podstatným způsobem skutečnost, že financování velkých veřejných prací, jako je stavba železnic apod., které slibovaly výnosy, se zpočátku považovalo za neškodné prostřednictvím půjček. Člověk se rozhodl následujícím způsobem: Z výnosů železnic nebo vodních cest lze okamžitě pokrýt úroky, pak máme skutečně pod kontrolou tvorbu cen. Vlastními zdroji nemůže stát ze své pokladny čerpat tak rozsáhlá díla najednou, a proto vděčně přijímá nabízenou úvěrovou pomoc bank. Tím odpadá vládě starost se schvalováním nových daní v zemském sněmu, likvidní zdroje státu nejsou nárokovány a železnice mohou z přebytků snadno hradit úroky. Svůdné umění úvěrového kapitálu, který sám o sobě nemůže s penězi nic dělat, pokud nenajde někoho, kdo mu je odebere a zaplatí mu navíc úroky,

dokázalo změnit černou barvu v bílou a ze státu samotného učinit výběrčího úroků pro soukromý kapitál.

I ta nejjednodušší ekonomická úvaha vlády nebo parlamentu, který si je vědom své odpovědnosti, by však měla vést k následujícím závěrům: Jestliže se staví železnice z cizích peněz a musí se za ně rok co rok platit pouze 5% úrok se vším, co s tím souvisí, splácí se celá částka za 20 let již jednou, za 40 let již dvakrát, a přesto zůstává stejný dluh nesplacen. Tyto mimořádné částky, které mnohonásobně převyšují počáteční investiční náklady, musí být skutečně opět nepřímo získány z národa, ze všeho obyvatelstva, které musí platit tarify železniční dopravy zvýšené právě podle těchto úrokových částek. Jednorázové oznámení velkého železničního poplatku národu je, nebo by bylo lepší. Pak by ovšem tyto poplatky byly po několik let spíše tísnivé, ale také ne o mnoho déle, neboť dopravní náklady a železnice by se velmi brzy staly skutečně bezdlužným majetkem státu, který by mu později zajistil velké roční příjmy. Ale to je ta stará pohádka, že člověk raději uřízne psovi ocas kousek po kousku, protože si myslí, že by to pro něj bylo mnohem méně bolestivé. Opak je samozřejmě pravdou. Investiční náklady takového národního počinu musí skutečně zaplatit obyvatelstvo, ale pokud se vyvíjejí na základě půjček, pak do nich nevyhnutelně vstupují navíc úroky, které v průběhu let mnohonásobně převyšují samotný dluh. Financovat takové veřejné stavby prostřednictvím půjček je proto naprostá finanční hloupost. Již zde můžeme poukázat na to, co stát zachrání před jeho půjčkovým šílenstvím: nikdo nemůže státu zakázat, aby například na takovéto výrobní projekty vydal úvěrové poukázky, úvěrové poukázky státní pokladny, a tím práce zaplatil. Taková tvorba státních peněz v případech, kdy

vůbec nemůže být řeč o inflaci, protože i pro nové směnky existuje nová hodnota, by jedním rázem vyřešila všechny obtíže a navždy osvobodila stát i národ od úročeného dluhu vůči soukromému kapitálu.

Tomuto problému se budeme muset podrobněji věnovat na jiném místě. Zkušená finanční správa by měla umět zařídit věci tak, aby se tak velké práce prováděly ze zvláštních daní spolu s využitím ostatních příjmových zdrojů státu a jen s částečnou emisí nových bankovek. Tato možnost by ovšem nastala ve značné míře jen tehdy, kdyby všechny ostatní státní výdaje, zejména tzv. neproduktivní výdaje na administrativu, justici, školství apod. mohly být kryty z přebytků státních obchodních podniků.

To může vzhledem k současnému zběsilému deficitnímu hospodaření železnic, pošty atd. znít jako ironie, a přesto jsme od takových možností nebyli tak daleko, jak jsem ukázal již v roce 1919 ve své první publikaci v Suddeutsche Monatshefte (únor) „Co teď?“ pod titulkem „Radikální prostředky“. Od tohoto ideálního stavu národního finančního hospodářství nás dělil pouze úrokový závazek státu vůči soukromému kapitálu. Tomu zabránil již tehdy účinný blud, že stát, když potřebuje peníze, musí do sebe jednoduše pumpovat peníze na úrok.

Je jasné, a každý by měl být schopen sledovat mé výklady, že stát není nijak veden k cizím penězům, tedy k zadlužování, když chce něco podniknout, že by například mohl požadovat pracovní a týmovou službu a že by konečně byl nepochybně oprávněn vydávat pro tyto účely státní pokladniční poukázky, aby s nimi mohl tyto práce zavést bez zatížení národa. Takový postup by měl tu obrovskou výhodu, že by taková díla byla od počátku osvobozena od každé úrokové a poplatkové povinnosti;

díla by se okamžitě stala volným a nezadluženým státním majetkem. Z výnosů těchto děl by se skutečně mohly v krátké době umořit a zničit vydané státní pokladniční poukázky; výrobky těchto děl, resp. ceny nákladní a osobní dopravy by se mohly poměrně výrazně snížit. Tím mohly být obecně poskytnuty největší služby celému národnímu hospodářství, stát mohl získat poměrně významné zdroje příjmů, které by byly co nejužitečnější pro celé národní společenství a které by také učinily stát samotný zcela nezávislým na vysokých financích. Však tomu tak také mělo být. Neboť stát je pánem finančního systému a nikoli vysoké finance, tedy bude jím v budoucím nacionálněsocialistickém státě.

Byl to skutečně psychagogický podvodný trik, že se bankám podařilo nepřipustit tak zřejmé a samozřejmé myšlenkové pochody, které - jakmile jsou jednou vysloveny - již nelze rozporovat, a zmást stát a hospodářství výše citovanou větou a uvrhnout je do úrokového otroctví kapitálu.

Vím, že i když jsou tyto věci nyní jasné jako denní světlo, přesto mnozí z mých čtenářů nedůvěřují svému zdravému lidskému rozumu a prostě nechtějí uvěřit, jak mohla být taková absurdita možná, a raději se domnívají: „To přece nemůže být pravda, naši státníci nemohli být tak hloupí - ale to prostě nemohu posoudit.“ Toto přiznání k nedostatku soudnosti, pokud jde o tak zjevnou státní neschopnost ve finančně politických záležitostech, stojí dvojnásob v rozporu s jinak pohotovým hledáním viny a řečněním o státních opatřeních a s tím, že zde jde o záležitosti, které každého jednotlivce zasáhnou nejcitelněji do peněženky.

Těmto lidem bych chtěl ponechat k úvaze ještě jedno hledisko, které souvisí se způsobem schvalování úvěrů prostřednictvím zemského nebo říšského sněmu.

Takto rozsáhlé státní úkoly se v parlamentech skutečně důkladně projednávají. Po dlouhých debatách jsou úvěry nakonec „schváleny“. Průměrný občan státu se domnívá, že nyní je již vše v pořádku a že stát, který je skutečně tak bohatý a mocný, již disponuje schválenými miliony. Docela chytří lidé se možná ještě podrbou za uchem a řeknou si: „To znamená zase nové daně“. Ale myslím, že mohu směle tvrdit, že kromě zasvěcených - k nimž nemusí patřit ani zastupitelé, ani ministři -, skutečně asi nanejvýš jeden ujasní, že toto schválení velkého úvěru v zemském nebo říšském sněmu neznamená nic jiného než povolení, aby si tento „úvěr“ nechal půjčit na úrok jiným způsobem. Toto „schválení úvěru parlamentem“ tedy zmocňuje pouze dotyčného ministra, aby tento úvěr získal na úrok u velkých bank. Tím se „schválení úvěru parlamentem“ přirozeně stává fraškou, komedií, neboť veškeré obyvatelstvo - které musí v konečném důsledku zaplatit kapitál a úroky - nebylo schopno tento „úvěr“ také skutečně poskytnout, ne, ten musí být nejprve vytvořen velkým úvěrovým kapitálem.

Jedinou logickou a přirozenou věcí by skutečně bylo, že v případě schválení úvěru parlamentem by současně a automaticky došlo také ke schválení, že nyní státní banka schválené částky také vyplatí nebo schválí na základě platebních příkazů prováděcích orgánů dotčeným podnikatelům.

Úvěry jsou schváleny, pro potřebnou měnu se musí něco udělat; je proto nesmyslné, jestliže - jak je nyní běžné - se

nejprve musí vypsat úvěr a pak se právě „schválené“ úvěry jaksi podruhé dávají kapitalistům.

Nyní lze tvrdit, že přebytečné peníze od státu jsou čerpány právě tímto způsobem a že to musí mít příznivý vliv na celkovou finanční situaci země, že tedy takovéto úvěrové řízení bude působit protiinflačně. Tak tomu však přirozeně v žádném případě není, a to z důvodů, které nemůže zpochybnit žádný bankovní odborník. Lze připustit, že zcela menší část takovýchto směnek a splátek takovýchto úvěrů je vyplácena v hotovosti, jde zde o okruh drobných střadatelů, kteří si s takovými směnkami najdou cestu do banky, kteří mají našetřeno pár set nebo tisíc marek, které by nyní rádi investovali do úrokového certifikátu, do takového kouzelného papíru, z něhož je třeba každý rok odstřihnout jen kousek, aby byla vyplacena určitá částka, aniž by tím certifikát ztratil na hodnotě. Peníze, které takto do banky přicházejí, jsou však zcela zanedbatelné. Kromě toho banky, u nichž jsou tyto peněžní částky uloženy, ze své strany vůbec nepředávají tyto peněžní částky státní pokladně, ale převod těchto směnkových částek se provádí výhradně převodem nebo zúčtováním.

Ale všechny větší převody těchto půjček provádějí kapitalisté již od počátku ve svých bankách, a to bezhotovostním převodem nebo prostřednictvím bankovních transakcí atd.

Ve skutečnosti se tedy státu nedostává do rukou žádná hotovost, a pokud ji dostane, musí ji okamžitě vydat na provedení svých prací. Tato údajná výhoda tedy neexistuje. Naopak z toho vyplývá následující: Stát, jak víme, vydává na půjčené částky tzv. zajišťovací certifikáty neboli dluhopisy. Tyto státní dluhopisy jsou přesně nebo ne tak přesně vytištěné

papíry, které obsahují dluhový nástroj opatřený všemi státními zárukami na přijaté částky a kromě toho nezbytná určení termínů výplaty úroků a na vlastních kupónových listech kupóny, na jejichž základě se stát zavazuje vyplácet čtvrtletně, pololetně nebo ročně úroky z částek vyznačených v kupónovém listu. Kromě toho se k tomuto kupónovému archu připojuje další tzv. obnovovací certifikát (talon), který opravňuje majitele k obdržení nového kupónového archu, pokud platnost prvního po určitém počtu let skončila.

Nyní takovýto cenný papír, který vydává stát a za který stát ručí celým svým majetkem za kapitál a úroky, znamená jistě kupní sílu v rukou majitele. Vlastník takových státních certifikátů si za tyto certifikáty může skutečně kdykoli něco koupit, ať už tyto certifikáty dá přímo jako platidlo, nebo tyto certifikáty nejprve prodá na burze či svému bankéři a výtěžkem pak zaplatí v hotovosti.

Nyní není vůbec pochyb o tom, že vydávání nových cenných papírů státem znamená vytváření dodatečné kupní síly - zda je to správné nebo oprávněné, nás zde v tuto chvíli nezajímá -, zcela totéž by nastalo, kdyby stát například tiskl nové papírové peníze. Rozdíl by spočíval v tom, že v jednom případě jsou vyrobeny cenné papíry, které zatěžují stát kromě dluhu i trvalým úrokovým závazkem, zatímco v případě nové emise papírových peněz úrokový závazek vůbec nepřichází v úvahu. Již nyní tedy vidíme, že poslední forma by byla v každém případě pro stát a národ výhodnější.

Sledujeme-li však nyní způsob takového financování dále, ukazuje se, že přímé financování velkých státních děl s vyhnutím se cestě půjčky odhaluje další obrovské výhody.

Viděli jsme, že v současnosti přijatá forma financování státních prací vede k vytvoření dodatečné kupní kapacity, kterou představuje vydání nových zajišťovacích certifikátů. V tomto případě se přirozeně celé nové úvěrové částky vydají a musí vydat najednou, i když železnice, vodní cesty atd., které se mají nově postavit, jsou teprve ve fázi výstavby a nepředstavují ještě žádnou skutečnou hodnotu, která by stála za zmínku.

Pokud se přejde na financování takových velkých státních prací mnou navrhovaným způsobem, pak nejprve zmizí obrovské náklady na reklamu úvěru. Člověk si může vzpomenout, jaké obrovské částky spolykají jenom výběrová řízení v novinách. Dále zmizí procenta, která jsou od počátku poskytována bankám a jiným úvěrovým institucím. I ta jsou opět milionová. Dále se má tendence vydávat půjčky pod nominální hodnotou, jinými slovy, za dluhopis 1000 marek zaplatí kupující těchto certifikátů jen 970 marek více či méně, a přesto dostane celou částku i s úroky. I to jsou ztráty, které se od počátku stávají břemenem pro stát nebo podnik a ve prospěch kapitalisty. Člověk má totiž tendenci „ozdobit“ tyto půjčky dalšími lákadly, jak se říká na burze, tím, že ve výhledu nabízí zvláštní dodatečné výhody, mezi něž může patřit i osvobození od daně. Připomínám zde půjčku na důlní prémie, která vykazovala nejfantastičtější z těchto lákadel, k nimž se kdy stát snížil. Loterijní a hazardní ďábel byl postaven do služeb reklamy na půjčku v tom smyslu, že se slibovala výplata milionových výher na velmi velké množství dluhopisů v hodnotě 1000 marek; kromě toho byly vydržovány takzvané bonusové platby a dále ohlášená úroková sazba ve výši 5 %, která však byla zajištěna doložkami, a navíc v případě řady daní

byla spořitelní prémiová půjčka osvobozena od každé daně! Odkud se chtějí vzít obrovské částky na tyto příspěvky a dávky, tyto pohádkové výhry v loterii, nikdo neuvažoval - i když každému serióznímu a vnímavému člověku muselo být jasné, že všechny tyto částky budou muset být opět vytaženy z kapes lidí. Získané částky se totiž tehdy okamžitě použily na nejnaléhavější výdaje. To všechno jsou finanční politické zločiny proti národu, u nichž se člověk musí jen podivovat nad dokonalou drzostí, s jakou jsou inscenovány.

Kdyby se tedy vůbec nešlo cestou půjček, nýbrž přímo cestou přímé tvorby peněz, pak by všechna tato těžká a nespravedlivá břemena státního rozpočtu byla odstraněna - dokonce by se ani nemusely potřebné částky shromáždit najednou v nových papírových penězích, nýbrž by se to mohlo dít docela pomalu, podle toho, jak by i nové práce probíhaly. To by mělo ještě tu obrovskou výhodu, že by nemohlo být řeči o vydávání nekrytých peněz, neboť nové peníze budou dány teprve tehdy, až bude dokončen další značný úsek prací. Měli bychom zde co dělat s penězi plně krytými skutečnými hodnotami, tedy s penězi, které jsou stabilní, s penězi, které odpovídají tolika hodinám vykonané práce. Ale ani tato forma postupné emise nových peněz na výstavbu, která se již jeví mnohem příznivější, není v žádném případě konečným krokem. Neboť se vůbec neukáže, že je nutné uvádět do oběhu množství peněz odpovídající nově vytvořeným dílům, neboť nově vydané bankovky skutečně plynou opět do veřejných státních pokladen; mohou být tedy znovu vydány, aniž by bylo nutné uvádět do oběhu nové série. A nyní jděme ještě o krok dále, tj. prohlašme, že emise vlastních nových peněz na takové zvláštní státní úkoly není sama o sobě v zásadě vůbec nutná, i

kdybychom mohli velmi dobře vysvětlit přípustnost a zejména také jasnost procesu financování při emisi vlastních peněz na výstavbu a chtěli se jí pro určité účely držet.

Tímto posledním krokem je úplné bezhotovostní financování těchto státních úkolů. Jak již bylo ukázáno výše, je mylné předpokládat, že by stát prostřednictvím úvěru přišel k hotovosti, kterou by mohl zaplatit podnikateli a dělníkům na stavbách železnic nebo elektráren. Nicméně podnikatelé budou muset každý týden vybírat ze svých bank potřebné částky na úhradu své práce v hotovosti. Banky ze své strany musí tyto mimořádně vysoké nároky na své pokladní zásoby krýt opět z centrálních bank nebo z Říšské banky atd. Nyní, v normální době, již celá existující likvidita plně postačuje na týdenní výplatu mezd všech pracovních sil a je v podstatě lhostejné, jsou-li dočasně např. větší pracovní síly soustředěny na jednom místě při stavbě bavorské elektrárny Walchensee, neboť kdyby tam nebyly zaměstnány, musely by i při rozdělení do jiných podniků očekávat a dostávat své týdenní výplaty mezd nebo dostávat peníze prostřednictvím pojištění pro případ nezaměstnanosti. To znamená, že je zcela obecným úkolem státu postarat se o celkovou potřebu platebních prostředků pro celé národní hospodářství, bez ohledu na to, zda jsou na jednom místě dočasně zaměstnány větší pracovní síly pro provádění velkých státních prací či nikoli.

Poskytování platebních prostředků pro výplatu mezd a provádění ostatních bezhotovostních převodů podnikatelům je úkolem platebního styku a nemá vůbec nic společného s úvěrovou situací.

Bylo by proto nanejvýš samozřejmé a přirozené, kdyby se schválením úvěru na nějakou velkou státní práci

prostřednictvím zákonného zastoupení všeho obyvatelstva bylo zároveň spojeno oprávnění, aby státní banka mohla na základě těchto schválených úvěrů provádět potřebné platby. Samozřejmě normálním způsobem - že tyto platby se provedou teprve tehdy, až různé smluvní státní orgány (zemědělské odbory, uliční a říční inženýrské odbory, železniční stavební úseky, zvláštní odbory pro zvláštní účely atd.) přezkoumají podnikateli požadované částky plateb a v souladu s předpisy a smlouvou platby povolí.

Celý předhazovaný úvěrový podvod - neboť nejde o nic jiného než o moderní formu podvodu na národě - je zcela zbytečný a jen škodlivý. […]

Stát bez daní

Hlavním cílem nacionálněsocialistického státu je: stát bez daní. Může-li to za dnešních okolností znít jako šílená utopie, může-li se to mnohým zdát jako slib, který je příliš dobrý na to, aby byl pravdivý, přesto víme, že tento cíl je zcela dosažitelný, přinejmenším do té míry, že je třeba odstranit obrovský daňový tlak na obyvatelstvo. Nebo není snad přímo šílené, když dnes musí jeden pracující zaplatit týdně 150 000 000 marek a více na daních? Není naopak současný stav naprostým hospodářským bláznovstvím? Šílenství, které je v rozporu se všemi zájmy a které prospívá pouze mizivému počtu finančně silných, jejichž bohatství se díky tomuto systému stále zvyšuje a rozšiřuje?

Se vší jasností jsme v předchozích kapitolách předložili důkaz, že dnes téměř všechny daně pohltí právě placení úroků. Daně platíme v každém kousku chleba, který sníme, každý teplý salón stojí přebytek daní, každý nákup je zatížen daní z obratu. Ale vše, co se tímto způsobem vybere na daních, zdaleka nestačí ani na splacení úroků z reparací. Dále jsme se

dozvěděli, jak nezodpovědným způsobem se používá tiskárna na bankovky a jak se jejími produkty pokrývají chybějící částky reparací tím, že dodavatelé věcných plnění jsou za své zboží placeni papírem, stejně jako je papírem placena i mohutně nabobtnalá armáda úředníků. Tato bolševická metoda pokrývání státních finančních potřeb nekrytými produkty tiskárny bankovek není nic jiného než nepřímé zdanění obyvatelstva.

Pokud tedy usilujeme o zásadní odklon od takového finančního bolševismu, který ničí stát a hospodářství, není nic, co by bylo více v zájmu obecného blaha.

Vždycky prozrazuje nedostatek vkusu a kritického porozumění, jestliže někdo tak zásadní cíl, jakým stát bez daní nepochybně je, zavrhuje jako utopii. Pro toho, kdo s námi prošel širokými a spletitými cestami současné finanční politiky a kdo neztratil Ariadninu nit - úrokovou vázanost státu -, musí být snadné najít i cestu z tohoto Minotaurova labyrintu.

Ten, kdo se povznese nad úpadek a z povzneseného pohledu zkoumá popsané souvislosti: Ten, kdo rozpoznal úrokovou vázanost státu - daní - inflace, ten, kdo rozpoznal úrokovou vázanost všech národů západního kulturního okruhu jako skutečnost, která všemu dominuje, ten, kdo rozpoznal, že žijeme v době naprostého zvratu zdravých a rozumných poměrů mezi prací a bohatstvím, ten, kdo se již nemůže vyhnout naléhavé logice, že zejména stát z titulu své finanční svrchovanosti, není zcela vázán na půjčkovou cestu, nýbrž že může tvořivě financovat vlastním právem všechny velké veřejné státní úkoly, je pro něj jen posledním krokem do finančně politického Nového světa požadovat stát, v němž státní finanční správa nepovažuje za svůj prvořadý úkol vymoci

od státních občanů co nejvíce daní, nýbrž naopak odstranit každý tíživý daňový tlak a zúrodnit národní hospodářství.

Jsme s to předložit číselné důkazy, že stát bez daní není vůbec utopií, nýbrž že tato možnost je dána v každém řádném státním rozpočtu, jestliže se stát osvobodí od úrokového břemene, které na něm leží. Že to může udělat i bez toho, aby byl za to volán k odpovědnosti, dokazuje historie státních bankrotů, která vypráví o desítkách případů, kdy se státy prostřednictvím bankrotu vymanily z úrokového a dluhového břemene, které na nich leželo.

Bylo by příliš daleko, kdybychom se zde znovu podrobně zabývali přesnou demonstrací, kterou jsem uvedl ve svém malém polemickém díle *Der Staatsbankrott die Rettung*, že totiž úprava placení úroků z veřejných půjček při současné přeměně dluhopisů v bezúročná bankovní aktiva si v žádném případě nezaslouží hanlivé označení bankrot, ale že tato forma osvobození státu a národa od jeho úrokově vázaného dluhu ve skutečnosti znamená osvobození státu a hospodářství od nesnesitelných pout.

Úprava těchto úrokových plateb by však již před válkou umožnila pokrytí státních výdajů za celou státní správu. Jako příklad jsem uvedl bavorský státní rozpočet z roku 1911. V té době činily příjmy bavorského státu z tzv. obchodních státních podniků (železnice, pošta a telegraf) 120 milionů zlatých marek, příjmy ze státního lesního hospodářství 40 milionů. Celkové výdaje celé státní správy na výkon soudnictví (všechny okresní soudy s veškerými personálními a materiálními výdaji, všechny zemské soudy, krajské soudy a nejvyšší soudy v Mnichově, Norimberku atd. činily 27 milionů. Na celou rozsáhlou a tak pečlivě rozvinutou vnitřní správu celého

bavorského státu - tedy na četné okresní soudy, na zemské vlády, na policejní ředitelství v Mnichově, na četnictvo, dále na četné další orgány a úřady, jako jsou lékařské úřady, zemská očkovací nemocnice, výzkumné ústavy pro potraviny a polotovary, sanatoria a psychiatrické léčebny, správní soud, zemský statistický úřad, metrologické úřady, pojišťovací komory atd. - , v roce 1911 bylo ze státního rozpočtu vyplaceno 40 milionů. Pro školství, školu a církev, tedy zejména pro všechny měšťanské školy, střední školy, přípravné školy, školy latiny, střední pedagogické školy, gymnázia, vyšší odborné školy, učitelské ústavy, pro všechny státní stavební školy a odborné školy, živnostenské a hudební školy, zemědělské a okresní hospodářské školy, pro Weihenstephan a pro biologický výzkumný ústav, pro všechny ženské vzdělávací ústavy, a pak především pro univerzity s jejich nesčetnými sbírkami a ústavy, pro technickou univerzitu, pro ostatní umělecké univerzity, pro obchodní univerzity, pro akademii hudby, dále pro Maximilianeum, dále pro ústřední ústavy pro vědu a umění, akademii věd, vědecké sbírky státu, bavorská muzea, státní knihovnu, státní divadlo atd., na tuto obrovskou oblast činnosti ministerstva kultury s tisíci úředníky, s obrovskými uměleckými poklady ve sbírkách a muzeích, které skutečně vyžadují budovy, správu a péči, bylo v roce 1911 vyplaceno celkem 51 milionů. V oboru ministerstva financí, které skutečně nevykonává jen funkce, jež vybírají peníze od obyvatelstva, leží činnost lesní správy se stovkami lesníků, dále správa dolů, hutí, solí, celý ústřední a podřízený celní úřad, ústřední mincovní úřad, správa státního dluhu a státní banka, dále zeměměřické úřady a zemský měřičský úřad, pak také státní lázeňské správy, dvorní pivovarský úřad, Mnichov atd. Tento rovněž velmi rozsáhlý celek způsobil výdaje ve výši 15 mil. Výdaje

ministerstva dopravy byly hrazeny z vlastních provozních příjmů, naproti tomu penze starých státních zaměstnanců si vyžádaly dále velmi vysokou částku kolem 36 milionů.

Celkem si tedy justiční správa, vnitřní správa včetně budov, které jsem výše konkrétně nezmínil, a také finanční správa, stejně jako vzdělávání a rozvoj a důchody vyžádaly 27+40+51+13+36=167 milionů.

Přebytky, které státní podniky, pošta a železnice, doly a lesy, dodaly do státní pokladny ve výši asi 160 milionů, by tedy vlastně téměř stačily na pokrytí celého gigantického státního správního aparátu - bez jediného haléře daní!

Stát bez daní by tedy byl skutečností, kdyby se celkové daně vybrané od bavorského lidu, tj. 60 milionů přímých daní a 53 milionů nepřímých daní, a k tomu 31 milionů poplatků, celkem tedy 134 milionů, nemusely zcela použít na splácení úroků úvěrového kapitálu. Jen splátka úroků z bavorských státních dluhů si vyžádala 84,6 milionu (!) a stejně tak muselo Bavorsko dodat říši 50 milionů na splátku úroků z říšského dluhu.

Podal jsem stručný přehled velkých i malých oblastí našeho státního života. Zdá se to být zvláště důležité také proto, že nacionální socialismus má na paměti také to, jak mimořádně mnoho a jak příkladně vykonal starý stát, mnoho toho, co nevyžaduje žádnou reformu a žádné zlepšení, pokud se netýká věcí, které nelze nikdy uzavřít. I pro každý státní organismus platí, že nemůže stát na místě, nechce-li zkostnatět. V mnoha oborech neuškodí svěžejší a svobodnější duch a tu a tam jsou vhodné důkladné reformy. Do mnoha odvětví našeho správního aparátu musí vstoupit přinejmenším nový duch, zejména duch

určité odpovědnosti státního úředníka vůči jeho úkolům a národu, jemuž slouží.

Pouze jedna oblast byla nucena jít zcela falešnými cestami - státní finanční správa. Jsou-li možné takové okolnosti, jaké byly právě popsány, je to skutečně znamení, že zde musí dojít k radikální změně. Nyní to však platí již pro stát před válkou - již tehdy byl stát uvržen do úrokové služby pro soukromý úvěrový kapitál. Nic neodhalí nápadněji závislost státu na již tehdy existujícím úvěrovém kapitálu než přehled rozdělení daní z různých forem příjmů. Podle rozpočtu na rok 1911, z něhož jsme při svých dosavadních pozorováních vycházeli, byl pozemkový majetek oceněn na 12,6 milionu, domovní majetek na 12,1 milionu, obchodní podniky na 17 milionů, ale na druhé straně kapitálové důchody s celkovým důchodovým příjmem 253 (!) milionů zlatých marek na pouhých 10 milionů. Jedná se tedy skutečně o mimořádně shovívavé zacházení s těmi, kteří mohou žít bez námahy a práce na úkor pracujícího obyvatelstva.

Nesčetné drobné důchodové příjmy - máme tím na mysli důchodovou skupinu 70-700 milionů marek - představují sice co do počtu převážnou masu kapitálových důchodových daňových povinností, tj. asi 150 000, ale ani jejich příjmy z kapitálových úroků, ani jejich daňová platba ve výši asi 0,7 milionu by nehrály ve státním rozpočtu žádnou roli - ale to, co činí tato čísla pro nás tak pozoruhodnými, je okolnost, že velký úvěrový kapitál vytvořil v těchto statisících drobných příjemců úroků mocnou ochrannou hráz proti všem útokům na bezpracné a beznámahové příjmy z úroků.

Je přirozeně snadné přesvědčit tyto drobné příjemce úroků, že jejich úspory musí do jisté míry zaručovat trvalý nárok na

úroky, neboť podobnost těchto lidí, kteří celý život pracovali a skutečně si své úspory odpracovali, s příjemci důchodů ve státních a zaměstnaneckých poměrech je zřejmá. Co však tento postoj odlišuje od představy důchodu, je zásadní rozdíl, že důchodový nárok závisí na osobě a zaniká smrtí, zatímco úrokový nárok je hmotný a je nezávisle na osobě neosobně vázán na holé vlastnictví peněz jako „věčný právní nárok“.

Těmito souvislostmi se budeme dále zabývat v diskusi o obecných starobních důchodech, protože tyto postřehy by nám umožnily najít přechod od neoprávněného věčného zájmu k oprávněnému nároku každého národního soudruha na bezstarostné stáří.

Tito drobní příjemci úroků nepřicházejí v úvahu v otázce, kterou se zabýváme, v otázce pozoruhodně shovívavého zacházení s úvěrovým kapitálem ze strany státu na stáří, nýbrž pouze ti, kteří spolykají lví podíl na kapitálových důchodech a kteří pak opět vystupují jako velcí finanční dárci státu.

Takže pryč s tímto národohospodářským nesmyslem úrokově kapitalisticky orientované státní finanční správy a ven do svobodného nacionálněsocialistického státu práce a výkonu osvobozeného od všech daní.

Jakmile se stát zbaví olověné tíhy svých úrokových závazků, pak se ukáže, čeho může stát dosáhnout. Přibudou-li k tomu nové zdroje příjmů velkého rozsahu, jako je využití vodní energie a přírodních zdrojů země, pak stát bez daní už opravdu nebude utopií, ale radostnou skutečností.

Chceme-li přesto hovořit o daňové politice nacionálněsocialistického státu, pak proto, že z těchto daňových zdrojů mohly plynout prostředky na mnohé úkoly, které

skutečně čekaly na státní řešení, na něž však ve státním rozpočtu nikdy nebylo více prostředků. Máme zde na mysli širokou oblast národního zdraví, boj proti pohlavním chorobám, zneužívání alkoholu, podporu tělesných sportů, výraznější podporu umění a vědy, mateřskou dovolenou, péči o děti, výstavbu zahradních měst a především vyrovnání čestného dluhu německého národa vůči jeho válečným raněným a válečným vdovám a sirotkům.

Za vůdčí zásady nacionálněsocialistického státního zřízení v oblasti daňové politiky je třeba považovat následující:

1. Zdanění pro účely placení úroků z interních půjček je vyloučeno.

2. Daně jsou přípustné pouze k úhradě státních výdajů na neproduktivní účely, na správu, soudnictví, vojsko, policii a zdravotnictví a školství, pokud k jejich úhradě nepostačují přebytky obchodních státních podniků, železnic, pošty, telegrafu, státních lesů a státních dolů, jakož i dodávky elektřiny z velkých státních meziměstských základen.

3. Pro krytí zvláštních potřeb nebo pro zvláštní mimořádné případy, tedy zejména pro případ války, jsou přímé a nepřímé daně nejen přípustné, ale i přikázané.

4. Přímé daně mohou být uvaleny na majetek v jakékoli formě, ale zde je třeba počítat s dalekosáhlým odstupňováním. Příjmy mají být v přiměřené míře ponechány bez zdanění. V tomto případě je třeba důkladněji než dosud zvážit, zda má poplatník rodinu s dětmi nebo jiné pečovatelské povinnosti.

5. Státní úředníci mají být v zásadě osvobozeni od daní. U ženatých a vdaných osob mají být zaručeny přídavky na děti.

6. Nepřímé daně přicházejí v normální době v úvahu pouze u luxusních předmětů. Stát zde má po ruce vynikající prostředek, jak působit tak, aby kontroloval a zvyšoval ceny na výrobu předmětů, které slouží jen k obtěžování atraktivním přepychem, rozmařilostí a obžerstvím v jídle a pití a výstřelky módy. Dokonce i čistě pololuxusní zboží, jako je tabák, alkohol, víno, pokud neslouží zdravotním účelům, bude zatíženo nepřímými daněmi. Na druhé straně je třeba se zásadně vyhnout všem nepřímým daním, jaké dnes lidi vykořisťují v celé své šíři. Máme zde na mysli všechny nesmyslné nepřímé daně, které působí pouze zdražujícím způsobem, na cukr, sůl, zápalky, lampy, limonádu, také daně z uhlí, které radikálně zdražují výrobu, také daně z osobní a nákladní dopravy a především daně z prodeje zboží.

7. Vymáhání válečných a revolučních zisků má být prováděno jako úkol spravedlnosti. Pro takový úkol musí být přirozeně nejprve vytvořen základ rozumného výpočtu, na jehož základě lze porovnat současné bohatství s dřívějším. Je zřejmé, že i zde je třeba opět rozlišovat mezi bohatstvím, které vzniká produktivní prací, pro niž však válka znamenala zvláštní rozmach. Není více než správné a vhodné, aby z těchto poměrně značných válečných zisků směřovala část do společnosti. Na druhé straně je třeba mnohem ostřeji hodnotit bohatství, které vzniká ze zprostředkování obchodu a spekulace.

8. Kolkovné a poplatky, dokonce i daně, které omezují právo volného nakládání s prvky bohatství, pokud toto nakládání nesměřuje proti obecnému blahu, mají být pokud možno omezeny. K tomu patří i daně dědická a darovací.

Daňová finanční politika by měla v zásadě usilovat o konečný cíl „státu bez daní“, neboť úkolem státu není vybírat

peníze od občanů za účelem udržení v podstatě falešného státního úvěrového hospodářství, ale zvyšovat obecné blaho lidí. Stát tu není proto, aby byl výběrčím úroků za velký úvěrový kapitál, ale aby chránil osobu a majetek svých státních občanů a aby přírodní zdroje země sloužily společnosti. Prostředky na neproduktivní úkoly státu by se měly, jak již bylo popsáno, brát především z přebytků obchodních státních podniků, za druhé z daní z přepychu, za třetí z bohatství a příjmů, které leží nad rámec toho, co lze získat pouhým výkonem práce, a teprve potom z majetného středního stavu, jakož i z nepřímých daní z pololuxusního zboží, jehož používání není životně nutné. A pouze v době války, kdy je ohrožen život celého národa, může stát požadovat, aby i obec - stejně jako může skutečně požadovat vojenskou službu od každého prostřednictvím své služební suverenity -, a to opět se zvláštním zřetelem na majetné vrstvy, přispívala finančně na vedení války formou nepřímých a přímých daní.

Na závěr si můžeme říci něco více k otázce „komerčních státních podniků“. Nyní se raději poukazuje na skutečnost, že státní podniky nejsou „ziskové“. O základní otázce rentability jsme již obšírně hovořili. Dnes již není možné hovořit o rentabilitě, nebo lépe řečeno o rozumném hospodaření našich železnic a pošt – a to méně vinou samotných železničních správ, než spíše kvůli měnové politice říše, která ničí měnu a na kterou se železniční správy atd. nedokážou přizpůsobit tak rychle, jako to dělají spekulanti s devizami. Naše železnice však v dobách stabilní měny přinášely zcela slušné výnosy. Výnos je totiž něco úplně jiného než snadný úrok!

Tyto výnosy našich státních podniků musí být – po osvobození od úrokových břemen, která pohltila celý čistý zisk

– využity ve prospěch veřejnosti, protože tvoří skutečnou páteř státních financí. V žádném případě proto nesmějí být vydány na milost a nemilost soukromému kapitálu.

Ve snaze vést železnice atd. „obchodním způsobem“, „osvobodit je od nehospodárného státního podnikání“ nebo „uvést je do smíšené hospodářské formy“ se skrývá jen špatně skrývaná snaha velkého úvěrového kapitálu učinit i tuto značnou složku bohatství národa sobě samému užitečnou. Předá-li stát i tyto složky bohatství, pak je plně vydán do rukou úvěrového kapitálu a nemá kromě oprávnění působit jako výběrčí úroků pro úvěrový kapitál už žádnou oblast, v níž by byl suverénní nebo v níž by mohl působit regulačním způsobem a z níž by mohl získávat značné příjmy na krytí svých úkolů.

Zvláštním případem v Bavorsku, který v současné době zaměstnává bavorskou veřejnost, je záměr sloučit bavorskou pivovarskou společnost Hofbräuhaus s velkým soukromým pivovarem.

I tento podnik byl nejprve zdevastován, jako by se chtělo dokázat, že pouze soukromý podnik je schopen hospodařit, a nyní má tento vynikající regulační mechanismus, tento bezpečnostní ventil pro tvorbu cen piva, zmizet v náručí pivovaru zaměřeného na dividendy.

To, že zemský parlament a vláda proti takovým plánům od samého počátku nevystupují zcela energicky, je příznačné pro naprosté nepochopení úkolu státu, který v takových podnicích nemá vytvářet konkurenci pro soukromý průmysl, ani podniky, které státu přinášejí zvláště vysoké výnosy, ale které mají představovat vzorové podniky, vzory pro výrobu, které mají své

přebytky používat na neustálá zlepšování a které zároveň mají tvořit regulátora tržních cen.

V minulosti nebylo možné, aby soukromé pivovary svévolně zvyšovaly ceny piva, pokud se k tomu nepřipojil Hofbräuhaus. Ten však nemusel uspokojovat akcionáře hladové po dividendách, pro které by samozřejmě z hlediska ziskovosti nebyla žádná cena piva příliš vysoká.

Tyto krátké poznámky mají pouze vyjádřit, jak důležité považujeme takové vzorové podniky státu a jak by takové ekonomické příklady mohly přinést mnohem více dobra než zákazy, nařízení a policejní zásahy.

Nyní se vrátíme k velkým otázkám finančněpolitických úkolů nacionálněsocialistického státu, konkrétně k poslední kapitole řešení osvobození státu od pout stávajícího úročeného zadlužení.

Finančněpolitické osvobození státu

Nejprve jsme popsali, jaká opatření je třeba přijmout, aby se v budoucnu nemohly vyskytnout takové okolnosti, jaké zažíváme nyní. Tyto úkoly skutečně vyžadují tvůrčí služby, nicméně jich lze dosáhnout, aniž by bylo nutné poškodit nebo změnit stávající právní podmínky. Jinak je tomu s přetržením stávajících řetězců úrokově vázaného dluhu našeho státu vůči jeho vnitřním i vnějším věřitelům.

Opatření, která je zde třeba přijmout, jsou sama o sobě nesmírně jednoduchá, pouze jejich provedení způsobí mnoho obtíží. Náprava věčného úrokového závazku z vnitřních půjček je: zákonné zrušení placení těchto úroků. Na druhé straně bude velký úvěrový kapitál, hájící se zájmy drobných penzistů, vyvolávat velký křik a vydávat nejstrašnější výhrůžky proti

státu, který „pošlapává nedotknutelná práva“, který se „dopouští porušení zákona, jež ho připraví o poslední zbytky důvěry“. Velký kapitál přirozeně pohne všemi pákami, aby zabránil „obrovskému zločinu proti základním ekonomickým zákonům“. Přirozeně! - skutečně se nedá očekávat, že by se mezinárodní velmoc náhle vzdala svého nároku na vládnutí.

V tomto boji jde jen o to, zachovat si pevné nervy a nenechat se vyděsit řevem novinářských kuliů, kteří jsou vydržováni vysokými financemi.

Žid povede tuto bitvu s největší houževnatostí, protože jde o „jeho čest“, jak říkal starý Rothschild: „Mé peníze jsou mou ctí, a kdo mi bere peníze, bere mi mou čest.“

Nyní by skutečně neměly být majitelům státních dluhopisů v žádném případě odebrány jejich peníze, ale musí být prostě odstraněny zákonné požadavky, které se ve svém důsledku staly velmi velkou křivdou na národním společenství.

Ale z hlediska státu, stejně jako z hlediska obyvatelstva, které musí svou prací získat obrovské částky, aby uspokojilo tyto „zákonné požadavky státních věřitelů“, nejde o „zákonné požadavky“, ale o největší nespravedlnost všech dob - o trvalé okrádání pracujícího obyvatelstva ve prospěch malé části velkokapitalistů se státní podporou. Stát, který učiní „zlomení úrokového otroctví“, skutečností, se v žádném případě nedopouští nespravedlnosti, ale odčiňuje dosti velkou nespravedlnost, pro jejíž spáchání sám ze sebe učinil poskoka.

To ovšem znamená úplnou reorganizaci současného státu; musí se rozhodnout, zda chce sloužit celku, nebo zda chce být jako nyní exekutorem mezinárodních financí. V této otázce

neexistují žádné kompromisy. K cíli a k nápravě zde může vést pouze rozhodné přimknutí.

Nacionálněsocialistický stát si je tohoto mocenského rozhodnutí skutečně vědom - bylo by nesmírně obtížné učinit tak rozhodný krok, kdybychom přesně nevěděli, co musíme zavést místo úrokového kapitalistického hospodářství. Protože to však víme, jdeme s naprostou jistotou vítězství do této největší bitvy světových dějin. Víme, že vláda úroku je postavena pouze na lži a podvodu, a protože to víme a jasně jsme to rozpoznali, víme také, že takovou pavučinu lží a podvodů, jakkoli pracně byla spředena, lze jediným škubnutím roztrhnout.

Musí nás zaměstnávat už jen jedna otázka, ta poslední, otázka: Co na takovou radikální reformu a zejména na odmítnutí dalšího placení úroků zahraničním úrokovým věřitelům řeknou zahraniční národy?

Ano, co na to řeknou cizí národy? Tato otázka je již sama o sobě tak nesmírně významná pro naši německou nouzi a také pro kosmopolitní postoj největších kruhů. Co jsou obecně „cizí národy“? Jsou to Francouzi, Angličané, Američané? Jsou to Švédové, Nizozemci a Norové? Jsou to Rusové nebo Číňané? Nebo jsou to Indové, Fuegové či konžští negři? Vskutku, všichni tito lidé patří ve vztahu k nám k „cizím národům“. Nyní zdaleka největší počet všech těchto „cizinců“ neřekne vůbec nic, nejmenší počet Číňanů, také nejmenší počet Rusů a Francouzů bude obecně vědět, o co jde. Nakonec zbývají vlády našich válečných nepřátel a pak přirozeně - jako ti skutečně zainteresovaní - židovští mezinárodní bankéři, kteří „k tomu něco řeknou“. Co na to řeknou mezinárodní finance, je však velmi snadné odpovědět. Všemi prostředky, které má k

dispozici, označí takový postup za bezprecedentní zločin proti kulturnímu lidstvu, prostřednictvím svého oddaného tisku bude se všemi možnými lžemi a překrucováním burcovat tzv. civilizovaný svět proti takovému bezprecedentnímu porušení přijatých závazků, bude mluvit o úplném zhroucení Evropy a pokusí se podnítit Francii jako obzvlášť vhodného nositele evropské civilizace k otevřené válce proti Německu. Vše, co cizí národy, tedy židovská finanční vrchnost, řekne proti takovému pokusu o atentát na totální moc velkého židovstva.

Mohli bychom si tedy ušetřit jak otázku samotnou, tak odpověď. Je totiž nad slunce jasné, že mocnost, proti níž je osvobozenecká válka namířena, se nepodrobí bez boje, neboť zde nejde o Němce, jimž jsou cizí zájmy a práva většinou posvátnější než práva Němců, ale o muže, jejichž nejvýraznějším rysem je brutální vůle k moci.

Ve všech takových konečných historických otázkách je naprosto zbytečné činit spekulativní poznámky o tom, co nyní udělá nepřítel, neboť to, že ten nedovolí okamžité osvobození nebo povstání, je zřejmé. Zcela jiné jsou úvahy o tom, jaké mocenské prostředky má protivník k dispozici, a vědět, jakými silami disponuje člověk sám. Pokud dále člověk přesně ví, co musí sám udělat a co udělá, pak musí sledovat, jak bude nepřítel útok odrážet, a teprve potom může přijmout protiopatření. Žádný vojenský plán nemůže určit průběh kampaně po prvním útoku, ale může skutečně poskytnout obecné pokyny pro energický postup. Tak je tomu i zde.

V našem případě je těžké protivníka dopadnout, protože jde o neosobní a nadnárodní mocnost. Plán kampaně proto bude muset nejprve zvážit, které mocnosti a zájmy nepřicházejí v

úvahu jako protivníci. To je důležité pro to, aby se zbytečně nepoužívaly síly směrem, ze kterého nehrozí žádné nebezpečí.

Za otázkou „Co na to řeknou cizí země?“ se skrývá především obava, že v takovém případě nedostaneme ze zahraničí žádný úvěr ani potraviny či jiné suroviny. Jaká je tedy situace u nás?

Půjčka? No, kdo alespoň trochu sledoval naše úvahy, si sám řekne, že žádnou půjčku nechceme, protože ji nepotřebujeme.

Jako národní hospodářství můžeme v dlouhodobém horizontu platit za náš dovoz vždy jen prostřednictvím našeho vývozu, tj. směňovat zboží za zboží, ale ne papírovými penězi a ne „úvěry“. To vše funguje po určitou dobu, dokud zahraničí poskytuje skutečné úvěry, tj. dokud různí zahraniční dodavatelé věří, že němečtí dovozci zaplatí dotyčné zboží plnohodnotnými penězi. To je však možné pouze tehdy, pokud dovozci inkasovali zahraniční peníze jako vývozci německého zboží. Obava, že kvůli odmítnutí mezinárodních úrokových plateb nedostaneme bavlnu nebo tuky, měď nebo krmivo, spojuje dohromady otázky, které spolu v podstatě nemají nic společného. Ani všežidovská velkobankovní moc nemůže dlouhodobě zabránit tomu, aby se přebytky v zemích produkujících suroviny nějakým způsobem nedostaly do německých továren a na pracoviště, a stejně tak si i německé hotové zboží najde cestu na světové odbytové trhy. Tato vzájemná výměna zboží mezi různými národními hospodářstvími skutečně probíhá podle přesvědčivých zákonů nabídky a poptávky. Samozřejmě pod nátlakem a dočasně zde může dojít k omezením a zastavení, jak jsme to zažili za války

a pak znovu v Porúří. Ale to všechno jsou silová opatření, která poškozují cizí země podobným způsobem.

Můžeme tedy s jistotou předpokládat, že se velkoobchodu podaří pokrýt nezbytně nutnou potřebu dovozu. Vždy budou existovat neutrální země, přes které se k nám tento dovoz může dostat.

A pokud jde o samotný úvěr, dosud jsme se dostatečně přesvědčili, že i přes naše nejlepší úmysly splácet úroky jsme stále nedostali vytoužený mezinárodní úvěr. To je ostatně zcela přirozené, protože země, která ve vnitřní i zahraniční politice dělá vše pro to, aby urychlila svůj úpadek, prostě není úvěruschopná.

Navíc národní hospodářství, které si znovu uvědomuje svá národní cla a které by se tak stalo v případě vývozních artiklů opět efektivnějším, může mnohem spíše počítat s tím, že získá zpět starou důvěru. Dočasné zprostředkovatelské úvěry při dovozu a vývozu jsou záležitostí obchodních domů a jsou založeny na jejich osobním úvěru.

Tato otázka má nyní ještě jeden aspekt, a to obavu z politických donucovacích opatření kvůli pozastavení výplaty státních úroků z válečných dluhopisů a jiných úročených dluhopisů Říše nebo spolkových zemí. I to je však velmi nepravděpodobné, neboť se zde jedná o úrokové požadavky jednotlivých soukromých věřitelů německých státních dluhopisů, kvůli nimž lze sotva přijmout nějaké politické opatření. Ostatně ani v historii státních bankrotů se ještě nestalo, že by následoval vojenský zásah, když stát pozastavil výplatu úroků. Opačný názor, že v tomto případě by Francouzi okamžitě provedli odvetné opatření, nelze v žádném případě

přijmout z logických důvodů, protože jinak by nepřátelé museli v té době zasáhnout vojenskou akcí proti poklesu německé marky. Pokles měny nakonec připravil zahraniční věřitele německých dluhopisů o všechno. Nyní naše opatření vůbec nepředpokládají zrušení těchto vnitřních německých státních dluhů, ale pouze zrušení úroků a přeměnu dluhopisů na bankovní aktiva. Na druhé straně lze zahraničním věřitelům okamžitě nabídnout hotovostní platbu.

Jak by se měl v takové situaci pan X v Illinois nebo Chicagu zachovat, když od svého bankéře obdrží zprávu, že německá vláda splácí válečné půjčky v hotovosti a že mu byla tato částka připsána na účet, aby se rozčiloval a přiměl svou vládu k akci proti Německu? V každém případě je takové sdělení panu X zcela lhostejné, protože on už stejně své německé válečné nebo jiné půjčky odepsal jako čistou ztrátu. Takže kvůli úrokům z našich vnitřních státních dluhů se v zahraničí jistě nikdo nerozčilovat nebude. Ani v tuzemsku nebudou držitelé válečných dluhopisů reagovat na takové opatření vlády s menší letargií, než s jakou snášeli všechny dosavadní finanční triky.

Kdo kdy vážně protestoval proti finančnímu úpadku našeho hospodářství? Kdo se postavil proti otevřeně provozovanému finančnímu bolševismu? Nemáme samozřejmě na mysli jednotlivce, ale parlamenty a vlády nebo jiné rozhodující kruhy ve státě a hospodářství. Jedině naše hnutí odjakživa odsuzovalo a bojovalo proti zhoubným opatřením vlády a jasně předpovídalo nadcházející neštěstí.

Na této destrukci úspor německého národa, pokud byly investovány do úročených cenných papírů říše, spolkových států nebo do pevně úročených cenných papírů veřejnoprávních

orgánů a spořitelen, již nelze nic změnit, protože jen blázen může věřit, že německá marka někdy znovu dosáhne vyšší hodnoty nebo dokonce hodnoty z dob míru. Naopak, postaráme se o to, aby byly pokud možno odškodněny chudší vrstvy našeho národa, které byly postiženy tímto zbavením majetku.

Z žádné strany nelze očekávat vážný odpor, pokud by nacionalistická německá vláda vyhlásila zrušení úroků ze všech úročených dluhopisů se současnou přeměnou těchto dluhopisů na bezúročná aktiva ve státních bankách nebo na poštovních šekových účtech. Pro nás je důležité, aby našimi opatřeními nebylo poškozeno společenství. - Skutečnost, že bude podniknut odpor ze strany kapitalistů, nemůže omezit osvobozující čin. Právě v případě tohoto opatření je vidět, že zde dojde k oddělení duší a že uzavřená falanga těch, kteří v tomto vládním opatření pocítí uvolnění a osvobození práce od obrovského tlaku, bude velmi brzy zahrnovat všechny pracující. Pouze okruh bank a burzovních společností a ti z okruhu malých penzistů, kteří jsou uvězněni ve vlastních výhodách, budou nadále stát jako jejich odpůrci.

Ten, kdo pracuje, nemá žádný zvláštní zájem na tom, aby ze svých dočasných aktiv dostával od bank úroky, a už vůbec nemá zájem na tom, aby platil velmi vysoké úroky za úvěry; se svými penězi jako provozním kapitálem chce pracovat a vydělávat. Z tohoto důvodu budou mít všichni podnikatelé, továrníci a živnostníci jen velmi malý zájem na udržení úrokového kapitalistického systému. - To je jasné jako denní světlo každému, kdo má na paměti, že vládní úroky - jak jsme nejjasněji ukázali - se získávají pouze prostřednictvím přímých nebo nepřímých daní z pracovních příjmů produktivních pracujících.

Ten, kdo má toto poznání jasně na paměti, se nemůže nechat v žádném okamžiku zviklat, neboť jde skutečně jen o základní princip: stát může dát jen to, co musí svým občanům opět v nějaké formě vzít.

Úroky na úhradu úroků státu musí být za všech okolností čerpány od produktivních pracovníků. Z této zásady není vyloučen žádný pracující, nejméně pak ruční dělník, který nemá k dispozici žádné úročené dluhopisy. Tato situace na něj dopadá nejtíživěji, neboť přímé a zejména nepřímé daně se ho také dotýkají nejtíživěji. Nuže, to, že právě dělník je prostřednictvím přímé daně z příjmu ve formě srážky z příjmu vyzván k dani dříve než všechny ostatní kruhy, již z dělníka udělalo jasnozřivého ohledně těchto záležitostí; totéž platí i pro všechny zaměstnance pobírající mzdu a plat. Jistě, tyto kruhy si mnohem méně uvědomují mnohem radikálnější nepřímé daně - i když je pociťují především v inflaci, jak bylo popsáno v kapitole „Inflace“. Nepřímé daně jsou nejvíce asociální daní. Zatěžuje práci ve prospěch čistého úvěrového kapitálu. Nikdo z ní nemůže vybírat, a proto nejvíce utlačuje toho, kdo má nejmenší příjem. Na druhé straně nepřímé daně - daně z uhlí, soli, zápalek, cukru, piva a nápojů, daně z osobní dopravy atd. - ani v nejmenším neznepokojují majitele velkého kapitálového bohatství.

Člověk z okruhu pracujících, který je odpůrcem takového osvobozujícího činu, jím proto může být jen díky neznalosti a nepochopení těchto souvislostí.

S oponenty se budeme zabývat v samostatné části, zejména s obavami malých penzistů. To nás však již přivádí k sociálněpolitickým úkolům nacionálněsocialistického státu.

Poslední a nejtěžší věcí, kterou bychom se v této kapitole měli ještě zabývat, je otázka zrušení mezinárodních úrokových závazků - jinými slovy, odmítnutí dalších plateb úroků za válečné dluhy.

Tato otázka je nejtěsněji spjata s německou historickou otázkou, ba je vlastně **německou otázkou** vůbec, neboť říká: Chce německý národ svobodu, nebo otroctví?

Víme, že v takovýchto konečných otázkách může rozhodnout a dosáhnout vítězství pouze odhodlaná vůle - odpověď na tuto otázku proto dalece přesahuje rámec finančně politických pozorování. Je však nezbytné, aby národ, který musí usilovat o svou svobodu, věděl, že jeho otroctví je v první řadě finančně politické, že zde politika a ekonomika spolu nejtěsněji souvisejí. Ale právě to je na současné situaci nové, že ji ovládají finančně mocenské politické názory a že vojensky mocenské politické názory jsou až na druhém místě.

Bylo by velmi lákavé zabývat se zde historicky světovými politickými silami, které vedly k světové válce, revoluci a kolapsu, ale tato historická retrospektiva byla v německé veřejnosti již natolik široce probírána, že zde nelze říci nic podstatně nového. Naopak je třeba uvést několik základních poznámek, které ani v těch nejpečlivějších historických popisech nejsou dostatečně zdůrazněny – protože je nelze doložit dokumenty – o tajném působení nadnárodních finančních mocností.

Jistěže všechny čistě politické momenty měly velký význam pro vznik světové války a pro její vedení. Jistěže aktivní váleční štváči – Suchomlinov, Iwolski, Clemenceau a Poincaré, Grey a Pasitsch – nesou svůj politický podíl na

vypuknutí světové války. Jistě jsou hříchy naší německé diplomacie, nedostatečné diplomatické zastoupení, Bethmannova politika a císařství na německé straně momenty, které umožnily tak nepříznivý okamžik pro náš národ. Stejně tak je ale jisté, že světový kapitál, který sám vždy chytře zůstával skryt v pozadí, vědomě řídil všechny tyto proudy a hnutí[3] k dnešnímu konečnému cíli – finančnímu podrobení všech národů úrokovým a daňovým povinnostem vůči nadnárodním finančním mocnostem.

Tuto všeovládající skutečnost jsme v kapitole o „úrokovém otroctví“ podložili čísly. Tato skutečnost svou důležitostí převyšuje všechny ostatní politické jevy. Všechny ostatní jevy v politice i všechny jevy úpadku v oblasti kultury nejsou ničím jiným než důsledky této světové nadvlády velkých nadnárodních finančních mocností.

O mamonistickém věku můžeme skutečně mluvit jako o nové epoše. Na trůn tohoto světa usedl bůh Mamon. Sklání se před ním císař i král. Parlamenty a vlády jsou jeho poslušnými služebníky. Podařilo se mu spoutat velká hnutí - jako je snaha námezdních dělníků o jejich přilepšení. Podobně si mezinárodní kapitál udělal ze světových tiskáren služebníky svých cílů - stejně jako se stal správcem kulturního bohatství a falšovatelem každého původního národního umění a literatury.

Jako nejvýznačnější nositele tohoto mamonistického zamoření a ovládnutí světa jsme rozpoznali Židy, a tak se kruh našeho poznání opět uzavírá otázkou všech otázek - židovskou otázkou.

[3] Srov. Rosenberg.

Řešení úrokového problému je řešením židovské otázky. Řešení úrokového problému ve smyslu našich výkladů je zlomením židovské světovlády, protože rozbíjí moc světového židovstva - jeho finanční moc.

Řešení úrokového problému je však navíc v konstruktivním smyslu současně i řešením sociální otázky.

V zahraniční politice však bylo zbavení se našich úrokových břemen ze strany světového finančního systému velmi obratně spojeno s naším osvobozením od našich vojenských nepřátel.

Francie zde nestojí pouze jako náš dědičný nepřítel, ale také jako přisluhovač světového finančního systému, každý den připravený páchat proti nám nové násilnosti.

Amerika – jako současné centrum světového finančního systému – může být ještě tak mocně informována o skutečnosti širokými vrstvami svého kdysi fanaticky proti Německu naladěného obyvatelstva, proti vůli pánů z Wall Streetu nemůže a nebude schopna pro Německo udělat nic, co by přesahovalo poměrně úzký rámec charitativní pomoci.

Anglie, konkrétně britské imperiální impérium, může sice s potěšením sledovat úplné zničení Německa, ale přesto pro Německo nebude moci a nebude chtít nic udělat, protože Anglie je sama zcela v rukou světového finančního světa, který hraje rozhodující roli i v anglické vládě. Stačí si vzpomenout na Balfourovu deklaraci, která vznikla zcela pod vlivem sionistů.

Francie je pod dvojím tlakem svých šovinistických generálů a obecné psychózy národa, která se vyznačuje chorobnou nenávistí a stejně chorobným strachem z Německa, a pod neomezenou vládou rodu Rothschildů.

Vzhledem k takové světové politické situaci německého národa existuje jen jedno rozhodnutí, jak si pomoci – rozhodné ne! – ať se stane cokoli!

„Kdo předem s obavami zvažuje důsledky, ten se podvolí, kde se projeví síla," zpívá stará německá studentská píseň. Tento verš skrývá neotřesitelnou moudrost.

A právě teď dostává chudý německý národ opět lekci nejstrašnějšího rozsahu v oblasti francouzské politiky násilí v Porúří.

Všechno je marné! Kdo nemá vůli k svobodě – nebo věří, že si svobodu může koupit ústupky nebo vyjednáváním – ten je ztracen! Nikde na světě nenajde přátele a ani světové svědomí, ani německá představa o „spravedlnosti, která nakonec zvítězí", neuchrání německý národ před krvavou cestou k osvobození.

Jisté je, že tato cesta je kratší a méně obětavá než cesta k nevyhnutelnému a definitivnímu otroctví, po které je náš ubohý národ již téměř 5 let vlečen stejně neschopnou jako nezodpovědnou vládou.

Nikdo nemůže popřít, že všechny naděje a útěchy politiků usilujících o naplnění cílů se ukázaly jako sebeklam. Německý národ nebyl ušetřen ničeho; navzdory všem obětem, navzdory všem výkonům, jaké dosud žádný národ nepodnikl, stát i národ upadaly do stále hlubší bídy. Stále více území německé země bylo obsazeno a znásilněno nepřítelem. Německá měna stále více ztrácela na hodnotě a již dávno klesla pod úroveň jiné evropské bezcenné měny – ruské.

Každá vůle k boji v národě je systematicky potlačována, „aby se nepřítel nerozzuřil", jak zněl starý Bethmannův recept. Cuno pro to vymyslel pojem „pasivní" odpor! Už samotné

slovní spojení je tak nekonečně charakteristické pro novoněmeckou mentalitu. „Pasivní odpor“ je už jako slovní spojení vnitřním rozporem – v němčině nesmyslem. „Trpící“ odpor! To je pasivní odpor – tedy odpor, který neklade žádný odpor, ale všechno snáší. Vládní plakát k tomuto trpícímu odporu také zcela správně zobrazuje hlavu pracujícího, krvavě zbitou francouzskými jezdeckými biči, jehož výraz ve tváři však postrádá vše, co by mohlo naznačovat vzdor, nenávist nebo odpor. Zbitý muž sklání hlavu se zavřenýma očima a čeká na další rány. Popisek „Navzdory všemu“ zní jako výsměch bez odporu se poddávajícímu osudu, který kresba vyjadřuje.

Právě zkušenosti s okupací Porúří jsou však šťastným znamením toho, že již samotná společná obrana způsobuje nepříteli téměř nepřekonatelné potíže. V každém případě lze dnes, po šesti měsících okupace Porúří, říci, že finanční úspěchy okupace Porúří byly naprostým neúspěchem a že i politicky Francie svou politikou vůči Porúří ztratila většinu politických sympatií a ocitla se v politické izolaci.

Právě tyto zkušenosti mi dávají právo říci, že skutečně odhodlaná obranná vůle v otázce odmítnutí dalších úrokových plateb na takzvaný „reparační účet“ by světové finance a jejich přisluhovače ve Francii postavila před úkoly, které jsou naprosto neřešitelné.

Odmítnutí všech plateb úroků a cel na válečné dluhy by postavilo mezinárodní finance, respektive Francii, před otázku převzetí celé finanční správy celého Německa. Kdyby byly odstraněny všechny říšské daně, které nyní slouží k placení úroků nepříteli, znamenalo by to především vnitřní vykoupení z šíleného daňového útlaku, velký sociálně politický čin

největšího rozsahu, a nepřítel by se musel pokusit vyvinout v Německu vlastní finanční správu.

Kdyby však německý národ viděl, že na každém berním a důchodovém úřadě sedí francouzský nebo židovský výběrčí daní, a kdyby tito cizí utlačovatelé brali zemědělcům z jejich stájí nejlepší krávy - pak by snad hněv a rozhořčení brzy nabyly takové síly, že by jedné noci smetly cizí přízrak krvavým koštětem a osvobodily Německo.

Zda by se obecně vojenská mocnost pustila do takového počinu ve službách finanční mocnosti, je tedy zatím velmi sporné.

Vyhlídky naší vůle k osvobození nejsou v žádném případě tak nepříznivé, jak se mohlo zpočátku zdát - naopak. Už když Německo poprvé jednomyslně odmítlo předání svých „válečných hrdinů“, bylo s tímto „ne“ strašidlo ukončeno.

Nyní budou mezinárodní finance jistě hledat jiné metody, zejména metodu bojkotu a celkového zaškrcení mezinárodního trhu. Že se jim to nepodaří, může být rovněž jisté, a také bojkot německého zboží by Německo nasměroval, zpočátku jen v jeho hospodářské činnosti a po určitou dobu také výhradně, na jeho vnitřní trh. Bylo by tedy i zde pouze úkolem kvalifikované domácí politiky - speciálně velkorysou podporou v oblasti bytové výstavby - překonat kritické období a využít je pro blaho národa, dokud nebudou určeny nové cesty do světa.

K tomuto otevření nových cest do světa dojde prolomením židovské nadvlády i u ostatních národů, neboť i cesta jednotlivých národů ke zdravému národnímu hospodářství může vést pouze přes jejich vyléčení z domácího otrávení židovsko-mocenským jedem. Pak se samy od sebe otevřou

přirozené cesty zdravého mezinárodního obchodu a hospodářského podnikání mezi národy - a lidstvo, zbavené židovského útlaku, zažije věk nebývalé prosperity - a především Německo - srdce světa.

Národ a ekonomika v nacionálněsocialistickém Německu

Úryvek z knihy Volk und Wirtschaft im nationalsozialistischen Deutschland od Herbert Backe, 1936

Když se nacionální socialismus dostal k moci, našel zcela rozvrácené hospodářství: upadající rolnictvo, miliony nezaměstnaných. V souladu s příkazem Vůdce se tyto dva problémy – považované za nejdůležitější – začaly řešit jako první. To, čeho zde bylo dosaženo, je tak dobře známo, že není třeba se tím podrobně zabývat. Při řešení těchto úkolů, zejména při boji proti nezaměstnanosti, se však objevily potíže, které dnes známe jako potíže s devizami, surovinami a s obstaráváním některých potravin a krmiv.

Nepřátelé nacionálního socialismu nyní za tyto potíže viní změnu systému. Naopak je třeba jednou provždy jasně a zřetelně konstatovat, že tyto potíže nebyly vyvolány nacionálním socialismem ani jím nejsou způsobeny, nýbrž představují důsledek zhroucení liberálního světového hospodářství a jeho hospodářského principu – volné hry sil.

Abychom tomu porozuměli, musíme prozkoumat, v jakém širším kontextu se celý tento vývoj světové ekonomiky odehrával.

Hospodářský vývoj minulého století není ničím jiným než obrovskou průmyslovou revolucí a způsob, jakým se odehrávala, se v užším smyslu nazýval kapitalismus. Dříve byly jednotlivé národy či národní hospodářství zcela samozřejmým způsobem soběstačné, spočívaly samy v sobě a ve svých vlastních silách, tedy především v půdě, kterou jim přidělil Bůh, a v pracovní síle lidí, kteří na ní žili. I pro Německo není to tak

dávno, kdy jsme se z vlastní půdy nejen sami živili, ale také se oblékali do německé vlny a německého lnu, ba dokonce jsme dodávali obilí a vlnu jako nejdůležitější vývozní komodity do Anglie, protože tato země se již nacházela v pokročilé fázi průmyslové revoluce. Z toho hned vidíte další důsledky průmyslové revoluce v jedné zemi, jaké pak nastaly i v Německu: postupný přesun ekonomických sil od půdy a člověka ke stroji. Člověk se stále více odpoutává od svého tradičního vztahu k zemi a vstupuje do nového vztahu ke stroji, byť zpočátku do vztahu duševní závislosti. Stroj přebírá vládu, tvůrce se stává otrokem svého výtvoru (čarodějný učeň již nedokáže zakázat duchy, které přivolal; ti mu hrozí zničením). S novým vztahem člověka ke stroji vzniká dělník, který stroj obsluhuje, vzniká podnikatel, který stroj vlastní – to vše jsou zcela nové pojmy a útvary, které dříve neexistovaly.

Ekonomický pohled či myšlenkový proces, který byl s tímto vývojem spojen a díky němuž se tento vývoj vůbec stal možným, byl kapitalistický. To znamená: stejně jako ve skutečnosti mezi půdou a pracujícím člověkem vstupoval stroj, tak i v myšlenkové rovině mezi ně, vlastně nad ně, vstupoval kapitál. Vznikly tak tři takzvané výrobní faktory národního hospodářství: půda, práce a kapitál – z nichž však kapitál byl tím největším. Kapitál znamenal změnu celého ekonomického myšlení, přeměnu všech ekonomických hodnot na pevné peněžní částky, které byly pevné nejen samy o sobě – i když hodnoty pod nimi mizely –, ale které také neustále vyžadovaly úroky. Všechny ekonomické hodnoty byly tak přetvořeny v kapitál vyžadující úroky, včetně obou ostatních výrobních faktorů národního hospodářství: půdy a práce. Přirozená pracovní síla člověka se stala zbožím „práce“, které se řídilo

nabídkou a poptávkou a jehož cena se podle toho odvíjela. Přirozená pevná půda pod našima nohama a její produkční síla – země a její požehnání – se rovněž staly kapitalistickou hodnotou, pohyblivým zbožím. Z této přeměny všech hodnot na kapitál, který vyžadoval úroky, vznikl pro celé hospodářství pojem rentability (výnosnosti).

Rentabilita neboli renta je nezbytnou funkcí pojmu kapitálu. Bez kapitálu není renta, bez renty není kapitál. Rentabilita tedy znamená pevné, průběžné a běžné úročení ekonomických hodnot přepočítaných na pevné kapitálové částky, tedy například i půdy, budov, nástrojů atd. Rentabilita nemá nic společného ani s přirozenou produkční silou, ani s prostým přebytkem příjmů podniku, ani s živobytím člověka. Podnik může sám o sobě své zaměstnance snadno dobře uživit, ale v kapitalistickém smyslu může být nerentabilní a musel by zkrachovat, kdyby se uznávala pouze kapitalistická pravidla hry. To je nejviditelnější na gigantickém příkladu celého německého zemědělství. Nikdo mi nebude chtít popřít, že německé zemědělství živí nejen samo sebe, ale téměř celý národ; a přesto bylo celé německé zemědělství podle zákonů a představ kapitalismu nerentabilní a v důsledku toho by se muselo zhroutit, prostě být odepsáno. K tomu by nepochybně došlo, kdyby se tento vývoj musel dotáhnout až do samého konce a kdyby se předtím, poté, co už došel dost daleko, neprojevily přirozené protisíly, které našly svůj výraz v nacionálním socialismu. Ve skutečnosti však – a to je třeba zde zdůraznit – se se zavedením pojmu kapitálu do ekonomiky stal princip a všeobecné uznání rentability motorem celého kapitalistického vývoje, a tím takřka i neúprosným a tvrdým bičem průmyslové revoluce. Nechceme zde vyslovovat žádné

historické hodnotící soudy ohledně tohoto vývoje; pravděpodobně byl z historického hlediska nezbytný. Jde pouze o to, rozpoznat a pochopit tuto zvláštní etapu světových dějin, a to nikoli jako dosud z pozice uvnitř tohoto systému, nikoli pomocí myšlenkových pojmů v něm obsažených, nýbrž nahlížet na ni z širšího úhlu pohledu, z vyššího hlediska. Když se člověk nachází uprostřed revoluce, má sklon tuto revoluci vysvětlovat jako trvalý stav, zatímco bychom měli vědět, že revoluce nejsou trvalými stavy světových dějin, a to ani kapitalistický rozvoj světového hospodářství a průmyslová revoluce!

Zpřístupnění světa prostřednictvím průmyslové revoluce bylo jedinečným historickým procesem. Aby bylo možné tohoto úspěchu dosáhnout za necelých sto let, musel být dosavadní ekonomický princip nahrazen novým, a to principem „volného trhu“. Předpokladem pro dobývání světa – tak, jak k němu došlo – totiž bylo osvobození člověka od všech omezujících vazeb ekonomického, sociálního a národního charakteru, osvobození člověka od vazby na krev a půdu. V jedinečnosti tohoto historického procesu však spočívala i jeho omezenost a jeho konec. Dokud toto dobývání světa trvalo, byl princip „volné hry sil“ nejen nezbytný, ale i nevyhnutelný. S ukončením tohoto procesu však ztratil svůj smysl i hospodářský princip, který mu sloužil. I on byl totiž jedinečný, zaměřený na jedinečný cíl a jedinečný úkol, a musel zaniknout spolu se zánikem své předpokládané podmínky.

Vzpomeňte si na stav, který panoval dříve, jak jsem již krátce naznačil: Každé národní hospodářství se samo udržovalo a spočívalo v sobě samém. Se zavedením rentability na základě volného trhu však byl tento stav rovnováhy bezohledně rozbit,

rozbit stejně jako všechna ostatní pouta, vazby či hranice. Na místo rovnováhy v rámci národního hospodářství, na místo národní rovnováhy ekonomiky, nastoupila nová rovnováha založená na rentabilitě, snaha o vyvážení mezi nejlevnější výrobou a nejdražším prodejem, bez ohledu na národní hranice či jiné souvislosti. Prostor, který byl dosud přidělen každému národu, byl rozbit pojmem nadnárodního světového hospodářství. Jednotlivec se již necítil tak silně spojen s národem, k němuž patří pokrevně, necítil se zakořeněn ve své rodné zemi, ale patřil v první řadě k výrobnímu společenství „světového hospodářství“.

Rovnováha mezi nejlevnější výrobou a co nejlepším odbytem, kterou vyžadovala zásada rentability, však také určovala postupný průběh vývoje a vedla k neustálým změnám v závislosti na pokroku průmyslové revoluce. Na jedné straně se ve světě, který byl otevřený všem, otevíraly stále nové a levnější možnosti výroby, na druhé straně rostly lidnaté průmyslové oblasti a s nimi i stále větší, dosud netušené možnosti odbytu. V závislosti na tom, jak tento vývoj postupuje, se takřka tvoří rostoucí kruhy světové ekonomiky.

V první fázi tohoto vývoje překračují takzvané extenzivní odvětví zemědělské výroby hranice rozvíjející se průmyslové země; vytlačuje je rostoucí počet obyvatel; jakoby se stěhují pryč, avšak zůstávají dostatečně blízko, aby si zachovaly nejkratší odbytovou cestu, a tvoří první prstenec kolem daného území. Tak například postupně zcela mizí chov ovcí; výrobu vlny přebírají jiné okolní země. Poté se stává nerentabilním další odvětví výroby, jako například pěstování lnu, a rovněž se přesouvá za hranice za levnější pracovní silou nebo za nenáročným rodinným hospodářstvím na východě. Zároveň je

tím výroba vlny vytlačována ještě dále. Aby totiž mohla i nadále konkurovat levnějšímu lnu, musí si sama hledat ještě levnější výrobní místa. Kruh se tak opět posouvá dále do dosud nedotčené země. Bavlna, která dosud vedla v Blízkém východě skromný život, se přesouvá do dosud neosídlených prérií Severní Ameriky, zahajuje rozhodující soutěž s vlnou a lnem a sama, tlačena do tvrdé konkurenční situace, přivádí do Severní Ameriky černé otroky – což je výmluvný příklad toho, jak moc ustupují národnostní či rasové zájmy do pozadí za hledisky čisté rentability. Ovce byly nyní, aby se zachovala rentabilita produkce vlny, odsunuty do nejvzdálenějších koutů jižní polokoule: do Jižní Ameriky, Jižní Afriky a Austrálie.

Podobně se rozšiřovaly kruhy u obilí, až světový trh ovládla kanadská pšenice nebo pšenice z oblasti La Plata. Vývoj v oblasti krmiv přitom pokračoval ještě dále. Poté, co již nebylo možné dále rozšiřovat pěstování krmných obilovin do dalších oblastí, došlo k přesunu k jiným plodinám, od argentinského lnu přes africkou olejovou palmu až po čínské olejnaté plody nebo mandžuskou sóju.

Tímto způsobem došlo také k úplnému rozdělení jednotlivých národních hospodářství; ovce, skot, pěstování obilovin, vláknitých plodin, olejnatých plodin – a nakonec i samotní lidé se stěhovali přes hranice do míst levnější výroby, která se však neustále posouvala dále a dále. Původní souvislosti vyplývající ze zákonů života se tím stále více ztrácely. „Světová ekonomika“ jako výrobní společenství, která „uvažovala“ pouze v číslech, neměla ani tušení o původním životním společenství na statku, jak se vyvíjelo po tisíciletí. Z důvodu rentability byl bezohledně odstraněn jeden důležitý článek za druhým, a to, co vždy zůstalo, se tím stalo ještě méně

rentabilním. Tam zůstalo pouhé pěstování brambor, které hledalo odbytiště pro vepře, tam naopak zůstal chov vepřů, který dnes možná hledal brambory, zítra ruský ječmen, pozítří argentinskou kukuřici ze zahraničí. Tím byly rozloženy nejen původní životní společenství, ale rozštěpeny byly i samotné jednotlivé složky. Z lnu se ve východní Evropě stala rostlina na výrobu tkanin, v Jižní Americe olejná plodina. Ovce byla rozdělena na masná a vlněná plemena a nakonec i na plemeno chované pro kožešinu.

Poslední fází tohoto rozšiřujícího se a přitom se rozštěpujícího světového hospodářství bylo postupné oddělování a odliv takzvaných intenzivnějších odvětví zemědělského zpracovatelského průmyslu. Kolem vysoce industrializovaného Německa se postupně vytvořil prstenec zemí zabývajících se ovocnářstvím a zahradnictvím; květinářství a skleníkové pěstování v Holandsku, ušlechtilé plodiny belgického a francouzského ovocnářství a zeleninářství, ovoce z Itálie. K tomu se přidalo vysoce rozvinuté mlékařství a chov dobytka v Dánsku a Holandsku, později také ve Finsku. Výrobci tuků se však mohli uchýlit k levnějším zdrojům; bič rentability je hnal ještě dál, přes americký vepřový lůj a africký kokosový olej až k velrybám, které byly nakonec loveny i v nejodlehlejším koutě země, v Jižním ledovém oceánu.

Z toho je názorně patrné, že jsme nyní dospěli k hranicím světa. Popsal jsem vám vývoj světové ekonomiky, která, poháněna kapitalistickým principem rentability na základě „volné hry sil“, se v stále silnějších vlnách růstu neustále rozšiřovala, až vyčerpala všechny myslitelné možnosti a která tedy, pokud se nechá dále hnát vpřed, prostě musí zkolabovat.

Tuto obrovskou katastrofu zhroucení světové ekonomiky jsme všichni v posledních letech skutečně zažili. Když již neexistovaly žádné jiné možnosti úniku k ještě výnosnější a levnější výrobě, byly hodnoty prostě zničeny. To byl vrchol moudrosti: omezení pěstování, zničení zboží a vyřazení pracovní síly v podobě nezaměstnanosti. Na konci průmyslové revoluce zazářila světlice spálených zásob pšenice a zazněl signál marxistické světové revoluce.

Německo, stará země uprostřed Evropy, na jejímž území se vždy znovu křížily světověhistorické síly, muselo i tento vývoj prožít v té nejhorší míře a i tentokrát z něj čerpalo sílu ke své obnově. Světová hospodářská katastrofa zanechala za sebou kouřící pole trosek, které musel převzít nacionální socialismus, když se dostal k moci. V zásadě bylo třeba začít budovat zcela od základů – přesto se však v tomto přechodném období musíme stále spokojit s tím, co z trosek ještě lze využít. Přes to vše si právě nyní, v tomto přechodném období, musíme zcela ujasnit jednu zásadní věc: Poté, co se kapitalistický vývoj se svým principem volného trhu zhroutil, poté, co myšlení v číslech a idea rentability narazily na své přirozené hranice a prakticky se dostaly do absurdna, může nový vývoj, který nyní začíná a který my jako nacionální socialisté musíme vybudovat, spočívat pouze na novém ekonomickém principu: na návratu k přirozeným základům společného života národa: Ekonomika národa musí tedy spočívat na půdě a práci lidí, kteří jsou s ním spojeni, musí být v nich zakotvena. K tomu je však nutné z obou zdrojů v rámci obrovského úsilí vytěžit maximum. Zatímco kapitalistické světové hospodářství směřovalo do šířky – a mohlo tak činit, dokud byl k dispozici prostor –, nacionálněsocialistické hospodářství musí směřovat do

hloubky vlastních sil půdy a lidské práce. To je smysl nacionálněsocialistického principu výkonu, který nahrazuje kapitalistický princip rentability. To je však také smysl řízené ekonomiky v protikladu k volné ekonomice. Pro celkovou ekonomiku, a v jejím rámci zejména pro zemědělství, to znamená stále rozsáhlejší využívání vlastní produkční síly. Ekonomická motivace pro jednotlivce, která dosud spočívala v tom, vyrábět levně a prodávat draze, má v budoucnu spočívat pouze v tom, vyrábět co nejvíce. Zvýšení produkce bude naším ekonomickým heslem.

Abychom to ještě jednou zcela jasně zdůraznili:

Světová ekonomika se zhroutila. Světová dělba práce založená na principu volného trhu a zásadě rentability – na jedné straně průmyslové země, na druhé straně země dodávající suroviny a odbytové trhy – již nefunguje. Tam jsou miliony nezaměstnaných a nedostatek surovin, zde suroviny, které nelze prodat, omezení pěstování plodin a likvidace zásob.

A proto je pro nás nutné obnovit životní zákon našeho vlastního národa, který byl tímto vývojem pošlapán, a je nutné znovu začlenit do německého prostoru to, co bylo tímto vývojem z německého prostoru přesunuto v oblasti produkce surovin a potravin. Tento vývoj totiž prokázal, že princip hospodářské svobody vedl k nesvobodě našeho národa a že zajištění života a budoucnosti našeho národa vyžaduje odklon od tohoto principu.

Toto zvýšení výkonnosti celého německého hospodářství je tedy součástí zásadní změny v ekonomickém myšlení. Chtěli-li jsme se vrátit k sobě samým, opřít se opět o vlastní síly, museli jsme také obě základní složky hospodářství – půdu a

člověka – opět oddělit od kapitálu a osvobodit je od jeho nadvlády. Z nutnosti tohoto poznání a těchto skutečností logicky vzešel zákon o říšských dědičných statcích a zákon o říšských živobytích. Zákon o říšských dědičných statcích osvobodil půdu a lidi na ní žijící od nadvlády kapitálu. Tato změna je tak zásadní, že na jedné straně je pochopitelný odpor všech představitelů starého systému proti zákonu o říšských dědičných statcích, ale na druhé straně se tento zákon již dnes stává všeobecným symbolem a ve své základní myšlence vzorem pro celé hospodářství, a nikoli pouze pro rolnictvo.

Základní myšlenkou zákona o dědičném hospodářství je totiž stálost a jistota v protikladu k nestálosti a bezvazebnosti kapitalistického vývoje, který vyplynul z principu volné hry sil.

Stejně jako se zákon o dědičných statcích snažil uskutečnit základní myšlenku jistoty, tak zákon o živobytí ztělesňuje základní myšlenku řádu. Říšský zákon o dědičných statcích se zabýval půdou a člověkem ve vztahu k půdě; zákon o živobytí se zabýval člověkem a jeho prací, výsledkem a plody jeho práce. Vytáhli jsme tedy vše, co se v tradičním smyslu nazývá výrobními faktory, z kapitalistických vazeb a otřesů kapitalismu a postavili jsme to na novém hospodářském principu, jímž je vázané hospodářství. Zemědělství mohlo touto cestou pokročit nejdále a možná ukázat směr zbytku hospodářství, protože samo ztělesňuje základy hospodářské obnovy po katastrofě světové ekonomiky – člověka a půdu; zatímco zbytek hospodářství je z větší části stále příliš silně zapleten do světové ekonomiky, než aby se mohl tak rychle vymanit z této zmatené spleti. Tuto skutečnost ostatně plně uznává i průmyslová sféra vůči zemědělství; uznává se, abychom použili slova druhých, že „jednotvárnost výroby

relativně malého počtu produktů, souběžnost nabídky, vazba na půdu s jejím rozhodujícím významem, ale také vysoká závislost na počasí a dalších přírodních vlivech nejen umožňují, ale do značné míry vyžadují plánovitou, již dávno důkladně promyšlenou a připravenou práci Říšského výživového stavu.“ (Německý ekonom.)

Je tedy zcela logické, že jsme v rámci dalšího rozvoje začlenili i produkty půdy a lidské práce do nové ekonomické struktury, která se řídí základními principy bezpečnosti a pořádku. Na místo náhodného kapitalistického tržního dění nastupuje vědomý nacionálněsocialistický tržní řád, na místo náhodného vyrovnávání nabídky a poptávky nastupuje vědomé vyrovnávání potřeb a pokrytí, a namísto téměř otrockého podřízení člověka a jeho činnosti údajné zákonitosti divokých cenových výkyvů na všech možných burzách nastupuje vědomé ovládání trhu a tržního dění prostřednictvím odpovědného určování a stanovování cen. To je smysl našeho tržního řádu a našich pevných cen.

Tržní regulace s pevnými cenami však není pouze zárukou pro zemědělství a na druhé straně zárukou pro spotřebitele, ale tento princip vázaného hospodářství se nyní stává také předpokladem pro ekonomicky nezbytné zvýšení výnosů německého zemědělství.

Připomeňme si ještě jednou vývoj německého zemědělství v uplynulém desetiletí.

Světová válka zanechala zemědělství oslabené ve svých výrobních základech. Nedostatek pracovní síly, koní, hnojiv a krmiv zbavil německé zemědělství předpokladů k tomu, aby po skončení války okamžitě obnovilo své výrobní základy tak, aby

mohlo splnit svůj hospodářský úkol – zajistit výživu obyvatelstva. Na druhé straně německé hospodářství – ve své izolaci – naléhavě vyžadovalo – stejně jako dnes – zvýšení výnosů. V této situaci rozhodující orgány propagovaly zvýšení intenzity a německé zemědělství se tím řídilo. Úvěry byly poskytovány a přímo vnucovány.

Jaký byl výsledek této „výrobní bitvy“? Přezadlužené a hroutící se zemědělství. A vyvstává otázka: Jak mohlo dojít k tomu, že zemědělství, které činilo to, co bylo z národohospodářského hlediska nezbytné, tedy upřednostňovalo společný prospěch, a které v nejkratší době zvýšilo svou produkci na úroveň, která byla dříve považována za nemožnou, se při plnění tohoto národního úkolu samo zhroutilo?

Odpověď je velmi jednoduchá:

Ačkoli sloužila celku, nebyly splněny předpoklady pro výkon této služby. Princip volného trhu s jeho globálním principem rentability, kolísající burzovní ceny, spekulace s potravinami, dovoz ekonomicky nadbytečných obrovských množství zemědělských produktů, kterých jsme měli dostatek z vlastní produkce – celá tato kapitalistická hra na rentabilitu zničila cenovou základnu německé zemědělské produkce. Pod vlivem světové ekonomiky, která již byla na pokraji kolapsu, klesaly ceny zemědělských produktů z roku na rok a navíc kolísaly v rámci jednoho hospodářského roku, ba dokonce v průběhu několika týdnů a dnů tak výrazně, že nadprůměrné sklizně se nestaly požehnáním pro ty, kteří je vyprodukovali za cenu většího úsilí, ale naopak se proměnily v prokletí – zadlužení a nucené dražby.

A pokud nyní – v situaci podobné té způsobené nedostatkem deviz – vyzýváme k produkční bitvě, můžeme tak učinit pouze proto, že díky principu vázané ekonomiky a pevným cenám se zvýšená produkce dosažená větším úsilím již nemůže stát prokletím v důsledku obchodněpoliticky nesprávných dovozů a burzovních spekulací. Princip vázané ekonomiky s pevnými cenami a nová obchodní politika založená na uspořádání trhu jsou tedy předpokladem toho, aby německé zemědělství mohlo splnit svou povinnost zvyšovat produkci. A zatímco v minulosti se dalo diskutovat o tom, zda hospodařit intenzivně či extenzivně, dnes je taková diskuse zbytečná:

Jsme odkázáni na naši omezenou půdu. Naším úkolem je vytěžit z této omezené půdy prostřednictvím vyššího výkonu co nejvíce. Systém pevných cen je však předpokladem toho, aby se hospodářský přínos vyšší sklizně stal přínosem i pro jednotlivého zemědělce, aby se zvýšené náklady vyplatily i díky vyšším výnosům.

Uspořádání trhu je proto předpokladem pro zvýšení produkce. Základní myšlenky bezpečnosti a pořádku obsažené v zákoně o říšských dědičných statcích a v zákoně o říšském výživovém systému jsou předpoklady pro vítězství v této „bitvě o produkci“.

A pokud nám ideologové takzvané „volné ekonomiky“ vyčítají, že regulací ekonomiky jsou potlačovány soukromá iniciativa a přirozená soutěž, je na místě jednou a provždy říci: soukromá iniciativa není ctností sama o sobě. Existují soukromé iniciativy, jako například lichvářské praktiky, které dokonce spadají pod trestní ustanovení. Uznáváme pouze takovou soukromou iniciativu, která slouží blahu celého národa

a zajišťuje jeho život a budoucnost. A z výše uvedeného vyplývá, že soukromé iniciativy při dobývání světa tomuto cíli vůbec nesloužily. Dále jsme viděli, že soukromá iniciativa v německém zemědělství po válce navzdory největšímu hospodářskému úspěchu vedla ke kolapsu zemědělství, a to pouze proto, že jiné soukromé iniciativy, např. burzovní spekulanti atd., byly v kapitalistické volné hře sil silnější.

A nakonec vidíme, že námi prováděná vázaná ekonomika je právě tím předpokladem, aby byla v rámci produkčního boje podnícena a projevila se ekonomicky nezbytná soukromá iniciativa rolníků.

Zajištění pevných cen tak zavazuje jednotlivce vůči sobě samému i vůči celku k nasazení všech sil, ke zvýšení jeho výkonnosti a výnosů, protože pouze zvýšení výnosů nám všem může v našem boji za německé sebeutvrzení zajistit potravinovou nezávislost.

Samozřejmě si musí zemědělec při tom neustále uvědomovat rámec, který mu vymezila příroda. Tento návrat k přirozeným poměrům, k přírodním danostem byl totiž základním předpokladem nového vývoje po zhroucení světové ekonomiky. To tedy znamená, že musíme usilovat o to, abychom na statku znovu vytvořili ucelený celek se souvislostmi podléhajícími zákonům života. Jen tak je totiž možné dosáhnout skutečného a trvalého zvýšení výkonnosti, pokud se všechny síly hospodářství smysluplně propojí. Pod vlivem cenových výkyvů a principu rentability vzniklo to rozdělení, které jsem vám již popsal a které nakonec vedlo k rozpadu. Z farmy se stal kapitalistický podnik, který podle situace na trhu a konjunktury střídavě produkoval to či ono. Prastaré souvislosti, které tím byly roztrhány, je nyní třeba

znovu obnovit. Kapitalistický podnik se tedy musí opět stát soběstačným hospodářstvím, organickým celkem, a to tím, že si zpět přivlastní výrobní odvětví rozptýlená v rozsáhlé světové ekonomice. Pro jednotlivý podnik to znamená, že se musí snažit o co nejširší diverzifikaci. Čím více pečlivě a v souladu s přírodními zákony na sebe navzájem sladěných výrobních odvětví jednotlivý podnik zahrnuje, tím více spočívá zpočátku uzavřeně sám v sobě, tím životaschopněji stojí, tím více může v jednotlivých odvětvích vytěžit zvýšením výroby; a tím více tak tvoří zárodečnou buňku životaschopného a soběstačného národního hospodářství.

I z pohledu celé národní ekonomiky je nezbytné postupně přivést zpět výrobní odvětví, která byla přesunuta do světové ekonomiky, a to by se mělo uskutečnit pokud možno tak, že každá součást této národní ekonomiky, tedy hospodářství či podnik, sama od sebe přejde k výrobě dosud zanedbávaných statků. Jednotnost a životaschopnost národního hospodářství by měly být dosaženy pokud možno díky rozmanitosti jednotlivých složek. Pouze pokud je jednotlivá buňka hospodářství již organickým celkem, může se i celé hospodářství stát organickým celkem. A tento cíl je jasně daný po anorganickém vývoji, který máme za sebou a který byl určován pouze nesouvisejícími matematickými úvahami.

V míře, v jaké tedy odstraňujeme kapitalistický princip rentability a nahrazujeme jej nacionálněsocialistickým principem zvyšování výkonnosti, přivádíme zpět k sobě všechna zboží, která bič rentability hnal za hranice stále dál a dál do světové ekonomiky. Z čistě racionálního, anorganického systému světové ekonomiky se v průběhu tohoto vývoje postupně stává opět organická národní ekonomika, a dříve

popsaným kruhům růstu světové ekonomiky, které se rozšiřovaly směrem ven do šířky, nyní odpovídají kruhy růstu nové národní ekonomiky, které směřují dovnitř, do hloubky.

Dospívám k závěru:

V Německu v současné době převládají dva ekonomické principy: princip tzv. „volného hospodářství“ – volného působení tržních sil –, který se zachoval z doby průmyslové revoluce, a princip vázaného hospodářství, který zavedl Říšský výživový stav. Historie zná souběžnou existenci dvou ekonomických principů pouze v přechodných obdobích, kdy při nahrazení jednoho světonázoru jiným dochází také k tím podmíněnému nahrazení ekonomických principů. Neboť stejně jako světonázor bude vždy a musí vždy uplatňovat nárok na totalitu, tak i ekonomický princip podmíněný tímto světonázorem usiluje o totalitu.

Nyní vyvstává rozhodující otázka, který z těchto dvou ekonomických principů je ten správný. Jako měřítko správnosti může sloužit pouze cíl stanovený světonázorem. Tímto cílem je: zajištění života národa a jeho budoucnosti.

Z tohoto pohledu lze z historického vývoje vyvodit, že princip volného trhu tomuto cíli nedostál. Kdyby tomuto cíli sloužil, nacionální socialismus by vůbec nevznikl a rozhodně by si za cíl nestanovil to, co již bylo v minulosti zajištěno. Ne, nutnost vznést tento požadavek dokazuje, že princip volného trhu nezajistil ani život národa, ani jeho budoucnost.

To je také pochopitelné, neboť princip volného trhu měl zcela jiný cíl: dobývání světa. Tento obrovský proces by nikdy nebyl uskutečněn za necelých sto let, kdyby k tomu neměl k dispozici nástroj v podobě liberálního osvobození člověka od

všeho, včetně životních zákonitostí vázaných na krev a půdu. S naplněním svého historicky daného cíle, s ukončením dobývání světa a průmyslové revoluce ztratil princip volného trhu také svůj předpoklad a tím i své opodstatnění. Protože se svou zásadou rentability přehlížel životní zákony národů, ozývaly se stále silněji požadavky na zajištění života vlastního národa a jeho budoucnosti, až tento požadavek v nacionálním socialismu zvítězil. Je zřejmé, že skutečnost, že liberalismus byl překonán nacionálním socialismem, neznamená, že by ekonomický princip tohoto liberalismu byl vhodným řešením pro dosažení cíle nacionálního socialismu: zajistit národ a jeho budoucnost.

Nyní si můžeme položit otázku: Je snad princip vázaného hospodářství tím, který slouží nacionálněsocialistickým cílům? Odpověď na tuto otázku klidně přenecháme historii. Již dnes však můžeme konstatovat následující:

Tam, kde se tento princip uplatňuje – v zemědělském sektoru –, došlo díky oddělení od kapitalismu prostřednictvím zákona o říšských dědičných statcích a zákona o říšském výživovém stavu k zajištění rolnictví a jeho budoucnosti. Ať už je tento základ jakkoli skromný – je však podložen životními zákony a sladěn s blahem celého národa. A dále: I mimo rámec rolnictví vytvořil tento princip životní možnosti a jistotu pro široké vrstvy dělnické třídy: Nejenže samotné zemědělství dlouhodobě zaměstnávalo a zaměstnává více pracovníků, ale teprve na základě této vázané ekonomiky bylo možné vydat se novou obchodně-politickou cestou k zajištění vývozu a tím i pracovníků v něm zaměstnaných. Nakonec systém vázaných cen – pevných cen – není jen zárukou pro rolnictvo, ale stejně tak i zárukou pro spotřebitele, a to zejména v dnešní, ne zrovna snadné situaci v oblasti potravinové politiky.

To jsou výsledky zemědělské politiky. Správnost určitého principu však nelze posoudit pouze na základě dosažených výsledků, ale stejně tak – a možná ještě rozhodující – je to, zda je člověk schopen zvládnout budoucí úkoly, ba dokonce zda si z vlastního smyslu pro budoucnost klade nové úkoly.

A tak si dnes německá zemědělská obec klade za úkol: produkovat více a vyprodukované využívat úsporněji.

Tento úkol jsme si mohli stanovit teprve poté, co byly díky tržní regulaci vytvořeny předpoklady pro jeho řešení.

A i kdyby se před tímto úkolem hromadily obtíže, na jedno nikdy nezapomeňte: Na konci je přece výkon ve prospěch národa!

Zlomení úrokového otroctví jako základní problém hospodářské politiky

Úryvek z knihy Hochschule für Politik der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei od Hans Heiner, 1934

Veřejnost jistě ví, že zlomení úrokového otroctví je jedním z bodů programových zásad NSDAP. Mnozí z těch, kteří tento bod odmítají, se však touto otázkou téměř nikdy podrobně nezabývali, buď proto, že tento bod představuje něco zcela nového, nebo proto, že si již tak zvykli na otrocká pouta, jiní zase proto, že se jim tato otázka jeví jako příliš složitá a tudíž nevhodná k diskusi. O to více musí být úkolem nacionálněsocialistického hnutí upozornit všechny německé spoluobčany na tento bod a vzbudit v nich pochopení pro něj, neboť pro nás znamená osvobození a vykoupení z otrockých okovů.

Zde se pokusíme stručně nastínit, jaké cesty vedly k tomuto otroctví a jak se z něj lze vymanit. Pro ty, kteří stále pochybují o proveditelnosti tohoto úkolu, má být tento text vodítkem k poznání skutečné podstaty „úrokového otroctví“ a k tomu, aby se stali spolubojovníky v boji za rozbití okovů a osvobození lidstva z tohoto otroctví. V době našich předků, Germánů, se praktikovalo soběstačné hospodaření, tj. spotřebitel si sám vyráběl statky nezbytné k životu: potravu lovem a rybolovem, později chovem dobytka a zemědělstvím; oděvy ze zvířecích kůží a z lnu utkaného ženami. Tato soběstačnost se omezovala na vlastní potřebu. Hospodaření je nezávislé, „autarkické“.

Jelikož však nadání lidí i jejich schopnosti se od přírody liší, stalo se, že se jednotlivci věnovali pouze té činnosti, která jim nejvíce vyhovovala, např. kolářství, kovářství, řeznictví atd. Zde se již projevuje dělba práce. Řemeslník byl závislý na zemědělci. Zemědělec pokrýval své potřeby u řemeslníka, tj. vzájemně si vyměňovali zboží.

Jelikož řemeslník nebyl závislý na půdě, mohl se také ve městech úžeji sdružovat s ostatními řemeslníky. Výměna zemědělských a řemeslných výrobků probíhala na trzích. Toto období se označuje jako „městské hospodářství“.

Na místo městského hospodářství nastoupilo, v důsledku postupující dělby práce, vynálezů a rozvoje lepších výrobních možností i nových dopravních cest, národní nebo lidové hospodářství, tj. toto hospodářství již nezahrnovalo menší oblasti, ale již celé země.

Nyní se zde objevuje nová situace. Výrobce a spotřebitel se již nemohli setkat osobně, a tak využili služeb zprostředkovatele – obchodníka. Úkolem obchodu je tedy dopravit zboží (produkt) z místa výroby na místo spotřeby.

Dokud se nevyrábělo více, než se spotřebovalo, nebyla otázka odbytu tak složitá. Avšak jelikož díky vynálezům strojů a podobným vynálezům již domácí trh nestačil, bylo nutné se pokusit prodat své výrobky jiným národům, tj. otevřít si světový trh (světovou ekonomiku).

Jelikož se výrobce neptal, zda lze jeho výrobek prodat ve vlastní zemi, ale obracel se na cizí národy s jediným záměrem – vydělat hodně a ještě více –, muselo to vést k hospodářskému úpadku. Cizí národy se samozřejmě bránily dovozu zboží, zejména pokud se tam vyrábělo samo. Pokoušeli se jim pak

vzbudit nejnižší pudy, aby po nadbytečném zboží, jako jsou jedy, zbraně atd., toužili a aby jim bylo vnuceno. Místo toho, aby se zvýšený výkon daný technickým pokrokem promítl ve prospěch vlastní země a národa – tím, že by se nevyrábělo více, než bylo nutné, a zkrátila by se pracovní doba při zachování stejných mezd –, se snažili lidé obohatit se na úkor práce národa. Smyslem hospodářství bylo pouze vydělávat peníze a ještě více peněz.

Vzhledem k tomu, že tomuto bludu nyní podléhaly nejen jedna země, ale všechny země, bylo nevyhnutelné, že tato cesta k chudobě nemohla vést k žádnému dobrému konci. Mzdy a ceny surovin byly tlačeny dolů a stále znovu snižovány, jen aby bylo možné vyrábět levněji než konkurence, jen aby bylo možné zůstat konkurenceschopnými. Nebylo tedy možné zabránit tomu, aby na jedné straně lid chudl, zatímco na druhé straně kapitál neustále rostl: „Každý je sám sobě nejbližší.“ „Společný prospěch před vlastním prospěchem“ nikdo nezná.

„Mírovými zbraněmi“ se chtělo dobýt světový trh, až se nakonec přece jen sáhlo po jiných zbraních. Mezinárodní vysoké finance, to je třeba říci, nesou hlavní vinu za prolitou krev milionů lidí. A tato hra má pokračovat stále dokola? Přísloví: „Peníze vládnou světu“ musí nacionální socialismus jednou provždy vymýtit.

Byla doba, kdy se tajemné slovo „peníze“ ještě neznalo. Bylo to v ekonomické fázi, kdy si spotřebitel sám vyráběl zboží nezbytné k životu. Výměna zboží, která se později stala nezbytnou, probíhala formou výměny zboží za zboží. Zboží za zboží – přírodní hospodářství.

Postupem času však tato výměna narážela na potíže, neboť zemědělec přece nemohl neustále vyměňovat své zemědělské produkty za stále stejné řemeslné výrobky. Totéž platilo i opačně. K usnadnění výměny musel nastoupit nějaký vhodný směnný prostředek, který se u jednotlivých národů zcela lišil – mušle, perly atd. – a teprve na vyšší kulturní úrovni začaly národy jako směnný prostředek používat kov. V předkapitalistické éře platila formule: zboží – peníze – zboží.

Původním úkolem peněz bylo tedy pouze sloužit jako směnný prostředek. V průběhu času však peníze nabývaly stále většího významu. Kdo má peníze, má moc a prestiž, svět patří jemu! Peníze nyní vládnou světu! V naší dnešní ekonomice je nejvyšším cílem a snahou pouze získávání peněz; výroba zboží je již pouze prostředkem k dosažení tohoto cíle. Peníze již nejsou prostředkem směny. Za peníze se nakupuje zboží, aby se toto zboží prodalo se ziskem. Peníze tak vytvářejí přidanou hodnotu. Původní peníze plus zisk. Kapitál se musí zhodnocovat. Úkolem nacionálněsocialistického hnutí musí být vrátit peníze k jejich jedinému a původnímu úkolu, tedy být pouze prostředkem směny, aby bylo zlomeno úrokové otroctví.

Je třeba najít takovou formu hospodářství, která by se nacházela někde mezi osobním kapitalismem a společenským kapitalismem. Osobně kapitalistické hospodářství uznává jakékoli vlastnictví, bez ohledu na to, jakým způsobem bylo získáno, a považuje peníze za prostředek k „nejproduktivnějšímu“ zhodnocení svého majetku, tj. za svůj hlavní úkol považuje dosažení co nejvyššího zisku. Není přijatelné, aby si určitá klika plnila kapsy na úkor celého národa. Národní hospodářství má pouze jeden úkol: pokrýt potřeby národa a uspokojit jeho kulturní a společenské potřeby.

Peníze jsou totiž pouze prostředkem směny. Není dnešní obchod přesně takovým směnným obchodem jako dříve? Dnes se hovoří o nákupu a prodeji a o placení. Za vykonanou práci dostanete peníze a za tyto peníze vyměníte svou vykonanou práci za to, co si chcete koupit.

I zahraniční obchod je pouhým výměnným obchodem, jen s tím rozdílem, že rozdíl v hodnotě mezi dovozem a vývozem je vyrovnáván penězi. Ano, nejde ani o peníze v pravém slova smyslu. Částky jsou z velké části uhrazovány šeky a směnkami – tedy bezhotovostně –, neboť v dalším průběhu hospodářských dějin byla peněžní ekonomika částečně nahrazena úvěrovou ekonomikou. Zboží se dodává na základě listiny představující slib platby (směnky), nebo se podnikatel snaží od soukromých osob či bank vypůjčit peníze poskytnutím záruk a zaplacením úroků, případně si vzít úvěr.

Banky na jedné straně pohlcují přebytečný kapitál a shromažďují jej, aby na druhé straně odstranily nedostatek kapitálu v zemědělství, průmyslu a obchodu. To je samo o sobě hezké uspořádání. Banka však za pohlcený kapitál platí mnohem nižší úroky než za ten, který půjčuje. Tento rozdíl představuje zisk banky. Kromě toho požaduje od dlužníka kromě záruky a úroků také zprostředkovatelské poplatky a nakonec ještě určuje, jakým způsobem a k jakému účelu smí být vypůjčené prostředky použity. Získávají tak vliv na využití výrobních prostředků a pracovní síly, tedy na samotné hospodářství. Finanční nebo velkokapitál, nazývaný také hrabivý kapitál, je založen na příjmu bez práce a námahy a bude se vždy snažit bez jakéhokoli ohledu na ostatní zvětšovat svou moc prostřednictvím burzovních machinací, exekucí a donucovacích opatření, tj. pohlcovat průmysl, zemědělství a

obchod. Dnes musí dlužník pracovat jen proto, aby co nejlépe splatil úroky, a pokud je nemůže splatit, musí platit i úroky z úroků, čímž se o to rychleji ztrácí v chřtánu těchto hyen.

Až do konce středověku bylo vybírání úroků církví bez výjimky zakázáno. I reformátoři zastávali tento názor, dokud Kalvín úroky nepovolil. Od té doby docházelo k čím dál většímu uvolňování, až nakonec i katolická církev v 18. století přestala úroky považovat za něco zavrženíhodného. Celé veřejné i soukromé hospodářství se díky této domnělé svobodě zapletlo do sítě mezistátního velkého kapitálu, z níž je může osvobodit výhradně nacionálněsocialistické hnutí tím, že zlomí otroctví úroků.

Jak roste vlna dluhů, ukazují následující čísla:

Zadluženost německého zemědělství například činila v miliardách říšských marek v roce 1924 5.8, v roce 1925 7.2, v roce 1926 10.7, v roce 1927 12.7 a v roce 1928 13.6.

Hodnota zemědělské půdy se odhaduje na 28 miliard. Již v roce 1928 byla tedy téměř polovina zemědělské půdy zatížena dluhy. A dnes?

Úrokové zatížení v milionech říšských marek činilo v roce 1923/24 200, v roce 1924/25 561, v roce 1926/27 807 a v roce 1927/28 1051.

Zemědělství tak není schopno plnit své úrokové závazky, natož splácet jistinu, takže v dohledné době zmizí v nenasytných útrobách velkého kapitálu, stejně jako se mu již z velké části dostaly průmysl a obchod, které mu nyní slouží pouze jako otroci. Celá ekonomika je tak vydána na milost a nemilost židovskému bankovnímu a burzovnímu kapitálu.

K tomuto zadlužení a drahým úvěrům se nyní přidává ještě všeobecné daňové zatížení jako ekonomický tlak.

Nyní ještě několik čísel, která jasně ukazují význam úrokového otroctví:

Z čísel vyplývá, že německé zadlužení činilo v polovině roku 1931 95 miliard. Na úrocích se ročně platí přibližně 8 miliard. Na konci roku 1913 mělo Německo 118 miliard veřejných a soukromých dluhů a platilo 5,5 miliardy na úrocích. Dluhová zátěž se sice snížila o 23 miliard, ale úroková zátěž se naopak zvýšila o 2,5 miliardy. Je však třeba vzít v úvahu, že v důsledku inflace v roce 1923 došlo k podstatnému oddlužení, takže nové zadlužení skutečně dosáhlo alarmující výše. Národní příjem za rok 1931 činil přibližně 50 miliard, z čehož se tedy 16 % používá výhradně na splácení úroků. Úrokové zatížení městského nemovitostního majetku se odhaduje na 2 miliardy, obchodu, řemesel a dopravy na 2,95 miliardy a veřejného hospodářství na 2 miliardy.

Je však třeba vzít v úvahu, že tito bankovní a burzovní spekulanti si díky svému vlivu, který získali poskytováním úvěrů či zastupováním drobných akcionářů, jako členové dozorčí rady a představenstva přivlastňují nejen úroky z vypůjčeného kapitálu, ale také tučné a vysoké odměny a dividendy.

Tito pánové totiž nemají vůbec žádnou chuť stimulovat ekonomiku. Ne, oni chtějí zničit a pohltit i toho posledního podnikatele, o čemž mohou rozhodovat sami. Každý pak musí jen poslouchat a pracovat – mzda je vedlejší záležitost, pokud nechce zůstat bez jakýchkoli prostředků a podpory.

A tento maloměšťák stále věří, že spása přichází pouze z této strany. Stejně tak stoupenci marxistických stran nevidí, jak jejich vedení a ti, kdo stojí za jejich vůdci, stojí na bojišti ekonomiky. Pokud toto nebezpečí nechtějí rozpoznat, pak ho v danou chvíli prostě pocítí.

Ale i stát je již této klice vydán na milost a nemilost. Každému řešení měnové otázky se moudře vyhýbá! Proč? Protože právě tam existuje možnost zachránit stát, a tím i celý národ, ze spárů vysokých financí!

Při přechodu k peněžní ekonomice se nejprve používaly méně ušlechtilé kovy, jako železo, měď a nikl, teprve později stříbro a poté zlato. Ušlechtilý kov se zpočátku vážil a teprve později razil. Světští a církevní panovníci, šlechta a města si přisvojili mincovní suverenitu, tedy právo nechat razit mince, což samozřejmě vedlo k mnoha potížím. Teprve po německo-francouzské válce v letech 1870/71 bylo mincovnictví v Německu jednotně upraveno. Stát měl na starosti zákonnou úpravu peněžního systému a měny. Podle použitých materiálů se rozlišuje mezi: kovovou měnou, papírovou měnou a smíšenou měnou (kov a papír). Jednoduchá kovová měna (monometalismus) má buď zlatou, nebo stříbrnou měnu – zlaté nebo stříbrné mince. Dvojí měna (bimetalismus) zahrnuje obojí současně. Ve státě s papírovou měnou (nominalismus) mají platnost pouze papírové peníze a občan je povinen přijímat papírové peníze v jakékoli hodnotě k platbě. Smíšenou měnu mělo Německo v prvních válečných letech fakticky, avšak ne právně. Papírové peníze byly zákonným platidlem a nemusely být směňovány. Zlatý standard byl v Německu zaveden v roce 1873, byl však označován jako „kulhavý“, protože souběžně s ním zůstával v platnosti jako měnová mince také stříbrný tolar.

Teprve v roce 1907 přešlo Německo na čistý zlatý standard, od kterého však na začátku války, 4. srpna 1914, opět upustilo, když přešlo na papírovou měnu. Inflace následně vedla k znehodnocení papírové marky, až byla 15. listopadu 1923 zavedením hodnotově stabilní Rentenmarky měnová stabilita opět upevněna. Papírová marka se stabilní hodnotou byla poté opět zrušena přijetím londýnského posudku (Dawesova posudku) dne 30. srpna 1924 a přijetím nezbytných zákonů o zrušení Rentenbanky; na místo papírové marky se stabilní hodnotou nastoupila zlatá měna, avšak bez oběhu zlata, tj. Říšská banka není povinna směňovat papírové peníze za zlato. Měnová jednotka je říšská marka s mincovním standardem 1 kg ryzího zlata = 2790 říšských marek.

U mincí v oběhu se hodnota kovu neshoduje s nominální hodnotou (dříve 1/3, dnes 1/7 hodnoty stříbra, u mědi ještě mnohem méně). Slouží pouze k rozdělení větších částek na menší – k rozdělení. Nikdo není povinen přijmout v platbě více než 20 RM.

Kromě Říšské banky, která vydává bankovky, jsou k vydávání bankovek oprávněny také další banky – Bavorská, Bádská, Saská a Württemberská; dohromady však nesmějí vydat více než 194 milionů bankovek.

Říšská banka je soukromý podnik, akciová společnost, v níž má Říše pouze podíl. Pro emisi bankovek Říšské banky platí následující ustanovení:

1. Hotovostní krytí musí činit 30 % ve zlatě a 10 % v devizách.

2. Zbývající krytí musí tvořit směnky a šeky. Směnky smí mít splatnost pouze 3 měsíce a musí být opatřeny dvěma až třemi platnými podpisy.

Říšská banka o tom podává informace ve svém týdenním výkazu.

Podíváme-li se však na zlaté zásoby Říšské banky blíže, zjistíme, že ve vykazovaných zlatých zásobách je zahrnut takzvaný rediskont, tedy vypůjčené zlato. Poměr krytí tedy neodpovídá skutečnosti, nýbrž je podstatně nižší. Zlaté krytí dnes činí sotva 10–15 %. Lze v tomto případě ještě hovořit o zlatém krytí?

Peníze jsou měřítkem hodnoty a měřítkem hodnoty může být jakýkoli platidlo, které je právně platné. Právně platným platidlem je to, co stát označuje za „platné“. Může to být zlato, stříbro, měď, nikl, papír nebo cokoli jiného. Samozřejmě musí existovat krytí se stálou hodnotou. To však není jen zlato, protože zlato představuje pouze předpokládanou hodnotu a je movité, tedy zboží, ale možná spíše pozemky, státní podniky atd. Důvěra v peníze zřejmě závisí na vedení státu.

Velká část všech civilizovaných zemí sice dodnes používá zlatý standard, avšak v oběhu jsou výhradně papírové peníze. Extrémně nerovnoměrné rozložení zlata a hromadění zlata určitými kruhy vysoké finanční sféry vedou k tomu, že v oběhu již téměř žádné zlato nemůže být.

K tomu se u Německa přidává ještě skutečnost, že muselo platit reparace a zahraniční dluhy ve zlatě. Jelikož však samo mělo jen velmi málo zlatých zásob, půjčovalo si peníze, tedy zlato, od zahraničí, tj. od velkých finančních kruhů, proti zárukám a za vysoké úroky. Německo však nebylo ani schopno

plnit své úrokové závazky ve zlatě, natož aby splácelo část dluhů. Zadlužení tím vzrostlo do nekonečna, takže Německo je nemilosrdně vydáno na milost a nemilost židovsko-mezinárodním vysokým financím. Proto konec s jakýmkoli zahraničním zadlužením, konec s úrokovým otroctvím, pryč se zlatým standardem. Anglie, skandinávské země a různé další ukázaly, že to jde i bez zlaté měny, že zlato se nesmí stát pánem ekonomiky.

Z této strany byl tedy na určité přechodné období navržen dvojí měnový systém: má se jednat o vnitrostátní měnu jako prostředek směny uvnitř německých státních hranic a zbývající zlato jako mezistátní směnné zboží pro vyrovnání rozdílů mezi dovozem a vývozem.

Zastánce Bodenmarku si při myšlence na vnitrostátní měnu vybaví právě Bodenmark a v této souvislosti předkládá následující návrh:

Veškerý německý nemovitý majetek bude zatížen první hypotékou ve výši 3 % jednotkové hodnoty a veškerá hypoteční zatížení budou zařazena až za ni. Tato hypotéka má být splacena do 50 let. Zápisy by musely být provedeny ve prospěch nově zřízené „Německé pozemkové banky“. Úročení by se nemělo provádět. Pod trestem by mělo být zakázáno vyvážet tyto Bodenmarky do zahraničí, jinak by všechny okamžitě propadly státu. Obchodní zboží je jako měnové krytí nevhodné, protože je movité.

Další návrh směřuje k tomu, aby se jako krytí pro „národní marku“ použil celý německý národní majetek. Tento měnový základ by byl územně vázán a nepohyblivý, takže by byly zcela vyloučeny jakékoli machinace velkého finančního kapitálu.

Gottfried Feder požaduje, aby se peníze vrátily ke svému původnímu účelu a aby se zlomilo úrokové otroctví, a to „osvobozením státu, a tím i národa, od jeho úrokového dluhu vůči velkému kapitálu“.

Stát tedy nesmí zadlužovat. Má k tomu ostatně možnost, neboť má právo vydávat zákonné předpisy týkající se měnového systému.

Aby se předešlo jakékoli možnosti inflace, Feder dále požaduje: „Znárodnění Reichsbank AG a centrálních bank.“ „Získávání finančních prostředků pro všechny velké veřejné úkoly (rozvoj vodních elektráren, dopravních cest atd.) bez využívání dluhopisů, a to prostřednictvím emise bezúročných státních pokladničních poukázek nebo bezhotovostním způsobem.“

To znamená, že nově vytvořené hodnoty a jejich výnosy slouží jako krytí vydaných peněz.

Aby se odstranila nebo alespoň částečně zmírnila bytová nouze, hospodářský rozvrat a utrpení nezaměstnaných, požaduje Gottfried Feder: „Založení veřejně prospěšné stavební a hospodářské banky.“

Financování bytové výstavby má probíhat bezúročně a prostřednictvím vydávání úvěrových poukázek, resp. bezhotovostně (úvěr). Krytí pro tento účel je zajištěno novými domy a výnosy z jejich pronájmu.

Nacionálněsocialistický princip v oblasti finanční politiky zní: „Měnový systém slouží státu, ti, kdo ovládají peníze, nesmějí vytvářet stát ve státě.“

Aby stát získal kontrolu nad celým peněžním a úvěrovým systémem, je nezbytné znárodnit i soukromé banky a veřejné spořitelny. Stát musí jednou provždy zlomit moc finančního a úvěrového kapitálu.

Jako krytí peněz tedy již neslouží zlato, nýbrž skutečné hodnoty. Kromě toho by hotovost pravděpodobně stejně již nehrála tak důležitou roli, jelikož téměř veškerý platební styk by mohl probíhat prostřednictvím účetních zápisů, jak se to například již ukazuje u poštovních šekových úřadů. Bezhotovostní platební styk však bylo třeba dále rozšiřovat. Zabavením a znárodněním bank a burz, tedy odstraněním vykořisťovatelského kapitálu, by vznikla možnost poskytnout soukromému sektoru bezúročné půjčky, avšak pod podmínkou, že bude co nejdříve přijato co nejvíce nových pracovníků a že bude vykonávána pouze užitečná práce. Stát musí samozřejmě mít u takových podniků právo dohledu. Je třeba mimochodem zmínit, že nacionální socialismus předpokládá znárodnění všech (dosud) již sloučených podniků (trustů). Díky přijímání nových pracovníků – dosud zaměstnaní pracovníci nesmějí být propuštěni – došlo ke zvýšení celkové kupní síly. Obchodníci a řemeslníci by tak byli schopni dosáhnout většího odbytu a obratu, neboť poptávka dnes existuje v hojné míře, chybí však potřebné peníze, tedy pracovní příležitosti a s nimi i možnost výdělku, aby bylo možné tuto poptávku uspokojit. Nikdo by asi neměl popírat, že tím dojde k oživení velkoobchodu, zemědělství a průmyslu, tedy celého hospodářství, a že se tím vytvoří další pracovní příležitosti a možnosti výdělku pro nezaměstnané pracovníky. Námitky, že sklady jsou přeplněné a že by tím mohlo dojít k nadprodukci, považuji za nesmyslné. Rozumným nastavením pracovní doby při zachování stejných

výdělkových možností bude prospěchem nejen pro zaměstnance, ale i pro podnikatele, celé hospodářství a celý národ. Díky zvýšené kupní síle se pak podaří prodat i nahromaděné zboží. Není to snad zločin! Na jedné straně se neví, kam se zbožím, zatímco na druhé straně není dána možnost koupit si ani to nejnutnější z potravin a oblečení.

Poskytnutím bezúročných půjček a omezením zisku podnikatelů lze vyrábět podstatně levněji, čímž se zvýší obrat a oživí trh práce.

Díky dalším razantním opatřením, jako je povinná pracovní služba, výstavba osad, branná povinnost atd., by bylo možné v krátké době zcela odstranit veškerou nezaměstnanost. Do popředí je třeba postavit zásadu: „Společný prospěch před osobním prospěchem“. Úkolem státu by dále mělo být odlehčit ekonomice prostřednictvím radikální reformy daňového systému (zlepšení daňového systému a daňové osvobození). Proč platíme daně? Jelikož stát kvůli reparacím a úrokům, nesprávné dluhopisové politice a z toho vyplývajícímu zotročení finančním kapitálem nedokáže svými příjmy ze státních institucí vyrovnat státní rozpočet, musí občan tento schodek uhradit právě placením daní. Že stát bez daní není pouhou utopií, podrobně dokázal Gottfried Feder ve svém díle „Der Deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage“.

A všem skeptikům, reptalům a všeználkům to zde ještě jednou zopakujme: Zlomení úrokového otroctví je alfou a omegou řešení sociální otázky, hospodářství i politiky.

Potřebujeme takové vedení ekonomiky, které nebude prosazovat světovou hospodářskou politiku, ale politiku národního hospodářství, která posílí vnitřní trh a bude usilovat

o národní soběstačnost. Potřebujeme silnou, odpovědnou vládu, která se rozejde se starým řádem, aby mohla nastat nová éra, éra obnovy a svobody.

A to lze dosáhnout pouze prostřednictvím nacionálního socialismu!

Doporučená literatura

- Die Wirtschaft im Nationalsozialistischen Weltbild – Arthur R. Herrmann, Arthur Nitsch, 1934
- German Economic Policy – Wilhelm Bauer, 1939
- Gebt mir vier Jahre Zeit: Dokumente zum ersten Vierjahresplan des Führers – Alfred Ingemar Berndt, 1938
- Das Manifest zur Brechung der Zinsknechtschaft des Geldes – Gottfried Feder, 1919
- Kampf gegen die Hochfinanz – Gottfried Feder, 1935
- Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage – Gottfried Feder, 1923
- Reichtum und soziale Gerechtigkeit: Grundfragen einer nationalsozialistischen Volkswirtschaftslehre – Dietrich Klagges, 1933
- Arische Wirtschaftsordnung – Arthur Trebitsch, 1925
- Volk und Wirtschaft im nationalsozialistischen Deutschland – Herbert Backe, 1936
- Nationalsozialistischer Wirtschaftsaufbau und seine Grundlagen – NSDAP (vyd.), 1933, 1934
- Program NSDAP a jeho světonázorová podstata – guidemedia, 2013
- Wesen, Grundsätze und Ziele der NSDAP – Alfred Rosenberg, 1933